

TARUAARRE III - IV

SHAKESPEARE

~ NUORISOLLE ~

KERTOMUKSIA SHAKESPEAREN NÄYTELMISTÄ

WERNER SÖDERSTRÖM
OSAKYHTIÖ PORVOO

Hinta 2 mk 75 p.

TARUAARRE

III

SHAKESPEARE NUORISOLLE

KERTOELMIA SHAKESPEAREN NÄYTELMISTÄ

SHAKESPEARE NUORISOLLE

KERTOELMIA SHAKESPEAREN NÄYTELMISTÄ

I

SOMMITELLUT

MARY MACLEOD

KUVITTANUT

GORDON BROWNE

SUOMENTANEET

A. JA K. FORSMAN

PORVOOSSA,
VERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ.

SHAKESPEARE NOIROSOLLE

KERTOMUS SHAKESPEAREN
NÄITELMISTÄ

I

ROKITTILIN

MARY WACHNOF

HELVETIN

GORDON BROWNE

ROKITTILIN

A. M. R. FORSMAN

HELSINGISSÄ,

FRENCKELLIN KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ,

VERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ.

1905.

Alkulause.

SHAKESPEARE anastaa niin tärkeän sijan maailmankirjallisuudessa, että jo ymmärtääkseen yleistä sivistystä tarvitsee tuntea ainakin hänen etevimmät näytelmänsä, nuo joissa hän ilmaisee niin ihmeen syvää ihmissielun tunteista, loihii esiin niin rikasta ja todellista elämää ja syvemmin kuin moni tietoviisas on ratkaissut elämän arvoitusta. Tämän älyten onkin jokainen sivistyskansa rientänyt mallikelpoisissa käänöksissä liittämään Shakespearen draamat omaan kirjallisuuteensa; ja Suomenkin kansaa voi onnitella siitä että se on keskuudestaan löytänyt miehen, joka on sille tämän tärkeän palveluksen jo suurimmaksi osaksi tehnyt, niin että suomalainenkin jo saa omalla kielellään lukea ja ihailia suuren brittiläisen kuolemattomia nerontuotteita.

Jo ennalta voi arvata, että tällöinen kirjailija sisältää paljon semmoista mikä on omansa nuorisoa huvittamaan. Nuoriso rakastaa tapausten vilkasta vilinää, odottamattomia onnen vaiheita, ihmeellisiä kohtalon käännteitä — yleensä kaikkea semmoista mikä antaa ravintoa mielikuvitukselle. Tällöistä se löytää Shakespearesta runsaasti. Löytääpä se sieltä myös ihailtavakseen sankareita, jotka uljaasti heittäytyivät taisteluun toteuttaakseen jaloja ihanteita, joista taistelu ainakin hioo pois alhaisen itsekkyyden sielua himmen-

tämästä, niin että siveellinen kauneus kahta kirkkaammin heijastaa esiin. Ja jos nuo henkilöt useimmin ovatkin tavallisia ihmisiä — eivät ehdottomasti hyviä eikä pahoja — eivät he siltä suinkaan ole viehätystään vailla. Päinvastoin! Juuri tällöisten kuvaamisessa runoilijan nero loistavimmin ilmaiseksen.

Edustaen sitä tosi-inhimillistä suuruutta, jota Shakespeare niin herkällä silmällä huomaa kaikkialla, ovat he kukin tavallaan sukunsa edustajia, tänään yhtä todellisia kuin kolmesataa vuotta sitten, jolloin heidät ensin kuvattiin.

Mutta eivätpä Shakespearen näytelmät *semmoisenaan* sovellu nuorison — saati lasten — luettaviksi. Niissä on liian paljo kaikellaista mitä tällä ikäasteella ei vielä ymmärretä, mikä edellyttää kypsyyttä käsitystä, enemmän tutustumista elämän varjopuoliinkin. Draamoissa on yltäkyllin kertomusten aiheita ja aineita; kysymys on vain osata muodostella niistä sopivaa ja huvittavaa lukukirjaa nuorisolle. Tähän tehtävään ryhdyttiinkin jo lähes sata vuotta sitten kirjailijan omassa kotimaassa, jossa v. 1807 ilmestyi *Charles* ja *Mary Lamb*'in „*Tales from Shakespeare*“, käsitellen 20 Sh:n näytelmää nuorisoa varten muodosteltuna. Monissa painoksissa on tämä kirja sitten aikojen kuluessa uudestaan ilmestynyt ja saanut lukemattomia ystäviä ei ainoastaan Englannin ja Amerikan, vaan muidenkin maiden nuorisossa, joihin se on käännöksissä levinnyt. Tällä välin huomattiin kuitenkin sillä ansioittensa ohessa olevan arveluttavia heikkouksiakin: siihen runsaaseen elämään verraten, josta kirja sisältönsä ammentaa, on tämä liian laiha ja köyhä; sopisi odottaa, että Shakespearesta olisi mahdollista saada täyteläämpi, värikkäämpi, tunnetta ja mielikuvitusta tyydyttävämpi nuorisonkirja sommitelluksi. Ajan kasvaneita vaatimuksia tyydyttämään ilmestyi vihdoin v. 1902 *Mary Macleod*'in „*Story-book*“, jota todella voi merkitä suureksi edistysaskeleeksi edeltäjänsä verraten. Se ei ole mikään kuiva ulkotapausten

esitys, vaan — ja siitäpä juuri sen etevämyys riippuu — se liittyy uskollisesti suureen alkuteokseen, antaen, mikäli vain mahdollista, tämän elämää sen omilla lausumakeinoilla. Shakespearen henkilöt esiintyvät siinä tärkeimmissä kohdissa itse puhuvina ja toimivina; joukko alkuteoksen kauneimpia lyyrillisiä runoja on valahtanut tekstiin (suomennoksessa enimmältään P. Cajanderin käännöksen mukaan), ja yleensä tuulahtaa lukijaa vastaan kaikkialta suuren runoilijan omaa henkeä, antaen tälle nuorison kirjalle erinäisen arvon.

Niinpä se siis erinomaisen hyvin soveltuu ensi oppaaksi nuorisolle tutustuttamaan sitä Shakespeareen. Tapausten ohessa, joita on tarpeen paljon ja vilkkaasti kerrottu pitääkseen nuorten mieltä vireillä, osaa tekijä myös opettaa ja kasvattaa. Henkilöt kasvavat tapausten mukana yhä elävämiksi, liittyvät yhä likemmäs lukijan harrastuspiiriin, saaden häntä innostumaan ajamaansa asiaan, jos se on hyvä tai peloittaen häntä siitä, jos se on huono. Näin tarinat vaikuttavat kasvattavasti, jalostuttavasti, ja tuo vaikutus on sitä taatumpi ja todellisempi, kun se tulee ikäänkuin itsestään, esteettisen nautinnon lisätuloksena, olematta tahallinen tai tyrkytetty.

Tällaisessa kirjassa, joka tarkoittaa nuorison huvia ja hyötyä, ei paraskaan ole liian hyvää, ja voi siis arvata, että tekijä on valinnut Shakespearesta ne näytelmät, joissa runoilijan paraat ominaisuudet runsaimmassa määrin yhtyvät. Että niin on todella tapahtunut, sen voi jo huomata silmäilemällä sisällysluetteloa ja niiden 16 näytelmän nimeä, jotka kirja käsittää. Ovathan siinä Shakespearen kuuluisimmat draamat, ne joissa hänen luova runoilijaneronsa kuohuu mahtavinna uhkuen, joissa esiintyy semmoisia lämmintä eloa hyrskiviä, tai iki-nuoruutta ja suloa säteileviä, toimivia, vihaavia, rakastavia olentoja kuin Othello, Romeo, Macbeth, Hamlet, Lear, Shylock, Julia, Ofelia, Cordelia, Imogen ja monta muuta, jotka elävät paljon todellisemmin kuin moni maailman

suuri, joista vain kuivat hallitsijaluettelot enää kertovat. Ne ovat kaikki todellisia ihmisiä, mutta asetettuina sen oikean taiteellisen silmäkannon päähän, josta he vielä viehättävät meitä. Niiden realismi ei ole tuo sumuharmaa ja pölyinen, joka jäljentää vihoviimeistäkin viheliäisyyttä, vaan niissä heilahtaa väkevin siivin fantasiia ylös maan mullasta ja varistelee runouden kultakiteitä ilottoman arkipäiväisyyden kankaalle. Sama runoilija, joka toisin paikoin niin sattuvasti kuvailee kurjaa konttiporvarimaisuutta, on esim. „Kesäyön-unelmassa“ kutonut tenhokankaansa kuutamon säteistä ja soitonsävelistä. Ja täällä tapaamme nuo syvän traagilliset luonteet, jotka, kuinka merkillisiksi heidän vaiheensa muodostuvatkin, perinnä kuitenkin itse luovat ne toimillaan, joita he selvällä järjellä harkitsevat ja vapaalla tahdolla päättävät. Näin todistaessaan että ihminen on siveellisesti vapaa olento, joka kantaa kohtalonsa omassa povessaan, on heillä otsaansa ikuisen totuuden leima, ja sortuessaankin he vaikuttavat meihin ylentävästi.

Macleodin 16:sta Shakespeare-kertomuksesta julkaisee suomennoksemme aluksi vain puolet eli 8. Jos Suomen lapset näyttävät osaavan panna arvoa tähän lahjaan, joka heille näissä tarinoissa tarjotaan, julkaistaan kai pian loputkin 8 heille. Tosin tämä juttukirja ei voi palkita heille itse Shakespearea — eikä mitään sellaista tarkoitakaan. Se on jo täysin tehtävänsä tehnyt, jos se kykenee herättämään nuorissa lukijoissaan halua tutustumaan Shakespearen omiin teoksiin ja osaa pitää vireillä tätä halua, kunnes he iän karttuessa pystyvät sitä tyydyttämään. Toistaiseksi voivat he hakea huvia ja hyötyä näistä kertoelmista, samalla kuin kartuttavat oppiansa, niin että paremmin pystyvät ymmärtämään yleistä sivistystämme, joka on viljalti kostutettu Shakespearen aatteilla ja kuvitelmilla. Ehkä on tässä syytä vielä toistaa ne sanat, joilla Charles Lamb, julkaistessaan Shakespeare-

jutelmansa, suositti nuorille lukijoilleen Shakespeare-opintoja: „Nuorukaiset ja neitokset eivät saata liian varhain oppia, miten Shakespearen teosten tutkiminen voi paljon suuremmassa määrin kuin minkään muun kirjallisuuden lukeminen rikastuttaa heidän mielikuvitustaan, vartuttaa heidän siveellisiä pyrintöjään, vieroittaa heitä itsekkäistä ja halpamaisista ajatuksista. Elämä ei voi antaa heille parempaa opasta miellyttävään ja kunnialliseen toimeen, ei parempaa kohteliaisuuden, hyvyyden, jalouden, humanisuuden opettajaa, sillä sekä kertomuksia että luonteita, jotka neuvovat etsimään sitä mikä on hyvää ja totta sekä karttamaan sitä mikä on huonoa ja vilpillistä — niitä ovat Shakespearen kaikki sivut täynnä.“

Suomentaja.

Myrsky.

Loitsijan saari.

LI kerran yksinäinen saari kaukana keskellä merta. Ainoastaan neljä elävää olentoa asui tällä saarella: vanha mies, nimeltä Prospero, jalo, vakaa ja viisas, hänen tyttärensä Miranda, sekä kaksi palvelijaa. Toinen näistä palvelijoista oli kaunis ja suopea henki nimeltä Ariel, toinen juro epäsikiö nimeltä Caliban.

Prosperolla näet oli muutakin kuin maallista viisautta; hän oli perehtynyt taikataitoon ja taisi mahtavilla loitsusanoillaan hallita valon ja pimeyden henkiä, vieläpä itse luonnonvoimiakin.

Merenkulkijoita ei milloinkaan tullut saarelle, ja siitä päivästä saakka, jona Miranda pienenä tyttösenä oli sinne tuotu, ei hän koskaan ollut nähnyt kenenkään ihmisen kasvoja lukuun ottamatta isäänsä. Vuodet menivät menojaan hiljaisesti, ja Miranda oli kasvanut kauniiksi nuoreksi neito-

seksi, kun eräänä päivänä hirveä rajuilma salamoiden ja jyristen vyöryi yli saaren. Kesken myrskyä nähtiin komea laiva, joka oli uppoamaisillaan, ja Miranda juoksi pyytämään isältänsä, että tämä, jos oli taikatempuillaan nostanut aallot sellaiseen vimmaan, nyt ne asettaisi.

„Ole huoleti, rakas lapsi, tässä ei ole hätää mitään“, sanoi hänen isänsä. „Mitä olen tehnyt, sen tein ainoastaan sinun tähtesi, ja minä tein tämän haaksirikon niin vaarattomaksi, ettei hiustakaan pidä kenenkään laivalla olijan päästä satutettaman. Näihin asti olemme eläneet rauhallisesti tällä pienellä maanpalasella, etkä sinä tiedä ollenkaan mistä olet kotoisin, et myöskään että minä olen jotakin enemmän kuin tämän majapahasen omistaja ja sinun isäsi.“

„Minun ei koskaan pistänyt päähäni tiedustella enempää“, sanoi Miranda.

„Sinun on nyt aika tietää kaikki“, sanoi Prospero; ja heittäen päältään noitavaippansa hän pyysi tytärtänsä istumaan viereensä, ja sitten hän kertoi heidän elämänsä vaiheet.

„Voitko muistaa aikaa, jolloin emme vielä olleet tulleet tälle saarelle?“ alotti hän. „En luule että voit, sillä silloin olit ainoastaan jonkun vuoden vanha.“

„Voin toki“, vastasi Miranda. „Mutta siitä on hyvin kauan ja se on enemmän unen kuin muiston kaltaista. Eikö minulla ollut neljä tai viisi neitsyttä, jotka minua palvelivat.“

„Olipa niinkin, Miranda, ja vielä enemmänkin. Kaksi-toista vuotta sitten sinun isäsi oli Milanon herttua ja mahtava ruhtinas.“

„Oi taivas, mitkä pahat juonet meidät sieltä saattoivat pois? Tai ehkäpä se olikin onni?“

„Kumpaakin, tyttäreni. Ilkeän juonen kautta, niinkuin sanot, meidät ajettiin Milanosta, mutta onni meidät auttoi tänne. Siihen aikaan oli Milano Italian valtioista ensimmäinen ja kaikkialla kuuluisa loistostaan. Mutta minulla itselläni oli niin suuri rakkaus taiteisiin ja tieteisiin, että omistin suu-

ren osan aikaani opintoihin, ja jätin valtion hallituksen Antonio veljelleni, jota rakastin enimmin koko maailmassa ja johon rajattomasti luotin. Mutta hän petti luottamuksen, joka hänelle oli annettu, ja alkoi pian arvella todella olevansa herttua. Hän senvuoksi ryhtyi salahankkeisiin erään piintyneen viholliseni, Neapelin kuninkaan Alonson kanssa ja lupamalla runsaat lahjat sai häneltä apua. Kavaltajajoukko pestattiin, ja muutamana yösydännä Antonio avasi Milanon portit Neapelin kuninkaalle. Yön pimeydessä meidät vangittiin ja raastettiin pois. Niin suuri oli kansani rakkaus minuun, etteivät petturit uskaltaneet tappa meitä, mutta meidät heitettiin tuuliajolle lahoon veneeseen, jossa ei ollut purjetta, mastoa eikä taklausta. Kiitos erään jalon neapelilaisen, Gonzalon, hyväntahtoisuuden oli venheeseen pantu kallisarvoisia talouskaluja, ruokaa ja muita välttämättömiä tarpeita, sekä useita arvokkaita kirjoja kirjastostani, joita pidin suuremmassa arvossa kuin herttuakuntaani. Aallot ajoivat meidät tälle saarelle ja täällä olemme eläneet siitä pitäin, ja minä olen pannut niin suurta huolta sinun opetuksesi, että tiedät enemmän kuin monet muut prinsessat, joilla on ollut enemmän aikaa joutilaisuuteen ja vähemmän huolellisia opettajia.

„Taivas palkitkoon sinulle sen, isä rakas“, sanoi Miranda. „Ja nyt, pyydän sinua, sano minulle syy, miksi olet nostanut tämän myrskyn.“

Prospero vastasi taikakeinoillaan saaneensa tietää, että hänen vihollisensa sattuman kautta olivat joutuneet lähelle saarta, ja että jos hän jättäisi käyttämättä hyväkseen tätä suotuisaa hetkeä, hänen onnensa auttamattomasti olisi mennyttä eikä milloinkaan enää palaisi.

„Mutta älä kysy enempää, Miranda“, päätti hän. „Sinä olet väsynyt, jää tänne ja nuku hetkinen.“

Niin pian kuin Miranda oli nukahtanut, kutsui Prospero

luoksensa pienen suopean ja nopsan henkensä Arielin ja kysyi oliko tämä pannut täytäntöön hänen käskynsä.

„Joka suhteessa“, vastasi Ariel; ja hän kertoi herralleen kuinka hän tulenliekin muodossa oli tanssinut yli myrskyn ajeleman laivan päästä päähän, kunnes koko alus näytti olevan tulella ja kaikki kannella olijat, merimiehiä lukuun ottamatta, kauhistuneina syöksyivät mereen,

„Mutta ovatko he pelastuneet, Ariel?“

„Ei yhtä ainoaa hivusta, ei edes lankaa heidän vaatteissaan ole vahingoittunut. Olen siroitellut heidät parittain sinne tänne saarelle, kuten käskitte minun tekemään. Neapelin kuninkaan pojan Ferdinandin annoin tulla maihin erikseen ja nyt hän istuu huokaellen yksinään eräässä saaren autiossa kolkassa.“

„Ja kuninkaan laiva?“

Se on turvassa satamassa, kätkettynä syvään lahteen. Merimiehet, jotka jo olivat ponnistuksista uupuneet, olen loihittanut uneen. Loput läivastoa, jonka hajoitin, ovat yhtyneet jälleen, ja he ovat nyt Välimerellä purjehtien surullisin mielin kotiinsa Neapeliin. He luulevat nähneensä kuninkaan laivan joutuvan hylyksi ja kaikkien laivalla olijain saaneen surmansa.

Prospero oli hyvin tyytyväinen siihen tapaan, jolla Ariel oli toimeenpannut tehtävänsä, mutta sanoi että vielä oli yhtä ja toista tehtävää. Hän lupasi, että jos kaikki kävisi hyvin, Ariel kahden päivän kuluttua pääsisi vapaaksi palveluksesta ja saisi siitä lähtien olla oma herransa. Hän käski Arielin nyt ottamaan uuden muodon — merenneidon, näkymättömän kaikille muille paitsi omalle herralleen. Tällä valhemuodolla Ariel lähestyi nuorta Neapelin prinssiä ja alkoi laulaa suloisimmalla sävelellä:

„Viis syltä syvällä taattos kai
nyt alla aaltojen nukkuu;

luut koralliks, silmänsä helmiks sai,
näät kaikki, mi mereen hukkuu,
se muuttuvi aartehiksi
niin kummiks ja kaunihiksi.
Merenneidot soittavat kellojaan,
pium, paum, pium, kuuntele vaan!“

Tämän sulaisen laulun sävelet, jotka tulivat tuntemattomalta taholta, houkuttelivat Ferdinandin seuraamaan näkyvätöntä Arielia Prosperon ja Mirandan läheisyyteen.

Lukuunottamatta isäänsä ei Miranda koskaan ollut nähnyt ketään miestä ja ensimmältä hän ei tiennyt mikä Ferdinand oli.

„Onko se henki, isä?“ kysyi hän.

„Ei lapseni, hän syö ja nukkuu ja hänellä on samat aistit kuin meilläkin. Tämä uljas mies, jonka näet tässä, oli mukana haaksirikossa, ja huolimatta siitä että hänen kauniit kasvonsa ovat hiukan surun ja huolen hivuttamat, voi hänen ulkomuotoansa pitää sangen miellyttävänä. Hän on kadottanut toverinsa ja harhailee nyt heitä etsimässä.“

„Tahtoisin kutsua häntä jumalalliseksi olennoksi“, vastasi Miranda lämpimästi, „sillä en ole koskaan nähnyt mitään niin ylevää.“

Ferdinand puolestaan ihastui yhtä paljon nähdessään Mirandan ja vakuutti paikalla tahtovansa, jollei tyttö jorakastanut jotakin toista, tehdä hänestä Neapelin kuningattaren.

Prospero ihastui nähdessään mihin päin asiat alkoivat kallistua, sillä hänen toivomuksensa oli, että nuoret rakastuisivat toisiinsa, mutta peläten, että niin helposti saatu voitto havaittaisiin liian köykäiseksi, alkoi hän panna joitakuita vaikeuksia tielle. Hän oli epäilevinänsä, ettei Ferdinand olisikaan todellinen kuninkaan poika, vaan että hän oli tullut saarelle urkkijana. Hän sanoi aikovansa panna hänet kahleisiin ja antavansa hänelle vain kaikkein kehnointa ruokaa

„Panetko miekkasi tuppeen, peturi!”

syötäväksi. Turhaan rukoili Miranda, ettei isänsä kohtelisi nuorta prinssiä niin tylysti. Prospero käski häntä vaikenemaan ja vaati jyrkästi Ferdinandia seuraamaan itseään.

Prinssi tietysti suuttui tällaisesta karkeasta kohtelusta ja hän veti äkkiä miekkansa uhmaten esiin. Mutta Prospero loihdi äkkiä nuoren miehen lumoukseen, ja hän jäi liikkumattomaksi, voimatta hievahtaa paikaltaan.

„Panetko miekkasi tuppeen, petturi!“ käski Prospero ankarasti.

Ja Ferdinand, joka tunsi itsensä voimattomaksi tekemään vastarintaa, ja lohdutti itseään sillä, että hän vankilassaan saisi ilokseen katsella kaunista tyttöä, joka oli niin ystävällisesti puhunut hänen puolestaan, seurasi tottelevaisesti, kun loitsija jälleen kutsui häntä mukaansa.

Harhailevat haaksirikkoiset.

Sillävälän harhailivat muut kuninkaallisen seurueen jäsenet, jotka olivat syöksyneet mereen kuninkaan laivasta, toisessa osassa saarta. Heidän joukossaan oli Alonso, Neapelin kuningas ja hänen veljensä Sebastian, Antonio, Milanon laitton herttua, Gonzalo, Neapelin kuninkaan vanha rehellinen neuvonantaja sekä Adrian ja Francisco, kaksi hänen hoviherroistaan.

Uupuneina kestämistään ponnistuksista vaipui koko seurue, paitsi Sebastian ja Antonio, ennen pitkää uneen. Antonio, jolle ei ollut kylläksi että oli karkoittanut oman veljensä Milanon herttuakunnasta, alkoi nyt vietellä Sebastiania, Neapelin kuninkaan veljeä kavallukseen. Ferdinand, kuninkaan poika oli muka varmasti hukunut, hänen ainoa tyttärensä Claribella oli naitettu kauas Afrikaan — he olivat todella juuri paluumatkalla hänen häistään — ketään Neapelin valtaistuimen läheistä perijää ei siis ollut olemassa.

Antonius esitti, että Sebastian anastaisi Neapelin kuninkuuden, niinkuin hän oli itselleen riistänyt Milanon. Hän osoitti kuinka helppoa olisi surmata kuningas Alonso hänen siinä maassaan unessa — jopa hän itse tarjoutui suorittamaan murhatyön, sillävälän kuin Sebastian samalla haavaa tekisi lopun uskollisesta Gonzalosta. Muut hoviherrat eivät tekisi vastarintaa, vaan suostuisivat kernaasti ehdotuksiin, joita heille tehtäisiin.

Sebastian oli liiankin karkäs yhtymään tähän katalaan hankkeeseen. Mutta tällävälän lähestyi Ariel heille näkymätömänä, ja samalla hetkellä kuin kavaltajat olivat paljastaneet miekkansa ja olivat valmiit tappamaan Alonson ja Gonzalon, lauloi hän jälkimmäisen korvaan hänet herättäen.

„Hyvät enkelit, pelastakaa kuningas!“ huudahti Gonzalo, ja Alonso sävähti äkisti hereille.

„Mitä! mitä nyt? Ylös, herätkää!“ huusi kuningas. „Miksi teillä on miekat esillä? Miksi katsotte niin kamalasti?“

„Mikä on hätänä?“ kysyi Gonzalo vielä unen horoksissa.“

„Seistessämme tässä juuri äsken vartioimassa sillävälän kuin te lepäsitte“, sanoi Sebastian, jolla heti oli valhe valmiina, „kuulimme outoa karjuntaa, ikäänkuin härkien tai pikemmin leijonain. Ettekö siihen heränneet? Minun korvaani se kuulosti hirveältä.“

„En kuullut mitään“, sanoi kuningas.

„Oh, se melu olisi voinut peljästyttää hirviönkin, matkaansaattaa maanjäristyksen!“ sanoi Antonio. „Se oli varmaankin koko leijonalauman kiljuntaa.“

„Kuulitko sen, Gonzalo?“ kysyi kuningas.

„Kunniani kautta, teidän majesteettinne, kuulin suhinaa, ja sängen merkillistä, joka minut herätti. Minä pudistin teitä, teidän majesteettinne, ja huusin ääneen. Kun avasin silmäni, näin heidän aseensa. Varmaankin se oli jotakin hälinää.

Meidän olisi paras olla varoillamme tai jättää tämä paikka. Vetäkäämme aseemme!

„Lähtekäämme täältä“, käski kuningas. „Etsikäämme edelleen poika parkaani!“

„Taivas varjelkoon häntä noilta pedoilta!“ sanoi Gonzalo. „Sillä hän on varmasti tällä saarella.“

„Lähtekäämme“, toisti kuningas.

„Prosperon on saatava tietää, mitä olen tehnyt“, sanoi Ariel, kun Alonso ja hänen seuralaisensa taas lähtivät retkeilemään. „Mene, kuningas — mene huoletta etsimään poikaasi.“

Kuninkaan poika.

Päästäkseen tarkoitustensa perille tekeytyi Prospero hyvin tylyksi ja ankaraksi nuorta Neapolin prinssiä kohtaan, ja antoi hänelle tehtäväksi raskaan työn — kulettaa ja pinota useita tuhansia puupölkkyjä. Sen rakkauden vuoksi, jota hän jo tunsii Mirandaa kuhtaan, totteli Ferdinand kärsivällisesti ja hänen vaivaansa huojensi ja lievitti, kun hän näki kuinka surumielisenä suloinen nuori neito katseli hänen raatumistaan.

„Voi, minä rukoilin teitä, älkää tehkö työtä niin kovin“, pyysi Miranda, tavatessaan hänet kantamassa jotakin suurta puupölkkyä. „Jospa salama olisi polttanut nuo pölkkyt! Pyydän teitä, laskekaa se maahan ja levähtäkää. Isäni on syventyneenä tutkimuksiinsa, pyydän teitä, levätkää; hänestä ei ole pelkoa kolmiseen tuntiin.“

„Oi, kallis valtiatar“, sanoi Ferdinand, „aurinko laskee ennenkuin ehdin lopettaa sen, minkä tahdon yrittää saada valmiiksi.“

„Jos tahdotte istahtaa“, sanoi Miranda, „kannan minä teidän pölkkyjänne sillä välin. Olkaa hyvä ja antakaa tuo pölkky minulle, niin minä kannan sen pinoon.“

„Ei armas valtiatar, ennen revetkoot jäntereeni ja katketkoon selkäni, kuin sallin teidän alistua sellaiseen häpeään, sillävälin kuin itse istun vieressä toimetonna.“

„Se työ soveltuu minulle yhtä hyvin kuin se soveltuu teille“, sanoi Miranda, „ja minä tekisin sitä keveämmin, koska teen sitä halusta, mutta te vastenmielisesti. Näytätte väsyneeltä.“

„Ei, jalo valtiatar, kun te olette lähelläni, tuntuu minusta yö raikkaalta aamulta“, sanoi Ferdinand. „Mutta sanokaa minulle — varsinkin jotta voisin sulkea teidät rukouksiini — mikä on nimenne?“

„Miranda.“

„Ihailtu Miranda! Kallein nimi maailmassa!“ huudahti Ferdinand. „Monta suloista naista on minulla ollut ilo nähdä, monen kanssa puhella, ja olen pitänyt eri naisista heidän erilaisten rakastettavain ominaisuuksiensa vuoksi, mutta aina tähän saakka en ole löytänyt yhtäkään ilman jotakin virhettä. Mutta te — oi te, niin täydellinen ja verraton! — te olette luotu parhaimmaksi kaikista kuolevaisista.“

„Minä en tunne ketään muuta naista“, sanoi Miranda koruttomasti. „En muista nähneeni kenenkään naisen kasvoja paitsi omiani kuvastimesta. En myöskään ole nähnyt muita, joita voin kutsua miehiksi, kuin teidät, ystäväni, ja armaan isäni. Minä en tiedä, minkä näköisiä he lienevät, mutta sanoakseni ajatukseni suoraan, en toivoisi itselleni ketään muuta toverikseni maailmassa kuin teidät, enkä myös voi kuvitella ainoatakaan, jonka ulkomuodosta pitäisin enemmän kuin teidän. Mutta minähän löppöttelen järjettömiä ja unohdan isäni ohjeet.“

„Arvoltani olen prinssi, Miranda“, sanoi Ferdinand, „kenties olen kuningaskin — oi kunpa ei niin olisi!“ Sillä hän luuli, että isänsä oli saanut surmansa haaksirikossa. „En hetkeäkään sietäisi tätä orjuutta, jollei se olisi sinun tähtesi. Samalla hetkellä kun näin sinut, lensi sydämeni luoksesi

sinua palvelemaan, ja sinun tähtesi kannan kärsivällisesti näitä hirsiiä.“

„Rakastatko minua?“

„Kautta taivaan ja maan, rakastan, kunnioitan ja pidän arvossa sinua enemmän kuin mitään muuta maailmassa.“

Mirandan silmät täytyivät ilon kyynelillä.

„Rakastan, kunnioitan ja pidän arvossa sinua enemmän kuin mitään muuta maailmassa.“

„Minua houkkiota kun itken sitä mistä minun pitäisi iloita!“

„Miksi itket?“ kysyi Ferdinand.

„Koska olen arvoton tarjoamaan sitä rakkautta, jota tahtoisin antaa“, sanoi Miranda, „ja vielä arvottomampi ottamaan vastaan sitä, jota vailla oleminen saisi minut kuolemaan.“

Olen sinun vaimosi, jos tahdot naida minut — jollet, tahdon kuolla neitona. Jollet suostu ottamaan minua toveriksesi, tahdon tulla palvelijattareksesi, suostut tai et.“

„Kuningattarekseni tulet, armahin, ja minä olen ainiaan sinun alamaisesi“, sanoi Ferdinand polvistuen hänen eteensä.

„Tahdot siis tulla puolisoiksi?“

„Yhtä suurella riemulla kuin orja tervehtii vapautta! Tässä käteni!“

„Ja tässä minun, sydämeni siihen suljettuna. Ja nyt jääös hyvästi puoleksi tunniksi.“

„Tuhannet jäähyväiset“, huusi Ferdinand. Ja sitten he erkanivat.

Nuorten rakastavaisten näkemättä oli Prospero majastaan kuunnellut kaikkea mitä tapahtui ja hänen riemunsa ei ollut vähempi kuin näiden, nähdessään että suunnitelmansa niin mainiosti onnistuivat. Mutta hänellä oli vielä paljon tehtävää ennen ilta-atriaa ja sentähden hän palasi kirjoihinsa.

Salaperäinen soiffo.

Sillävälin kuin Antonio ja Sebastian neuvottelivat Neapelin kuninkaan murhasta, suunnitteli toinen katala joukkio turmiota saaren valtiaalle. Kun Prospero alussa oli tullut saarelle, oli hän tavannut sen asujaimena nuoren inhoittavan epäsikiön nimeltä Caliban, erään häijyn maastaan karkoitettun noidan pojan. Tällä noidalla — Sycorax'illa — oli palvelijanaan soma henki Ariel, ja koska Ariel kieltäysi noudattamasta hänen ilkeitä käskyjäänsä, rankaisi noita häntä sulkemalla hänet halaistun männynrungon rakoon. Tässä tilassa eli Ariel kidutusta ja kurjuutta kärsien kaksitoista vuotta, jollavälin Sycorax kuoli jättäen poikansa Calibanin saaren ainoaksi asukkaaksi.

Prospero päästi tullessaan Arielin vapauteen ja otti hänet omaan palvelukseensa. Ja säälistä nuorta Calibania kohtaan koitti hän alussa lempeydellä kesyttää hänen villiä luonnettaan. Mutta kaikki hänen ponnistuksensa olivat turhat. Caliban vihasi kaikkea hyvää ja palkitsi Prosperon ystävällisyyden häijyydellä ja ilkitöillä. Prospero havaitsi, ettei hyvyys mitään auttanut ja että ainoa keino jolla voi pitää Calibania kurissa, oli kohdella häntä järkähtämättömällä ankaruudella. Tämän vuoksi vihasi Caliban isäntäänsä ja halusi kaiken aikaa päästä kostamaan hänelle.

Niiden joukossa, jotka olivat pelastuneet kuninkaan laivasta, oli kaksi kunnotonta heittiötä — Trinculo, ilvehtijä ja Stephano, juopunut juomanlaskija. Caliban tapasi heidät sattumalta ja pyysi heti päästä heidän palvelijakseen, toivoen sillä keinoin pujahtavansa Prosperolta pakoon. Sitäpaitsi hän tarjoutui opastamaan heitä paikalle, missä Prospero nukkui, jotta voisivat tappaa loitsumiehen. Suostuttiin siitä, että Stephano sitten nauttii Mirandan ja tulisi saaren valtiaaksi ja Caliban hänen palvelijakseen.

Heidän puhuessaan tuli Ariel näkymätönä paikalle. Hän kuunteli heidän suunnitelmiaan ja huvittelihen silloin tällöin pistämällä väliin jonkun sanan, mikä pian sai liittolaiset kiistaan, sillä kukaan ei tiennyt mistä ääni tuli ja jokainen luuli että joku toisista teki pilaa. Vihdoin alkoi Ariel soitella salaperäisiä säveliä huilulla ja rummulla. Stephano ja Trinculo pelästyivät kovin, mutta Caliban rauhoitti heitä kertomalla että saari oli täynnä huminaa ja suloisia säveliä, jotka ilahduttivat eivätkä tehneet mitään vahinkoa.

„Joskus humisevat korvissani tuhannet soittokoneet“, sanoi hän, „ja joskus sävelet, jotka, herättyäni pitkästä unesta, vientelevät minut nukkumaan uudestaan. Sillä unissa tuntuu minusta kuin pilvet aukeisivat ja näyttäisivät rikkauksia, jotka ovat valmiina satamaan päälleni, ja herätessäni itken ja ikävöin samaa unta jälleen.“

„Tästäpä minulle tulee hyvä kuningaskunta, missä saan musiikkini ilmaiseksi“, sanoi Stephano.

„Sittenkun Prospero on tuhottu“, pisti Caliban väliin.

„Se tapahtuu paikalla“, vastasi Stephano.

„Soitto etenee, seuratkaamme sitä ja tehkäämme sitten työmme“, sanoi Trinculo.

„Käy edellä, epäluoma, me seuraamme“, sanoi Stephano Calibanille. „Tahtoisinpa nähdä tuon rumpalin, hän lyö kuin mies.“

Näin Ariel salaperäisellä soitollaan houkutteli pois nuo kolme heittiötä. Hän kuletti heitä kuin tanssien läpi pensastojen, läpi piikkisten orjantappurain ja pistävien orapihlajain, jotka pahasti repelivät heidän ihoansa, ja jätti heidät lopuksi seisomaan likaiseen lätäkköön lähellä Prosperon luolaa.

Sillävälän kuljeksivat Alonso, Neapelin kuningas, ja hänen seurueensa yhä ympäri saarta, mutta vähitellen alkoivat he niin lopen uupua, että vanha Gonzalo parka ilmoitti, ettei hän enää jaksanut mennä edemmäksi.

„En voi sinua soimata“, sanoi kuningas Alonso, „olen itsekin aivan voipunut. Istahda lepäämään. Nyt heidän kaiken toivoni, että vielä kerran saisin nähdä poikani. Hän on hukkunut, ja meri ilkkuu meidän turhaa etsintäämme maalla.“

Petollinen Antonio iloitsi nähdessään että kuningas oli jättänyt kaiken toivonsa, ja varoitti Sebastiania luopumasta heidän katalasta hankkeestaan, vaikka se kerran olikin mennyt myttyyn.

„Ensi tilassa panemme sen toimeen“, kuiskasi Sebastian takaisin Antoniolle.

„Tehkäämme se tänä yönä“, sanoi Antonio, „sillä nyt he ovat niin uuvuksissa matkasta, etteivät jaksa eivätkä huoli olla niin varoillaan kuin levänneinä.“

„Tänä yönä minustakin“, myönsi Sebastian. „Mutta nyt ei siitä sen enempää.“

Samassa hetkessä kuului omituista ja juhlallista soittoa.

„Mitä sointuisia säveliä ne ovat?“ sanoi kuningas. „Kuunnelkaa, hyvät ystävät.“

„Ihmeen ihanaa soittoa!“ sanoi Gonzalo.

Heille näkymättömänä lähestyi Prospero ja loihiti noita-keinoillaan esiin joukon eriskummallisia ihmeolentoja, jotka kantoivat esiin katetun pito-pöydän. Tanssittuaan sen ympäri ystävällisiä tervehdysliikkeitä tehden ja kutsuttuaan kunkin seuralaisineen syömään poistuivat he taas.

„Taivas meitä varjelkoon! Mitä nuo olivat?“ huudahti kuningas.

„Jos kertoisin tästä Neapelissa, uskoisiko minua kukaan?“ sanoi Gonzalo. „He ovat nähtävästi saarelaisia ja vaikka ovatkin muodoltaan merkillisiä, huomatkkaa, heidän tapansa ovat lempeämmät ja ystävällisemmät kuin monen ihmislapsen.“

„Siinä sanoit oikein, jalo herra“, sanoi Prospero itseksensä, „sillä monet teidän joukossanne ovat pirujakin pahemmat.“

„He hävisivät merkillisellä tavalla“, sanoi Francisco.

„Siitä ei ole lukua, kun jättivät ruokavarat jälkeensä“, sanoi Sebastian. „Suvaitsee ko teidän majesteettinne maistaa, mitä tässä on tarjona?“

„Ei kiitos“, sanoi Alonso.

„Uskokaa minua, teidän majesteettinne, teidän ei tarvitse peljätä mitään“, sanoi Gonzalo.

„Hyvä, minä syön, vaikka se olisi viimeinen ateriani“, sanoi kuningas. „Veljeni ja te herra Milanon herttua, tehkää niinkuin mekin.“

Samassa leimahti salama ja jyrähti ukkonen. Ariel tuli lentäen harpyian, inhoittavan petolinnun haahmossa, ja räpytteli siipiään pöydän päällä. Ruo'at katosivat heti.

„Te olette kolme syntistä, jotka kohtalo on viskannut tälle saarelle, koska olette aivan arvottomia elämään ihmis-

ten parissa“, sanoi hän, kääntyen Alonsoon, Sebastianiin ja Antonioon päin.

Raivostuneina nämä vetivät miekkansa, mutta Ariel vain ilkkui heitä.

„Te narrit! Minä ja minun väkeni olemme kohtalon palvelijoita. Teidän miekkanne voisivat aivan yhtä hyvin koettaa haavoittaa tuulia tai lävistää vettä, kuin vahingoittaa höyhentäkin minun sulkapuvustani. Ja jos voisittekin vahingoittaa, ovat miekkanne nyt liian raskaat teidän voimillenne, ettekä voi niitä nostaa. Mutta muistakaa — sillä tämä on minun viestini teille — että te kolmin olette karkoittaneet hyvän Prospero herttuan Milanosta, heittäneet hänet ja hänen viattoman lapsensa mereen, joka nyt on kostanut sen. Taivaalliset voimat ovat lykänneet tuonemmaksi rangaistuksen tästä häpeällisestä teosta, mutta he eivät ole sitä unoh-taneet, ja nyt he ovat kiihdyttäneet meren ja maan ja kaikki olennot teitä vastaan. He ovat riistäneet sinulta poikasi, Alonso, ja he ilmoittavat minun kauttani, että vitkaan lähes-tyvä turmio, pahempi kuin mikään kuolema, kohtaa sinua ja kaikkia sinun teitäsi tällä autiolla saarella, jollet sydämestäsi kadu ja paranna elämäsi.“

Ariel katosi ukonjyrinässä ja salamissa, ja senjälkeen lihoittelivat äskeiset ihmeolennot taaskin suloisten sävelten soidessa esiin ja kantoivat tanssien ja ilvehtien pois pöydän, jolle ateria oli ollut katettu.

„Hyvin tehty, Arielini!“ sanoi Prospero syrjään, Neapelin kuninkaan ja hänen toveriensa seistessä mykkinä tyrmistyksestä. „Taikani tekevät tehonsa ja viholliseni ovat säikähdyksen lyömät. He ovat nyt vallassani, ja jätän nyt heidät tähän sillävälän kuin käyn tapaamassa nuorta Ferdinandia — jonka he luulevat hukkuneen — ja meidän yh-teistä rakasta lemmikkiämme.“

„Taivaan nimessä, teidän majesteettinne, miksi seisotte ja tuijotatte niin omituisesti?“ kysyi Gonzalo kuninkaalta.

„Oi, se on hirveätä, hirveätä“, huusi Alonso omantunnon pistämänä. „Minusta tuntui että aallot puhuivat ja muistuttivat minua kurjasta teostani, tuulet lauloivat siitä ja ukkonen jylisi nimeä 'Prospero'. Sentähden on poikani hukunut, ja minä tahdon levätä hänen kanssaan monta sylvä syvällä aaltojen alla.“

Niin sanoen hän kiisi pois, Sebastian ja Antonio jäljissään.

„Kaikki kolme ovat tulleet epätoivoon“, sanoi Gonzalo. „Heidän suuri rikoksensa alkaa niinkuin hitaasti tehoova myrkkyy jäytää heidän sieluaan. Pyydän teitä“, lisäsi hän kääntyen hoviherrojen puoleen, „seuratkaa heitä nopeasti ja estäkää heitä siitä, mihin heidän hulluutensa voisi heidät viedä.“

„Vaikk' uhkaa meri, armahtaa se myös.“

Raskas työ, johon Prospero oli pannut Neapelin prinssin, ei kestänyt kauvan, ja kun loitsija näki että nuoret lempivät toisiaan sydämestään, teki hän lopun koetuksesta, kehoittaen heitä olemaan onnelliset toistensa kanssa. Valmistukseen heille huvia ja antaakseen näytteen loihutaidostaan loihti hän esiin joukon kauniita henkiolentoja — Iriksen, Cereksen ja Junon, joitakuuta vedenneitoja ja elonleikkaajia, jotka lauloivat suloisia lauluja ja tanssivat viehättäviä tansseja.

Mutta lähestyi hetki, jona Calibanin kavala salahanke oli pantava toimeen. Prospero lähetti pois henget ja ryhtyi valmistuksiin salaliittolaisten rankaisemiseksi. Lähetettyään Ferdinandin ja Mirandan majaansa odottamaan itseään, käski hän Arielin noutamaan muutamia kiiltäviä korupukuja ja ripustamaan ne nuoralle, syötiksi varkaille.

Tuuma menestyi. Caliban, Stephano ja Trinculo ilmestyivät piankin, kaikki likomärkinä, jouduttuaan Arielin soiton houkuttelemina sameaan lammikkoon.

„Pyydän teitä astumaan hiljaa, ettei sokea myyrä kuule askeltakaan; nyt olemme aivan lähellä hänen majaan“, sanoi Caliban.

„Oi kuningas Stephano! Armollinen herra! Korkeasti kunnioitettava Stephano! Katsohan mikä vaatevarasto tässä on sinulle!“ huusi Trinculo, tarttuen nuoralla riippuviin vaateisiin.

„Anna niiden olla, narri, ne ovat pelkkää rojua“, sanoi Caliban.

„Otapas alas tuo viitta, Trinculo“, sanoi Stephano, jossa nyt vuorostaan ahneus heräsi. „Tämän käden kautta vannon, että tahdon viitan!“

„Teidän armonne on saava sen“, sanoi Trinculo almaisesti.

„Miksi tuhlaatte aikaa mokoman roskan tähden“, huomautti Caliban. „Suorittakaamme murhatyö ensin. Jos Prospero herää, rankaisee hän meitä julmasti tästä.“

„Ole huoletta, epäsikiö“, sanoi Stephano karkeasti. Ja niin he Trinculon kanssa edelleen korjailivat itselleen koreita vaatteita, jotka Ariel viekkaasti oli ripustanut näkyviin. „Tulepas, epäsikiö, ottamaan nämä jotka olemme jättäneet.“

„En huoli niistä“, sanoi Caliban. „Me kulutamme aikamme hukkaan, ja jos Prospero saa meidät käsiinsä, muuttaa hän meidät kaikki metsähanhiksi tai apinoiksi.“

„Auta meitä kulettamaan näitä, tai ajan sinun ulos kuningaskunnastani. Kas niin, käy kiini tähän“, komensi Stephano.

„Ja tähän“, lisäsi Trinculo, ja he alkoivat sälyttää saalistaan Caliban paran päälle.

Äkkiä kuului metsästäjäin hälinää, ja joukko henkiä koirien haahmossa syöksähti esiin karaten rikollisten kimppeun ja ajaen heitä edellään, Prosperon ja Arielin usuttaessa koiria.

„Hei, Villi, hei!“

„Jalo, kas tuolla, Jalo!“

„Surma, Surma! Tuolla, tuolla!“

Kun Caliban, Stephano ja Trinculo olivat ajetus pois, puhui Prospero Arielille:

„Saakoot he kelpo kyydin. Nyt ovat kaikki viholliseni vallassani. Pian ovat vaivani lopussa ja silloin olet sinä vapaa kuin ilma. Mutta seuraa minua vielä vähän aikaa ja palvele minua. Kerropa nyt, kuinka on kuninkaan ja hänen seuralaistensa laita.“

„Aivan samoin kuin jättäessänne heidät — he ovat kaikki suljettuina metsikköön, joka suojaa teidän majaanne. He eivät voi hievahtaakaan kunnes päästätte heidät lumouksesta. Kuningas, hänen veljensä ja teidän veljenne ovat aivan mielipuolina, ja heidän hoviherransa surevat heidän tähtensä, etenkin hän, jota kutsuite „hyväksi vanhaksi Gonzalo herraksi“. Teidän loihdunne vaikuttaa heihin niin ankarasti, että varmaankin säälisitte heitä, jos näkisitte.“

„Niinkö arvelet, henki?“

„Niin arvelisin, jos olisin ihminen.“

„Niinpä minäkin“, sanoi Prospero. „Nyt kun he katuvat, on tarkoitukseni saavutettu. Mene, vapauta heidät, Ariel! Minä päästän heidät lumouksesta. Minä annan heille järkensä takaisin, ja he tulevat taaskin entiselleen.“

„Tahdonpa noutaa heidät“, sanoi Ariel ja iloisesti kiisi hän pois täyttämään herransa käskyä.

Jäätyään yksin otti Prospero juhlalliset jäähyväiset kaikilta noitavoimilta, joita hän oli käyttänyt palveluksessaan niin kauan, ja julisti, tehtyään vielä yhden ainoan taian, aikovansa taittaa taikasauvansa ja upottaa velhokirjansa mereen.

Kun Ariel palasi Alonson, Sebastianin ja Antonion sekä hoviherrojen kanssa, astuivat he kaikki lumotun piirin sisään ja jäivät siihen liikkumattomina seisomaan.

„Seisokaa siinä, sillä te olette lumotut“, sanoi Prospero.

„Oi jalo Gonzalo, kunnan pelastajani ja herrasi uskollinen

palvelija, tahdon palkita sinua sekä sanoin että teoin. Alonso, julmasti teit minulle ja tyttärelleni ja veljesi auttoi sinua siinä työssä — siitä hän nyt on saanut rangaistuksensa. Ja sinä veljeni, niin luonnoton veli kuin oletkin, minä annan sinulle anteeksi.“

Prosperon puhuessa alkoivat kuningas ja hänen toverinsa vähitellen tulla tajuihinsa, mutta he eivät vielä tunteet Prosperoa, sillä hän oli puettuna noitatamineihinsa.

„Tuo minulle hattuni ja miekkani majastani, Ariel“, sanoi hän. „Tahdon heittää yltäni nämä vaatteet ja esiintyä sellaisena kuin olin Milanon herttuana. Kiiruhda, henki! Pian olet vapaa!“

Hilpeänä Ariel teki työtä käskettyä, hyräillen pientä laulua, silläaikaa kuin auttoi herraansa pukeutumisessa.

„Mettä kukist' imaisen,
kielon kuvuss' asustan,
kuullen ääntä huuhkajan,
siivill' yökön liitelen.
kesän jäljiss' ihanan:
Hei lystiä, lystiä on elostaa,
kun kukkien keskellä liehua saa.“

Sitten Prospero lähetti hänet kuninkaan laivalle, josta hänen oli tuotava tullessaan kapteeni ja ylläivuri.

Vanha Gonzalo parka oli aivan hämmennyksissään ja säikähdyksissään kaikesta siitä kummasta, mikä tapahtui.

„Jospa joku taivaan voima johdattaisi meidät pois tästä vaarallisesta seudusta“, huudahti hän.

„Katso, herra kuningas, tässä on Prospero, Milanon loukattu herttua“, sanoi loitsija Alonsolle. „Ja vakuudeksi siitä että ilmielävä ruhtinas puhuu kanssasi, syleilen sinua ja lausun sinut kumppaneinesi tervetulleeksi.“

„En tiedä, oletko hän vai joku harhanäky, joka on pantu minua kiduttamaan“, sanoi hämmästynyt kuningas. „Suonesi sykkii kuin liha ja veri ja nähtyäni sinut on sieluni sairaus lievennyt. Minä luovun sinun herttuakunnastasi ja pyydän sinulta rikostani anteeksi. Mutta kuinka voi Prospero olla elossa ja kuinka hän voi olla täällä?“

„Tervetulleet, ystäväni kaikki!“ lausui Prospero. „Mutta te molemmat, hyvät herrat“, virkkoi hän kääntyen Sebastianiin ja Antonioon, „jos tahtoisin, voisin saada hänen ylhäisyytensä rypistämään teille otsaansa ja paljastaa teidät kavaltajiksi. Mutta tällä hetkellä en tahdo kieliä.“

„Perkele varmaan puhuu hänen kauttansa“, mutisi Sebastianin tuntien rikollisuutensa.

„Ei“, vastasi Prospero tynesti. „Mitä sinuun tulee, kunnoton“, sanoi hän kääntyen veljeensä Antonioon, „annan sinulle anteeksi kaikki rikoksesi, ja vaadin ainoastaan sinulta herttuakuntani, joka sinun on pakostakin luovutettava, sen tiedän.“

„Jos olet Prospero, niin kerro meille, kuinka olet pelastunut, ja kuinka nyt kohtaamme toisemme täällä“, sanoi Neapelin kuningas. „Kolme tuntia sitten jouduimme haaksirikokoon tällä rannikolla, ja voi! täällä olen kadottanut — kuinka katkera onkaan se muisto — rakkaan poikani Ferdinandin.“

„Minä valitan sitä syvästi, herra“, sanoi Prospero.

„Sitä tappiota ei milloinkaan korvata, eikä kärsivällisyys sitä paranna.“

„Luulen pikemmin, ettette ole etsineet kärsivällisyydestä parannusta“, sanoi Prospero. „Minä olen tuntenut sen kaikkivaltiaasta apua samallaisessa tappiossa, ja olen nyt rauhallinen.“

„Samallaisessa tappiossa?“

„Minulle yhtä suuressa, sillä olen menettänyt tyttäreni.“

„Tyttärenne?“ huudahti Alonso. „Oi, jospa he molemmat eläisivät Neapelissa kuninkaana ja kuningattarena. Koska menetitte tyttärenne?“

„Tässä äskeisessä myrskyssä“, sanoi Prospero, hymyillen itsekseen. — „Mutta siitä ei sen enempää. Terve tuloa, herrani, tämä maja on minun hovini. Minulla on täällä harvoja palvelijoita eikä alamaisia ulkona ollenkaan. Tehkää hyvin ja katsahtakaa sisään. Koska olette antaneet minulle takaisin herttuakuntani, tahdon palkita teitä jollakin, mikä on yhtä hyvää, tai ainakin näyttää teille ihmeen, joka teitä ilahduttaa yhtä paljon kuin herttuakuntani minua.“

Ja vetäen syrjään esiripun, joka peitti sisäänkäytävän hänen majaan, Prospero näytti heille Ferdinandin ja Mirandan, jotka paraillaan pelasivat shakkipeliä.

„Rakas prinssi, te pelaatte väärin“, sanoi Miranda.

„En, armaani, sitä en tahtoisi tehdä mistään hinnasta maailmassa“, sanoi Ferdinand.

„Jos tämä taas osoittautuu yhdeksi tämän saaren harhänäykseksi, menetän rakkaan poikani toisen kerran“, mutisi Alonso.

„Suuri ihme!“ huudahti Sebastian.

„Meri uhkaa, mutta se on sittenkin armahtavainen“, huusi Ferdinand, hypähtäen istuimeltaan nähdessään isänsä ja heittäytyen polvilleen hänen eteensä.

„Ympäröikööt sinut riemuitsevan isän kaikki siunaukset“, sanoi Alonso ilon hurmaamana saadessaan jälleen nähdä rakkaan poikansa.

Miranda sillävälin katseli kummissaan kaikkia noita ihmeellisiä vieraita, jotka olivat tulleet saarelle.

„Oi, kaunis uusi maailma, jossa sellaista kansaa asuu“, huusi hän ihastuksissaan.

„Ken on tämä neito“, kysyi Alonso pojaltaan. „Onko hän joku jumalatar?“

„Ei, herra, hän on kuolevainen, ja hän on minun“, vastasi Ferdinand. „Valitsin hänet, kun luulin, ettei minulla enää ollut isää. Hän on kuuluisan Milanon herttuan tytär, jonka nimen olen niin usein kuullut mainittavan.“

Sitten Alonso antoi siunauksensa nuorelle parille ja hyvä Gonzalo kuiskasi sydäimestään: „amen!“

Samalla ilmestyi Ariel, kuninkaan laivan kummastuneen kapteenin ja yliläivurin seurassa. He riemastuivat suuresti nähdessään jälleen kuninkaan ja hänen seuralaisensa ja toivat sanoman, että laiva oli yhtä vahingoittumaton ja yhtä hyvässä kunnossa kuin alussa merelle lähtiessä.

„Herra, kaiken tämän olen toimittanut senjälkeen kuin lähdin luotanne“, kuiskasi Ariel. „Oliko se hyvin tehty?“

„Oivallisesti, hyvä henki“, sanoi Prospero. „Pian olet vapaa.“

Sitten hän käski hänen mennä päästämään Calibanin ja hänen toverinsa lumouksesta, ja hetkisen kuluttua palasi Ariel ajaen noita kolmea miestä, puettuina varastamiinsa vaatteisiin.

„Katsokaa näitä miehiä, hyvät herrat“, sanoi Prospero. „Kaikki kolmisin ovat he ryöstäneet omaisuuttani, ja tämä noidanpentu on sopinut toisten kanssa ottaakseen minulta hengen. Kaksi heistä te varmaankin tunnette ja omistatte itsellenne, kolmas taas, sen myönnän, kuuluu minulle.“

„Eikö tämä ole Stephano, minun juopunut juomanlaskijani?“ kysyi Neapelin kuningas.

„Mitä kuuluu, Stephano?“ sanoi Sebastian ivallisesti.

„Sinähän aioit päästä tämän saaren kuninkaaksi, lurjus?“ sanoi Prospero.

„Surkea minusta olisi tullut kuningas“, ähkyi Stephano, sillä hänellä ja hänen lurjusmaisilla tovereillaan kirveli vielä ruumis saamansa rangaistuksen jäleltä.

„Tuo on kummallisin olento, minkä ikinä olen nähnyt“, sanoi Alonso, osoittaen Calibania.

„Hänen tapansa ovat yhtä rumat kuin hänen näkönsä“, vastasi Prospero. „Mene majaan, lurjus. Ota kumppanisi mukaan ja käyttäydy siivosti, jos tahdot saada minulta anteeksi.“

„Sen tahdon tehdä“, sanoi Caliban. „Ja tästälähin tahdon tulla järkeväksi ja koetan parantaa itseni. Mikä kolminkertainen aasi olinkaan, kun pidin tuota juopporattia isäntänäni!“

Ja hän läksi tovereineen, mielissään kun olivat päässeet niin helpolla.

Senjälkeen kutsui Prospero kuninkaan ja muut vieraansa majaan, missä heidän oli oltava yötä. Seuraavana aamuna purjehtisivat kaikki Neapeliin, missä prinssi Ferdinandin ja Mirandan häät oli vietettävät, jonka jälkeen Prospero aikoi vetäytyä omaan herttuakuntaansa, Milanoon. Lopuksi hän antoi viimeisen tehtävän Arielille pyytäen häntä laittamaan niin, että kuninkaan laivalla olisi myrskytön meri ja myötäiset tuulet, jotka nopeasti veisivät sen matkan perille.

„Ariel, lapsukaiseni, se jää sinun huoleksesi“, sanoi Prospero. „Ole sitten vapaa kuin elementit, ja jää hyvästi!“

Paljon melua tyhjästä.

„Armahin neifi Ylenkatse!“

ESSINASSA riemuttiin, sillä sota oli lop-
punut ja Don Pedro, Aragonian voittoisa
prinssi, palasi voittosaatossa. Sanomat saa-
tettiin Leonatolle, maaherralle hänen pi-
kaisesta tulostaan, ja Leonato itse tyttä-
rensä Heron ja veljentyttärensä Beatricen
kanssa otti vastaan prinssin lähettilään tie-
dustellen häneltä innokkaasti, kuinka hei-

dän ystävänsä jaksoivat.

„Kuinka monta aatelismiestä menetitte tuossa kaha-
kassa?“ kysyi Leonato.

„Vain harvoja arvokkaampia eikä ketään kuuluisampaa“,
vastasi lähettiläs.

„Näen tästä kirjeestä, että Don Pedro on tuhannut
paljo kunnianosoituksia eräälle nuorelle florensilaiselle nimeltä
Claudio.“

„Hän on sen hyvin ansainnut ja Don Pedro on ymmärtänyt palkita häntä ansion mukaan“, vastasi lähettiläs. „Hän on todella osoittanut suurta urhoollisuutta, tehden lampaan haahmossa leijonan urotöitä.“

Kuullessaan tämän ylistävän lausunnon nuoresta florensilaisesta, tunsi Hero, maaherran tytär, lämmintä ilon väristystä, mutta hän vaan hymyili ja punastui tyytyväisyydestä.

„Anteeksi“, tarttui puheeseen Beatrice, maaherran veljentytär, joka asui setänsä talossa ja oli hänen ainoan tyttärensä rakas ystävätär, „onko Signor Kalpa palannut sodasta vai eikö?“

„En tunne ketään sen nimistä, neitiseni“, sanoi lähettiläs, näyttäen hämmästyneeltä, „armeijassa ei ollut ketään sellaista, joka olisi ollut arvokkaampi.“

„Kuka se on jota kysyt, veljentyttäreni?“

„Serkkuni tarkoittaa Signor Benedick'ia Paduasta“, selitti Hero.

„Onpa kyllä, hän on tullut takaisin, yhtä iloisena kuin konsanaan“, sanoi lähettiläs.

„Pyytäisin kysyä teiltä, kuinka monta hän on tappanut ja syönyt suuhunsa tällä sotaretkellä?“ sanoi Beatrice piloillaan. „Ei vainkaan, kysyn vaan, kuinka monta hän on tappanut? Sillä *minähän* se lupasin syödä kaikki hänen tappamansa.“

„Veljentyttäreni, olet todella liian kova Signor Benedick'ia kohtaan“, sanoi Leonato. „Mutta uskonpa, että hän antaa sinulle takaisin samalla mitalla.“

„Hän on ollut kelpo sotilas, neitiseni, tällä retkellä“, sanoi lähettiläs. Ja sitten hän alkoi lämpimästi ylistää nuoren aatelismiehen urhoollisuutta ja ritarillisia ominaisuuksia, mutta Beatrice vaan nauroi ja ilvehti kaikelle mitä hän sanoi.

„Teidän ei pidä käsittää väärin veljentytärtäni, hyvä herra“, sanoi Leonato lopuksi. „Signor Benedick ja hän käyvät keskenään jonkunlaista leikillistä sotaa, eivätkä he

koskaan tapaa toisiansa joutumatta toistensa kanssa sukke-
laan hammasteluun.“

Heidän vielä puhellessaan saapui Aragonian prinssi ur-
heine aatelismiehineen. Leonato toivotti mitä lämpimimm-
in heidät tervetulleiksi. Kreivi Claudio ja Signor Benedick oli-
vat vanhat ystävät ja olivat ennen oleskelleet maaherran pa-
latsissa; muuten oli Claudio ennen sotaan lähtöään hellällä
silmällä katsellut lempeätä Hero neitiä. Mitä tulee Beatriceen
ja Benedickiin, eivät he olleet sietävinään toisiaan, mutta
merkillistä kyllä, sen sijaan että olisivat karttaneet toistensa
seuraa, näyttivät he ihastuksella tarttuvan jokaiseen tilaisuu-
teen kiusataksaan ja hännätäksään toisiaan niin paljon kuin
ehtivät.

Tällä kertaa ei Beatricen tarvinnut odottaa kauan, ja
Benedickin tehdessä joukon leikillisiä huomautuksia Don
Pedrolle ja Leonatolle, heittäytyi hän heti paikalla kiistelyyn.

„Minua ihmetyttää, ettette koskaan voi olla pakisematta,
Signor Benedick, ei kukaan kuuntele mitä sanotte.“

„Kuinka, armahin neiti Ylenkatse! Vieläkö te elätte?“
vastasi Benedick.

„Kuinka voisi Ylenkatse kuolla, niinkauan kuin sillä on
niin oivallista ruokaa kuin Signor Benedick. Kohteliaisuus
itse muuttuu välttämättä ylenkatseeksi, kun te sitä lähestytte.“

„Silloin on kohteliaisuus tuuliviiri. Mutta se vaan on
varmaa, että kaikki naiset minua rakastavat, te yksin pois-
luettuna, ja minä toivoisin tuntevani sydämessäni, ettei sydä-
meni olisikaan niin kova, sillä, toden totta, minä en rakasta
ketään“, virkkoi Benedick ylpeästi.

„Se on suuri onni naisille! Muussa tapauksessa heillä
olisi harmina sängen ikävyyttävä kosija“, sanoi Beatrice.
„Luojan kiitos, minä olen teidän kaltaisenne siinä suhteessa.
Kuulen mieluummin koirani haukkuvan varista kuin jonkun
miehen vannovan minulle rakkauttaan.“

„Taivas suokoon että te, armollinen neiti, aina ajatte-
lisitte niin“, sanoi nuori ylimys hurskaasti. „Silloin pääsee
ainakin joku kunnan mies joutumasta pahoille päiville.“

Benedickin kävi kyllä laatuun tehdä pilaa rakkaudesta,
mutta nuori Claudio oli luonteeltaan aivan toisellinen. Ollen
tulinen ja intohimoinen ei hän hävennyt tunnustaa rak-
kauttaan Hero neidille, ja Aragonian prinssin ystävällisellä
avulla hän piankin saavutti neitosen suostumuksen ja hänen
isänsä hyväksymisen. Häpäpäivä oli määrätty viikkoa myö-
hemmäksi, ja ainoa koetus, joka nuorella kärsimättömällä
rakastajalla oli kestettävänä, oli aika joka vielä oli jätellä
vihkimiseen.

Benedick luonnollisesti ei säästänyt pilkkaansa tässä
tilaisuudessa ja hän nauroi ivallisesti kun Don Pedro ja
Claudio vakuuttivat, että hänenkin vuoronsa kerran tulisi.

„Varmasti näen sinut vielä, ennenkuin kuolen, kalpeana
rakkaudesta.“

„Vihasta, sairaudesta, nälästä, teidän armonne, vaan ei
koskaan rakkaudesta“, vakuutti Benedick.

„Hyvä; jos joskus luovut siitä uskosta, tulee sinusta
sangen merkitsevä todistuskappale.“

„Jos sen teen, niin pankaa minut pulloon, pullo riip-
pumaan puusta ja ampukaa minua“, nauroi Benedick.

„Hyvä, se aika vielä tulee, kun villi härkä kantaa ies-
tään“, sanoi Don Pedro.

„Tehköön sen vaan villi härkä, mutta jos koskaan jär-
kevä Benedick kantaa sitä, niin temmatkaa sarvet härän
päästä ja painakaa ne minun otsaani! Antakaa sitten jonkun
maalintöhrijän kuvata minut, ja yhtä suurilla kirjaimilla kuin
tavallisesti kirjoitetaan: 'Täällä on hyvä hevonen vuokratta-
vana', merkitkää minun kylttiini: 'Täällä saatte nähdä Bene-
dickin, aviomiehen!'“

Benedickin itsestään varma vakuutus, ettei hän koskaan rakastuisi tai menisi naimisiin, sekä Beatricen ilveily samoilla asioilla synnyttivät Don Pedrossa vallattoman päänäpiston, ja hänelle juolahti mieleen, että häitten edellistä viikkoa voitaisiin käyttää mitä huvittavimmalla tavalla.

„Tahdonpa taata, ettei aika käy meille pitkäksi“, sanoi hän Leonatolle ja Claudiolle. „Aion tällä väliajalla ottaa tehäkseni yhden Herkuleen urosteoista, nimittäin saada Signor Benedickin ja neiti Beatricen rakastumaan toisiinsa korviin saakka. Tahtoisin mielelläni tehdä heistä parin, enkä epäilekään siinä onnistuvani, jos vaan te kolme tahdotte auttaa minua ohjeitteni mukaan.“

„Olen teidän käytettävänä, teidän armonne, maksakoon se minulle vaikka kymmenen unetonta yötä“, sanoi Leonato.

„Minä myös, teidän armonne“, sanoi Claudio.

„Minä tahdon vaatimattomilla voimillani tehdä kaiken voitavani bankkiakseni serkulleni hyvän miehen“, virkkoi lempeä Hero.

„Ja Benedick ei olekaan vähimmin toivottava mies, jonka tunnen“, sanoi prinsssi. — „Sen verran voin hänen eduksensa sanoa, että hän on ylhäistä sukua, hänen urhoollisuutensa on koeteltu ja rehellisyytensä horjumaton. Tahdon neuvoa teille, kuinka saatte serkkunne rakastamaan Benedickiä, ja Leonaton ja Claudion avulla tahdon menetellä Benedickin kanssa niin, että hän huolimatta terävästä järjestään ja kovakiskoisesta luonteestaan rakastuu Beatriceen. Jos voimme aikaansaada tämän, ei Cupido enää ole mikään jousimies; hänen kunniansa on tuleva meille, sillä me olemme ainoat lemmenjumalat! Tulkaa kanssani, niin kerron teille suunnitelmani.“

„Suora ja rehellinen roisto.“

Aragonian prinssin seurueeseen kuuluvain ylimysten joukossa oli eräs, joka oli luonteeltaan aivan erilainen kuin Claudio ja Benedick. Tämä oli Don Juan, prinssin velipuoli, mies mieleltään synkkä, kateellinen ja pahansuopa. Hän oli yrmeä koko maailmalle, mutta etenkin hän vihasi velipuol-tansa ja kantoi kaunaa nuorta florensilaista ylimystä Clau-diota vastaan, koska tämä oli Aragonian prinssin suuressa suosiossa. Don Juan oli kauan juropäisesti vastustellut vel-jeään, ja oli vasta hiljattain päässyt takaisin tämän armoon. Nyt riippui yksinomaan hänen omasta käytöksestään, tulisiko hän edistymään ja menestymään vai joutuisiko epäsuosioon takaisin. Mutta Don Juanilla ei ollut vähintäkään halua esiin-tyä rakastettavampana kuin välttämättä oli tarpeen. Hänen seuralaisensa, Borachio ja Conrad pyytelivät häntä hartaasti peittämään tunteensa ja ottamaan kasvoilleen iloisemman ilmeen yleisissä huvittelutilaisuuksissa, mutta Don Juan kiel-täytyi jyrkästi.

„Tahdon mieluummin olla pistävä orjantappura kuin ruusu veljeni suosiossa“, sanoi hän äreästi. „Mielentilaani sopii paremmin olla kaikkien halveksimana kuin teeskennel-lyllä käytöksellä tunkeutua jonkun suosioon. Se vain on varmaa, ettei kukaan voi minua sanoa mairittelevaksi kun-non mieheksi, mutta ei myöskään kukaan voi kieltää että olen suora ja rehellinen roisto. Minuun luotetaan — kun minulla on kuonokoppa; minut päästetään vapauteen — jalka-kammitsoissa; siksi olen päättänyt olla laulamatta häkissäni. Jos minulla olisi suuni vallassani, niin pürisin, jos minulla olisi vapauteni, tekisin niinkuin haluaisin. Tällä haavaa an-takaa minun olla se mikä olen, älkääkä koettako minua muuksi muuttaa.“

Uutinen siitä, että nuori urhea Claudio oli naiva Mesinan maaherran tyttären saattoi Don Juanin uuteen vihan vimmaan.

„Sillä nuorella nousukkaalla on kaikki ansio minun kustumisessani“, lausui hän. „Jos voisin jollakin tavoin asettaa hänen tiellensä, tuottaisi se minulle erinomaista nautintoa.“

Hänen molemmat palvelijansa, Borachio ja Conrad, jotka olivat yhtä ilkeämieliset kuin heidän isäntänsä, lupasivat olla hänelle avullisina, minkä kostonjuonen hän keksisikin, eikä aikaakaan kun Borachio tuli hänen luoksensa kertoen, että hän oli keksinyt keinon, millä ehkäistä kreivi Claudion avioliitto.

„Joka salpa, joka telki, joka este on minulle tervetullut“, sanoi Don Juan. „Olen sairas suuttumuksesta, ja kaikki mikä asettuu poikkiteloin hänen toiveittensa tielle, on minulle mieltä myöten. Mutta kuinka voit ehkäistä tämän avioliiton?“

„En kunniallisin keinoin, mutta niin salassa, ettei mitään kunniatonta minussa huomata.“

„Sano minulle lyhyesti, kuinka?“

„Muistelen vuosi sitten kertoneeni teille, teidän armonne, kuinka suuressa määrin olen Margaretan, Heron kamarineidin suosiossa.“

„Muistan sen.“

„Voin kuinka myöhään yöllä tahansa saada hänet kurkistamaan ulos neitinsä kamarinikkunasta.“

„Kuinka tämä asia sitten voisi saada avioliiton ehkäistykseksi.“

„Teidän itse tarvitsee vain sekoittaa myrkky valmiiksi. Menkää veljenne, prinssin luokse ja sanokaa hänelle että hän on tahrannut kunniansa salliessaan kuuluisan Claudion — jota teidän on lämpimästi ylistettävä — naida Heron tapaisen naisen, jolla jo ennestään on toinen rakastaja.“

„Mitä todistuksia minulla on siitä.“

„Todistuksia, jotka riittävät vahingoittamaan prinssiä, vihastuttamaan Claudion, tuhoamaan Heron ja tappamaan Leonaton. Pyydättekö vielä enempää?“

„Tahdon tehdä mitä hyvänsä saattaakseni heille harmia.“

„Etsikää siis sopiva tilaisuus, kun Don Pedro ja Claudio ovat kahden ja kertokaa heille että tiedätte Heron rakastavan minua“, sanoi ilkeä Borachio. „He tuskin uskovat teitä ilman todistuksia. Toimittakaa siis heille tilaisuus tulla vakuutetuiksi sanojenne totuudesta. Viekää heidät Leonaton talon edustalle hääpäivän edellisenä yönä, ja sillävälillä toimitan minä niin, että he saavat nähdä Margaretan puhuvan minulle ikkunasta ja kuulla minun kutsuvan häntä 'Heroksi'. Ja silloin pitää tuleman julki niin ilmeisiä todistuksia Heron uskottomuudesta, että Claudio mustasukkaisuudessaan tulee aivan vakuutetuksi siitä, ja kaikki häävalmistukset raukeavat tyhjiin.“

„Tulkoon seuraus siitä mikä tahansa, minä panen sen toimeen“, sanoi Don Juan. „Tee tehtäväsi taidolla, ja palkkasi on oleva tuhannen tukaattia.“

„Kunhan vaan te pysytte syytöksessänne, ei minun viekkauteni ole joutuva häpeään“, oli Borachion vastaus.

„Cupidon viekas nuoli.“

Benedick käyskenteli yksinään Leonaton hedelmätarhassa ja mietiskeli kulkiessaan.

„Kummastelen sitä“, ajatteli hän, „että mies, joka näkee kuinka toinen on typerä ollessaan rakastunut, että hän, naurettuaan moisia typeryyksiä muissa, itse menee rakastumaan joutuen siten oman pilkkansa esineeksi. Ja semmoinen mies on Claudio. Muistan sen ajan, kun ei hän mistään muusta soitosta välittänyt kuin rummusta ja torvesta, nyt hän mie-

luummin kuuntelee tamburiinia ja huilua. Muistanpa kuinka hän saattoi kulkea kymmenen penikulmaa jalan mennäkseen katsomaan hyvää asevarustusta, ja nyt hän saattaa maata valveilla kymmenen yötä, tuumiskellen mihin kuosiin leikkaisi uuden jakkunsa. Ennen hänen tapansa oli puhua konstailematta ja suoraan niinkuin kunnan mies ja sotilas, ja nyt hänen sanansa ovat konstikkaasti katettu ruokapöytä kaikenmoisine eriskummallisine ruokalajeineen. Muuttunenkö minä koskaan sellaiseksi ja joutunenkö katselemaan sellaisilla silmillä? Eipä tiedä. Mutta sitä en uskoisi. En mene vannomaan, ettei rakkaus muuta minua simpukaksi, mutta sen otan valalleni, että tehköönpä se minusta simpukan, ei se ikinä tee minusta sellaista narria. Yksi nainen on kaunis, yhdentekevä minulle; toinen on viisas, yhdentekevä minulle; kolmas siveä, yhdentekevä minulle. Vasta kun kaikki sulot yhtyvät naisessa, voi nainen minua miellyttää. Rikas on hänen oltava, se on varmaa; viisas ja siveä, muutoin en tahdo hänestä tietää; kaunis, muutoin en viitsi häntä katsella; lempeä, muutoin en tahdo häntä lähestyä; jalosukainen, muutoin en hänestä huoli, vaikka hän olisi enkeli; hyvä haastelemaan ja erittäin soitannollinen. Ja hänen hiuksensa — hänen hiuksensa olkoot minkä väriset Herramme on nähnyt hyväksi hänelle antaa . . . Ahaa, tuolla tulee prinssi ja Monsieur Rakastunut. Kätkeydynpä lehtimajaan.“

Ja Benedick piiloutui nopeasti, kun Don Pedro, Claudio ja Leonato lähestyivät muutamien soittajien seuraamina.

„No, kuuntelemmeko nyt soittoa?“ sanoi Don Pedro istahtaen penkille kuulomatkan päähän lehtimajasta. „Näetkö, minne Benedick on kätkeytynyt?“ lisäsi hän matalamalla äänellä.

„Kyllä hyvinkin, teidän armonne“, vastasi Claudio. „Kun soitto on loppunut, annamme hänelle jotakin ajattelemisen aihetta.“

„Kas niin, Balthasar, tahdomme kuulla laulun uudestaan“, sanoi Don Pedro.

Soittajat koskettivat nyt kevyesti soitintensa kieliä ja Balthasar alotti laulunsa:

„Te älkää surko neitokset,
kyll' kaikki miehet pettää,
yks' jalka maata tapailee
ja toinen hiipoo vettä.
Pois suru siis ja heistä viis,
äl' murhevirttä veisaa,
mut huoletonna laula vaan
hieh hei, hieh hei, hieh heisaa.“

Te älkää enää laulako
haikeesti kalpein huulin.
On miesten valat vannotut
kuin kevyt kesätuuli.
Pois suru siis, ja heistä viis,
äl' murhevirttä veisaa,
mut huoletonna laula vaan
hieh hei, hieh hei, hieh heisaa!“

„Kunniani kautta, kaunis laulu“, virkkoi prinssi. — „Kuulehan Balthasar, toimitapas meille jotakin oikein kaunista musiikkia, sillä huomis-illaksi tahtoisimme saada sellaista Hero neidin kamarinakkunan alle.“

„Koetan parastani, teidän armonne.“

„Teepä se; hyvästi . . . Tulkaapa tänne Leonato“, sanoi Don Pedro, kun nuori soittoniekka oli mennyt. „Mitä kerroittekaan minulle tänään — että veljentyttärenne Beatrice oli rakastunut Signor Benedickiin?“

„Jatkakaa“, kuiskasi Claudio. „Lintumme tarttuu ansaan. „Enpä koskaan olisi uskonut että se tyttö olisi rakas-

tunut kehenkään mieheen“, lisäsi hän ääneen, jotta Benedick sen kuulis.

„En minäkään“, virkkoi Leonato. „Mutta kummallista on, että hän on niin hullaantunut juuri Signor Benedickiin, jota hän aina, ainakin näennäisesti, on inhonnut.“

„Onko se mahdollista? Puhaltaako tuuli sieltäpäin?“ mutisi hämmästynyt Benedick piilopaikastaan.

„Kunniani kautta, teidän armonne, enpä voi muuta ajatella, kuin että hän on mielettömästi rakastunut tuohon mieheen“, jatkoi Leonato. „Sitä tuskin voisi uskoa.“

„Onko hän ilmaissut tunteensa Benedickille?“ kysyi Don Pedro.

„Ei, ja hän vannoo, ettei koskaan tule sitä tekemään. Sehän juuri onkin syynä hänen onnettomuuteensa.“

„Niin on asianlaita“, liitti Claudio. „'Minäkö', sanoo hän, 'joka niin usein olen kohdellut häntä ivalla, minäkö menisin kirjoittamaan hänelle, että häntä rakastan?'“

„Minä arvostelen häntä itseni mukaan“, sanoo hän“, jatkoi Leonato, „sillä minä tekisin hänestä pilkkaa, jos hän kirjoittaisi minulle — niin, sen tekisin, niin paljo kuin häntä rakastankin.“

„Ja sitten hän itkee ja nyyhkii, lyö rintoihinsa ja raastaa tukkaansa“, sanoi Claudio.

„Tyttäreni pelkää joskus hänen epätoivoissaan ryhtyvän tekemään itsellensä väkivaltaa“, sanoi Leonato.

„Olisi hyvä, jos Benedick saisi sen tietää joltakin muulta, koska hän ei itse tahdo sitä ilmaista“, virkkoi Don Pedro.

„Miksi hyväksi?“ kysyi Claudio. „Hän vaan rupeisi kujeilemaan ja kiusaisi tyttöparkaa vielä pahemmin.“

„Jos hän sen tekisi, olisi laupeuden työ hirttää hänet“, sanoi Don Pedro harmistuneena. „Hän on suloinen, kelpo tyttö.“

„Ja erinomaisen järkevä“, liitti Claudio.

„Kaikessa muussa paitsi rakkaudessaan Benedickiin“, sanoi Don Pedro.

„Oi, teidän armonne, minua surettaa hänen tähtensä, ja syystäkin, koska olen hänen setänsä ja holhoojansa“, sanoi Leonato.

„Jospa hän olisi iskenyt silmänsä minuun“, sanoi Don Pedro. „Heti paikalla olisin nainut hänet. Niin, Leonato, olen suruissani veljentyttäresi puolesta. Pyydän sinua kumminkin puhumaan Benedickille kuullaksenne mitä hänellä on siihen sanomista.“

„Ei koskaan hänelle, teidän armonne“, sanoi Claudio. „Hänen on tultava järkeväksi ja raastettava tuo rakkaus sydämestään.“

„Ei, se on mahdotonta“, sanoi Leonato. „Ennen hän raastaisi sydämen rinnastaan.“

„No niin, saamme kai kuulla lisää tästä asiasta teidän tyttäreltänne“, sanoi Don Pedro. „Pidän Benedickistä paljon ja soisin, että hän hiukan tekisi tiliä itsensä kanssa, jotta hän näkisi kuinka vähän hän on sellaisen naisen arvoinen.“

„Suvaitsetteko, teidän armonne, seurata mukana. Päivällinen on valmis“, sanoi Leonato.

„Jollei hän tämän jälkeen hurjasti rakastu tyttöön, en tahdo koskaan uskoa mihinkään mahdollisuuteen“, sanoi Claudio liittolaisten poistuessa.

„Nyt on sama ansa viritettävä Beatricelle“, sanoi Don Pedro, „ja sen saavat teidän tyttärenne ja hänen kamari-neitonsa suorittaa. Hupaista on oleva, että kumpikin luulee toisen olevan korvia myöten rakastuneen, vaikkei mistään sellaisesta ole puhetta; sitä kohtausta minua haluttaisi nähdä . . . Lähettäkäämme Beatrice kutsumaan häntä päivälliselle.“

Toisten mentyä tuli Benedick esiin piilostaan, syvästi liikutettuna ja mietteissään sen johdosta mitä oli kuullut.

„Tyttö parka!“ ajatteli hän. „Hän siis todella rakastaa minua! No siinä tapauksessa hänen tunteisiinsa on vastattava. Nyt kuulen kuinka minua soimataan. He sanovat, että tulen käyttäytymään kopeasti, jos huomaan rakkauden heränneen hänessä. Sitten he sanovat, että hän ennemmin kuolee kuin antaa jonkun merkin rakkaudestaan . . . En ole koskaan aikonut naida . . . mutta eihän minun siltä tarvitse kopealta näyttää. Onnellisia ovat ne, jotka kuulevat vikojaan paneteltavan, niin että voivat niitä parantaa. He sanovat, että tuo nuori nainen on kaunis — se on totta, sen voin heille vakuuttaa. Ja siveä — aivan oikein. Ja viisas — paitsi siinä että rakastaa minua. No, no, eihän se juuri mikään lisä hänen viisauteensa ole, mutta ei myöskään mikään erikoinen merkki hänen hulluudestaan, sillä minä tulen hurjasti rakastumaan häneen. Tietenkin saan osakseni joukon kompasanoja ja pistopuheita, koska niin kauan olen ivailnut avioliittoa, mutta eikö miehen mieli voi muuttua. Kun sanoin kuolevani nuorena-miehenä, en silloin luullut että eläisin siksi kuin joutuisin naimisiin. Tuolla tulee Beatrice. Totta tosiaan, hän on kaunis tyttö. Luulenpa huo- maavani hänessä joitakin rakastumisen oireita.“

Aavistamatta ollenkaan mitä oli tapahtunut lähestyi Beatrice ja ilmoitti pilkalliseen tapaansa:

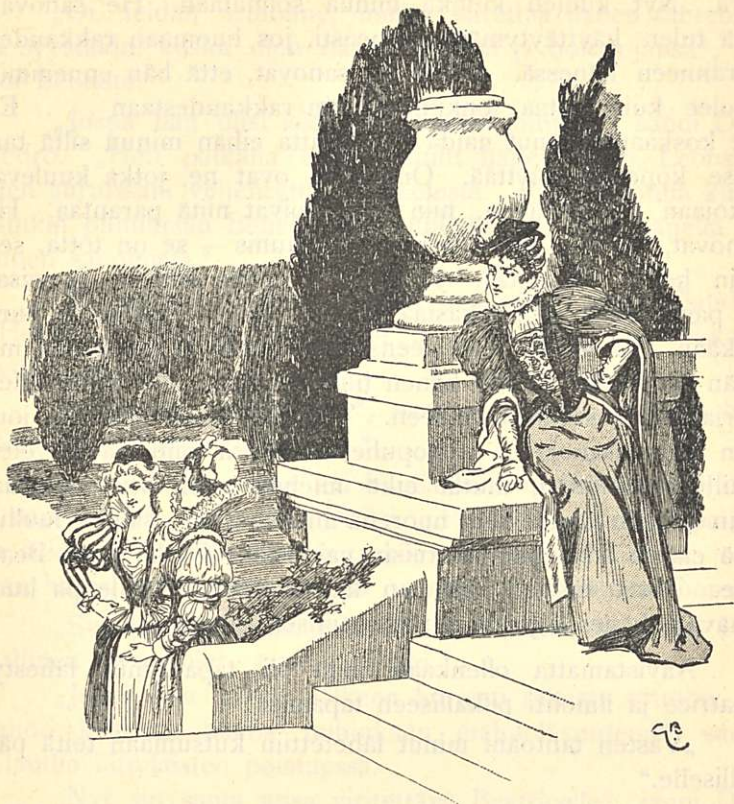
„Vasten tahtoani minut lähetettiin kutsumaan teitä päivälliselle.“

„Kaunis Beatrice, kiitän teitä vaivoistanne“, sanoi Benedick.

„En vaivannut itseäni enemmän sen kiitoksen edestä kuin te vaivaatte itseänne kiittäessänne minua“, sanoi Beatrice välinpitämättömästi. „Jos se olisi ollut vaivalloista, en olisi tullutkaan.“

„Tämä sanoman tuominen siis oli teistä hauskaa?“ sanoi Benedick innokkaasti.

„Kyllä — ihan juuri sen verran kuin voitte ottaa puukon kärjelle ja pistää naakan suuhun, niin että se läkähtyy“,

„Mutta kerro hänelle kumminkin, että saamme kuulla mitä hän sanoo.“

nauroi Beatrice. „Onko ruokahalunne huono, signor? Hyvästi!“

Ja niin tyttö lähti hilpeästi.

„Hm! 'Vasten tahtoani minut lähetettiin kutsumaan teitä päivälliselle'. Siinä piilee kaksimielinen ajatus“, tuumi petetty Benedick parka. „En vaivannut itseäni enemmän

sen kiitoksen edestä, kuin te vaivaatte itseänne kiittäessänne minua'. Se on aivan samaa kuin: 'Kaikki vaiva teidän tähden on aivan yhtä helppoa kuin kiittäminen'. Jollen häntä sääli, olen oikea konna; jollen häntä rakasta, olen juutalainen. Nyt menen hankkimaan itselleni hänen muotokuvansa!"

Saman kepposen, jonka Don Pedro, Claudio ja Leonato olivat tehneet Benedickille, tekivät Beatricelle hänen serkkunsa Hero ja hänen kamarineitinsä Margareta ja Ursula. Beatrice houkuteltiin puutarhaan ja siellä hän toisten näkemättä, niinkuin luuli, kuuli heidän keskustelevan Benedickin rakkaudesta häneen. He noudattivat Beatriceen nähden jottenkin samaa suunnitelmaa kuin nuo kolme herraa äsken. He puhuivat Benedickin toivottomasta rakkaudesta, hänen monista hyvistä avuistaan ja hänen pelostaan joutua Beatricen pilkan esineeksi ilmaistessaan hänelle lempensä. He sanoivat että oli sääli, että Beatrice oli niin kopea ja kovasydäminen ja vakuuttivat etteivät koskaan kertoisi hänelle Benedickin tunteista, sillä hän vain nauraisi hänelle ja kohotelisi häntä julmalla ivalla.

„Mutta kerro hänelle kumminkin, että saamme kuulla mitä hän sanoo“, oli Ursula pyytävänä Heroa.

„Ei“, sanoi Hero. „Mieluummin menen Benedickin luo ja neuvon häntä taistelemaan intohimoansa vastaan.“

Suoritettuaan näin taitavasti tehtävänsä, poistuivat naiset jättäen Beatricen ihmettelyn valtaan kaiken sen johdosta mitä hän oli kuullut, ja kaikessa ylpeydessään hän heltyi tuntien outoa omituista rakkauden tunnetta.

Häiffen edellinen yö.

Selvää oli, ettei Benedickin muuttunut käytös jäänyt huomaamatta, ja Don Pedro ja Claudio olivat luulevinaan,

että hän oli rakastunut, ja alkoivat säälimättömästi härnäillä häntä. Benedick vastasi heidän pilkkaansa ylpeällä ylenkatseella, mutta mikään ei pystynyt hillitsemään niitä ivanuolia, joita nuo iloiset herrat tähtäilivät peijattuun ystävänsä, ja yhäti he tekivät muistutuksia hänen ajatuksiin vaipuneesta olennostaan ja siitä hienostelevasta vaateparresta, jota hän askettäin oli ruvennut käyttämään.

Mutta kaikki ilo ja hilpeys peittyi äkkiä raskaaseen pilveen.

Harkittuaan huolellisesti katalan juonensa palvelijansa Borachion kanssa, tuli Don Juan Claudion ja Aragonian prinssin luokse ja puhui heille niinkuin oli sovittu — nimitäin että Hero oli arvoton Claudion puolisoksi, koska hän jo oli rakastunut Borachioon, ja että jos prinssi ja kreivi Claudio halusivat tutkia hänen ilmiantonsa todenperäisyyttä, heidän ainoastaan tarvitsi mennä samana yönä Leonaton palatsin edustalle kadulle, mistä he näkisivät Heron puhelevan ikkunasta Borachiolle.

Don Pedro ja Claudio tietysti aluksi tyrmistyivät ja epäilivät, mutta Don Juan ei kertaakaan häkeltynyt kertoessaan kauheata valettaan.

„Jos seuraatte minua, näytän teille niin paljon kuin on tarpeen“, päätti hän, „ja kun olette kuulleet ja nähneet enemmän, menetelkää sen mukaan.“

„Jos näen jotakin tänä yönä, joka estää minua naimasta häntä huomenna“, sanoi Claudio, „tahdon häväistä häntä koko sen seurakunnan edessä, jonka edessä meidät piti vihittämän.“

„Ja niinkuin minä autoin sinua kosiessasi häntä, niin tahdon nyt yhdessä sinun kanssasi paljastaa hänen häpeänsä“, sanoi Don Pedro.

Vartiat, joiden toimenä oli vartioida Messinan katuja, olivat joukko yksinkertaisia vanhoja ukkoja, joiden käsityk-

„Tuhannet kerrat hyvää yötä.“

sen mukaan heidän virkatehtäviinsä ei kuulunut muuta, kuin köpittää pitkin katuja ja pysyä niin kaukana kuin suinkin

jokaisen tieltä, joka mahdollisesti tuottaisi heille jotakin vai-
vaa. Heidän päällikkönsä oli vartia nimeltä Kuusain, jonka
tietämättömyydelle ja typeryydelle ainoastaan hänen suun-
naton itserakkautensa veti vertoja. Häitten edellisenä yönä
kumminkin nämä oivalliset järjestyksen valvojat panivat to-
della toimeen vangitsemisen, josta oli mitä onnellisimmat
seuraukset.

Kuusain oli jaellut loppuun sarjan hullunkurisia ohjei-
taan vartiokunnalle ja oli juuri poistumaisillaan, kun kaksi
kulkijaa lähestyi vastakkaiselta taholta ja seisahtui keskustelee-
maan. Ne olivat Borachio ja Conrad, katalan Don Juanin
molemmat palvelijat.

Katu oli pilkkaisen pimeä ja näköjään autio, ja kun
samassa tuokiossa alkoi sataa tihuttaa, etsivät molemmat
miehet suojaa ulkonevan räystäään alla. Aavistaen jotakin
petosta piiloutuivat vartiat lähelle ja saivat sillä tavoin kuulla
koko jutun konnanjuonesta, jonka Borachio kertoi Conradille.

„Tiedäpäs, että olen tänä yönä hakkaillut Margaretaa,
Hero neidin kamarineitoa, puhutellen häntä kaiken aikaa
Heroksi“, sanoi hän. „Hän nojasi ulos ikkunasta minuun
päin ja toivotti minulle tuhannet kerrat hyvää yötä. Mutta
minun piti ensin kertoa sinulle kuinka prinssi, Claudio ja
herrani, herrani Don Juanin opastamina ja neuvomina etäältä
puutarhasta katselivat tätä hellää kohtausta.“

„Ja luulivatko he Margaretaa Heroksi?“

„Kaksi heistä luuli — prinssi ja Claudio — mutta her-
rani, tuo piru, tiesi kyllä että se oli Margareta. Osaksi öisen
pimeän, mutta etupäässä minun koltoseni eksyttämänä, joka
todisti todeksi jonkun Don Juanin keksimän juorupuheen,
läksi Claudio raivostuneena pois, ja vannoi, että hän, kuten
sovittu oli, kohtaisi Heron kirkossa seuraavana aamuna ja
häpäisisi hänet koko seurakunnan edessä, kertomalla mitä oli
nähty, ja lähettäisi hänet kotiin miehettä.“

Borachio oli tuskin lakannut puhumasta, kun vartiat hyökkäsivät molempain roistojen kimppuun. Äkillisen hyökäyksen yllättäminä heidät voitettiin nopeasti, ja huomatesaan kaikki vastarinnan yritykset hyödyttömiksi täytyi heidän antautua nolonnäköisinä pois kuljettaviksi.

„Parjaavain kielfen surmaama.“

Seuraavana aamuna kokoontui loistava seura Messinan suureen kirkkoon katsomaan kreivi Claudion ja neiti Heron vihkimistä. Beatrice tietysti oli läsnä serkkunsa seurassa, ja Leonato oli saapunut tyttärensä naittajana. Nuori impi lumivalkeassa leningissään ja hunnussaan seiso i valmiina paikallaan, ja vastapäätä häntä uljas nuori Claudio valkoisen ja kullan värisessä sulhaspuvussaan.

„Olette tulleet tänne, jalo herra, vihkimään itsenne tämän neidin kanssa?“ kysyi munkki.

„En“, sanoi Claudio.

Läsnäolijat hämmästyivät tästä lyhyestä vastauksesta, mutta Leonato oikaisi munkin sanat.

„Vihityttämään itseänsä hänen kanssaan, isä; *te* se olette, joka hänet vihitte.“

„Neiti, olette tulleet tänne vihityttämään itseänne tämän kreivin kanssa?“

„Olen“, vastasi Hero matalalla, mutta varmallalla äänellä.

„Jos jommallakummalla teistä on tiedossa joku sisäinen este avioliittoonne, kehoitan minä teitä sielujenne autuuden tähden ilmaisemaan sen“, sanoi munkki.

„Onko sinulla joku?“ kysyi Claudio ankarasti.

„Ei mitään, teidän armonne“, kuului hiukan kummas-televa, mutta sopertamatta lausuttu vastaus.

„Onko teillä jokin, kreivi?“

Georg Meisner.

„Tässä Leonato, saat hänet takaisin.“

„Uskallan hänen puolestaan vastata ei“, tarttui puheeseen Leonato.

„Oh, mitä ihmiset eivät uskalla! Mitä he eivät voisi tehdä! Ja mitä kaikkea he tekevtkään joka päivä, tietämättä mitä tekevät!“ huusi Claudio katkeran ivan puuskassa. Sitten hän sanoi kääntyen Leonatoon päin. „Tahdotteko vapaaehtoisesti antaa minulle tämän neidon, tyttärenne?“

„Yhtä vapaaehtoisesti kuin Jumala on hänet minulle antanut“, vastasi Leonato.

„Ja mitä on minulla sen sijasta teille annettavaa, joka korvaisi tämän harvinaisen ja kallisarvoisen lahjan?“ sanoi Claudio.

„Ei mitään, jollette anna takaisin häntä itseään“, sanoi Don Pedro.

„Prinssi hyvä, te opetatte minulle jaloa kiitollisuutta! Tässä Leonato, saat hänet takaisin.“

Ja samassa Claudio, kuten oli vannonut, paiskasi koko seurakunnan läsnäollessa hirveän syytöksensä Heroa vastaan, ja ilmoitti, ettei voinut naida häntä. Raivostuneena siitä, mikä hänestä oli pelkkää petosta ja turmelusta, sillä nuoren neidon punastuva kainous ja sulous oli hänestä vain teeskentelyä — kertoi hän mitä hän ja prinssi olivat nähneet edellisenä yönä, ja kuinka Hero oli puhunut akkunastaan jonkun heittiön kanssa. Heron oli turha vakuuttaa viattomuuttaan. Mikään ei voinut kumota sitä, minkä he silminnäkijöinä saattoivat todistaa.

Voimatta kestää tätä julmaa ja käsittämätöntä parjausta, vaipui Hero pyörtyneenä maahan. Don Pedro, Claudio ja Don Juan poistuivat kirkosta, hämmästyneet häävieraat hajaantuivat ja Leonato, Beatrice, Benedick sekä munkki jäivät yksin onnettoman Heron kanssa.

„Kuinka neiti voi nyt?“ kysyi Benedick lähestyksen paikkaa, missä Beatrice koetti palauttaa serkkuansa tajuihinsa.

„Hän on kuollut varmaankin“, huusi Beatrice epätoivossaan. „Auta setä! Hero — Hero rakas! Setä! Signor Benedick! Pater!“

„Kuolema on kaunein peite hänen häpeänsä yli, mitä voi toivoa“, sanoi hänen isänsä murheen murtamana.

„Kuinka nyt on laitasi, Hero serkku?“ kysyi Beatrice, kun nuori tyttö verkalleen avasi kirkkaat silmänsä.

„Rauhoittukaa, neiti hyvä“, sanoi munkki lempeästi.

„Avaako hän silmänsä?“ kysyi Leonato.

„Kyllä, miksei hän sitä tekisi?“ sanoi munkki.

Kauheassa surussaan ja epäilemättä jutun todenperäisyyttä, selitti Leonato, että kuolema oli suurin onni mikä saattoi kohdata Heroa sellaisen häpeän jälkeen, ja että jos hänellä olisi kylliksi sielunvoimaa eloon jäädäkseen, hän melkein olisi kiusauksessa tappaa hänet omalla kädellään.

„Herra, herra, tyyntykää toki!“ pyysi Benedick. „Minä omasta puolestani olen niin kummastuksissani, etten tiedä mitä sanoisin.“

„Sieluni kautta, serkkuani on valheellisesti parjattu!“ huudahti Beatrice.

Silloin munkki astui esiin ja selitti, että hän varmasti uskoi Heron viattomuuteen, ja hänen sanansa olivat niin selvät ja vakuuttavat, että Leonatokin alkoi uskoa että hänen tytärtään oli väärin syytetty. Mutta arvoitus oli sekava, sillä kuten Benedick huomautti, prinssi ja Claudio olivat kunnan miehiä ja olivat itse hirvittävän varmasti vakuutetut sanojensa totuudesta. Jos heidät oli jollakin tapaa johdettu harhaan, oli tämä Don Juanin työtä, jonka ilona oli ilkeitten juonien rakenteleminen.

Hyvän munkin neuvosta sovittiin, että Hero jonkun aikaa pysytteleisi salassa, jotta maailma todella alkaisi luulla hänen olevan kuollut. Panettelu muuttuisi silloin tunnonvaiaksi, ja häntä surkuttelisi, puolustaisi ja säälisi jokainen. Sillä yleensä hän käy niin, ettemme ymmärrä panna täyttä

arvoa sille minkä omistamme, mutta vasta kun se on kadotettu ja menetetty, selviää meille kuinka kallisarvoinen se on ollut. Niin kävisi myöskin Claudion. Kun tämä kuului, että Hero oli kuollut hänen sanojensa vaikutuksesta, hiipisi hänen sydämeensä suloinen muisto hänen rakkaasta olennostaan ja silloin hän murehtisi ja toivoisi, ettei olisi niin julmasti syyttänyt häntä.

„Signor Leonato, noudattakaa paterin neuvoa“, sanoi Benedick. „Ja vaikka tiedätte uskollisuuteni ja rakkauteni prinssiä ja Claudiota kohtaan, tahdon kumminkin, kunniani kautta, noudattaa tässä asiassa mitä suurinta vaiteliasuutta ja oikeudenmukaisuutta.“

Tästä siis sovittiin ja senjälkeen hyvä munkki ja Leonato ottivat Heron mukaansa pannakseen aikeensa täytäntöön.

Jäätään kahden Benedickin kanssa päästi Beatrice vihasa ja suuttumuksensa valloilleen. Hän oli syystä raivostunut siitä julkeudesta, millä hänen lempeätä serkkuansa oli kohdeltu, ja vaikka Benedick hetkeksi sai hänet keveämmälle mielelle tunnustaessaan hänelle rakkautensa, palasi hän pian takaisin asiaan, joka täytti hänen sydämensä.

„Oi, jospa olisin mies!“ huusi hän, ja hänen ainoa toivomuksensa oli kostaa Heron puolesta ja rangaista niitä pelkureita, jotka niin olivat loukanneet häntä. Jos Benedick todella rakasti häntä, sanoi hän, ottaisi hän tehtäväkseen tämän ja surmaisi Claudion.

„Surmata Claudio!“

Benedick epäröi. Ei, hän ei voinut tehdä sitä. Claudio oli hänen ystävänsä . . . Mutta hän rakasti Beatricea, ja tämän jalo ja sydämellinen myötätuntoisuus serkkuansa kohtaan ei voinut olla tekemättä vaikutustaan sellaiseen ritarilliseen luonteeseen kuin Benedickin.

„Uskotteko täydestä sydämestänne että kreivi Claudio on tehnyt Herolle vääryyttä?“ kysyi hän juhlallisesti.

„Uskon, yhtä varmasti kuin että minulla on sydän“, vastasi Beatrice ylevällä itsetunnolla.

„Hyvä, olen palveluksessanne. Minä vaadin hänet kaksintaisteluun. Tahdon suudella kättänne ja sitten jätän teidät. Tämän käden kautta, Claudio saa tämän kalliisti maksaa. Menkää nyt lohduttamaan serkkuanne. Minun on kerrottava, että hän on kuollut. Ja nyt hyvästi!“

Benedick, leikinlaskija, pilkkakirves ja iloinen ilveilijä prinssin hovissa, osoitti tällä kertaa olevansa myöskin jalosydäminen, ritarillinen ylimys, oiva puoliso ylevämieliselle kunnan Beatricelle.

Lupauksensa mukaan läksi Benedick etsimään Claudiota. Hän tapasi hänet pian yhdessä Don Pedron kanssa. Molemmilla herroilla oli vast'ikään ollut kiusallinen kohtaaminen Leonaton kanssa, joka oli kiivaasti moittinut heidän käytöstään. He olivat kaikkea muuta kuin hyvällä mielellä, vaikka pysyivätkin siinä uskossa, että he olivat olleet oikeutetut menettelemään niin kuin olivat menetelleet. Mutta nähdessään Benedickin he elostuivat ja koittivat turvautua tavalliseen härnäävään pilantekoonsa. Mutta Benedick ei ollut leikkituulella. Kylmästi ja hillitysti hän esitti taisteluhaasteen Claudiolle ja otti sen jälkeen arvokkaat jäähyväiset Aragonian prinssiltä.

„Jalo herra, kiitän teitä kaikesta hyväntahtoisuudestanne. Mutta minun täytyy katkaista seurusteluni teidän kanssanne. Veljenne Don Juan on paennut Messinasta; te olette yksissä neuvoin hänen kanssaan surmanneet sulaisen ja viattoman neitosen. Mitä tulee herra Maitosuuhun tuossa, kohtaamme toisemme; rauha hänelle siihen saakka.“

„Hän oli tosissaan“, sanoi prinssi, Benedickin lähdettyä.

„Hän tarkoittaa täyttää totta“, sanoi Claudio. „Ja kaikki tämä, vakuutan teille, rakkaudesta Beatriceen.“

„Ja hän on haastanut teidät taisteluun?“

„Aivan varmasti.“

„Mikä kumma kapine mies onkaan, kun hän käy jakussa ja housuissa ja jättää järkensä kotiin!“ sanoi Don Pedro ylenkatseellisesti.

Mutta prinssin ja Claudion itsetyytyväisyys sai pian ankaran kolauksen. Samassa lähestyivät vartiat tuoden mukanaan yöllisen saaliinsa, rikokselliset Borachion ja Conradin, ja kurja petosjuttu paljastettiin juurta jaksain. Kiireen kaupalla lähetettiin noutamaan Leonatoa.

„Sinäkö olet se orja, joka panettelullasi olet murhanut viattoman lapseni?“ kysyi hän Borachiolta.

„Minä se olen, eikä kukaan muu.“

„Etpä olekaan, kelvoton, valhettelet omaan päähäsi. Tässä seisoo kaksi kunnan miestä, ja kolmas, jolla oli sormensa pelissä, on paennut. Kiitän teitä, prinssit, tyttäreni kuolemasta — se oli oivasti tehty, jos oikein asiaa aprikoitte.“

Claudio oli omantunnontuskien vallassa, hän ei rohjennut pyytää syvästi loukatulta Leonatolta anteeksi, mutta hän rukoili hartaasti häntä itse määräämään hänelle koston ja panemaan hänelle minkä rangaistuksen tahansa minkä hän vain keksisi. Myöskin Don Pedro yhdessä hänen kanssaan osoitti syvää katumusta.

„En voi kärkeä teitä herättämään tytärtäni henkiin“, vastasi Leonato, „mutta pyydän teitä molempia julistamaan koko Messinan kansalle, kuinka viattomasti hän kuoli. Ripustakaa muistosanat hänen haudalleen ja laulakaa ne siellä tänä iltana. Tulkaa huomisaamuna minun talooni ja koskette voineet tulla minun vävykseni, tulkaa veljenpojakseni. Veljelläni on tytär, joka on melkein minun kuolleen lapseni kuva. Ottakaa hänet puolisoskenne, niinkuin olisitte naineet hänen serkkunsa, silloin jää kostoni täyttämättä.“

Claudio suostui kernaasti tähän esitykseen, ja samana iltana hän läksi kirkkoon juhlallisen ihmisjoukon seurassa ja luki siellä julki seuraavan kirjoituksen:

„Pahat kielet parhaavaiset
Heron hautaan veivät, vaan
kuolo korvaa tuskat maiset
mainein, jok' ei kuolekaan.
Elo häpein päättynyt
kuoloss' kunnian sai nyt.“

„Riipu nyt siinä haudan päällä ja ylistä häntä senkin jälkeen kuin minä olen mykistynyt“, lisäsi hän, asettaen pergamenttikääryn Leonaton perhehaudan yläpuolelle.

Seuraavana aamuna kerääntyi taaskin lukuisa seura Leonaton taloon, sillä uudet häät tulivat siellä vietettäviksi. Tällä kertaa olivat kaikki naiset hunnutetut, ja vasta kun ne sanat⁴ olivat lausutut, joilla Claudio otti tuntemattoman neidon aviokseen, heitti morsian huntunsa taapäin ja paljasti Heron armaat kasvot.

Benedick oli jo ilmoittanut munkille aikovansa naida neiti Beatricen, ja Leonato oli kernaasti antanut suostumuksensa. Benedick sen vuoksi lähestyi tuota yhä vielä naamioitua ihmisryhmää löytääkseen oman valittunsa, ja kutsui Beatriceä nimeltä.

„Mitä tahdotte?“ kysyi tämä, ottaen naamion kasvoiltaan.

„Rakastattehan minua?“ kysyi Benedick.

„En suinkaan — en enempää kuin kohtuullista“, sanoi Beatrice ärsyttäen.

„Vai niin, sitten on enoanne ja prinssiä ja Claudiota petetty; he vannovivat että sen teitte.“

Beatrice nauroi.

„Rakastatteko te sitten minua?“ kysyi hän vuorostaan.

„Toden totta, en — en enempää kuin kohtuullista“, sanoi Benedick ylpeästi.

„Kuinka, silloin on serkkuani, Margaretaa ja Ursulaa pahasti petetty, sillä he vannovat että sen teitte.“

„He vannovat, että olette miltei sairas rakkaudesta minuun“, selitti Benedick.

„He vannovat, että olette melkein kuollut rakkaudesta minuun“, vastasi Beatrice.

„En sinne päinkään. Te ette siis rakasta minua?“

„En suinkaan — jollen kenties ystävälliseksi vastalajahaksi“, sanoi Beatrice keveän huolettomasti.

„Kas niin, serkkuseni, olen varma siitä, että rakastat tätä herraa“, sanoi Leonato.

„Ja minä vannon, että mies rakastaa häntä“, sanoi Claudio.

„No niin, minä otan sinut“, sanoi Benedick. „Mutta kautta päivän valkeuden — otan sinun sulasta armosta.“

„Minua ei haluta antaa sinulle rukkasia“, sanoi Beatrice, „mutta vannon kautta tämän kirkkaan päivän, että myönnyn ainoastaan ystäväin hartaista kehoituksista, ja osaksi myös pelastaakseni henkesi, sillä olen kuullut, että olet saamaisillasi näivetystaudin.“

„Hiljaa, taikka tukin suusi!“ sanoi Benedick.

Ja hän katkaisi hänen iloisen pakinansa hellällä suudelmallalla.

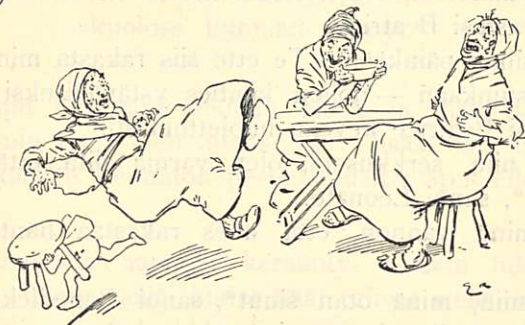
„Ha, haa!“ nauroi Don Pedro ovelasti.

„Kuinka voit nyt, *Benedick aviomies?*“

Mutta rakastavaisten onni kesti kaiken sen ivailun, mikä sateli heidän päällensä, eivätkä ketkään hääpäivänä hilpeämällä mielellä alkaneet juhlallisuuksia kuin Beatrice ja Benedick.

Kesäyön unelma.

Helena ja Hermia.

THESEUS, Athenan herttua oli aikeessa naida amatsoonien kuningattaren Hippolytan, ja koko kaupunki alkoi iloita ja huvitella lähe-
nevän tapahtuman johdosta. Theseus oli voittanut morsiamensa miekka kädessä, mutta häitään tämän kanssa oli hän viettävä toisella tavalla — komeudella ja loistolla, riemulla ja ke-
muilla. Neljä päivää oli enää vihkimiseen ja tämän ajan aikoivat athenalaiset käyttää valmistuksiin suurta juhlaa varten.

Kesken yleistä riemua tuli eräs athenalainen ylimys, Egeus vetoamaan herttuan valtaan ja mahtavuuteen. Syvästi harmistuneena valitti hän omaa lastaan, tytärtään Hermiaa vastaan. Egeus toivoi, että hän olisi ottanut puolisokseen erään aatelismiehen nimeltä Demetrius, mutta Hermia oli jo

antanut sydämensä toiselle nuorelle aatelisherralle, Lysanderille, ja vakuutti pyhästi, ett'ei suostuisi kehenkään muuhun kuin häneen.

Athenan lait antoivat tähän aikaan isälle vallan määrätä mielensä mukaan tyttärensä suhteen, ja näin ollen oli isällä oikeus surmata tyttärensä tai sulkea hänet luostariin, jos hän kieltäytyi suostumasta isänsä valitsemaan puolisoon.

Athenan herttua antoi Hermialle neljä päivää miettimisaikaa. Näiden kuluttua tulisi hänen joko suostua naimiseen Demetriuksen kanssa isän toivon mukaan, tai pakotettaisiin hänet vetäytymään luostariin jällellä olevaksi elämänsä ajaksi. — Hermia antoi empimättä vastauksensa. Mieluummin viettäisi hän koko elämänsä luostariin suljettuna, kuin yhtyisi mieheen, jota hän ei rakastanut.

Lysander puolestaan puolustausi sillä, että hän joka suhteessa oli Demetriuksen vertainen — yhtä jaloa sukua, ja aivan yhtä rikaskin. Enemminkin — Hermia rakasti häntä. Miksi ei hän näin ollen koettaisi saada tätä omakseen? Sitäpaitsi, lisäsi hän, on Demetrius jo koskiskellut erästä toista nuorta neitoa, voittaen hänen sydämensä, ja tämä suloinen tyttö rakasti yhä vielä huikentelevaa, lemmelleen arvotonta miestä.

„Myönnän kuulleen tästä ja aijoin juuri puhua asiasta Demetriuksen kanssa“, sanoi herttua, „mutta unhotin sen kokonaan, kun omatkin asiani tuottavat minulle ylenmäärin puuhaa. Vaan seuratkaa minua, Demetrius ja sinä Egeus, niin voimme puhella kolmen kesken. Sinä taas, kaunis Hermia, saat valmistautua tottelemaan isääsi, muussa tapauksessa tuomitsevat sinut Athenan lait, joita minulla ei ole valta muuttaa, joko kuolemaan tai nunnalupaukseen.“

Herttua poistui Egeuksen ja Demetriuksen seurassa, ja Hermia ja Lysander jäivät yksin. He olivat hyvin murheissaan kohtalostaan ja alkoivat valittaa niitä vastoinkäymisiä

ja vaikeuksia, jotka aina näyttävät peittävän vilpittömän rakkauden polkua.

Hermia oli taipuvainen alistumaan jatkuvatta vastarinnasta, mutta Lysander ei aikonut syrjäytyä niin helpolla, vaan alkoi kiireesti miettiä keinoa, joka pelastaisi Hermian häntä uhkaavasta kohtalosta.

„Minulla on vanha leskenä elävä tati“, sanoi hän, „senlisäksi on hän hyvin rikas sekä lapseton ja kohtelee minua aivan kuin omaa poikaansa. Siellä, rakas Hermia, voin naida sinut, eivätkä Athenan ankarat lait voi meitä enää saavuttaa. Jos minua rakastat, hiivi huomenillalla isäsi talosta; minä odotan sinua peninkulman päässä kaupungista, samassa metsässä, jossa kerran kohtasin sinut Helenan kanssa, poimiesanne kukkia vapunpäivänä aamunkoitteessa.“

„Hyvä Lysander“, huudahti Hermia peittäen vakavuutensa puoleksi leikillisiin sanoihin, „vannon sinulle Cupidon vahvimman jousen kautta, kautta hänen paraimman kultakärkisen nuolensa, kautta kaikkien niiden valojen, joita miehet milloinkaan ovat rikkoneet, että uskollisesti olen kohtaa-va sinut määräämälläsi paikalla.“

„Pidä sanasi, armaani! Mutta kas, täällä tulee Helena.“

Jo aikaisimmasta lapsuudestaan olivat Helena ja Hermia olleet mitä parimmat ystävykset ja uskollisesti seurustelleet keskenään. He eivät milloinkaan olleet erkautuneet toisistaan niin työssä kuin leikissäkään, vaan varttuneet rinnakkain kuin kaksoiskirsikka, tai kaksi muuta samalla rungolla kasvanutta kaunista marjaa.

Mutta onnettomuudeksi rakkaus, tai oikeammin mustasukkaisuus oli tullut särkeämään heidän sopunsa. Demetrius oli aluksi suosinut Helenaa, vaan senjälkeen suunnannut lempensä Hermiaan ja saanut tämän isän Egeuksen suosimaan hänen kosintaansa. Hermia ei vähääkään välittänyt Demetriuksesta ja rakasti ainoastaan Lysanderia. Mutta Helena ei voinut antaa ystävättärelleen anteeksi, että tämä oli ryöstä-

nyt hänen huikentelevan kosijansa, ja valitti nyt katkerasti ett'ei hänen oma lumousvoimansa ollut kyllin tehokas säilyttämään Demetriuksen lempeä.

„Minä katsoin Demetriukseen rypistetyin otsin, mutta hän rakastaa minua kuitenkin“, sanoi Hermia, joka ei halunut, että hän ystävättärensä mielestä olisi toiminut halpamaisesti. — „Mitä enemmän häntä vihaan, sitä yksipäisemmin seuraa hän minua.“

„Mitä hellemin häntä rakastan, sitä kiihkeämmin vihaa hän minua“, sanoi Helena surullisesti.

„Hänen mielettömyydelleen en mitään voi“, virkkoi Hermia.

„Et todellakaan. Ainoa vikasi on kauneutesi. Jospa se vika olisikin minun!“ huokasi Helena.

„Lohduttaudu, hän ei enää ole näkevä kasvojani“, sanoi Hermia. „Lysander ja minä aiomme paeta täältä. Kohtaamme toisemme huomenna metsässä, jossa sinä ja minä niin usein olemme huviksemme käyskennelleet, siellä jätämme Athenan, etsiäksemme itsellemme uusia ystäviä ja tuttaviamuokalaisten joukosta. Hyvästi, armas leikkikumpalini, rukoile puolestamme ja olkoon Demetriuksesi sinulle suosiollinen.“

Helenan tunteet Demetriusta kohtaan olivat niin valtavat, että ne veivät voiton kaikesta muusta ja saivat hänet tässä tilaisuudessa hyvin alhaiseen ja kavalaan tekoon. Kiihkeänä voittamaan takaisin ainakin osan uskottoman rakastajansa lemmestä, hinnasta mistä hyvänsä, päätti hän ilmaista Hermian salaisuuden ja kertoa Demetriukselle aiotusta paosta. Demetrius ajaisi Hermiaa takaa pitkin metsäpolkuja, ja jos hän palkinnoksi Helenan ilmoituksesta osottaisi hiukkasenkin kiitollisuutta, tunsii tyttö, ett'eivät hänen vaivannäkönsä olisi menneet turhiin.

„Hyvin karjuit, leijona!“

Rakastavien tietämättä oli sama metsä seuraavana yönä valittu aivan erilaisen väkijoukon kokouspaikaksi. Muutamat Athenan pikkukäsityöläisistä, jotka kiihkeästi halusivat sopivalla tavalla vaikuttaa mukana häidenvietossa, olivat päättäneet esittää herttualle ja herttuattarelle pienen näytelmäkappaleen — taikka „välinäytöksen“, niinkuin sitä nimitettiin.

Puuseppä Pääkkö johti pienen taiteenharrastajajoukon harjoituksia, mutta sieluna yrityksessä oli oikeastaan Pulma, kankuri. Pöyhkeänä suuriluuloisuudesta ja kykenemättä hetkeksikään vaikenemaan oli Pulma valmis opastamaan kaikkia heidän tehtävissään, ja jos hänelle vaan olisi ollut mahdollista esittää jokaisen osaa kappaleessa, sekä sitäpaitsi omaansa, olisi hän ollut täysin tyytyväinen. Kun vihdoin jokainen osa luettiin julki, ja Pääkkö alkoi jakaa niitä, kuultiin yhä uudelleen Pulman ääni, joka ilmoitti, kuinka hyvin hän olisi esittänyt jokaista niistä. Kappaleen nimi tuli olemaan „Sangen surkea ilveily ja hyvin surullinen Pyramuksen ja Thisben loppu“, ja Pulma oli saanut osakseen esittää Pyramusta, sankaria.

„Mikä on Pyramus miehiään? Rakastaja vaiko tyranni?“ kysyi hän.

„Rakastaja, joka surmaa itsensä ritarillisella tavalla rakauden tähden“, vastasi Pääkkö.

„Se tulee maksamaan muutamia kyyneleitä, jos se vaan hyvin esitetään“, sanoi Pulma ja pöyhisteli itseään mahtavana. „Jos minä otan sen tehdäkseni, saavat kaikki katsojat pitää vaaria silmistään.“

Seuraava osa oli Thisben, sankarittaren, ja se annettiin Huilulle, palkeenparsijalle, joka oli laiha, hintelä, vinkuvaääninen nuorukainen.

„Ei, sanon minä — päästäkää minut näyttelemästä naista, minähän alan juuri saada partaa“, vinkui hän.

„Samantekevä — saat esiintyä naamioituna ja puhua niin hienosti, kuin tahdot“, sanoi Pääkkö.

„Jos peitän kasvoni, niin sallikaa minun näytellä Thisbeäkin. Minä puhuisin niin tavattoman hienolla äänellä: 'Thisne, Thisne!' 'Oi, Pyramus, rakas ystäväni! Sun Thisbe kultasi ja kulta neitesi!'“

„Ei, ei, sinun tulee näytellä Pyramusta, ja sinun, Huilu, Thisbeä“, sanoi Pääkkö.

„Hyvä, eteenpäin!“ lausui Pulma.

Pääkkö jatkoi luettelemistansa, tullen vihdoinkin nimeen Puutiainen, puuseppä.

„Sinä saat esittää leijonaa, Puutiainen“, sanoi hän. „Ja nyt luulisin, että ilveilyimme on täydellinen.“

„Onko teillä leijonan osa kirjoitettuna? Jos on, niin pyytäisin, että annatte sen minulle, sillä ulkoaoppiminen tuottaa minulle suurta vaikeutta“, sanoi Puutiainen nöyrästi. Hän oli hyvin taipuvainen ja siivo pieni mies.

„Voit lasketella osasi valmistelematta, sillä sinulla ei ole muuta tekemistä, kuin karjua“, virkkoi Pääkkö.

„Antakaa minun näytellä leijonaakin“, keskeytti Pulma; „karjuisin niin, että ihmisille tekisi hyvää aina sieluun asti sitä kuullessaan. Karjuisin niin, että herttua sanoisi: 'dacapo, antakaa hänen karjua uudelleen!'“

„Jos karjut liian julmasti, voisit säikäyttää herttuattaren ja jalosukuiset neidit mielettömiksi, niin että he alkaisivat kirkua, ja se olisi jo kylliksi saattamaan meidät kaikki hirsi-puuhun“, sanoi Pääkkö.

„Niin, silloin saisimme roikkua hirressä joka sorkka“, säestivät kaikki muut vapisten pelosta.

„En mene takaamaan teille, hyvät ystävät, että jos te säikähyttäisitte naiset järjiltään, he eivät ole niin mielettömät, että hirttävät meidät“, sanoi Pulma. „Mutta minä koe-

tan vääristää ääneni niin, että karjun lempeästi kuin turturi-
kyyhky, karjun kuin satakieli . . .“

„Et voi näytellä muuta osaa, kuin Pyramuksen“, päätti
Pääkkö.

Pulman täytyi siis vastahakoisesti myöntyä, ja nyt alkoi
hän ankarasti miettiä, minkävärisessä parrassa oikeastaan
pitäisi esittää Pyramuksen tärkeää osaa. Tämä oli tosiaan
hyvin vaikea kysymys, koska valittavana oli niin monenlai-
sia partoja: oljenvärisiä, punakellervviä, karmosiinipunasia,
taikka saman värisiä kuin Ranskan kruunu, nim. aivan kel-
tasia. Mutta Pääkkö selitti, että mikä väri hyvänsä kelpasi,
tai myös sopi hänen esiintyä parratta.

„Mestarit, kas tässä ovat osanne“, lopetti hän, „ja pyy-
tämällä pyydän, että opettelette ne ulkoa jo ajoissa huomen-
illaksi sekä sitten kohtaatte minut linnan puistossa peninkul-
man päässä kaupungista, kuuvalossa. Siellä voimme harjo-
tella, sillä jos päätämme yhtyä kaupungissa, emme saa olla
rauhassa, ja asia tulee ilmi. Pyydän, että noudatatte suu-
rinta tarkkuutta!“

Taikayrftii.

Nyt oli asianlaita niin, että metsä, jossa Hermia ja Ly-
sander olivat päättäneet kohdata toisensa ja johon myös
Pulma ja muut taiteenharrastajat aikoivat kokoontua harjoit-
tamaan kappalettaan, oli keijukaisten lempipaikka, ja tänä
kesäyönä aikoi Oberon, keijukaisten kuningas, pitää siellä
hoviaan.

Ikävä kyllä, oli huono sopu jonkun aikaa vallinnut
Oberonin ja hänen kuningattarensa Titanian välillä, ja hei-
dän kiistojensa vuoksi kävi kaikki hullusti seudussa ylt'ym-
päriillä. Heidän epäsopunsa syynä oli kaunis intialainen poika,
suloisin pikku veitikka, jota voi ajatella. Titania kuningatar

piti häntä hovipoikanaan, mutta mustasukkainen Oberon toivoi saavansa hänet omaan palvelijajoukkoonsa. Titania kieltäytyi luopumasta lapsesta, joka oli erään hänen jo kuolleen hyvän ystävättärensä poika. Ystävättärensä vuoksi oli hän kasvattanut hänen lastansa, ja hänen vuokseen ei hän nyt tahtonut siitä erota.

Milloin hyvänsä Oberon ja Titania nyttemmin kohtasivat toisensa lehdossa, niityllä, kirkkaan lähteen partaalla tai tähtien loisteessa, riitelivät he aina niin kiivaasti, että heidän keijukaisensa pelästyneinä ryömivät pähkinäkuoriin ja piiloutuivat sinne. He koettivat enimmäkseen välttää toisiaan, mutta tänä yönä sattui niin, että kuningas Oberon pienen Puck tonttunsa ja palvelusta toimittavan hovinsa kanssa lähestyi toiselta suunnalta, samalla kun Titania neitoineen saapui toisaalta. Titania syytti Oberonia kaikista niistä vahingoista ja onnettomuuksista, jotka tapahtuivat heidän eripuraisuutensa vuoksi, Oberon puolestaan vastasi, että Titanian asia oli asettaa kaikki jälleen kohdalleen.

„Titania, miksi et täytä Oberonin pyyntöä?“ kysyi hän.

„Haluanhan vain saada pikku veitikan aseenkantajakseni.“

„Hillitse halusi, minä en myy poikaa keijukaisten koko valtakuntaan“, vastasi Titania.

„Kuinka kauan ajot viipyä täällä metsässä?“ kysyi Oberon.

„Ehkä Theseuksen häpäivään“, vastasi Titania.

„Jos siivosti tahdot ottaa osaa kisoihimme ja katsella iloamme ja riemuamme kuutamossa, niin seuraa meitä. Jos et, vältä silloin minua, enkä minäkään tule olemaan tielläsi.“

„Anna poika minulle, niin seuraan sinua“, sanoi Oberon.

„En koko valtakunnastasi!“ kuului uhkamielinen vastaus. „Poistukaamme keijukaiseni. Täällä syntyy ankara riita, jos kauvemmin viivyn.“

Kun ei Oberonin nyt onnistunut saada poikaa haltuunsa pyynnöillä, päätti hän toisin tavoin koettaa saavuttaa pää-

määränsä. Kutsuttuaan luokseen pienen tonttunsa Puckin, käski hän tätä noutamaan erään taikayrtin, jota nuoret tytöt kutsuvat „rakkauden ajanvietteeksi“. Tämän kukan nesteellä oli ihmeellinen voima. Jos sitä valutettiin nukkuvan miehen tai naisen silmäluomelle, sai se nämä aina mielettömyyteen asti rakastuneiksi ensimmäiseen elolliseen olentoon, jonka kohtasivat. Oberon päätti nyt Titanian nukkuessa kostuttaa hänen silmäluomiaan hiukan tämän kasvin nesteellä, niin että hän heti herätessään rakastuisi ensimmäiseen elolliseen olentoon, jonka näkisi, oli se sitten leijona, karhu, susi tai sonni, touhuisa apina, tai kömpelö babiaani. Samalla päätti hän, ett'ei rikkoisi lumousta — jonka hän voi tehdä toisen yrtin avulla — ennenkuin Titania oli luopunut pienestä intialaisesta pojasta, jota Oberon halusi hovipojaksi.

„Nouda se yrtti minulle, ja ole täällä jälleen ennenkuin valas on uinut peninkulman.“

„Minä kuljen koko maailman ympäri neljässäkymmenessä minuutissa“, vastasi nopea pieni sanansaattaja, lentäen tiensä.

Odottaessaan Puckin saapumista, näki kuningas Oberon onnettoman Helena neidon lähestyvän uskottoman rakastajansa Demetriuksen kanssa. Oberon oli näkymätön, ja voi sentähden kuulla, mitä he keskenään puhelivat. Demetrius oli lähtenyt metsään, etsimään Hermiaa ja Lysanderia, Helena oli näet kertonut hänelle heidän aiotusta paostaan. Oberon kuuli Helenan tunnustavan, kuinka syvästi hän rakasti Demetriusta ja hän kuuli Demetriuksen halveksien hylkäävän tytön ja selittävän, ett'ei rakastanut ketään muuta, kuin Hermiaa.

Oberonia säählitti Helena ja hän päätti rangaista Demetriusta. Sentähden päätti hän valuttaa hiukkasen taikanesettä Demetriuksen silmiin, niin että hän herätessään ja nähdessään Helenan jälleen alkaisi tätä rakastaa. Mutta silloin

olisi Helenan vuoro työntää Demetrius luotaan ja kieltäytyä kuulemasta häntä.

Tuskin olivat Helena ja Demetrius ennättäneet poistua, ennenkuin Puck jo saapui.

„Tervetultuasi, vaeltaja. Onko sinulla kukka myötäsi?“ kysyi Oberon.

„Tietysti, kas tässä“, vastasi Puck.

„Annapas se minulle“, pyysi Oberon, alottaen soman laulun:

„Maan tiedän, missä kukkii kielokit
ja orjantappurat ja orvokit
ja kuusain kilvan kutoo kupuansa
orapihlajan ja hajuruusun kanssa.
Titania siinä öisin hetkin nukkuu
ja tanssist' uupuneena kukkiin hukkuu.
Ja kiiltonahkans siinä käärme luo
niin väljän, että keijun kätkee tuo.
Nyt tätä nestettä ken luomiins saapi,
niin häijyt houreet hänet valloittaapi.“

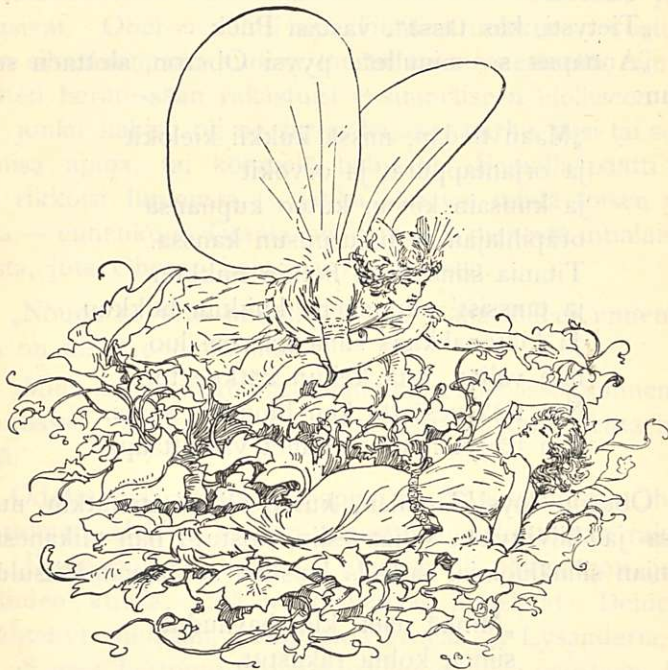
Oberon löysi Titanian, kuten oli odottanutkin, nukku-
massa ja hiivittyään hiljaa esiin, kostutti hän taikanesteellä
Titanian silmäluomia, samalla lausuen seuraavan loitsuluvun:

„Minkä näet, kun havaudut,
siihen kohta rakastut,
silmittömäks hurmaannut,
olkoon ilves, karju, hukka
taikka karhu pörhötukka,
mikä silmiis tulkohon,
vaikka kuink' ois arvoton,
lemmittys se olkohon!“

Ja niin poistui Oberon, itsekseen nauraen niitä ihmeel-
lisiä seikkailuita, joita Titania epäilemättä saisi kokea.

Seuraavat vaeltajat, jotka kulkivat tämän metsäseudun läpi, olivat Hermia ja Lysander pakomatalla Athenasta. Väsyneinä laskeusivat he levolle ja nukahtivat pian.

Oberon oli lähettänyt Puckin etsimään kaunista athenalaista tyttöä, jonka hänen uskoton rakastajansa oli hyljän-

„Minkä näet, kun havaudut,
siihen kohta rakastut.“

nyt. Heidät löydettyään tulisi hänen valuttaa hiukkasen nestettä miehen silmäluomille, ja samalla asettaa niin, että nuori tyttö kaikkein ensimmäiseksi kohtaisi hänen katsettaan. Oberon lisäsi, että Puck tuntisi miehen tämän athenalaisesta puvusta.

Oberon luonnollisesti tarkoitti Demetriusta, mutta Puck kohtasikin Hermian ja Lysanderin ja luullen näitä tarkoiteksi, valutti hän taikanestettä Lysanderin silmiin.

Tästä pikku Puckin erehdyksestä johtui monia selkkauksia.

Hetken perästä saapui Demetrius kiireesti paikalle Helenan seuraamana. Yön pimeydessä ei hän huomannut niitä henkilöitä, joita juuri etsi — Lysanderia ja Hermiaa. Demetrius oli hyvin suutuksissaan Helenan alituisesta seura-

„Lysander! Etkö minua kuule?“

misesta ja riensi yksinään pois, tyyli kaskettyään hänen pysymään paikoillaan. Helena oli todellakin liian uupunut, voidakseen enää kauvempaa seurata häntä. Hän istui ääneensä valittaen Demetriuksen loukkaavaa käytöstä, kun hämmästyksensä näki Lysanderin makaavan maassa. Hän ei tiennyt, oliko tämä kuollut vaiko vaan nukuksissa, ja herätti hänet senvuoksi kiireesti.

Vaan mitä tapahtuikaan! Lumous alkoi vaikuttaa. Lysander oli nukkunut rakastuneena Hermiaan, mutta avatesaan silmänsä näki hän ensimmäiseksi Helenan ja taikakeinon

vaikutuksesta hän heti alkoi rakastaa Helenaa. Hän rupesi viipymättä tätä puhuttelemaan, vakuuttaen, ettei enää välittänyt Hermiasta.

Helena ei ymmärtänyt mitä kaikki tämä merkitsi. Luullen Lysanderin tekevän hänestä pilaa, meni hän harmistuneena tiehensä. Mutta Lysander seurasi jälessä, sillä hän oli nyt päättänyt saada Helenan taikka ei ketään.

Hermia parka havahti pelästyneenä ilkeästä unesta. Hänestä tuntui, kuin olisi käärme luikerrellut hänen ylitseen ja alkanut syödä hänen sydäntään, Lysanderin istuessa viereissä ja tätä hymyellen katsellessa. Hän huusi Lysanderia avuksi. Mutta vastausta ei kuulunut — Lysander oli kadonnut. Taaskin hän huusi: „Lysander! Etkö minua kuule? Poissa? Ei sanaakaan, ei äännähdystäkään! Voi — missä olet? Puhu jos kuulet! Puhu! Olen melkein mieletön kauhusta.“

Mutta kun hänen epätoivoiset rukouksensa eivät nytäkään saaneet vastausta — ymmärsi Hermia Lysanderin olevan poissa ja hän lähti heti tätä etsimään.

Puckin kepposef.

Sillävälän uinaili kuningatar Titania rauhallisesti, eikä herännyt, vaikka Pääkkö ja Pulma saapuivat kunnianhimoisine pienine näyttelijäjoukkoineen paikalle ja alkoivat aivan läheisyydessä harjoittaa kappalettaan. Pulma otti, kuten tavallisesti, johdon käsiinsä ja osoitti suurta intoa, kun oli kysymyksessä oikaista muita.

Mutta jos ei Titania heitä nähnytäkään, teki sen eräs toinen. Puck pikku veitikka tai Kototonttu, kuten häntä myös kutsuttiin, oli aina valmis vallattomuutta harjoittamaan. Välistä teki hän kaikenlaisia kujeita säikähyttääkseen kylän tyttöjä, välistä elämöi hän kirnussa estäen kerman muuttu-

masta voiksi, niin että ahkera emäntä turhaan teki parastaan, toisinaan hän taas yönaikaan johdatti virvatulena mitään paha aavistamattomat kulkijat harhaan. Joskus muuttausi hän paistetuksi omenaksi, pistäytyen kipposeen lämmintä maustettua olutta ja hypähti sieltä vasten jonkun vanhan juoruvan eukon suuta, tämän parast'aikaa juodessa. Taikka saattoi myös tapahtua, että kun joku siveä vanhanpuoleinen naishenkilö istuutui kertomaan jotain surkeaa juttua, harppasi Puck tiehensä, vieden mennessään hänen kolmijalkaisen tuolinsa, niin että eukko kellahti lattialle — mäiskis — muiden vanhojen tätien ollessa naurusta läkähtymäisillään.

Puckia hyvin huvitti tämä merkillinen joukko athenalaisia pikkukäsityöläisiä, jotka olivat tulleet metsään näytelmäänsä harjoittamaan ja itserakkaalle Pulmalle teki hän heti yhden tavallisia kepposiaan. Sittekuin tämä oli lausunut muutamia säkeitä, poistui hän hetkeksi, ja näkymättömänä käytti Puck tilaisuutta hyväkseen, loihtimalla Pulmalle aasinpään.

Aivan tietämätönnä siitä muutoksesta, joka oli tapahtunut hänen ulkomuodossaan, astui Pulma tyynesti esiin, kun hänen vuoronsa tuli. Mutta nähdessään aasinpään alkoivat kaikki kovasti kirkua ja juoksivat kauhistuneina tiehensä, huutaen, että heidät oli noiduttu. Pulma ei voinut käsittää, minkävuoksi he käyttäytyivät niin kummallisesti ja luuli, että se vaan oli joku kuje, jolla he aikoivat häntä säikäyttää.

„En liikahda paikaltani, tehkoot he sitten mitä hyvänsä“, sanoi hän varmana. „Kävelen tässä edestakaisin ja laulan, niin he kuulevat, ett'en pelkää.“

Hän alkoi nyt kävellä edestakaisin, laulaen hyvin karkeasti ja epäsointuisesti, niin että se enemmän muistutti aasin, kuin ihmisen ääntä:

„Oi, mienen sinua rakastan! Mienen jumaloin sinua!”

„Ja rastas raudankarvainen
ja keltanoukka sirkku,
ja riemullinen leivonen
ja peukaloinen virkku —“

„Mikä enkeli se on, joka herättää minut kukkavuoteeltani?“ huudahti Titania, havahtuen äkkiä uinailustaan.

Lumous alkoi vaikuttaa ja hän silmäili ihastuneena eriskummallista hirviötä. Pulma lauloi edelleen:

„Ja kerttunen ja leivo tuo,
ja käki kukkuvainen,
jok' avioille kuoppaa luo
ja sitten nauraa vainen.“

„Oi jalo kuolevainen, laula enemmän!“ pyysi Titania. „Korvani ovat yhtä ihastuneet lauluusi kuin silmäni rakastuneet kauneutesi. Olet varmaan yhtä viisas kuin kauniskin.“

„Sitä en tahdo juuri väittää“, virkkoi Pulma äkeänä. „Mutta jos minulla vain olisi ymmärrystä löytämään pois tästä metsästä, olisi minulla sitä juuri aivan tarpeeksi.“

„Älä halua pois tästä lehdosta“, rukoili Titania. „Sinun täytyy jäädä tänne, joko sitten tahtoen tai tahtomattasi. Olen henkiolento — en mikään tavallinen — ja rakastan sinua; sentähden, seuraa minua. Lähetän keijukaisia sinua palvelemaan; he tuovat sinulle jalokiviä, ja laulavat sinulle levätesäsi kukkaisvuoteella. Hernekukka! Hämähäkinseitti! Yöperho! Sinapinsiemen!“

Neljä pientä keijukaista saapui heti lentäen, kutsua totellen, ja sokaistu keijukaiskuningatar jätti uuden rakkautensa esineen heidän erityiseen huolenpitoonsa.

He kuljettivat hänet kanssaan kuningattaren lehtimajaan ja verhosivat hänet siellä kukilla, Titanian tuhlatessa hyväilyjään hullunkuriselle kummitukselle.

Pulmaan itseän ei keijukaiskuningattaren kauneus vaikuttanut vähääkään. Hän piti kaikki tämän hellyydenosotukset hyvänä, luopumatta tylsästä välinpitämättömyydestään ja komenteli pikku keijukaisia kömpelöllä leikillisyydellä. Mutta taikakeino oli niin tehokas, että Titania oli häneen aivan hurmaantunut.

„Sano armaani, mitä haluat syödä?“ kysyi hän mielistellen.

„Kappa kuivia kuroja maistuisi varmaankin hyvälle“, mörisi hän vastaukseksi. „Mutta ole niin siivo, ett'et salli kenenkään väestäsi häiritä minua. Tunnen tulevani uneliaaksi.“

„Nuku vaan, minä olen täällä luonasi“, sanoi kuningatar. „Kadotkaa keijukaiset! Oi, miten sinua rakastan! Miten jumaloin sinua!“

Hermia oli lähtenyt etsimään Lysanderia, mutta ei löytänytäkään häntä, vaan kohtasi sensijaan Demetriuksen, joka tapansa mukaan alkoi tunnustaa hänelle rakkauttaan, ja Hermia, niinkuin ennenkin, torjui hänet harmistuneena luotaan. Lysander oli maailmassa ainoa, jota hän milloinkaan voisi rakastaa, vaikka Hermia ei voinut käsittää, miksi tämä niin julmasti oli hänet hyljännyt, sillä aikaa kun hän nukkui.

„Tässä on se athenalainen, jonka silmät minä käsinkin sinun voitelemaan“, virkkoi kuningas Oberon Puckille, heidän pitäessään pensastosta silmällä kaikkea, mitä tapahtui.

„Tyttö on kyllä sama, vaan mies ei“, sanoi Puck.

„Mitä oletkaan toimittanut?“ huudahti keijukaisten kuningas. „Olet tehnyt suuren erehdyksen. Olet vuodattanut taikanestettä jonkun uskollisen rakastajan silmiin, joka nyt, erehdyksesi tähden, on luopunut rakkaudestaan, vaikka tehtävänäsi oli muuttaa uskottomuus uskollisuudeksi. Riennä tuulta nopeammin metsän läpi, ja toimita niin, että löydät athenalaisen Helenan. Hänen poskensa ovat kalpeat rakkau-

den sairaudesta. Houkuttele hänet tänne jollakin juonella. Aion lumota Demetriuksen silmät, ennenkuin tyttö tulee.“

Puck riensi tiehensä, halukkaana korjaamaan erehdystään ja Oberon vuodatti vähän taikanestettä Demetriuksen silmiin.

Hetken kuluttua ilmaantui Helena, mutta Lysander oli hänen seurassaan. Nyt syntyi uusia vastuksia ja selkkauksia. Demetrius heräsi, ja koska ensimmäinen olento, jonka hän näki, oli Helena, alkoi hän tätä jälleen rakastaa, unohtaen Hermian.

Mutta Helena ei voinut ymmärtää, mitä tämä kaikki merkitsi. Hän luuli molempain miesten tekevän pilkkaa ja tahtovan häntä loukata. Hän käsitti vaan sen, että Lysander vielä edellisenä päivänä oli tahtonut naida Hermian, ja että Demetrius myös oli tähän halukas, vaikka hän aluksi oli suosinut Helenaa itseä. Minkävuoksi teeskentelivät molemmat nyt tavoittelevansa häntä, — Helenaa? Hän ei käsittänyt, että syynä kaikkeen tähän oli juonikas pikku kukka.

Hermia oli yhtä hämmentynyt kuin Helenakin. Hämmästyttävää oli jo nähdä Demetriuksen kääntävän selkensä ja selittävän, ett'ei enää halunnut puhua mitään Hermialle, mutta mikä vihloi häntä aina sydämeen asti oli se, että uskollinen Lysander oli hänet hyljännyt, vieläpä herjasikin häntä pahanpäiväiseksi, kun hän vaan yritti tätä lähetä.

Puck oli tosiaan saanut asiat sekasotkuun, erehtyessään henkilöistä.

Demetriuksessa ja Lysanderissa virisi mustasukkaisuus ja he haastoivat toisensa kaksintaisteluun, mutta nyt sekausi Puck jälleen leikkiin tavalla, joka tällä kerralla tuotti hyvät seuraukset. Hänen onnistui hämmentää molemmat miehet ja johtaa heidät harhaan niin, että vaikka he ajoivat toisiaan takaa, ei kumpikaan pimeässä voinut löytää vastustajaansa. Viimein vaipui Lysander aivan uupuneena maahan levähtääkseen, uskollisen Hermian istuutuessa aivan hänen viereensä.

Senjälkeen valutti Puck taas muutamia pisaroita taikanestettä Lysanderin silmäluomiin, ja kun hän tällä kertaa heräsi, oli Hermia ensimmäinen jonka hän näki, niin että lopuksi kävi kaikki hyvin. Hermia sai takasin Lysanderin rakkauden, ja koska Demetriuskin taas lempi Helenaa, voi kumpikin rakastava pari olla onnellinen.

Tällä välin alkoi Oberon sääliä kaunista kuningatartaan, sillä hän ei voinut nähdä tämän hyväilevän ja hemmottelevan kauheaa hirviötä. Titania oli uuden leikkikalunsa suhteen niin sokea ja siihen niin hurmaantunut, että hän kernaasti oli luopunut pienestä intialaispojasta, ja kun Oberon oli saanut hovipojan haltuunsa, purki hän viipymättä lumouksen.

„Ole niinkuin ennenkin!
Näe silmin kirkkahin!“

lauloi hän. „Herää Titania. armas kuningattareni!“

„Oi rakas Oberon! Mitä näkyjä ja haaveita olenkaan nähnyt!“ sanoi keijukaiskuningatar. „Olin mielestäni rakastunut aasiin!“

„Kuinka on senlaista voinut tapahtua? Oi kuinka inhoan hänen iljettävää muotoaan!“ huudahti Titania, vetäytyen pois vastenmielisyyden valtaamana.

Nyt käski Oberon Puckin vapauttamaan Pulman aasinpäästä, niin että hän herättyään luulisi kaiken mikä oli tapahtunut olleen vain unta. Senjälkeen keijukaisten kuningas ja kuningatar ihanan soitannon helistessä leijuivat sovitettuina pois avaruuden teitä.

Varhain seuraavana aamuna lähtivät Athenan herttua Theseus ja hänen kihlattu morsiamensa Hippolyta metsästä-mään, saapuen metsään, jossa kohtasivat molemmat rakastavat parit. Hermian isä Egeus oli herttuan myötä, mutta nyt ei ollut minkäänlaista syytä panna ankaria lakeja käytäntöön.

Demetrius luopui kaikista vaatimuksistaan Hermiaan, vakuut-
taen että hän tahtoi ottaa puolisoikseen yksin Helenan, en-
simmäisen rakastettunsa. Onnellisille rakastaville tuntui kaikki
ennen tapahtunut vaan sekavalta unelmalta.

„Oletko varma siitä, että olemme valveilla?“ kysyi De-
metrius. „Minusta tuntuu, kuin yhä vielä nukkuisimme ja
uneksisimme.“

Mutta heidän onnensa ei ollut mikään unelma, eikä se
kadonnut aamusarastuksen mukana. Lysander vietti hänsä
Hermian, Demetrius taas Helenan kanssa samalla kertaa kuin
herttua Theseus yhtyi Hippolytaan. Ilo Athenassa oli yleis-
nen ja illan huvien loistokohtana uli se kappale, jonka Pulma
ja hänen reippaat kumppaninsa esittivät.

„Lyhyt pitkäpiimäinen näytös nuoresta Pyramuksesta
ja hänen Thisbestään! Hyvin surullinen hauskuus.“

Niin kuului sen nimi ohjelmassa, ja useampien katseli-
jain mielestä oli se hyvin hauska murhenäytelmä.

Kuten haluatte.

Oliver ja Orlando.

SYVÄLLÄ Ardennien metsässä eli iloinen seurue. Tämän maan herttua, jonka hänen vallananastaja-veljensä Fredrik oli ajanut maanpakoon, oli paennut tänne vihreihin metsiin, ja täällä hän kaukana hovin loistosta, hälinästä ja juonista eli onnellisena muutamain harvojen uskollisten seuralaisiensä kanssa. Tottumus oli tehnyt tämän uuden elämän hauskemaksi entistä upean loistoisaa elämää. Täällä ei ollut liehakoivia hoviherroja, ei juoruja eikä juonia. Ainoana vastuksena olivat vuodenaikojen vaihtelut. Mutta vaikka talven pureva viima sai herttuan vilusta värisemään, hän vaan hymyili sanoen: „Tämä ei ole mitään imartelua; nämä ovat neuvonantajia, jotka antavat minun tietää, mikä todella olen.“

Eivätkä purevat viimat tuntuneet hänestä läheskään niin julmiltä kuin ihmisten vilpillisyys ja kiittämättömyys.

Lähellä metsää oli talo, joka ennen vanhaan oli ollut erään jalon ylimyksen — herra Roland de Bois'in oma. Kuollessaan oli Roland herra jättänyt kaiken omaisuutensa perinnöksi vanhimmalle pojalleen Oliverille paitsi tuhatta kruunua, jotka joutuivat nuorimmalle pojalle Orlandolle. Herra Roland oli kumminkin velvoittanut Oliverin antamaan molemmille veljilleen huolellisen kasvatuksen. Toisen pojan järjestyksessä, Jaques'in, oli Oliver lähettänyt kouluun, missä poika menestyi hyvin. Mutta nuorimman veljensä Orlandon hän piti kotona, peräti laiminlyöden hänet ja jättäen hänet vaille kaikkea kasvatusta. Eikä siinä kyllä, että Oliver ei tehnyt mitään veljensä hyväksi; hän vielä yritti riistää Orlandolta kaikki ne edut, mitkä luonto oli hänelle suonut. Hän pani hänet ateriomaan palvelusväen kanssa, työnsi hänet syrjään veljen paikalta, ja näytti kaikin mahdollisin keinoin koettavan tehdä hänet mahdottomaksi jalosukuisen miehen asemaan.

Orlando oli suutuksissaan kohtelusta ja teki vihdoin ilmi kapinan, ilmoittaen ettei hän enää kauempaa kärsi sellaista orjuutta. Syntyi kiivas kiista molempien nuorten miesten välillä, jolloin Oliver, kuten tavallista, koetti pelotuksilla saada veljeänsä alistumaan. Mutta Orlandon viha oli nousut. Raivostuneena Oliverin herjauksista hän tarttui häneen käsiksi ja pakotti hänet kuulemaan mitä hänellä oli sanomista. Eräs vanha uskollinen palvelija heidän isänsä ajoilta tuli väliin ja koetti sovittaa heitä, mutta Orlando oli päättänyt olla antamatta perää.

„Sinun pitää kuulla minua“, sanoi hän, kun Oliver reutoi päästäkseen vapaaksi. „Isäni määräsi sinut testamentissaan antamaan minulle hyvän kasvatuksen. Mutta sinä olet kasvattanut minua kuin talonpoikaa, kieltäen minulta kaikki aatelismiehen tiedot ja taidot. Isäni henki varttuu

minussa voimakkaaksi, enkä aio enää kauemmin sietää tätä. Suo minulle siis sellaisia harjoituksia, jotka kuuluvat ylimykselle, tai anna minulle se vähäinen perintöosa, jonka isäni jätti minulle testamentissaan, niin lähden se mukanani etsimään onneani.

„Ja mitä aiot tehdä sillä? Kerjätä, kun olet sen hävitännyt?“ ilkkui Oliver. „Kas niin, herraseni, mene sisään, en salli että häiritset minua enää. Tulet saamaan pian osan siitä, mitä toivot. Tee hyvin, jätä minut!“ ja kääntyen vanhaan palvelijaan Adamiin lisäsi hän tylysti:

„Mene matkoihisi hänen kanssaan, vanha koira!“

„Vanha koira' — sekö on palkkani?“ sanoi vanha Adam surullisesti. „Aivan oikein, olen menettänyt hampaani teidän palveluksessanne. Jumala siunatkoon vanhaa isäntääni! Hän ei olisi koskaan sanonut sellaista sanaa.“

Mutta Oliver oli keksinut keinon päästä nuoremasta veljestään päästämättä käsistään tuhatta kruunua. Charles, vallananastaja-herttuan painiskelija, aikoi seuraavana päivänä näyttää taitoaan hoville, ja Oliver tiesi että Orlando oli aikeissa käydä kamppailemaan tämän kuuluisan kilpataistelijan kanssa. Huhu tästä oli kiertoteitä tullut myöskin painiskelijan korviin. Charles oli sangen vaarallinen vastustaja, hirvittävän taitava ja voimakas. Ollen Oliverin ystävä ja tahtomatta nuorelle Orlandolle mitään pahaa, tuli hän Oliverin taloon ja kehoitti tätä, että hän neuvoisi veljeensä luopumaan aikeestaan tai ainakin antaisi hänelle tiedoksi, että jonkun onnettomuuden sattuessa hänelle poika saisi kokonaan syyttää itseään, ja että se oli tapahtunut aivan vastoin Charles'in tahtoa.

Oliver kiitti Charles'ia hänen ystävällisestä ajatuksestaan, ja sanoi että hän itsekkin oli kaikin keinoin koettanut saada Orlando luopumaan aikeesta, mutta että tämä oli järkähtämätön.

„Vakuutan sinulle, Charles, hän on itsepäisin nuori mies koko Ranskassa“, sanoi Oliver ilkeästi, „hän on täynnä kunnianhimoa, kadehtii jokaisen hyviä puolia ja juonittelee salakavalasti ja halpamaisesti minua, omaa veljeänsä vastaan. Tee siis aivan niinkuin tahdot. Minusta nähden saat yhtä kernaasti taittaa häneltä niskan kuin sormen. Ja sinun on paras olla varoillasi, sillä jos hän kärsii ainoastaan lievän tappion tai jollei hän itse saavuta loistavaa voittoa, vehkeilee hän sinua vastaan surmatakseen sinut myrkyllä tai vangitakseen sinut kavalasti, eikä hän jätä sinua rauhaan, ennenkuin hän yhdellä tai toisella viekkaalla keinolla on saanut sinut hengiltä. Sillä vakuutan sinulle — ja teen sen melkein itkien — ikinä ei ole ollut olemassa niin nuorta ja niin turmeltuutta ihmistä.“

Charles oli tietysti hämmästynyt kuullessaan Orlandoa näin huonoksi mainittavan.

„Olen erittäin iloinen, että tulin luoksenne“, sanoi hän. „Jos hän tulee huomenna, annan hänelle ansion mukaan.“ Ja niin hän lähti, pyhästi vakuuttaen kurittavansa Orlandoa.

„Nyt minun on kiihotettava poikaa“, mietti Oliver. „Toivon, että piankin saan nähdä hänestä tehtävän lopun, sillä vaikka en oikeastaan tiedä minkätähden, minä suorastaan vihaan häntä. Ja kumminkin hän on hyväsydäminen; kouluttamaton ja siitä huolimatta oppinut; täynnä jalomielisyyttä; kaikki häntä rakastavat ja jumaloivat — niin, rakastavat siihen määrään, varsinkin oma väkeni, että itse olen joutunut aivan varjoon. Mutta niin ei ole kauan oleva; tuo painija kyllä tekee asiasta selvän. Ei tarvitse muuta kuin antaa pojalle vähän enemmän intoa painiin, ja siitä tahdon pitää huolta heti paikalla.“

Rosalinda ja Celia.

Kun laillinen herttua oli karkoitettu maanpakoon, salli Fredrik, vallananastaja, hänen tyttärensä Rosalindan jäädä hoviin toveriksi omalle nuorelle tyttarelleen Celialle. Serkkuset oli kasvatettu yhdessä kehdestä saakka ja olivat niin kiintyneet toisiinsa, että jos Rosalinda olisi lähetetty maanpakoon, Celia olisi joko seurannut häntä tai kuollut eron katkeruudesta. Celia koetti kaikin keinoin, mitkä olivat hänen vallassaan, lohduttaa serkkuansa hänen surussaan isänsä kadottamisesta, ja vakuutti hänelle, ettei hän herttua Fredrikin kuoltua koskaan suostuisi perimään häntä, vaan palauttaisi heti Rosalindalle kaikki minkä hänen isänsä vääryydellä oli anastanut.

Rosalinda oli itse luonteeltaan liian iloinen ja hilpeä kuluttaakseen aikaa hyödyttömään valitukseen, ja hänen syvä rakkautensa serkkuansa kohtaan teki hänet hyvin vastaanottavaiseksi ja herkäksi Celian yrityksille lohduttaa häntä. Tytöiltä ei iloinen pila ja hilpeä pakina koskaan loppunut ja joutohetkinä heille tuotti lisäksi huvin aihetta hovinarri Koetinkiven hupaiset sukkeluudet. Hänen näennäisten hullutustensa alla oli usein kätkettynä syvää viisautta ja Koetinkivi ymmärsi käyttää narrinkaapuaan sopivana verhona, jonka suojasta hän ampui monta terävää totuuden nuolta kuulijoihinsa.

Päivänä, jona painikilpailun piti tapahtuman, olivat myöskin Rosalinda ja Celia katsojien joukossa. Charles oli jo näyttänyt voimaansa paiskaamalla tantereeseen kolme kunnan nuorta miestä perätysten. Nyt he kaikki makasivat maassa katkennein kylkiluin, ja heidän vanha isä parkansa valitteli niin surkeasti kolmea poikaansa, että kaikki katsojat ottivat osaa hänen suruunsa ja itkivät säälistä.

Kun Orlando astui esiin seuraavana taistelijana, heräsi yleinen kummastuksen ja surkuttelun tunne. Mitä voiton mahdollisuuksia tuolla hinterällä nuorukaisella oli väkevää Charlesta vastaan? Herttua Fredrik halusi, säälien hänen nuoruuttaan, kernaasti saada hänet luopumaan, mutta hän ei antanut taivuttaa itseään. Rosalinda ja Celia yrittivät sen jälkeen, mutta heillä ei ollut sen enempää menestystä. Orlando kiitti heitä kohteliaasti, mutta kieltäytyi luopumasta yrityksestä. Kun ei heidän rukouksistaan lähtenyt mitään apua, eivät nuoret naiset voineet muuta kuin toivoa hänelle parasta onnea, ja sen he tekivät sydämensä pohjasta.

Taistelun tulos oli yllätys kaikille. Voittaja oli Orlando, ja tällä kertaa kannettiin peljättävä Charles tiedottomana pois taistelutantereelta.

Herttua Fredrik oli niin huvitettu nuoresta painijasta, että kysyi kuka hän oli, mutta hän ei suinkaan tullut iloiseksi kuullessaan että se oli herra Roland de Bois'in poika. Herra Roland oli kunnan ritari, mutta hän ei ollut ollut vallananastaja-herttuan ystävä. Rosalindan isä sitävastoin oli paljon pitänyt herra Rolandista, ja koko maailma oli häntä pitänyt yhtä suuressa arvossa. Celia loukkautui isänsä tyylystä puheesta Orlandolle, ja hän koetti hyvittää sitä muutamilla ystävällisillä ja suosiollisilla sanoilla. Rosalinda, hänkin liikutettuna, otti kaulastaan ketjun ja antoi sen nuorelle voittajalle.

„Herraseni, kantakaa tätä muistona eräältä, jonka onni on hyljännyt ja joka antaisi enemmän, jos hän omistaisi enemmän.“

Orlando olisi mielellään ilmaissut kiitollisuuttaan, mutta jokin omituinen tunne saattoi hänet vaikenemaan. Hän oli voittanut väkevän Charles'in, mutta hän ei kyennyt kukistamaan tätä vielä voimakkaampaa vastustajaa. Hän oli vaipunut ajatuksiinsa sen johdosta mitä oli tapahtunut, kun eräs hoviherroista, Le Beau, tuli hänen luoksensa, kehoittaen häntä

ystävällisesti heti poistumaan paikalta. Herttua Fredrikissä oli herännyt vastenmielisyys häntä kohtaan, ja hän näytti narkästyvän kaikesta siitä mitä hän teki.

„Kiitän teitä“, sanoi Orlando. „Mutta olkaa hyvä ja sanokaa minulle yksi seikka — kumpi noista kahdesta nuoresta naisesta oli herttuan tytär, joka oli länä painitais-telussa?“

Le Beau vastasi että se oli pienempi noista molemmista tytöistä. Toinen oli karkoitettun herttuan tytär, jota hänen setänsä, vallananastaja, piti luonaan tyttärensä seurana.

„Mutta voin kertoa teille“, jatkoi Le Beau, „että herttua Fredrik on viime aikoina tullut kovin epäsuosiolliseksi kiltille veljentyttäreelleen, ja pelkästään siitä syystä että kansa rakastaa häntä hänen hyveittensä vuoksi ja säälii häntä hänen hyvän isänsä vuoksi. Olen aivan varma siitä että herttuan viha nuorta naista kohtaan äkkipikaa puhkeaa esiin.“

Sitten Le Beau otti kohteliaat jäähyväiset, ja Orlando läksi pois, unelmiin vaipuneena ja kuiskaten: „Taivaallinen Rosalinda!“

Rosalinda oli puolestaan yhtä paljon kiintynyt nuoreen uljaaseen painijaan, ja Celian alkaessa tehdä pilaa hänen mieltävästä muodostaan, oli hän aivan valmis tunnustamaan totuuden.

„Totta puhuen“, sanoi Celia, „onko mahdollista, että olet yht’äkkiä niin kiihkeästi rakastunut vanhan herra Rolandin nuorimpaan poikaan?“

„Herttua, isäni, rakasti sydämeästään hänen isäänsä“, koetti Rosalinda puolustella itseään.

„Seuraako siitä, että sinun pitää rakastaa hänen poikaansa sydämestäsi?“ nauroi Celia. „Yhtä hyvällä syyllä minun pitäisi vihata häntä, sillä minun isäni vihasi hänen isäänsä sydämeästään. Ja kumminkaan minä en vihaa Orlando.“

„Ei, toden totta, älä vihaa häntä, älä minun tähteni!“
sanoi Rosalinda. „Rakasta häntä, koska minä häntä rakastan.“

Serkusten keskustelun keskeytti herttua Fredrik, joka astui sisään silmät vihasta säihkyen. Se mitä Le Beau oli ennustanut, oli nyt käynyt toteen. Herttuan vastenmielisyyks Rosalindaa kohtaan oli viime aikoina kasvamistaan kasvanut, sillä hän kadehti häntä, koska hän oli niin yleisesti rakastettu, ja oli peloissaan oman asemansa turvallisuudesta. Muutamain lyhyin sanoin käski hän nyt häntä lähtemään hovista, lisäten, että jos hänet vielä kymmenen päivän kuluttua tavattaisiin kahtakymmentä penikulmaa lähempänä, pistettäisiin hänet kuoliaaksi.

Rosalinda hämmästyí ja vihastui, mutta hyödytöntä oli mihinkään vedota. Turhaan koetti Celia puolustella serkkuaan. Fredrik herttua ei tahtonut kuulla minkäänlaisia perusteluita. Hän selitti, että Rosalinda oli petturi, joka juonnitteluillaan tavoitteli kansan suosiota, saattaen Celian itsensä kokonaan siitä osattomaksi, ja että känen poistuttuaan hovista Celian ihanuus ja kunto entistä kauniimpana säteilisi. Herttuan julistama tuomio oli peruuttamaton. Rosalindan oli lähdeittävä maasta ainiaaksi.

„Lausu sama tuomio minullekin, valtiaani“, sanoi Celia.
„En voi elää ilman hänen seuraansa.“

„Houkkako olet!“ kuului herttuan halveksiva vastaus. Ja Rosalindaan kääntyneenä hän jatkoi:

„Te, veljentytär, ryhtykää varustautumaan matkaan. Jos viivytte määrääjan yli, olette kuoleman oma.“

Isänsä mentyä Celia taas yritti rohkaista ja ilahuttaa serkkuaan. Päättävästi hän kieltäytyi eroamasta hänestä tahtoen välttämättä jakaa surut yhdessä hänen kanssansa ja selitti seuraavansa häntä, huolimatta siitä mitä Rosalinda sanoi.

„Mutta minne me lähdemme?“ kysyi Rosalinda.

„Etsimään setääni Ardennien metsästä“, vastasi Celia.

Tämä oli hyvä ehdotus, ja jotta vältettäisiin vaara, joka saattoi uhata kahta ylhäistä ja kaunista neitosta, jotka matkustivat yksinään, sovittiin että Celia maalaisi kasvonsa ruskeiksi ja pukisi ylleen huonot vaatteet, kun taas Rosalinda,

„Joka tapauksessa näytämme päältä nähden komeilta ja sotaisilta.“

joka oli pitkä ja hoikka varreltaan, varovaisuuden vuoksi pukeutuisi nuorukaiseksi, varustettuna tapparalla ja metsästyskeihäs kädessä.

„Kätkeytyköön naissy-dämeeni kuinka paljo pelkoa tahansa“, sanoi hän hilpeästi, „joka tapauksessa näytämme päältä nähden komeilta ja sotaisilta.“

Uudessa asussaan ei Rosalinda sanonut tyytyvänsä sen huonompaan nimeen kuin Jupiterin juomanlaskijan Ganymedeksen; Celia taas katsoen omaan maanpakolaisen asemaansa piti Aliena nimeä itselleen varsin sopivana.

„Serkkuni“, sanoi Rosalinda, „mitähän jos koettaisimme varastaa mukaamme tuon hullunkurisen narrin isäsi hovista. Eiköhän hänestä olisi meille hupia retkellämme?“

Celia oli ihastunut ehdotukseen.

„Koetinkivi seuraisi minua läpi koko avaran maailman“, sanoi hän. „Anna

minun yksin pitää huolta hänestä. Menkäämme nyt keräämään kokoon rahamme ja jalokivemme ja määrätkäämme soveliain aika ja turvallisin tie ollaksemme suojassa takaa-ajolta, joka tulee pantavaksi toimeen, kun minun pakoni on tullut tiedoksi. Tule! Me lähdemme ilomielin — *vapauteen*, eikä maanpakoon.“

Ardennien metsässä.

Palatessaan kotiin painikilpailusta tapasi Orlando vanhan Adam palvelijan, joka hartaasti rukoili häntä heti pakenemaan. Sanoma hänen voitostaan oli jo tullut Oliverin korviin, ja hän oli niin julmistunut niistä kiitoksista, joita Orlandolle tuhlailtiin, että hän oli vahvasti päättänyt ottaa hänet hengiltä keinolla taikka toisella. Uskollinen vanha mies ilmoitti vielä että hänellä oli viisisataa kruunua, entisen isäntänsä palveluksessa säästettyinä, ja hän rukoili Orlandoä ottamaan nämä rahat ja pyysi, että tämä antaisi hänen tulla mukaan hänen palvelijanaan. Hän oli vanha, sanoi hän, mutta vielä hyvissä voimissa ja työteliäs, ja taisi palvella häntä yhtä hyvin kuin kuka nuorempi mies tahansa.

Orlando oli kovin liikutettu vanhan palvelijan uskollisuudesta ja alttiudesta, ja hän suostui kernaasti pyyntöön, arvellen että ennenkuin rahat loppuisivat he epäilemättä keksisivät jonkun välttävän keinon millä hankkia elatuksensa. Siten pakolaiset lähtivät matkaan: nuori mies jätti syntymäkotinsa ja vanhus paikan, missä hän oli kuluttanut enemmän kuin kuusikymmentä ikävuottaan uskollisessa palveluksessa.

He eivät lähteneet ilman toiveita, mutta onni ei ollut heille suotuista. Tuskin tietäen mihin ohjata askeleensa, he painautuivat Ardennimetsien peittoon ja siellä he syvissä tiheiköissä kulkivat harhaan. Väsymyksestä ja nälästä nään-

tyneinä he jatkoivat matkaansa, kunnes Adamin voimat vihdoin uupuivat ja hän vaipui maahan.

„Rakas isäntäni, en jaksakaan enää. Voi, minä kuolen nälkään!“ huohotti hän. „Hyvästi, rakas herra!“

Orlando koetti mitä hellimmin sanoin rohkaista vanhaa miestä parkaamaan, ja varovaisesti vietyään hänet suojatumpaan paikkaan hän syöksyi epätoivoisena pois etsimään jotakin syötävää.

Ei varsin kaukana tästä tapahtui metsässä sillävälillä aivan toisellaan kohtaaminen. Kevätkesän valoisat päivät kuuluivat hauskaasti karkoitettulta herttualta ja hänen pieneltä uskollistensa joukolta. Puettuina metsästäjänpukuihinsa ja eläen maanpakolaisten yksinkertaista elämää he metsästivät, lauloivat, nauroivat ja kemuilivat metsän vihreitten puitten alla. Seurueen huomattavin jäsen oli muuan jalosukuinen herra nimeltä Jacques, joka ennen nuorempina päivinään oli ollut loistava ja huoleton hovimies, mutta josta nyt oli tullut ihmishalveksija ja filosofi, puoleksi surullinen, puoleksi ivalinen, jonka mielialat näyttivät vaihtelevan purevan pilkan ja mietiskelevän alakuloisuuden välillä. Hänellä oli terävä kieli eikä hän koskaan välittänyt tehdä itseänsä miellyttäväksi, mutta hänen sukkelat mietteensä huvittivat suuresti hänen kumppaneitaan, etenkin herttuaa.

Samana päivänä kuin Orlando ja Adam olivat nähtymäisillään nälkään eräässä paikassa metsää, viettivät toisessa paikassa herttua ja hänen seurueensa hauskoja hetkiä. Yksi jalosukuisista herroista nimeltä Amiens osasi miellyttävästi laulaa, ja hän esitti nyt laulun heidän metsä-elämänsä ylitkiseksi, toisten yhtyessä kuorossa loppusäkeisiin:

„Jos mielit kerallain
all' lehväin vihantain
levätä, laulellen

kuin metsän lintunen,
sä tänne ohjaa tiesi!
Tääll' huolt' ei lain;
on talvi vain
tääll' ainoo vihamiesi.

Ja maineen loistehen
jos Luojan päivyeeen
sä vaihdat, juot ja syöt
min tuottaa kättes työt,
sä tänne ohjaa tiesi!
Tääll' huolt' ei lain;
on talvi vain
tääll' ainoo vihamiesi.“

Pitopöytä oli katettu ja herttua oli istunut paikalleen, kun Jacques tuli esiin, nähtävästi hyvin huvitettuna jonkin näkemänsä johdosta.

„Narri, narri!“ huusi hän. „Tapasin metsässä narrin!“

Ihmisiä halveksivasta Jacques herrasta oli hauska löytää narrin kaapun alta filosoofi, ja suurella ihastuksella hän toisteli niitä hajanaisia siveellisen viisauden murusia, joita toinen oli pudotellut.

„Hyvää huomenta, narri“, sanoin minä. 'Ei herra', sanoi hän, 'alkää kutsuko minua ennen narriksi ennenkuin taivas on lähettänyt minulle onnea'. Sitten hän veti aurinkokellon taskustaan ja katsellen sitä uneliailla silmillään, sanoi hyvin älykkäästi: 'Se on kymmenen. Siitä me näemme että maailma liikkuu eteenpäin. Tunti sitten kello oli yhdeksän ja tunnin päästä se on yksitoista. Ja niin me tunti tunnilta kypsämme ja kypsämme, ja sitten me tunti tunnilta lahoamme ja lahoamme, ja sitten on laulu lopussa'.“

Jacquesta huvitti kovin se ajatus, että narri narrinkaa-pussaan tällä tavoin lausui mietteitään ajasta, ja hän selitti

täst'edes aikovansa pukeutua narriksi, jotta hänellä olisi narrien etuoikeus joka tilaisuudessa puhua suunsa puhtaaksi.

„Ja niiden, joihin minun narriuteni kipeimmin sattuu, pitää nauraman kaikkein enimmin. Pukekaa minut narrinkaapuun ja antakaa minulle lupa puhua niinkuin ajattelen, niin lupaan parantaa maailman monesta pahasta.“

„Se on kymmenen. Siitä me näemme että maailma liikkuu eteenpäin.“

Herttua ei ollut halukas myöntämään Jacques'in maailmanparannustuumaa kovin hyväksi, ja hän muistutti Jacques'ia siitä, ettei hän itse suinkaan ollut virheetön. Jacques kumminkin pysyi mielipiteessään, tuoden esiin perusteita, kun heidän keskustelunsa katkaisi erään laihan kurjannäköisen nuorukaisen odottamaton ilmestyminen, nuorukaisen, joka

paljastettu miekka kädessä käskevällä äänellä pyysi ruokaa ja uhkasi tappaa jokaisen, joka yritti syödä ennenkuin hänen tarpeensa oli tyydytetty.

„Minä olen kuolemaisillani nälkään — antakaa minulle ruokaa!“ huusi hän hurjasti.

„Istukaa syömään ja olkaa tervetullut pöytäämme“, sanoi herttua ystävällisesti.

Kun Orlando näki herttuan suopeuden ja huomasi ettei hänellä ollut aihetta moiseen hurjuuteen, hän heti laultui, pyysi anteeksi ja selitti että hänen jyrkän käskevä käytöksensä johtui ainoastaan siitä, että hän luuli kaiken metsässä olevan tylyä ja hurjaa. Hän pyysi heitä, jos olivat joskus eläneet rauhallista ja sivistynyttä elämää ja tiesivät mitä sääli oli, että he jättäisivät syömisen sikseen kunnes hän oli noutanut erään vanhan mies paran, joka oli nälän ja vanhuuden riuduttama. Ennenkuin tämä oli ravittu, sanoi Orlando, ei hän itse tahtonut maistaa palaakaan.

Herttua käski Orlandon tuomaan Adamin, ja kun he olivat palanneet, istutti hän heidät pöytään ja antoi heidän syödä ennenkuin häiritsi heitä millään kysymyksillä. Antaakseen heille aikaa toipua hän pyysi saada kuulla soittoa ja käski Amiens'ia laulamaan.

„Puhalla, tuuli, vain!
Niin julma et oo lain
kuin kiittämättömyys.
Jos kuinka kirvellet,
sa niin et polta, et,
kuin inha itsekkyyös.

Sä jäädä, talvisää!
Ei hyys niin jäätävää
kuin unho hyväntyön.

Vaikk' aallot vangitset,
et niin oo kylmä, et,
kuin kylmä ihmis-syön.“

Laulua laulettaissa saattoi Orlando matalalla äänellä kertoa herttualle hiukan vaiheistaan, ja kuullessaan että hän oli hänen kalliin ystävänsä herra Roland de Bois'in poika, toivotti herttua hänet sydämellisesti tervetulleeksi, ja vei hänet omaan luolaansa kuullakseen loput hänen seikkailuistaan. Myöskin vanha Adam otettiin tervetulleena vastaan, niin että hän ja hänen isäntänsä mielihyvällä toistaiseksi jäivät maanpakolaisten pariin.

Narri, jonka Jacques oli metsässä kohdannut, oli Koetinkivi. Kuten Orlando ja Adam, oli toinenkin vaeltajajoukko kovin väsynyt, ennenkuin he löysivät levähdyspaikan. Rosalinda ja Celia olivat hovinarrin saattamina tulleet etsimään Rosalindan isää, mutta tähän asti he eivät olleet nähneet jälkeäkään maanpakolais-herttuasta. Celia oli väsynyt ja Koetinkivi pahalla tuulella, mutta Rosalinda teki paraansa rohkaistakseen tovereitaan.

„Tämä on siis Ardennein metsä“, sanoi hän iloisesti.

„Niin, nyt olen Ardenneilla“, murisi Koetinkivi. „Sitä suurempi narri minä olen! Kun olin kotona, olin paremmassa paikassa; mutta matkamiehen ei pidä nurista.“

„Aivan niin, hyvä Koetinkivi“, sanoi Rosalinda. „Näetkö, kuka tulee tuolla. Nuori mies ja vanhus vakaisesti keskustellen.“

Tulijat olivat kaksi paimenta, nimeltä Corin ja Silvius. Nuori mies, Silvius, poistui heti ja silloin Rosalinda kääntyi vanhan paimenen puoleen, kysyen eikö tämä voisi opastaa heitä johonkin paikkaan, missä he voisivat levätä ja saisivat jotakin syötävää.

Corin vastasi, että hän ilolla olisi auttanut heitä jos olisi voinut, mutta hänen toimeentulonsa oli sangen niukka; hän oli vaan paimen toisen miehen palveluksessa eikä omistanut niitä laumoja joita hän paimensi. Hänen isäntänsä oli suuri saitori eikä ollenkaan vieraanvarainen, ja sitäpaitsi hänen mökkinsä ja laumansa tällä haavaa olivat myytävänä, niin ettei kotona ollut ruo'an muruakaan heille tarjottavaa. Mutta jos heitä halutti tulla lepäämään majaan, olivat he sydämelisesti tervetulleet.

Rosalinda kysyi kuka oli aikeissa ostaa karjan ja laidunmaat. Corin vastasi, että se oli sama nuori talonpoika, joka äsken oli eronnut hänestä ja joka muuten ei paljoakaan piitannut koko kaupasta.

„Pyydän sinua, jos voit sen tehdä rehellisellä tavalla, niin osta maja, laidun ja lauma“, sanoi Rosalinda. „Me annamme sinulle rahat maksaaksesi ne.“

„Ja me korotamme sinun palkkasi“, lisäsi Celia. „Olen mieltynyt tähän paikkaan ja tahtoisin halusta viettää täällä jonkun ajan.“

Celia ja Rosalinda asettuivat siten, yhä Koetinkiven seurassa, asumaan paimenen majaan, ja tämän johdosta pilkallinen herra Jacques sattui kohtaamaan narrin metsässä.

Paimenpoika.

Orlando ei uudessa elämässään unohtanut sitä nuorta naista, jonka hän oli tavannut painikilpailussa ja joka niin äkkiä oli vallannut hänen sydämensä. Kun ei hänen ollut mahdollista puhua Rosalindalle, oli hänellä ainoana keinona osoittaa rakkauttaan piirtää tytön nimeä kaikkiin puihin ja alinomaa sepittää runosäkeitä hänen ylistyksekseen, joita hän sitten ripusteli kaikkialle metsään.

„Liehu siinä, runo, todistamassa
lemeäni.“

asussaan. Mutta, maksoi mitä hyvänsä, hän päätti vallattoman pojan haahmossa tehdä hänestä pientä pilaa, ja äkkiä hänen sukkelassa päässään syntyi hupainen ajatus.

„Liehu siinä, runoni, todistamassa lemeäni“, virkkoi hän. „Oi Rosalinda, olkoot minun kirjojani nämä puut, joitten kuoreen minä kaiverran ajatusiani, niin että jokainen silmä, joka katsahtaa tähän metsään, näkee kaikkialla sinun ylistystäsi.“

Rosalinda löysi muutamia tällaisia lappuja ja kummasteli kovin kuka se mahtoi olla, joka noin kirjoitteli ja ripusteli hänen nimiään kaikkiin puihin. Mutta Celia, joka myös oli löytänyt muutamia värssyjä, saattoi ilmoittaa hänelle asian laidan, sillä hän oli sattunut näkemään kirjoittajan. Kuullessaan että se todella oli Orlando, tuli Rosalinda kovin kiihdyksiin eikä Celia ehtinyt vastata puoliinkaan niihin kiihkeihin kysymyksiin, joita hänelle tuli satamalla, ennenkuin Orlando itse sattui tiellä vastaan.

Rosalinda nyt ensimmältä melkein katui pojan-pukuaan, sillä Orlando ei tietysti tuntenut serkuksia heidän nykyisessä

Nähdessään kuinka lohduton Orlando oli, tyttö ehdotti hänelle, että hän olisi todella olevinaan hänen Rosalindansa, ja että Orlando omistaisi kaikki hellät sanansa ja säkeensä hänelle, aivan samoin kuin olisi tehnyt todelliselle henkilölle. Jos hän tämän tekisi, sanoi tyttö, niin hän parantaisi hänet rakkaudestaan.

„Vuohipaimen Andrey.“

Orlando vastasi, ettei hän halunnut siitä parantua, mutta hän suostui kumminkin joka päivä tulemaan paimenen maajaan ja puhumaan tuolle nuorukaiselle aivan kuin hän olisi Rosalinda. Suunnitelma onnistui mainiosti. Kun Orlando ei voinut saada Rosalindaa itseään, tuotti hänelle suurta iloa se, että alinoma sai puhella hänestä, eikä hän huomannut, kuinka tästä puolittain leikillisestä seurustelusta vähitellen alkoi tulla täysi tosi.

Ajan mittaan tekivät Fredrik herttuan hovista paenneet muitakin tuttavuuksia metsässä. Koetinkivi oli löytänyt erään hupaisen olennon, josta hänen ivansa sai oivallisen maali- taulun. Se oli muuan vuohipaimen nimeltä Andrey, viaton ja kiltti maalaistyttö, mutta yksi kaikkein typerimpiä ja tietämättömiä ihmiskappaleita mitä ajatella voi. Koetinkivi näytti olevan aivan ihastunut hänen tavattomaan houkkamaisuuteensa ja ilkeyttään hän ilmoitti naivansa hänet. Andrey puolestaan ei ollenkaan käsittänyt, että narri teki hänestä suunnatonta pilaa, ja seurasi Koetinkiveä kuin pieni kiltti orja.

Rosalinda ja Celia olivat myös kohdanneet Jacques'in, ja viimeainittu olisi mielellään ruvennut hyväksi ystäväksi paimenpojan kanssa, mutta Rosalindan päivänpaisteisella luonteella ei ollut mitään yhteistä tuon apean ihmisvihaajan kanssa.

„Sanotaan, että olette synkkämielinen mies“, virkkoi hän eräänä päivänä, kun Jacques oli ehdottanut lähempää tuttavuutta.

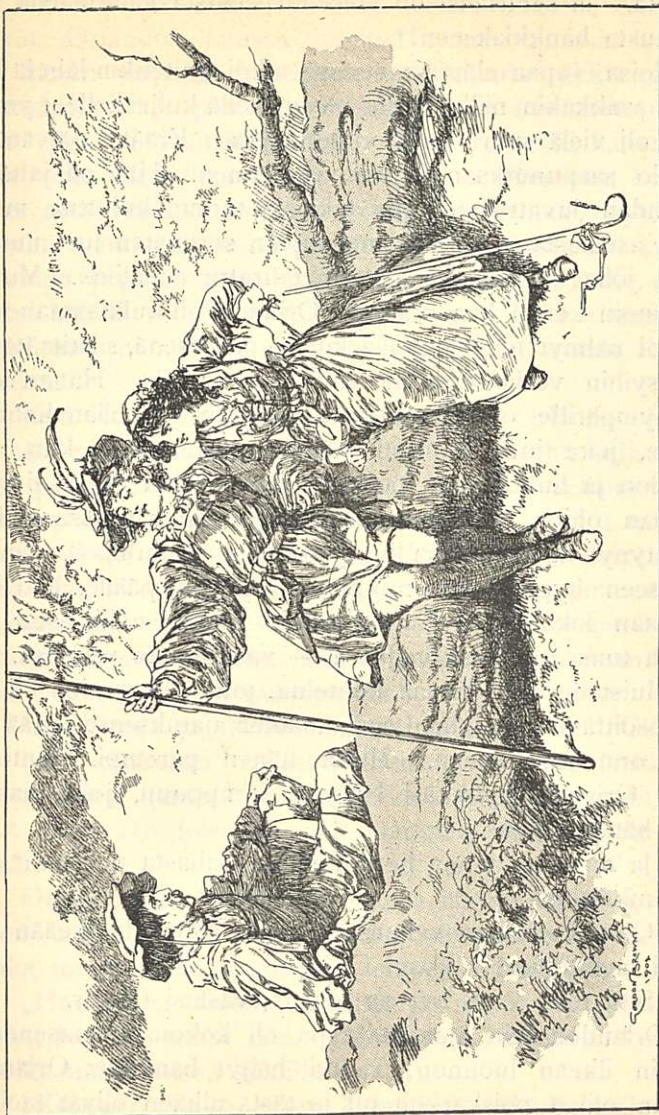
„Niin olen, pidän enemmän siitä kuin nauramisesta“, vastasi hän. „Tuntuu hyvältä olla yrmeä eikä sanoa halais- tua sanaa.“

„No, silloinhan voi yhtähyvin olla pölkkö“, huomautti Rosalinda.

Löytyy monta eri lajia surumielisyyttä, selitti Jacques, kuten oppineen, soittoniekan, hovimiehen, sotilaan j. n. e. Mutta hänen alakuloisuutensa oli aivan erityistä laatua ja monista eri aineksista kokoon pantu, mutta etenkin niiden mietteiden aiheuttama, joita hänen matkansa olivat herät- täneet.

„Vaan kokemusta olen saanut“, lopetti hän synkeän tyytyväisenä.

„Ja kokemanne saattaa teidät alakuloiseksi?“ kysyi Ro- salinda. „Mieluummin haluaisin silloin narrin, joka tekisi minut iloiseksi, kuin kokemusta, joka minulle tuottaa alaku-

„Ja kokemanne saattaa teidät alakuloiseksi?“

loisuutta. Ja senlisäksi on vielä tarpeellista matkustella tätä kokemusta hankkiakseen!“

Iloisa, vapaa elämä metsässä alkoi kuitenkin lähetä loppuaan, vaikkakin niillä, jotka olivat siellä kuljeskelleet ympäriinsä, oli vielä suuri onni odotettavissa. Eräänä päivänä ei Orlando saapunutkaan, kuten aina ennen. Hän oli jättänyt Rosalindan luvattuaan tulla takaisin tunnin kuluttua, mutta hänen asemastaan tulikin molempain serkusten luo muukalainen, jolla oli kädessään verin tahrattu nenäliina. Muutamia sanoin kertoi hän asiansa. Orlando oli kulkiessaan metsän läpi nähnyt miehen, joka kurjan näköisenä, siistimätönnä ja ryysyihin verhoutuneena nukkui puun alla. Hänen kaulansa ympärille oli kietoutunut viheriän ja kullan hohtava käärme, joka juuri kohotti päätään pistääkseen, kun näki Orlandon ja liukui pois pensaan alle. Mutta vaara ei vielä ollutkaan ohitse, sillä juuri saman pensaan varjossa makasi nälkiintynyt naarasleijona kyyryissään, niinkuin kissa vaanien, ottaakseen hyppäyksen nukkuvan miehen päälle, heti kun hän vaan liikahtaisi. Kun Orlando tämän näki, astui hän esiin ja tunsu miehessä veljensä — vanhimman veljensä.

Muistaen sitä julmaa kohtelua, jota Oliver aina oli hänelle osoittanut, oli hänen ensimmäinen ajatuksensa jättää veli oman onnensa nojaan. Mutta hänen parempi luontonsa voitti. Orlando hyökkäsi leijonan kimppuun, joka piankin sortui hänen eteensä.

„Ja taistelun telme herätti minut pahasta unestani“, sanoi muukalainen.

„Oletteko hänen veljensä? Tekö hänen henkeään niin useasti tavoittelitte?“ kysyi Celia.

„Sitä tein, vaan nyt on toisin“, vastasi Oliver.

Orlandon jalo menettelytapa oli kokonaan masentanut Oliverin ilkeän luonnon; kaikki häijyt hankkeet Orlando kohtaan olivat poiskarkoitettut ja tästä alkaen olivat molemmat veljekset mitä parhaimmat ystävykset.

Oliver, herttuan toivotettua hänet tervetulleeksi, istui kauvan Orlandon kanssa jutellen tämän omassa luolassa, kun hänen veljensä huudahtaen „Rosalinda“ äkkiä pyörtyi. Naarasleijona oli pahasti kynsinyt hänen käsivarttaan, joka koko ajan oli vuotanut verta. Oliver palautti hänet tajuihinsa sekä satoi haavan, ja hetkistä myöhemmin, kun Orlando tunsi itsensä hiukan voimistuneemmaksi, pyysi hän veljeään, vaikkakin tämä oli muukalainen, etsimään käsiinsä Orlandon ystävät paimenmajasta ja selittämään heille, minkävuoksi hän ei voinut täyttää lupaustaan. Verisen nenäliinan lähetti hän nuorelle paimenelle, jota leikillä kutsui Rosalindakseen.

Kun Rosalinda kuuli, missä vaarassa Orlando oli ollut, tuli hän niin liikutetuksi, että hän oli vähältä paljastaa itsensä pyörtymällä. Oliveria hiukan ihmetytti sellainen heikkous nuoressa miehessä, mutta Rosalinda koetti uskotella että se oli pelkkää teeskentelyä. Mutta hänen kalpeat kasvonsa ilmaisivat liiankin selvästi, ettei pyörtyminen ollut teeskenneltyä, vaikka hän itsepäisesti selitti että niin oli laita, ja käski Oliveria tervehtimään Orlandoja ja kertomaan kuinka hyvin hän teeskenteli pyörtymistä.

Celian sulo ja armaus vaikutti niin valtavasti Oliveriin, että hän kiihkeästi rakastui häneen, ja kun tyttö yhtä paljon mieltäytyi häneen, ja kun Oliverin ilkeä luonne oli muuttunut kokonaan toisellaiseksi, päätettiin viettää häät viipymättä.

Orlando teki kaiken voitavansa häitten hyväksi, vaikka veljen onni saattoi hänet entistä selvemmin huomaamaan, kuinka toivoton oli hänen oma lempensä Rosalindaan.

„Huomenna heidät vihitään ja minun on kutsuttava herttua häihin“, sanoi hän. „Mutta voi kuinka katkeraa on katsella onnea toisen silmillä!“

„Kuinka? Enkö sitten huomenna voi olla teille Rosalindan sijassa?“

„En voi enää elää pelkästä kuvittelusta“, sanoi Orlando.

„Sitten en minäkään enää tahdo kiusata teitä turhilla puheilla“, sanoi Rosalinda. „Tietäkää siis että nyt puhun teille tosissani. Uskokaa pois, minä osaan tehdä merkittäviä asioita. Kolmen vuoden vanhasta olen ollut tuttu erään velhon kanssa, joka on hyvin perehtynyt taitoonsa. Jos rakastatte Rosalindaa niin lämpimästi kuin näytätte tekevän, silloin pitää teidän naiman Rosalinda samalla kun veljenne nai Alienan. Minä tiedän mihin tukalaan asemaan hän on joutunut, eikä minulle ole mahdotonta, jollei teillä ole mitään sitä vastaan, huomenna saattaa hänet teidän silmäinne eteen ilmi elävänä ja vaaratta.“

„Puhutteko täyttä totta?“ kysyi Orlando, tuskin uskoen korviensa.

„Puhun, elämäni kautta — joka on minulle jokseenkin kallis, vaikka olenkin taikuri. Pukeutukaa siis parhaisiin pukimiinne ja kutsukaa ystävänne, sillä jos tahdotte viettää häänne huomenna, niin sen saatte tehdä, ja juuri Rosalindan kanssa.“

Tämä lupaus, joka tuntui Orlandosta niin uskomattomalta, oli tietysti helposti täytetty, ja seuraavana päivänä, kun herttua ja kaikki häävieraat kokoontuivat ollakseen läsnä Oliverin häissä, ilmestyivät Rosalinda ja Celia ilman valepukua tavallisessa asussaan. Maanpakolais-herttua löysi tyttärensä, ja Orlando löysi Rosalindansa.

Kesken hääjuhlia saapui herra Roland de Bois'in toinen poika, tuoden sen sanoman, että Fredrik herttuan oli kääntänyt muuan pyhä mies, ja että herttua oli päättänyt jättää maailman ja kaiken sen turhuuden. Hän jätti kruununsa takaisin karkoitetulle veljelleen ja palautti maatilat niille ylimyksille, jotka oli ajettu maanpakoon yhdessä tämän kanssa.

Yleistä riemua häiritsi yksi ainoa soraääni. Jacques ihmisvihaaja — „alakuloinen Jacques“ — kieltäytyi yhtymästä

viattomaan iloon. Hän ilmoitti aikeensa olevan vetäytyä maailmasta niinkuin Fredrik herttua. Muita hän kehoitti iloitsemaan mielensä mukaan, mutta mitä häneen itseensä tuli, oli hänellä muuta ajattelemissa kuin tanssiaskelina.

„Jääkää, Jacques — jääkää“, pyysi herttua.

„En jää katsomaan mitään huvituksia“, oli hänen juro vastauksensa. „Jos teillä on jotakin sanomista, jään tänne teidän hyljättyyn luolaanne.“

Niinkuin muinoin kuningas Salomo oli Jaques maistelut kaikkia elämän iloja, ja häntä huvitti tehdä havaintoja muista ihmisistä. Mutta hänen kokemuksensa ja viisautensa eivät tuottaneet hänelle mitään tosi tyydytystä. „Turhuuksien turhuus, kaikki on turhuutta“, oli kaikki, mitä hänen elämänviisautensa oli hänelle opettanut, ja hänen terävänäköinen epäilynsä näki ainoastaan ihmislunnon huonot ja naurettavat puolet. Hän lähti siis pois, hyljäten ystävällisen kumppanuuden tarjoukset ja melkein saaden ylpeätä tyydytystä omasta yksinäisyydestään ja alakuloisuudestaan.

Mutta herttua käski jatkamaan huvituksia, ja Ardennein metsän vihannat rinteet kajahtelivat laulunsävelistä ja naurusta.

Romeo ja Julia.

Naamiohuvit.

Riita ja eripuraisuus oli jo kauan riehunut Montaguen ja Capuletin sukujen välillä, jotka kumpikin olivat vanhan Italian jaloimpia, ja Veronan ahtailla kaduilla kaikui alinomaa toran ja tappelun ääniä. Perheiden päämiesten ja heidän jalosyntyisten sukulaistensa välinen vihamielisyys tarttui tietysti myös heidän käskynalaisiinsa, ja milloin hyvänsä noiden kahden perheen palvelijat kohtasivat toisensa, aina sitä syntyi jupakkaa, jopa usein veren-

vuodatustakin. Veronan ruhtinas koetti turhaan tehdä lopun ikuisesta epäsovusta; yhä uudestaan se vain verestynein vimmoin leimahti ilmi-liekkiin. Kolme vakavaa yhteentörmäystä oli jo sattunut kaupungissa, jolloin eivät ainoastaan perheiden palvelijat otelleet, vaan kunnianarvoisia kansalaisiakin oli yhtynyt tappeluun kannattaen raivokkaasti jompaakumpaa puoluetta. Mutta vihdoin loppui ruhtinaan kärsivällisyys ja suuttuneena eräästä taaskin tapahtuneesta kahakasta, jonka palvelijat olivat alottaneet, mutta perheiden päämiehet itse jatkaneet, hän julisti ankaran tuomion kaikille, keillä vaan oli nimi Montague tai Capulet. Jos he kerrankaan vielä häirit-sisivät katurauhaa, saisivat he hengellään sovittaa rikoksensa.

Kun metelöitsijät olivat hälvenneet ja ruhtinas poistunut paikalta, alkoi kreivinna Montague hätäillen tiedustella poikaansa, joka onneksi ei kuitenkaan ollut puuttunut meteliin. Kreivinnan miehen veljenpoika Benvolio vastasi nähneensä tämän tuntia ennen päivänkoittoa, kun hän levotonten ajatustensa ajelemana kuljeskeli ulkona: silloin oli hän nähnyt nuoren Romeon kävelevän edes takaisin sykomoorilehdossa, mutta heti nähtyään hänen lähestyvän, oli tuo pujahtanut metsikköön piiloon. Tähän vanha kreivi Montague lisäsi, että hänen poikansa oli nähty siellä monena aamuna silminnähtävästi kovin synkkämielisenä ja että hän kotosalla ollessaan sulkeutui omaan huoneeseensa, sulki kirkaalta päivänvalolta ikkunansa laskemalla luukut niiden eteen ja loi siten itselleen keinotekoisen yön. Montague ei tiennyt syytä tähän kummalliseen käytöstapaan eikä hän saanut siihen selitystä Romeolta, vaikka sekä hän itse että ystävänsä olivat vakavasti kehoittaneet tätä uskomaan heille alakuloisuutensa syyn.

Tällä hetkellä tuo nuori mies itse tuli näkyviin, ja Benvolio pyysi nopeasti setäänsä ja kreivinna Montaguea vetäytymään hiukan syrjään, ja niin hän varmastikin saisi selville mikä orpanaa vaivasi. Lieneekö Benvolio paremmin osannut ottaa häntä oikealta kannalta, tai ehkä Romeo sillähaavaa

ei ollutkaan niin haluton ilmaisemaan salaista suruansa — miten lieneekään ollut, hän tunnusti Benvoliolle olevansa onneton siitä syystä että hän oli rakastunut kauniiseen Rosalinda nimiseen vallasnaiseen, joka kohteli häntä ihan kylmästi ja välinpitämättömästi eikä vähintäkään vastannut hänen tunteihinsa.

Koska ei näyttänyt olevan mitään toivoa että Romeo milloinkaan saisi tämän naisen omakseen, neuvoi Benvolio häntä varsin järkevästi, ettei hän enää ajattelisi tuota naista, vaan koettaisi löytää jonkun toisen yhtä ihanan ja viehättävän neidon. Romeo vastasi sen olevan perin mahdotonta, mutta Benvolio ei epäillyt ollenkaan, että hänen sydämensä siten pian paranisi.

Ja, kuinka kävikään, juuri tuo ehdotettu keino auttoi, jopa niin tehokkaasti, että parannus oli suoritettu muutamassa tunnissa. Asian meno oli seuraava.

Capuletien suvulla, joka kilpaili Montaguein suvun kanssa etusijasta, oli samoin kuin tälläkin ainoastaan yksi jälkeläinen; Montaguein perillinen oli poika, Romeo, mutta Capuletien ainoa eloonjäänyt lapsi oli tytär, suloinen nuori tyttö nimeltä Julia.

Tähän asti oli Julia ollut liian nuori liikkumaan ison maailman huvituksissa, mutta eräs nuori Paris niminen kreivi, Veronan ruhtinaan sukulainen, oli jo viehättynyt tytön suloutteen ja pyysi nyt hänen isältänsä lupaa saada kosia häntä. Capulet vastasi että Julia kyllä oli vielä liian nuori ajattelemaan avioliittoa, mutta jos Paris halusi saada omakseen hänen sydämensä ja hän siinä onnistuisi, niin hänkin, Capulet, mielellään liittäisi suostumuksensa tyttärensä suostumukseen. Edelleen hän ilmoitti viettävänsä sinä iltana perhejuhlaa, johon oli kutsunut suuren joukon vieraita, niihin luettuna monta kaunista nuorta neitiä; näiden parvessa saisi Paris nähdä hänen tyttärensä sekä silloin verrata häntä muihin ja päättää, oliko tämä vieläkin heitä etevämpi, kuten hänestä nyt

näytti. Paris saisi nähdä kaikki, kuulla kaikkia ja vihdoin valita ihailtavakseen sen, joka voitti muut sielun ja ruumiin kauneudessa.

Se palvelija, jonka Capulet oli lähettänyt kutsuloita kuljettamaan, ei ollut lukutaitoinen, ja kun hän sattumalta tapasi kadulla Romeon ja Benvolion, pyysi hän heitä lukemaan hänelle kutsuttujen vierasten luettelon. Siinä kirjoitettujen nimien joukossa tapasi Romeo Rosalindankin samoin kuin useita muita ihailtuja Veronan kaunottaria, ja Benvolio kehoitti häntä menemään tanssiaisiin ja ennalta määräämättä mielipidettään, vertaamaan hänen kauneuttaan muutamien muiden läsnäolevain naisten kauneuteen, jolloin hän tulisi huomaamaan että, miten olikaan, hänen armaansa ei olisi niin verraton.

Romeo vastasi menevänsä sinne, mutta ei tuosta syystä, vaan saadakseen lekotella Rosalindan kauneuden päivänpaukeissa.

Vaikka Romeo oli menossa vihollisen taloon ja hän siten antautui alttiiksi suurelle vaaralle, jos tulisi ilmi, kuka hän oli, ei hänen kuitenkaan ollut yhtään vaikea päästä Capuletien tanssipitoihin, sillä kaikkien vieraitten oli määrä esiintyä valepuvuissa ja naamarit kasvoillaan. Romeo valitsi pyhiinvaeltajan puvun. Illan tultua oli hän yhä vielä suruisaan ja sanoi aikovansa pysyä erillään tanssista; hänen sielunsa oli muka raskas kuin lyijy ja painoi hänet alas maahan, niin että hän vaivoin jaksoi liikkua.

Paitsi Benvoliota oli Romeolla tänä iltana mukanaan toinenkin ystävä, erittäin hilpeä ja sukkela nuoriherra, nimeltä Mercutio, hänkin Veronan ruhtinaan sukulainen. Tiellä koetti Mercutio hauskalla pakinalla keventää Romeon mieltä ja haihduttaa hänen alakuloisuuttansa. Mutta eivät hänen sanansa ollenkaan kyenneet ilahduttamaan Romeota; synkät aavistukset näyttivät saaneen tämän valtaansa, eikä hän suin-

kaan millään juhlatunnelmalla astunut sisään Capuletien talon komeasti valaistuun juhlasaliin.

Täällä oli kaikki pelkkää loistoa ja iloa. Vallattoman mielikuvituksen keksimissä puvuissa kuljeskeli henkilöitä ja henkilö-ryhmiä edes ja takaisin. Capulet itse tyttärensä Julian ja muiden perheenjäsenten kanssa vastaanotti vieraita ja lausuiivat heidät sydämellisesti tervetulleiksi. Senjälkeen alkoi musiikki soida, ja kaikki parit järjestyivät hypelläkseen sen ajan komeita ja siroliikkeisiä tansseja.

Romeo saapui myöhään paikalle, ja tanssi oli jo käymässä kun hän astui saliin. Hän seiso i hetken ja katseli näytelmää. Hänen Rosalindansa oli tosin siellä ynnä useita muita Veronan ylpeitä kaunottaria, mutta tänä iltana oli hänen valtansa murtuva ainiaaksi. Sillä tanssijain joukossa siellä oli eräs, joka kauneudellaan vajotti varjoon kaikki muut ympärillään, niinkuin lumivalkea kyyhkynen varisparven keskellä voittaa nämä. Säteillen ensimmäisen nuoruuden hekeyttä leijaili talon tytär ympäri huonetta, ja kun Romeo näki tämän sorean solakan immen, sen kullalle kimaltelevat kiharat, sen verrattoman kauneuden, niin hänen entiset lemmementunteensa sulivat kuin tina tuhkaan ja hän huomasi nyt vasta ensikerran todella rakastavansa.

Romeon puoliääneen lausutut ihastushuudot sattui kuulemaan kreivinna Capuletin veljen poika, kuumaverinen aatelismies Tybalt, joka oli aina valmis toraa ja melua nostamaan.

„Äänestä päättäen tuo varmaan on joku Montague“, sanoi hän ja käski palveluspoikansa paikalla tuomaan hänelle miekkansa. — „Kuinka tuo roisto julkeaa tulla tänne, kasvoillaan moinen hullunaikainen naamari, pilkkaamaan meidän juhlatilaisuuttamme? Totta sukuni kunnian, minä en pidä syntinä vaikka löisin hänet kuoliaaksi!“

„Mitäs nyt sukulaiseni? Miksi noin raivoat?“ kysyi vanha Capulet.

„Setä, tuo on joku Montague, meidän vihollisemme — halpa konna, joka on tullut tänne uhallaan häväisemään ja pilkkaamaan meidän juhlaamme.“

„Onkohan se nuori Romeo?“

„Juuri hän — roisto Romeo!“

„Malta mielesi, jalo sukulaiseni, jätä hänet rauhaan“, sanoi Capulet. — „Hän käyttäytyy niinkuin ylimyksen sopii, ja vilpittömästi puhuen, Verona ylpeilee hänestä niinkuin ainakin siveellisestä ja kunnan nuorukaisesta. En koko kaupungin rikkauksista soisi että häntä loukataan täällä minun talossani. Ole siis tyyni äläkä hänestä huoli — se on minun tahtoni. Jos sitä kunnioitat, niin näytä nyt ystävälliseltä ja heitä pois tuo kiukkuinen katse, joka huonosti sopii yhteen juhlan kanssa.“

„Sopii vain hyvinkin, kun tuollainen roisto on vieraana“, sanoi Tybalt synkästi. — „Minä en kärsi häntä!“

„Mutta häntä täytyy kärsiä“, sanoi Capulet ankarasti.

„Vai sinä junkkari! Häntä *täytyy*, sanon minä! Kumpi täällä on isäntä, minäkö vai sinä? Onko mokomaa vielä kuultu! Sinäkö et häntä siedä! Sinä tahdot vain saada aikaan toraa ja riitaa vieraitteni joukossa, istua ylinnä orrella!“

„Mutta setä, se on synty ja häpeä“, jurraili Tybalt.

„Kas vaan, kas vaan!“ huusi vanhus suutuksissaan. —

„Sinä olet hävytön poika lurjus! Mene! Pysy siivosti, taikka —! Valoa, enemmän valoa! Hyvä, hyvä, ystävä kultat! — Kyllä minä tukin suusi sulta! älä luule!“

Kiehuen kiukusta Romeota vastaan ja raivoissaan nuhteista, jotka hän röyhkeydestään oli saanut sedältään, peräytyi Tybalt pakotettuna olemaan sillä kertaa vaiti, mutta sydän katkerana ja aikoen ensi tilaisuudessa, kun niin sopi, kostaa kärsimänsä nöyryytyksen.

Sillä välin oli tanssi loppunut, ja Romeon oli onnistunut lähestyä Juliaa. Pukeutuneena pyhiinvaeltajaksi rupesi hän tytön kanssa puolittain leikilliseen keskusteluun, joka

juuri hädin peitti sen syvän rakkauden jota hän jo alkoi tuntea. Ja ajan tavan mukaisesti hän sai luvan jopa tervehtiä nuorta neitiä kohteliaalla suudelmalla.

Heidän vuoropuheensa keskeytti Julian imettäjä, joka tuli kutsumaan Juliaa hänen äitinsä luo, ja nyt vasta Romeo sai tietää että nuori tyttö, joka häntä oli niin ihastuttanut, oli talon tytär, yksi Capulet, hänen vihollisensa lapsi.

Ja muutamia minuuttia myöhemmin sai Julia, joka niinkään oli ahkerasti tiedustellut kuka tuo nuori pyhiinvaeltajaksi naamioittu vieras oli, kuulla että hän oli nimeltään Romeo, yksi Montague, hänen isänsä ja perheensä suuren vihaimiehen ainoa poika.

Mercurio.

Tanssiaisten päätyttyä Romeon ystävät Mercurio ja Benvolio etsivät häntä yhtyäkseen kolmisiin kotia menemään, mutta Romeota ei löytynyt mistään. Kykenemättä luopumaan sen nuoren neidon läheisyydestä, joka niin äkkiä oli hänen sydämensä valloittanut, oli Romeo kiivennyt muurin yli Capuletin puutarhaan. Hänen lähestyessään asuinrakennusta avattiin yläkerroksen ikkuna ja Julia itse astui ulos parvekkeelle. Romeo piiloutui puitten siimekseen, mutta kesäisen kuun hopeahohto paistoi täydeltä terältäään Juliaan, valaisten hänen suloisia nuoria kasvojaan ja hänen kimmeltävän valkoista silkkistä tanssipukuaan.

Samoin kuin Romeo oli Juliakin murheellinen, sillä kaikki hänen ajatuksensa kohdistuivat uljaaseen nuoreen pyhiinvaeltajaan, ja häntä suretti haikeasti ajatellessaan että tuo oli hänen isänsä verivihollisen poika. Uskoen olevansa yksin lausui Julia ääneensä mietteitään, ja näkymätön alhaalla seisova kuuntelija erotti ne selvästi yön hiljaisuudessa.

„Oi Romeo, Romeo! Miksi oletkaan Romeo?“ huokaili hän. „Kiellä isäsi, kieltäydy nimestäsi! Tahi jollet tahdo sitä, vanno ainoastaan että rakastat minua, ja minä en enää tahdo olla mikään Capulet.“

„Kuuntelenko pitemmältä vai vastaanko kohta?“ sanoi Romeo itseksensä, ihastuksissaan kun sai kuulla semmoisia sanoja.

„Nimesihän vain on minun viholliseni“, jatkoi Julia. „Sillä mitä on 'Montague'? Ei käsi eikä jalka, ei olkapää eikä kasvot tai mikään muu osa ihmistä. Oi, ota joku toinen nimi! Mitä on nimestä? Se, mitä ruusuksi nimitämme, tuoksuisi ihan yhtä suloiselle toisennimisenä . . . Romeo, heitä pois nimesi, ja nimen asemesta, joka ei kuitenkaan ole mikään osa omaa itseäsi, ota minut kokonaan!“

„Otan sinun sanoistasi kiinni, Julia!“ huusi Romeo kykenemättä enää pysymään hiljaa. „Nimitä minua vain 'lemmityksi', niin olen uudesti kastettu; tästälähin en tahdo enää olla Romeo.“

Julia hämmästyi suuresti huomattessaan että joku oli kuullut hänen varomattomat sanansa, mutta älynsikin pian että ääni oli Romeon. Hän varoitti tätä vaarasta, joka uhkasi häntä jos hän joutuisi ilmi, mutta Romeo ei välittänyt suuresti hänen sukulaistensa miekoista, kun hän vain saisi omakseen nuoren neidin rakkauden. Nyt oli liian myöhäistä kieltää mitä hän niin peittelemättä oli tunnustanut, ja yön pimeys peitti Julian punastuksen. Hän rohkaisi sentähden mielensä ja puhui avosydämisesti, sanoen että jos Romeo todella rakasti häntä, hänen tulisi tunnustaa se vilpittömästi, ja vaikka hän ehkä ajattelisikin että Julia oli liian helposti antautunut, tulisi hän osottautumaan uskollisemmaksi kuin monet, jotka paremmin osasivat teeskentelyn taidon ja olla olevinaan kylmäkiskoisia.

Tulisen innostuksen vallassa tahtoi Romeo heti paikalla vanna horjumatonta uskollisuuttansa, mutta Julia hillitsi

häntä. Hänen sydämensä oli vielä levoton; ja vaikka hän iloitsi nähdessään Romeon rakastavan häntä, saattoi hän kuitenkin tuskin iloita heidän lemmen liitostaan: se näytti liian äkkinäiseltä ja liian vähän mietityltä voidakseen kestää. Mutta jos Romeon mieltymys oli jalo ja puhdas ja hän edelleen tahtoi ottaa hänet vaimokseen, pyysi Julia häntä lähettämään seuraavana päivänä tietoa luotettavan sanansaattajan kautta, missä ja milloin vihkimys toimitettaisiin; silloin Julia laskisi kaiken onnensa hänen jalkainsa juureen ja seuraisi häntä, herraansa ja miestänsä ulos avaraan maailmaan.

Tässä odottamattomassa tilakohdassa selveni kuitenkin pian Romeolle kenen puoleen oli käännyttävä. Oli vanha siivo hyvänluontoinen munkki nimeltä isä Lorenzo, molempien perheitten ystävä, joka syvästi suri niiden välillä vallitsevaa katkeraa epäsopua ja monasti oli koettanut taivuttaa heitä sovintoon keskenään. Isä Lorenzo oli usein moittinut Romeota hänen hupsumaisesta rakkaudestaan Rosalindaan ja hänen hurjasta epätoivostaan, kun tuo ei muka hänestä huolinut. Hyvä munkki kummastui nyt melkomäärin kuullessaan mille tolalle asiat olivat kääntyneet. Hänestä ei tuntunut juuri todennäköiseltä, että mies niin herkästi syttyvä ja intohimoinen kuin Romeo milloinkaan voisi tulla onnelliseksi — tuo nuori tuittupää meni aina toisesta liiallisuudesta toiseen, hän kun joko eli autuaassa hurmauksen tilassa tahi syöksyi synkän epätoivon kuiluun. Hän ei tahtonut kuulla mitään neuvoja eikä koskaan malttanut tyynesti harkita. — Mutta kun isä Lorenzo nyt ymmärsi mitä häneltä pyydettiin, ei hän kieltänyt apuansa, sillä hän ajatteli että nuoresta avioliitosta voisi vielä koitua sellainen onni, että viha molempain perheiden välillä muuttuisi sovuksi ja rauhaksi. Niin lähetettiin siis sana Julialle, ja vanhan imettäjän myötävaikutuksella, jonka nuo kaksi nuorta rakastavaa olivat ottaneet uskotuksensa, hiipi Julia seuraavana aamuna isä Lorenzon kammioon, jossa hän salaa vihittiin yhteen Romeon kanssa.

Samana aamuna jolloin vihkimys tapahtui, sattui niin että Romeon ystävät Mercutio ja Benvolio olivat kävelyllä läpi Veronan. Oli sangen kuuma päivä, ja Benvolio ehdotti pian että palattaisiin kotia, mainiten että Capuletit olivat ulkona ja liikkeellä. Jos he kohtaisivat toisensa, ei varmaanakaan voitaisi välttää jupakkaa, sillä kuumat säät kiihottavat veren ja tekevät ihmiset ärtyisiksi. Mercutio naurahti Benvolion varovaisuutta, ja syytti häntä yhtä suureksi riitapukariksi kuin ikänä kukaan koko Italiassa.

„Jos olisi kaksi semmoista kiukkupussia kuin sinä, ei piankaan olisi ketään jälellä, sillä toinen löisi kuoliaaksi toisensa“, hän sanoi irvistellen. — „Sinä! Oletthan valmis haastamaan riitaa miehen kanssa, syystä että hänellä on karva enemmän tai vähemmän parrassaan kuin sinulla, ja jos joku pureksii pähkinöitä, tahdot tapella hänen kanssaan ainoastaan sentähden että sinulla on pähkinänruskeat silmät. Sinun pääsi on yhtä täynnä riitaisuutta kuin muna sisälmystä. Riitelithän miehen kanssa, joka yski kadulla, sentähden että hän yskällensä herätti sinun koirasi, joka veti unta auringonpaahteessa. Etkös sinä riitaantunut jonkun räätälin kanssa syystä että hän piti uutta liiviään ennen pääsiäistä, ja toisen kanssa syystä että hän oli sitonut uudet kenkensä vanhoilla nauhoilla? Ja kuitenkin tahdot minua nenitellä toranhaluisuudestani!“

„Jos minä olisin sellainen riitapukari kuin sinä“, vastasi Benvolio, „ei kukaan uskaltaisi mennä takaukseen hengestäni puoleksitoista tunniksi.“

Huomaa helposti, että nämä kaksi nuorta herraa eivät olleet tällä haavaa aivan rakastettavalla tuulella, ja onnettomuudeksi sattui juuri samalla tuokiolla seurue Capuleteja saapumaan paikalle ja niiden joukossa kreivinna Capuletin kiivasluontoinen sisarenpoika. Edellisen yön tapaus älehti vielä Tybaltin mielessä, ja kuka vain oli Romeon ystävä, siitä kohta tuli sopiva esine jota vastaan hän voi purkaa

kiukkunsa. Mutta Mercutio ei ollut se mies joka sieti loukkausta, ja hän maksoi takaisin Tybaltin röyhkeyden korkoineen.

„Hyvää päivää, herrat! Yksi sana teidän jommankumman kanssa“, sanoi Tybalt astuen kohti.

„Ainoastaan yksi sana meidän jommankumman kanssa?“ sanoi Mercutio pilkaten. „Parita se sitten yhteen jonkin muun kanssa — sano se edes: yksi sana ja yksi isku!“

„Siihen te löydätte minut varsin valmiina, herraseni, jos vain annatte siihen aiheen“, sanoi Tybalt tuikasti tuijottaen häneen.

„Ettekö, itse voisi ottaa aiheita, minun tarvitsematta sitä antaa?“ härnäili Mercutio.

„Mercutio, sinä olet sopusoinnussa Romeon kanssa —“

„Sopusoinnussa?“ matki Mercutio. „Mitä? Teetkö meitä viulunvinguttajiksi? Jos teet meistä soittoniekkvoja, niin pidä varasi: et saa kuulla muuta kuin epäsointuja. Tässä on minun viulunjouseni, joka opettaa sinua tanssimaan!“ Ja näin sanoen laski hän uhkaavasti kätensä miekankahvalle.

„Seisomme tässä julkisella paikalla haastellen“, keskeytti Benvolio, sillä heidän kinansa oli jo vetänyt puoleensa kahden tai kolmen uteliaan ohikulkijan huomion. „Joko vetäydymme jonnekin syrjemmälle ja selvitämme siellä tyvenesti asiamme, tai eroamme tässä kukin omalle haaralleen — sillä tässähän kaikkien silmät tähtäävät meitä.“

„Siksi silmät on tehty että niillä katsellaan, antaa niiden tirkistellä!“ sanoi Mercutio kylmästi. „Minä en liikahda paikaltani kenenkään mieliksi, en!“

„Jääkää rauhaan, herra, tuolla tulee minun mieheni“, sanoi Tybalt, sillä hän näki Romeon lähestyvän.

„Niin, saatte hirtittää minut, jos hän on nainen“, sanoi Mercutio.

Romeo tuli suoraan viettämästä häitään Julian kanssa, sydän täynnä riemua ja haluten pitää rauhaa kaikkien ihmisten kanssa. Ei se loukkauskään, jolla Tybalt tervehti häntä,

voinut hetkellä semmoisella kuin nyt herättää hänen vihaansa. Tybalt oli Julian sukulainen; hehkuvassa rakkaudessaan Julian Romeo ei voinut ruveta kiistaan kenenkään kanssa, joka saattoi olla hänelle rakas.

„Romeo, minun vihani sinua kohtaan on pitemmittä mutkitta lausuttu sanoilla: sinä olet roisto“, lausui Tybalt.

„Tybalt“, vastasi Romeo lempeästi, „se syy, joka minulla on olla lempeä sinua kohtaan, ei salli sitä vihaista vastausta jonka tuollainen tervehdys muuten vaatisi. Minä en ole mikään roisto. Sentähden hyvästi! Näen ettet tunne minua.“

„Ei, poika! sillä tavalla ei soviteta niitä solvauksia, joita olet tehnyt minulle! Käänny päin ja paljasta miekkasi!“

„Minä väitän, etten ole koskaan solvaissut sinua, vaan pidän sinusta paljon enemmän kuin voit arvatakaan, kunnes tiedät syyn siihen. Siksipä, hyvä Capulet — joka nimi on minulle yhtä kallis kuin koskaan oma nimeni — malta mielesi ja tyyntä!“

Mercutio oli kummastellen kuullut Romeon lempeät vastaukset Tybaltin herjauksiin, mutta nyt hän ei enää voinut hillitä itseään.

„Oi nöyrä, alentava, kurja säyseys!“ hän huusi raivoissaan ja veti miekkansa. „Tybalt senkin hiirtenpyydystäjä, tahdotko tapella?“

„Mitä sinä minusta tahdot?“

„Hyvä kissain-kuningas, tahdon vain yhden sinun yhdeksästä elämästäsi! Tahdotko vetää miekkasi tupesta? Kii-ruhda, muuten minun säiläni kohta vihisee korviesi ympärillä, ennenkuin sinun on maalla.“

„Tehkää hyvin!“ sanoi Tybalt ja paljasti miekkansa.

„Jalo Mercutio, pistä miekkasi tuppeen!“ pyysi Romeo.

„Hei, herrani, alkakaa!“ oli Mercution ainoa vastaus.

„Vedä, Benvolio, ja erota niiden säilät!“ huusi Romeo rukoilevasti. — „Hävetkää, herrat, ja heittäkää pois tuo väkivalta! Tybalt, Mercutio! ruhtinaamme on nimenomaan kiel-

tänyt kaiken tappelun Veronan kaduilla. Seis Tybalt! Hyvä Mercutio!“

Innoissaan taltuttaa tappelijoita yritti Romeo miekallaan lyödä syrjään heidän aseensa, vaan siinäpä Tybalt piti varansa ja pisti Romeon käsivarren alitse Mercutiota. Kun Tybalt sitte näki hänen vaipuvan takaperin Benvolion syliin, pakeni hän puoluelaisineen.

„Olen haavoitettu“, sanoi Mercutio. „Rutto viekään molemmat suvut! Minä olen mennyttä kalua . . . Pääsikö se tiehensä? ja saamattako vähintäkään naarmua?“

„Mitä, saitko haavan?“ sanoi Benvolio.

„Sain kuin sainkin — naarmun!“ sanoi Mercutio koetaen puhua tavalliseen keveään tapaansa. „Mutta naarmun joka riittää! Missä on käskypoikani? Mene, lurjus, ja hae tänne haavuri!“

„Rohkeutta, veikko! eihän tuo haava voine niin suuria merkitä“, sanoi Romeo rohkaisevasti.

„Eihän se ole niin syvä kuin kaivo eikä niin leveä kuin kirkonovi“, sanoi Mercutio yritellen panna pilaksi, vaikka hän vain koristen sai sanat lausutuksi. „Mutta siinä on juuri parahiksi minulle, enemmästä ei ole yhtään lukua. Kysy tietoja minulta huomenna, niin saat kuulla kuinka vakava olen . . . Nyt olen saanut pippurini, se on varma! . . . Rutto teidän suvuillenne molemmille! Mitä saakelia sun piti tulla meidän väliimme? Sain haavani sun käsivartesi alta.“

„Koetin saattaa asiat oikealle kannalle“, sanoi Romeo parka.

„Auta minua pääsemään johonkin huoneeseen, Benvolio, muuten minä pyörryn“, läähätti Mercutio . . . „Peijakas viekään teidän sukuriitanne! . . . Ne ovat nyt tehneet minusta matojen ruokaa.“

Benvolio tuki alta Mercutiota, niin että tämä vaivoin pääsi likimpään suojaan, mutta muutaman minuutin perästä Benvolio tuli takaisin tuoden sen surusanoman, että urhon

elämä oli päättynyt. Mercutio, tuo hilpeä pilanpuhuja, rakastettava toveri, uskollinen ystävä oli sortunut Montague ja Capulet sukujen välillä riehuvan eripuraisuuden uhrina. Arkana ystävänsä kunniaa ja omasta kunniastaan oli hän uskaltanut panna alttiiksi kaikki suojellakseen sitä, ja hän koh-tasi nyt kuolon samalla tapaa kuin hän oli ottanut elämän, pelotonna ja hymy huulillaan.

Benvolio oli tuskin ehtinyt kertoa tämän uutisen, kun Tybalt tuli takaisin, ja Romeo hurjana tuskasta siitä että oli ystävänsä menettänyt, heitti kaiken laupeuden menemään ja hyökkäsi suoraapäätä murhaajan kimppuun. Kaksintaistelu oli lyhyt, Tybalt kaatui. Benvolio veti nopeasti Romeon mukaansa, sillä koko kaupunki riehui ja melusi, ja hän tiesi että jos Romeo saataisiin kiinni, hän epäilemättä tuomittaisiin kuolemaan. Ikäänkuin huumaantuneena kaikista kovan onnen iskuista, jotka niin äkkiä olivat häntä kohdanneet, antoi Romeo tahdotonna ja melkein kuin unissa viedä itseään pois.

Nyt saapui paikalle Veronan ruhtinas, sekä Capulet ja Montague ynnä muita kaupunkilaisia joukottain. Vastauk-seksi ruhtinaan kysymyksiin teki Benvolio selkoa tapahtu-mista, esittäen asian mitä suinkin edullisimmassa valossa poissa olevalle Romeolle, joka itse asiassa olikin vähimmin syyppää. Hän kertoi, miten Tybalt oli häntä ärsyttänyt ja kuinka Romeo oli koettanut säilyttää rauhaa, muistuttaen riidanhaluista aatelismiestä ruhtinaan kiellosta; hän kertoi edelleen, miten Tybalt oli tappanut Mercution, kun Romeo yritti estää kaksintappelua, ja miten Mercution kuoltua Ty-balt tuli takaisin ja tappeli Romeon kanssa. Ennenkuin Ben- volio ehti erottaa heidät, oli Tybalt kaatunut, ja silloin oli Romeo paennut.

Capuletit alkoivat huutaa kostoa. Benvolio, sanoivat he, on Montaguein sukulainen ja ystävyystensä heitä kohtaan oli hän muka puhunut toisin kuin totta oli. Asia ei suin-kaan ollut niin, kuin hän sen oli esittänyt. He vaativat

oikeutta. Romeo oli tappanut Tybaltin; Romeon täytyi kuolla.

„Romeo tappoi hänen, hän tappoi Mercution“, sanoi ruhtinas murheissaan oman sukulaisensa menettämisestä. „Kuka on nyt velkapää Mercution vereen?“

„Ei Romeo, ruhtinaani, hän oli Mercution ystävä“, sanoi Montague. „Hänen hairahduksensa lopetti vain sen minkä laki muutoin olisi ottanut — Tybaltin hengen.“

„Ja tämän rikoksen takia karkoitamme hänet oitis maasta“, julisti ruhtinas, joka nyt oli vahvasti päättänyt ankarilla toimenpiteillä kerrassaan lopettaa tuon alinomaisen kiistan, joka oli tuottanut surua niin monelle jalolle perheelle. — „Minäkin olen saanut kärsiä teidän epäsojunnne tähden — rakas sukulaiseni on lyöty kuoliaaksi. Mutta niin ankaraasti rankaisen teitä, että kaikki vielä karvain mielin valitatte vauriotani. En ota kuullakseni mitään vastaväitteitä ja puolusteluja; tätä tuomiota eivät kyönelet eikä rukoukset saa lievennetyksi; turha on siis niihin turvata. Lähteköön Romeo heti täältä kaupungista; muussa tapauksessa se hetki jolloin hän täällä tavataan, tulee myös olemaan hänen viimeisensä. Armo vain rohkaisee murhaan, kun armahdetaan sellaisia jotka murhaavat.“

„Maanpakolaisena!“

Kun Julia riensi isä Lorenzon kammioon tullakseen vihityksi Romeon kanssa, lähti hänen imettäjänsä toiselle taholle hankkimaan köysitikkaita, jotta nuori aviomies voisi käydä katsomassa vaimoansa samana iltana ja puhua hänen kanssaan vähemmällä vaaralla joutua ilmi kuin jos toinen seisoi ylhäällä parvekkeella ja toinen alhaalla puutarhassa.

Julian imettäjä oli puhelias eukko, jota eivät huolet paljon painaneet, hyvin ihastunut nuoreen neitiinsä, jota oli vaali-

nut siitä asti kuin tämä oli pikkulapsi, tavallaan sangen hyvänluontoinen ja sävyisä. Mutta oikeastaan hän oli sangen halpamainen luonne ja hyvin itsekäs, jos sattui väliin jotakin joka häiritsi hänen omaa mukavuuttaan. Julia oli pyynnöillä ja hyväilemällä taivuttanut häntä suosimaan heidän rakkaussuhdettansa, ja kun Romeo oli varsin kaunis ja antelias sulhasmies, asettui imettäjäksi aluksi heidän puolelleen ja suostui toimimaan sanankuljettajana heidän välillään. Mutta omat vammat ja rasitukset olivat kaiken aikaa tuolle vanhalle naiselle paljon tärkeämmät kuin kenenkään muun ihmisen harrastusperät; vieläpä silloinkin, kun hän palasi toimittamasta asiaansa saada vihkiäisten ajan määrätyksi, oli hänelle tärkeämpi tuskitella jos joitakin kipujansa kuin tyydyttää nuoren emäntänsä levotonta odotusta saada tietoja Romeosta.

Niin kauvan kuin kaikki kävi hyvin oli hän kuitenkin mielellään myötöpäivin eikä nuoren neidon tarvinnut kokonaan olla uskotun puutteessa. Mutta kun kova onni ryntäsi kohti, silloin imettäjän alhainen, itsekäs luonne ilmeni selvästi, ja Julia raukka huomasi pian täytyvänsä luottaa vain omaan arvostelukykyynsä ja voimaansa, selvitäkseen surujensa yöstä.

Vihkiäisten jälkeen Julia palasi kotiin, ja pian senjälkeen tuli imettäjäkin saapuville. Hän kantoi köysitikkaita, joita hän oli ollut noutamassa, mutta viskasi ne maahan epätoivon ilmeellä ja hänen kasvoissaan kuvastui surkeus ja kauhu.

„Voi minua! Mitä uutta? Miksi väänthelet sä käsiäsi?“ huudahti Julia ja äkillinen kauhistus peitti pilveen hänen ilonsa taivaan.

„Ah hirveää! hän on kuollut, kuollut, kuollut!“ vaiker-teli imettäjä. „Me olemme hukassa, neiti — hukassa! Hän on mennyt, tapettu, tapettu! Voi kovan onnen päivää!“

Julia ajatteli tietysti, että imettäjä tarkoitti Romeota, varsinkin koska hän yhä edelleen itki, valitti ja huusi näh-neensä muka omin silmin hänen makaavan kuolleena. Julian

sydän oli vähällä murtua kamalasta uutisesta, kun typerä eukko äkkiä taas sekavalla tavallaan alkoi kujerrella:

„Oi Tybalt, Tybalt, paras ystävä joka minulla oli! Sä uljas ja kohtelias nuori ritarismies! Että mun pitikin elää nähdäkseni sinut kuolleena!“

„Mitä sinä tarkoitat?“ sanoi poloinen hämmentynyt Julia. „Onko Romeo surmattu ja Tybalt kuollut? Mun armas orpanani ja vielä armaampi puolisoni?“

„Tybalt makaa kuolleena ja Romeo on maanpakolaisena“, sanoi imettäjä. „Romeon, joka tappoi hänen, täytyy paeta maasta.“

Nyt imettäjän sanat olivat kyllyiksi selvät. Julia kammahti kauhistuen takaperin.

„Onko Romeon käsi vuodattanut Tybaltin verta!“

„Sen hän teki! Jumala meitä kaikkia armahtakoon!“

Julian ensimmäinen päänäpälähdys oli syyttää soimauksia nuoren puolisonsa päälle, joka niin sorean pinnan alla peitti niin halvan luonteen; mutta kun imettäjä innolla yhtyi tähän virteen ja vakuutti ettei miehissä ole mitään uskollisuutta eikä kunniaa, että kaikki ovat valanrikkomia, kaikki ulkokullattuja konnia — silloin Julia heti muutti nuottia ja rupesi harmissaan puolustamaan Romeota.

„Voitko puhua hyvää siitä, joka surmasi orpanasi?“ sanoi imettäjä.

„Onko minun sitte puhuttava pahaa siitä, joka on mieheni?“ huusi Julia. „Mies parkani, kenenkä kieli puhuu-kaan ystävällisesti sinun nimestäsi, jos minäkin, oltuani vasta kolme tuntia vaimosi, olen soimannut sitä niin ankarin sanoin?“

Mutta pahempi, paljoa pahempi kuin orpanan kuolema oli hänelle se hirveä tieto, että Romeo oli maanpakoon tuomittu. „Tybalt on kuollut ja Romeo maanpakolaisena!“ Ne kamalat sanat soivat alati hänen korvissaan. „Romeo maanpaossa! Tämän sanan hirmuisuudessa ei ole loppua, ei mit-

taa, ei määrää, ei pohjaa, ei ihmiskieli voi lausua sitä surkeutta“, valitti hän.

Julia pyysi imettäjää kantamaan pois köysitikkaat, sillä eihän niistä nyt ollut mitään hyötyä. Romeo oli maanpakolainen, jota hän ei milloinkaan enää näkisi jälleen; kuolema eikä Romeo tulisi olemaan hänen sulhonsa.

Vanha nainen heltyi sääliin, nähdessään Julian surun.

„Mene ylös huoneeseesi“, hän sanoi tyynnyttäen. „Minä menen hakemaan Romeon lohduttamaan sinua. Tiedän kyllä, missä hän on. Kuules sinä, ystäväsi tulee tänne tänä ehtona. Menen hänen luokseen — hän piilee isä Lorenzon kammiossa.

„Oi, tuo hänet! Jätä tämä sormus mielitettylleni“, huusi Julia, „ja pyydä häntä tulemaan ja sanomaan minulle viimeiset jäähyväiset.“

Pakotettuna hakemaan jotakin turvapaikkaa Tybaltin kuoleman jälkeen oli Romeo mennyt sen miehen luo, joka aina oli ollut ystävällinen hänelle, ja hyvä munkki Lorenzo oli antanut hänelle suojan kammiossaan. Hän riensi senjälkeen pois tiedustamaan tapausten kulkua, ja hetken perästä hän palasi tuoden tiedon ruhtinaan julistamasta tuomiosta että — Romeo oli karkoitettu maasta.

Romeo joutui epätoivoon kuullessaan tuomion. Hänestä näytti maanpakolaisuus pahemmalta kuin kuolema. Turhaan koetti munkki lohduttaa häntä osottamalla että tuomio kuitenkin oli armollisempi kuin mitä hänellä oli oikeus odottaa. Mutta Romeo lausui, että se oli kidutusta eikä mitään armoa. Taivas oli täällä, missä Julia eli ja hengitti, ja tästä puoleen saisi jokainen kissa ja koira, ja pienin hiirikin katsella häntä, mutta hän ei saisi. Nehän ovat vapaat, mutta hän on turvaton, maasta karkoitettu. Eikö löytynyt mitään myrkyä, mitään terävää veistä, mitään äkkisurmaa, kuinka pahaa tahansa, jolla hän voisi lopettaa elämänsä? . . .

Kunnon munkki koetti puhua hänelle järkeä ja saada häntä malttamaan mieltänsä, mutta Romeoon eivät pystyneet mitkään järkisyyt; hän ei tahtonut kuulla mitään neuvoja, vaan heittäysi pitkäkseen maahan mielipahan ja tuskan vimmamana.

Samassa kuului oven takaa koputusta.

„Romeo, nouse nyt, ne tulevat ottamaan sinut kiinni.“

„Nouse ylös, joku koputtaa! Hyvä Romeo, lymyä!“
pyysi munkki.

Mutta Romeo kieltäysi hievahtamasta paikaltaan. Kuului uusi koputus, kovempi ja käskemämpi edellistä.

„Kuule kuinka kolkutetaan! . . . Ken siellä? . . . Romeo, nouse nyt, ne tulevat ottamaan sinut kiinni . . . Var-

tokaa hiukan! . . . Nouse! Juokse lukukammiooni . . . Pian! . . . Taivas, sitä yksipäisyyttä! Tulen — tulen heti!”

Näin munkki rukoili Romeota, sekoitellen rukouksiinsa keskeytettyjä vastauksia ulkopuolella koputtavalle vieraille, mutta kun itsepintainen nuorukainen ei tahtonut hievahtaa paikaltaan kammion lattialta, jonne hän oli heittäytynyt, ei isä Lorenzo enää uskaltanut olla ovea aukaisematta.

Onneksi odottaja oli vain Julian imettäjä, eikä mikään vaarallinen kävijä. Romeo uteli kiihkeästi tietoja, ja sitten hän uudessa tunnonvaivojen puuskassa, siitä että oli saattanut niin paljo onnettomuutta armaalle immellensä, uhkasi hurjasti tappaa itsensä ja veti miekkansa.

Munkki pidätti hänen kätensä ja alkoi kiivaasti nuhdella häntä hänen mielettömästä käytöksestään ja raukkamaisesta kaiken itsehillinnön puutteesta. Senjälkeen hän huomautti Romeolle, että hänellä vielä oli jälellä monta etua, vaikkei hän yrmeässä itsepäisyydessään ollut niistä tietävinään. Elihän Julia vielä — se oli onni; laki, joka olisi voinut tuomita hänet kuolemaan, oli muuttanut tämän maanpaoksi — tämä oli myös onni. Lopuksi munkki kehoitti häntä menemään Julian luo, kuten sovittu oli, lohduttamaan häntä.

„Mutta varo, ettet jää sinne kunnes vartiat asetetaan portille“, neuvoi hän, „sillä silloin et voi päästä Mantuaan, jossa sinun on oltava kunnes saamme sopivan tilaisuuden ilmoittaa sinun naimisesi, sovittaa perheet keskenään, hankkia ruhtinaalta armahdusta ja kutsua sinut takaisin sata-tuhatta kertaa suuremmalla ilolla kuin se tuska millä nyt täältä eroat.“

Romeon mieli virkistyi suuresti näistä munkin oivista sanoista, ja imettäjä kiirehti takaisin Julian luo viemään sanaa että hänen ylkänsä pian tulisi tapaamaan häntä.

Lohdutusta ja neuvoa.

Romeon ja Julian toinen ero parvekkeella, joka antoi Capuletin puutarhan puolelle, oli aivan toisenlainen kuin heidän edellinen eronsa. Silloin oli Romeo tosin hyvin vastahakoisesti lähtenyt pois, mutta olihan heillä uusi onnellinen kohtaus odotettavissa seuraavana päivänä. Nyt sitä vastoin oli kaikki pimeää ja epätietoista, ja kuka saattoi tietää milloin he tapaisivat toisensa?

Leivo, päivän tulon ennustaja, joka viritti riemuisia liverryksiään korkealla heidän yläpuolellaan, aamu-auringon kultasäteet, jotka tunkeusivat idän pilvien läpi — ne vain täyttivät nuoren pariskunnan sydämet surulla, sillä ne ilmoittivat että eron raskas hetki oli käsissä. Häilyen kahden vaiheella, kun toisaalta halusi pitää Romeota luonansa, toisaalta pelkäsi sitä vaaraa joka uhkasi häntä, jos hän viipyisi liian kauan, Julia milloin rukoili häntä jäämään, milloin taas pyysi häntä kiiruhtamaan pois.

„Sinun täytyy lähteä — valkenee valkenemistaan“, hän vihdoin huokaili. Mutta Romeon vastaus kuului epätoivoisena kaikuna:

„Mitä enemmän valkenee, sitä pimeämmäksi käy onnemme taivas!“

Samassa tuli imettäjä kiireesti sisään ilmoittamaan, että Julian äiti oli tulossa, ja nyt Romeon viimeinkin täytyi heittää viimeiset hyvästinsä. Kun Julia katsahti häneen alas parvekkeelta, näyttivät hänestä Romeon kasvot, harmaassa päivänkoitossa, yhtä kalpeilta kuin ruumiin kasvot haudan pohjassa, eivätkä edes Romeon lohdutussanat, jotka puhuivat tulevasta jälleennäkemisestä, kyenneet luomaan hänen raadellulle sydämelleen mitään tuskan lievitystä.

Mutta hän ei saanut aikaa syventyä synkkiin mietiskelyihin, sillä nyt odotti häntä uusi, melkein vielä vaikeampi koettelemus.

Kreivinna Capulet oli tullut tyttärensä huoneeseen tänä vähemmin tavallisena hetkenä ilmoittamaan hänelle erästä varsin tärkeää asiaa. Kreivi Paris oli uudestaan Julian isältä kosinut hänen tyttärtään. Kaikki oli jo järjestetty häitä varten, jotka oli määrätty pidettäväksi kolmen päivän perästä, ensi seuraavana torstaina. Vanhempain ei tullut mieleenkään että Julialla itsellään saattaisi olla jotakin sanottavaa tässä asiassa; tai oikeammin sanoen kreivinna Capulet luuli että se oli hänelle iloinen uutinen, joka olisi omansa huojentamaan hänen suruansa orpanansa Tybaltin kuoleman johdosta. Kreivinna hämmästyi sentähden suuresti siitä tavasta, jolla hänen sanomansa otettiin vastaan. Vastaukseksi hänen ilmoitukseensa, että varhain ensi torstaina tulisi uljas ja ritarellinen nuori aatelismies, kreivi Paris noutamaan Juliaa onnellisena morsiamenaan pyhän Pietarin kirkkoon, puhkesi tämä kiivaasti puhumaan:

„Ei, kautta pyhän Pietarin kirkon ja pyhän Pietarin! Hän ei tule viemään minua morsiamenaan!“

Julia lisäsi ettei hän tahtonut häitänsä vietettäväksi niin hirveällä kiireellä ja että jos hän joskus menee naimisiin, menee hän mieluummin Romeolle, perheen viholliselle, kuin kreivi Parikselle.

Samalla astui sisään vanha Capulet, Julian isä, ja kuurona kaikille tyttärensä rukouksille hän vihan vimmassaan vannoi, että Julian *täytyi* mennä naimisiin Pariksen kanssa. Jos hän kieltäyisi menemästä, saisi hän huoleti lähteä kerjuulle, nähdä nälkää, kuolla maantielle, sillä hän, isä, ei aikonut tunnustaa häntä tyttärekseen.

Julia turvasi äitiinsä, mutta kreivinna Capulet oli hänkin vihainen tyttarelleen, tai ehkä ei tohtinut vastustaa miestänsä. Joka tapauksessa hän asettui tämän puolelle ja kieltäysi mitä jyrkimmästi kuulemasta mitään mitä Julialla saattoi olla sanottavaa.

„Tee niinkuin tahdot — minulla ei ole enää mitään tekemistä sinun kanssasi“, olivat hänen viimeiset tyylyt sanansa, kun hän seurasi miestänsä ulos huoneesta.

Verta valuvien sydämin ja melkein menehtyen tuskaansa kääntyi Julia viimeisen toivonsa puoleen. Vanha imettäjä oli vielä hänen luonaan; tämä ainakin tiesi että se mitä Julian vanhemmat vaativat tyttäreltään oli mahdotonta. Hän tiesi että Julia ei voinut mennä vaimoksi Parikselle, kun hän jo oli vihitty Romeon kanssa. Hän voisi ehkä myös keksiä jotakin pelastuksen keinoa.

„Ah, neuvo minua, lohduta minua!“ rukoili epätoivoinen nuori tyttö. „Mitä sanot! Eikö sinulla ole yhtään ilon, yhtään lohdutuksen sanaa, imettäjä?“

Ja tämä oli se lohdutus ja neuvo, jonka vanha imettäjä antoi: Romeo oli maanpakolainen, sanoi hän; imettäjä uskaltaisi antaa vaikka mitä, jos tämä milloinkaan enää rohkenisi palata vaatimaan häntä morsiamekseen, ja jos hänen tekisi, täytyisi sen tapahtua varkain. Asiain näin ollen imettäjän mielestä Julian olisi viisainta mennä vaimoksi kreivi Parikselle. Ah, olihan se niin sievä ja miellyttävä herra! Romeo ei ollut mitään hänen rinnallaan! . . . Imettäjän mielestä Juliaa oikein suosi onni hänen toisessa naimakaupassaan, sillä se oli verrattoman edullisempi ensimmäistä . . . Ja olihan hänen ensimmäinen miehensä kuollut, tai saattoi ainakin olla yhtä hyvin kuollut kuin elävä, hän kun oli karkoitettu Julian luota . . .

Näin puhui tuo itsekäs, halpamielinen eukko. Julia katsoi häneen tutkivasti.

„Käykö tuo puhe sydämeistäsi?“ hän kysyi juhlallisesti.

„Ja sielustani myöskin“, vastasi eukko, „tai muuten paha ne periköön!“

„Amen!“ sanoi Julia.

„Mitä?“

„Kyllä, ihmeen hyvästi sinä olet lohduttanut minua“, sanoi Julia puhuen omituisen tyvenesti. „Mene nyt ja sano minun rouva äidilleni, että minä kadun kun olen saattanut mielipahaa isälleni, ja nyt menen isä Lorenzon luostarikammioon tunnustamaan syntini ja saamaan synninpäästön.“

„Sen ma, totta Maarian, teenkin, ja siinä teet sä viisaasti“, sanoi vanha nainen ja tallusteli tiehensä toimittamaan asiaansa.

Silloin Julian itsensähillintä tuokioksi horjahti.

„Hyi, sinä ilkeä kiusanhenki!“ hän huudahti inhon ja suuttumuksen valtaamana. „Kumpi on suurempi synti tahtoa viekotella minua rikkomaan valani tai häväistä puolisoani samalla kielellä joka on ylistänyt häntä pilviin asti niin monta tuhatta kertaa? Mene sinä neuvoinesi vaikka minne! Sinä ja minun sydämeni tulevat tästälähin olemaan erillään. Nyt menen pastorin luo pyytämään häneltä apua. Jos kaikki muut keinot pettävät, on minulla ainakin voimaa kuolla.“

Kelpo munkki ei pettänyt tyttöä hänen hädässään, niin kuin imettäjä oli tehnyt. Mutta se pelastuksen keino, jota hän ehdotti, oli niin hirveä, että ainoastaan pelottomin ja uskollisin sydän koskaan olisi suostunut sitä käyttämään. Julian asema oli kuitenkin niin epätoivoinen ja hän oli niin pyhästi päättänyt pysyä uskollisena Romeollensa, että hän olisi ennen kuollutkin kuin mennyt vaimoksi Parikselle. Hän lausui nyt olevansa valmis astumaan itse kuolon porttien sisäpuolelle, kun hän vain saisi pysyä armaansa puhtaana morsiona.

Nähdessä hänen päätöksensä horjumattomaksi, esitti isä Lorenzo hänelle suunnitelmansa. Häitten oli määrä tapahtua kahden päivän päästä, torstaina. Keskiviikko-illalla pitäisi Julian mennessään makuulle juoda tyhjiin eräs pieni pullonen, jonka munkki antaisi hänelle. Tämä sisältäisi hyvin väkevän unijuoman, joka vaikuttaisi sen, että hän makaisi neljäkymmentäkaksi tuntia aivan kuin kuolleena, kalman kalpeana,

jäykkänä ja kylmänä; mutta sitten hän heräisi ikäänkuin virkistävästä unesta. Torstai-aamuna kun tultaisiin herättämään ja pukemaan häntä häitä varten, tavattaisiin hänet näennäisesti kuolleen, ja silloin hän maan tapaan juhlavaatteissaan ja avonaisilla paareilla kannettaisiin Capuletien suvun vanhaan hautaholviin.

Sillä välin, ennenkuin hän jälleen heräisi, lähetettäisiin kaikesta tästä tieto Romeolle. Tämä palajaisi salaa Veromaan, ja hän sekä isä Lorenzo vartioitsisivat yhdessä Julian luona holvissa siihen asti kuin tämä heräisi, ja sitten Romeo vielä samana yönä veisi hänet mukanaan Mantuaan.

Tämä oli se uskalias tuuma, jonka munkki ehdotti, ja jonka Julia suostui toteuttamaan, saaden siihen rohkeutta rakkaudestaan puolisoansa kohtaan. Rohkeudella, joka ei tuokioksikaan horjahtanut, hän otti tuon pienen pullon, samaan aikaan kuin isä Lorenzo riensi heti lähettämään nopean sanansaattajan viemään kirjettä Romeolle Mantuaan.

Kaiken yötä ennen häitä oli puuhaa ja touhua Capuletin perheen kodissa. Suuriin valmistuksiin ryhdyttiin juhlatilaisuutta varten, ja Capulet itse oli valveilla koko yön estääkseen palvelijoita toimettomina vetelehtimästä ja ajakseen heitä kutakin eri askareita tekemään. Mitä enemmän aika kului, sitä enemmän hän kiihtyi, ja kun soittoniekat saapuivat tervehtimään morsianta hänen hääpäivänsä aamulla, huusi hän imettäjälle, että tämä menisi heti herättämään Juliaa ja autaisi häntä pukeutumaan.

„Hoi, riennä!“ hän sanoi. „Minä menen sillä välin juttelemaan kreivi Pariksen kanssa. Riennä, riennä! Sulhanen on jo tullut, kuuletkos! Riennä sanon ma!

Imettäjä meni siis Julian kamariin.

Kuinka hiljaa ja rauhallista täällä olikaan kaikki! Mikä vastakohta touhulle ja hälinälle ulkopuolella lukittua ovea! Ei ääntäkään hiljaisuutta häiritsemässä, ei pientä liikuntaa, ei hengen hievaudustakaan osottamassa että huoneessa oli

ketään elävää olentoa. Laskettujen sänkyverhojen takana lepäsi morsian suloiseen uneen uupuneena.

Mutta nyt hänen on herättävä, unen aika on ohitse. Hänen täytyy ravistaa pois uni raukeista silmäluomistaan, lähteä lapsuuden rauhansatamasta elämän myrskyiselle merelle — onnelliset työpäivät ovat menneet eivätkä koskaan enää palaja. Hääpäivä on käsissä, vieraat kokoontuvat jo, sulho odottaa. Herää, Julia, herää! . . .

Huuda kovaa, imettäjä, paru ja valita ja vääntele käsiäsi! huuda huikeammin, morsian ei kuule sinua. Itke, äiti, lastasi, josta käännyt pois sen vielä eläessä — murehdi, isä, tyttäresi, jonka hylkäsit, jota et tahtonut omaksi tunnustaa.

Tuossa makaa hääpuvussaan morsian vuoteellaan, tuhkanharmaana, kankeana ja kylmänä. Kirkas vihkipukunsa ei ole valkoisempi hänen kasvojaan, hänen suljetut silmänsä eivät hymyile tervehdykseksi nousevalle auringolle. Pullonen on tehnyt työnsä. Täällä ovella seisoo ylkä, mutta murehtijoille autiossa huoneessa selvenee että ylkää mahtavampi ennen häntä on käynyt kynnyksen yli ja korjannut kotiinsa morsion. Ja sen yljän nimi on Kuolema.

Himmeän yön palatsi.

Isä Lorenzo oli koettanut tehdä parastaan nuorten rakastavien hyväksi, ja nopeasti ja varovasti hän suoritti loput suunnitelmaansa. Mutta kovan onnen sattumus teki, että hänen Romeolle kirjoittamansa kirje ei koskaan saapunut perille. Se munkki, jonka huostaan hän jätti kirjeen, lähti tapaamaan toista, samaan veljistöön kuuluvaa munkkia saadakseen hänet seuraansa matkalle. Tällä miehellä oli toimenaan sairasten hoito; ruttotauti riehui näet siihen aikaan Veronassa, ja kun kaupungin vartiat tapasivat isä Johanneksen ja hänen kumppaninsa, epäilivät he näiden tulevan jostakin ruton

tartuttamasta talosta, jonkatähden salpasivat heidät lukon taivätkä laskeneet heitä kahteen päivään ulos. Siten isä Johannes ei milloinkaan tullut Mantuaan, eikä hän myöskään saanut tilaisuutta toimittaa kirjettä Romeolle tai palauttaa sitä isä Lorenzolle, siinä määrin kaikki pelkäsivät taudin tarttua.

Päästyänsä vapaaksi riensi isä Johannes takaisin isä Lorenzon luo, joka silloin sai mielipahakseen tietää miten hänen suunnitelmansa oli rauennut. Nyt oli vain yksi tehtävä jäljellä: hänen oli mentävä yksin hautaholviin ja oltava siellä silloin kuin Julia heräisi, sillä kolmen tunnin kuluttua lakkaisi unijuoma tehoansa tekemästä.

Vaikkei isä Lorenzon sanoma saapunutkaan Romeolle, sai hän kuitenkin toisia sisällykseltään paljon surullisempia sanomia. Lähtiessään Mantuaan oli Romeo jättänyt palvelijansa Balthasarin Veronaan, jotta tämä jälestäpäin toisi hänelle tietoja. Balthasar oli tietysti, samoin kuin koko Verona, kuullut kerrottavan surullisesta tapauksesta Capuletin perheessä eikä ensinkään epäillyt että Julia oli todella kuollut. Kun hän saapui Mantuaan, oli Romeon raskasmielisyys sattumalta väistynyt rattoisan mielialan tieltä ja harvinainen iloisuus näytti sinä päivänä täyttävän hänen olentonsa. Kun hän vähää ennen palvelijansa tuloa vitkalleen kuljekseli Mantuan kaduilla, mielti hän mielihyvissään jotakin hyvänteistä unta, jota hän oli nähnyt edellisenä yönä.

„Unennäköni tietää että minulla on joku iloinen uutinen odotettavissa“, hän ajatteli. „Näin unta että vaimoni tuli ja tapasi minut kuolleen — kummallinen unelma, joka sallii kuolleen ajatella! — ja suuteli huulilleni sellaisen elämän, että minä virkosin ja nousin ylös keisarina. Kuinka ihana rakkaus itse onkaan, kun sen varjokin on niin rikas riemusta!“

Samassa silmänräpäyksessä ilmestyi Balthasar, äsken saavuttuaan matkaltaan. Hänet nähdessään Romeo tuns sydämensä sykkivän tavallista nopeammin. „Uutisia Veronasta!“ hän huudahti. „No, Balthasar, mitä kuuluu? Etkö

tuo minulle kirjettä munkilta? Kuinka voi puolisoni? Onko isäni roveellaan? Miten voi Juliani? Kysyn sitä toistamiseen, sillä jos hän voi hyvin, on kaikki hyvin.“

Balthasar painoi päänsä alas ja puhui surullisesti ja juhlallisesti: „Niin, hän voi hyvin — ja silloin on kaikki hyvin. Hänen ruumiinsa lepää isien hautaholvissa, ja hänen kuolematon osansa elää nyt enkelien kanssa. Minä näin hänet laskettavan alas sukunsa hautaan ja ajoin heti tänne pikakyydillä kertomaan sen teille. Suokaa anteeksi että tuon teille tämmöisen murhesanomani, mutta olette itse käskenytt minun kertoa teille kaikki, herra.“

Ne, joita isku kohtaa sydämeen, eivät jaksa huutaa ja parkua. „Vai niinkö? Silloin uhmaan teitä, tähdet!“ siinä kaikki mitä Romeo lausui kuultuaan kamalan sanoman. Se poikamainen huimapäisyys, ne rajut tuskanpurkaukset, se meluava epätoivo, joiden valtaan hän ennen, surun kohdattessa, oli antautunut, ne eivät nyt kyenneet ilmaisemaan mitä hänen sielunsa pohjalla liikkui. Hänen tyyneytensä oli sen, joka tietää että häneltä on kaikki toivo mennyt.

„Sinä tiedät asuntoni, toimita minulle mustetta ja paperia“, hän sanoi Balthasarille. „Ja vuokraa hevosta! Tahdon täältä pois tänä yönä.“

„Rukoilen teitä, herrani, malttakaa mielenne!“ sanoi palvelija. „Te näytätte niin hurjalta ja kalpealta, ja katseenne ennustaa onnettomuutta.“

„Se vain näyttää sinusta siltä“, sanoi Romeo. „Jätä minut ja tee kuten olen käskenytt. Eikö sinulla ole mitään kirjettä minulle munkilta?“

„Ei, herra kulta.“

„Sama se. Mene nyt ja vuokraa hevoset! Minä tulen kohta perästä.“

Romeon päätös oli valmis. Julia oli kuollut. Mitä hänkään sitten enää eläisi? Keksittävä oli vain kuoleman keino.

Silloin Romeo muisti, että aivan likellä sitä paikkaa missä hän juuri seiso, asui muuan vanha apteekkari — nälkiintynyt ukkorahjus, köyhyyden ja puutteen kuihduttama, jonka viheliäisessä puoti-rähjässä oli sitä tätä makaantunutta rojua harvaan asetettuna useammalle hyllylle näyttääkseen edes joltakin. Kun Romeo ensi päivänä oli huomannut tämän köyhyyden, oli hän sanonut itsekseen: „Jos joku olisi myrkyn puutteessa, jonka myynti on kuolemanrangaistuksen uhalla kielletty Mantuassa, niin täällä asuu vaivainen hylky, joka mielellään myy sitä.“ — Tämä ajatus oli ainoastaan ollut sen enteenä, mitä hän nyt kaipasi, ja hän huomasi pian, että tuo nälkää näkevä rohtokauppias, jonka vastahakoisuuden runsas palkka helposti sai voitetuksi, todella voi hankkia hänelle juoman, jonka vaikutus oli hetipaikalla tappava.

Valveutumisen hetki ei ollut vielä tullut, Julia nukkui vielä rauhallisesti siinä kuoleman kodissa jonne hänet oli pantu.

Kirkkomaalle saapui illemmällä jalo kreivi Paris laskemaan kukkia nuoren, häneltä niin äkkiarvaamatta temmatun morsiamen haudalle. Hänen pieni palveluspoikansa vartioi loitompana, sillä välin kuin Paris laskee kukat hautaholvin ovelle lausuen lemмен sanoja:

„Kaunis kukka!

Sun morsiusvuotees peitän kukkihin,

(Ah! voi! sun teltas piitä on ja maata!)

niit' öisin vihmon hajunestehin,

tai tuskan kyynelin, jos muut' en saata;

jok' yö ma muistojuhlaas vietän näin,

koristain hautaas ja kyyneltäin!“

Samalla kuului palveluspojan varoittava vihellys. Paris vetäytyi varjoon, kun toisia askelia kuului lähestyvän. Ro-

meo, seuralaisenaan Balthasar, joka kantoi tulisoihtua sekä työkaluja holvikammion aukaisemista varten, saapui paikalle, ja Paris saattoi kuulla mitä käskyjä Romeo antoi palvelijalleen.

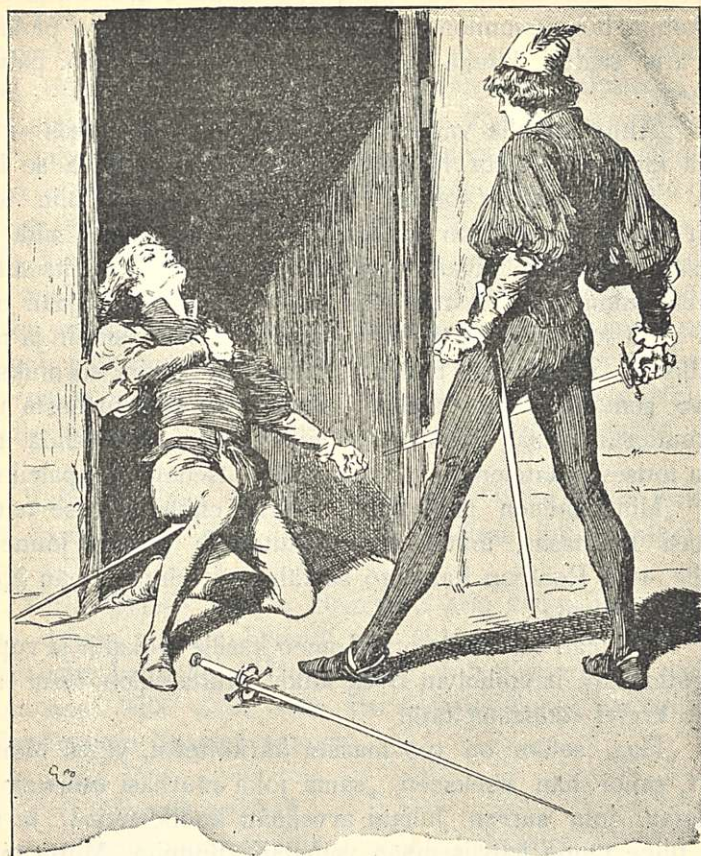
„Anna minulle vasara ja sorkkarauta! Ja maltas — ota tämä kirje, ja muista huomenaamulla varhain antaa se isälteni. Annas tänne soihtu! Nyt käsken sinua, niin totta kuin henkesi sulle on kallis, jos näet tai kuulet mitä hyvänsä, pysymään aivan syrjässä ja olemaan häiritsemättä minua toimissani. Astun alas tähän kuoleman majaan osittain vielä kerran nähdäkseni puolisoni kasvot, osittain ja pääasiallisesti vetääkseni hänen sormestaan kalliin sormuksen. Mene sentähden nyt tiehesi! Mutta jos sinä turhasta uteliaisuudesta palaat urkkimaan mitä muuta aion tehdä, niin totta totisesti raatelenkin ruumiisi jäsen jäseneltä kappaleiksi!“

„Minä menen matkoihini, herra, enkä häiritse teitä“, vastasi Balthasar, mutta päätti kuitenkin lymytä jonnekin likelle, sillä Romeon katsanto säikähdytti häntä ja hän epäili herransa aikeita.

Palvelijan kadottua otti Romeo käsille työkalut ja rupesi kingottamaan hautaholvin ovea auki. Mutta silloin astui esiin Paris kreivi estämään tätä.

„Haa, sehän on tuo maasta karkoitettu, ylpeä Montague“, sanoi hän itsekseen, „sama joka murhasi morsiameni orpanan, jota surren Juliani arvellaan kuolleenkin! Ja nyt hän tulee tänne häpäisemään vainajain ruumiita. Mutta minä otan hänet kiinni. — Montague, heitä sikseen katala työsi, konna! Voiko kosta ajaa ulommaksi kuolemankin rajaa? Roisto, minä vangitsen sinut! Tottele ja seuraa mukana, sillä sinun pitää kuoleman!“

„Niinpä kyllä minun pitääkin ja siksi tulinkin tänne“, sanoi Romeo. „Hyvä nuorukainen, älä ärsytä epätoivoista miestä! Pakene täältä ja jätä minut — ajattele kuolleita! Hartaasti rukoulen sua, nuorukainen, älä sälytä lisää syntiä

„Oi, minä olen surman oma.“

pääni päälle kiihottamalla minua hurjuuteen! Oi älä viivy!
Riennä täältä!“

„Minä halveksin rukouksiasi ja uhkauksiasi“, ärjyi Paris hurjasti, „ja nyt vangitsen sinut tässä paikalla pahan-
tekijänä.“

„Sinäkö uhmaat minua? Syytä itseäsi sitten, nulikka!“ huusi Romeo pakotettuna paljastamaan säilänsä puolustaakseen itseään.

He miekkailivat ja Paris haavoitettiin.

„Oi, minä olen surman oma“, hän vaikeroi. „Jos olet armelias, avaa hauta ja pane minut makaamaan Julian viereen!“

„Sen lupaan. Annas mun nähdä kasvosi“, sanoi Romeo ja kohotti soihtua katsoakseen kuollutta. „Mercution sukulainen, jalo kreivi Paris! Mitä palvelijani kertoikaan matkallamme tänne, vaikka kiusattu henkeni ei ollenkaan ottanut huomionsa sitä? Hän taisi sanoa minulle, että Paris oli naiva Julian. Eikös hän niin sanonut? Vai näinkö unta siitä? Vai luulenko sitä houreessani, sentähden että kuulin hänen puhuvan Juliasta. — Oi anna kätesi minulle, sinä jonka nimi rinnakkain minun kanssani on kirjoitettuna tuiman kovanonnen kirjaan! Minä lasken sinut lepoon ihanaan hautaan.“

Nostaen maasta uljaan nuorukaisen ruumiin, laski hän sen kauniisti holvin sisään. Sitten kaikki muut ajatukset häipyivät hänen mielestään, sillä tuossa, avoimella paarilla, puettuna hääpukuunsa ja säteillen kaikessa kauneudessaan lepäsi nuori vaimo, josta hän vasta pari päivää sitten oli eronnut.

„Oi armaani, puolisoni!“ huokaili hän. „Kalma joka imi meden sun hengityksestäsi, ei kyennyt kauneuttasi raiskaamaan... Ah armas Julia, miksi olet vielä niin kaunis?... Tahdon jäädä tänne luoksesi enkä lähde milloinkaan enää tästä himmeään yön linnasta. Tänne minä ikipysyvän lepomajani rakennan ja elämään väsyneiltä hartioiltani turmiontähteni taakan pudistan. Te silmät, katsokaa, te käsivarret, syleilkää nyt viimeinen kerta!... Maljasi, Juliani! Rehellinen apteekkari, sun juomasi vaikuttaa pikaan! Näin kuolema suudellen.“

Kirkkomaan tuonemmaisessa päässä isä Lorenzo, kädessään lyhty, sorkkarauta ja lapio avasi itselleen tietä hautojen taajain rivien välitse eteenpäin, kun hän yhtäkkiä oli kompastua elävään olentoon. Se oli Balthasar, joka kertoi hänelle että Romeo oli mennyt Capuletien sukuhaudalle, mutta peläten herransa vihaa hän ei uskaltanut seurata munkkia sinne. Aavistaen jotakin uutta onnettomuutta riensi isä Lorenzo kiireesti eteenpäin. Holvin sisäänkäytävän suulla hän pelästyi nähdessään tuoreita veritäpliä ja sisään päästyään hän kauhukseen näki Romeon makaavan Julian paarin vieressä ja Pariksen hiljan surmattuna. Mutta tässä ei ollut aikaa kummasteluun, tai valituksiin, sillä — Julia oli heräämässä.

„Oi lohdutuksen tuoja, isä, missä on puolisoni?“ hän kysyi avatessaan lempeät silmänsä ja arasti vilkaisten kam-mottavaan ympäristöönsä.“ — Muistan hyvin, missä minun piti olla, ja siellä olenkin. Mutta missä minun Romeoni on?“

Samassa silmänräpäyksessä kuului jotakin melua ulko-puolelta. Pariksen pieni palveluspoika oli antanut tietoa Veronan yövartioille, ja nämä lähestyivät nyt. Isä Lorenzo pyysi hartaasti Juliaa lähtemään pois. Väkevampi valta kuin heidän oli tehnyt tyhjäksi heidän suunnitelmansa, hänen puolisonsa virui kuolleena hänen vieressään, ja samaten Paris. Isä Lorenzo pyysi saada sioittaa Julian turviin hurskaitten nunnain sisaruskuntaan. Mutta hänen pitäisi tulla heti; munkki ei tohdi viipyä enempää.

„Mene sinä! minä jään tänne“, vastasi Julia pontevasti. Ja nähdessään olevan hyödytöntä koettaa taivuttaa hänen mieltänsä isä Lorenzo hiipi hiljaa pois.

Yksin jääneenä Julia pikimmältään loi kauhistuneen silmäyksen ympärilleen, mutta heti kun hänen katseensa kohtasi kuolleen puolison, katosi häneltä kaikki pelko ja epä tieto ainiaksi.

„Mitä tämä on? Malja suljettuna uskollisen ylkäni käteen?“ hän sanoi ja kumartui hellästi hänen ylitensä. Myrkkyy on, näen mä, tehnyt hänestä ennenaikaisen lopun. Sä saita, kun joit itse kaikki etkä suonut minulle pientä pisaraa, että olisin saanut seurata sinua matkallesi! Anna minun suudella huuliasi — ehkä niissä vielä on hiukan myrkkyä jälellä.“

Hän kumartausi eteenpäin ja suuteli häntä, ja samassa tuokiossa havaitsi tikarin Romeon vyöllä. „Suusi on lämmin.“

„Poika, mistä on mentävä? näytä tietä!“ kuului vartian puhetta ulkopuolelta.

„Niin, melua! Minun täytyy siis rientää!“ sanoi Julia ja tempasi käteensä tikarin. — „Onnellinen tikari, tässä on tuppesi! lepää siinä ja anna minun kuolla!“

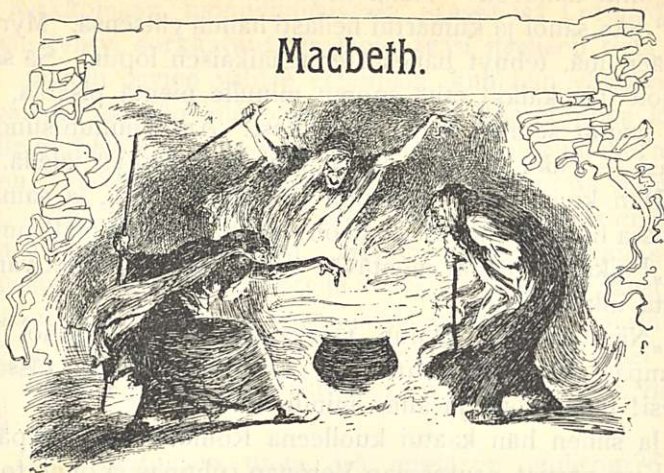
Ja siihen hän kaatui kuolleena Romeon ruumiin päälle.

Kun vartiat, seurassaan Veronan ruhtinas ja onnettoman rakastavan parin vanhemmat, astuivat holvin sisään, ei ollut enää mitään tehtävissä. Kaikki oli nyt ollutta ja mennyttä — ilo ja suru, viha ja kiista. Kosto oli kuollut, eripuraisuuden ääni oli vaiennut ainiaksi. Näiden näkemätöntien todistajain edessä katkerat viholliset tekivät sulan sovinnon.

Tässä „himmeän yön linnassa“, kuoleman pimeässä kodissa asui nyt ainoastaan rauha ja kuolemattoman rakkauden iäti elävä muisto.

Macbeth.

Velhoskof nummella.

NOITUUS kuuluu nyttemmin jo menneisiin aikoihin, ainakin mikäli Englantiin tulee. Korkeintaan elää vielä jossakin etäisessä syrjäseudussa se usko, että joku vanha akka osaa taikatempuillaan vahingoittaa ihmisiä ja eläimiä, vaikka eukko rukka useimmiten lienee saanut pahan maineensa ainoastaan siitä syystä että hän asuu yksin ja on ruma. Mutta entis-aikoina, vieläpä viime vuosisadallakin semmoinen taika-usko oli varsin tavallinen. „Älykkäitä eukkoja“, niinkuin niitä nimitettiin, jotka kehuivat osaavansa ennustaa tulevia asioita, tavattiin milt'ei joka paikassa, eivätkä oppineetkaan miehet ja korkeassa yhteiskunta-asemassa olevat henkilöt hävenneet kysyä heiltä neuvoa tulevaisiin tapauksiin nähden. Skotlannissa säilyi tämä usko paljoa kauemmin kuin Englannissa, ja vielä tänäpäivänä elää Yläkömaiden

autioimmissa kulmakunnissa siellä täällä joku, joka väittää omaavansa kaukonäköisyyden lahjan, eli toisin sanoen, että hän ennakolta tietää asioita, jotka tapahtuvat vasta vuosien perästä.

Tässä kerrottavamme tarinan tapaukset sattuivat satoja vuosia sitten, eli tarkemmin sanoen, vuonna 1039, ennenkuin Wilhelm Valloittaja vielä oli astunut Englannin rannalle, aikana jolloin Englanti ja Skotlanti vielä olivat kokonaan eri kuningaskuntina.

Skotlannin valtaistuimella oli siihen aikaan Duncan niminen kuningas. Tätä maata ahdistivat pohjoismaiset viholliset miltei yhtenäen, mutta varsinkin se juuri tähän aikaan kärsi kovasti norjalaisten hyökkäyksistä, jotka saatuaan salaa apua petolliselta Cawdorin thanilta,*) olivat anastaneet vahvan jalansijan itäänpäin sijaitsevassa Fifen kreivikunnassa. Mutta heidän lyhyt voittonsa muuttui tappioksi skotlantilaisten sotaherrain Macbethin ja Banquon urhoollisuuden kautta. Norjan kuningas Sven pakotettiin anomaan aselepoa ja hänen täytyi maksaa jopa kymmenentuhatta taalaria veroa saadakseen luvan haudata taistelussa kaatuneet miehensä.

Tieto tuotiin Duncan kuninkaalle voitosta, joka oli saatu Macbethin etevän päällikkötaidon kautta, ja tuomittuaan kalvattajan, Cawdorin thanin heti rangaistavaksi kuolemalla, kuningas määräsi että tämän arvonimi ja tilukset palkintona siirtyisivät Macbethille.

Oli kamala rajuilman yö autiolla kanervakankaalla likellä Forres'ta. Laskeva aurinko loi alhaalta taivaanrannalta veripunaisen hohteen lakastuville saniaisille ja tuulen tuivertamille männistöille. Ukkonen jyrähteli, tuuli vinkui venytellen viimojaan pitkäin valitusten sävyyn, salamet viilsivät

*) *Than* = vanha anglosaksilainen aatelis-arvonimi; läänin päälismies, tilanhaltia jolla on oma tuomiovalta.

taivaalle pykälöityjä tuliviivojaan. Mutta niitä kolmea oudon-
näköistä olentoa, jotka lähestyivät eri tahoilta ja kohtasivat
toisensa keskellä autiota kangasta, ei raju-ilma ollenkaan pe-
loittanut, päinvastoin siihen juuri sointuikin hyvästi heidän
oma yrmeä ja nurja luonteensa. He olivat yön sikiöitä
ja he harjoittivat pimeyden töitä. Terveellistä auringonvaloa
ja päivän raikkaita tuulia he eivät sietäneet, vaan pujahtivat
niitä pakoon salaisiin lymyloukkoihin, joissa viruivat väijyk-
sissä, kunnes keskiyö verhosi taivaan. Silloin he taas räh-
mivät esiin pitämäänsä kamalia kokouksiaan. Myrskyn siivillä
he kiitivät ilmojen kautta, tuottaen surmaa tai onnettomuutta
jokaiselle, kenen retkellään kohtasivat.

„Missä olet ollut, sisko?“ kysyi ensimmäinen noita.

„Sikoja teurastamassa“, vastasi toinen.

„Entäs sinä, sisko?“ kysyi kolmas.

„Merimiehen vaimoll' oli kaatinsa helma täynnä kastan-
joita ja se syödä natusti, natusti, natusti“, sanoi ensi noita.
„'Ann' mulle', minä sanoin. 'Mene hiiteen, noita!' kirkasi
tuo syötetty emäsika. Sen mies on lähtenyt Aleppoon *Tiikeri-*
laivalla; mutta minä otan seulan veneeksi ja purjehdin sen
perään hännätönnä rottana, sen teenkin, teenkin, teenkin!“
lopetti noita kiukkuisesti.

„Minä annan sulle tuulta“, sanoi toinen noita.

„Olet herttainen ja hyvä.“

„Ja minä annan toisen“, sanoi kolmas.

„Itse on minulla kaikki muut tuulet“, jatkoi ensi noita
iloiten jo ennakolta siitä kostosta, jota hän valmisti tuon vai-
mon miehelle, joka oli tiuskaissut hänelle, ja sitten lauloi hän
jutun jatkoksi jotakin laulun tapaista:

„Joka sataman ja sopen,
kaikki ilmansuunnat lopen
kiertäen ne kaartavat.
Heinäks hänet kuivatan,

öin ja päivin karkoitan
unen hänen silmistänsä,
noidun hänen elämänsä.
Yhdeksästi yhdeksän
raskaan viikon kärsinnän
hivuen saa kestää hän.

Vaikk' en laivaa hukkaan saiskaan,
myrskyn piestäväks sen paiskaan.

Kas mikä mulla!“

„Näytä mulle, näytä mulle!“ huusi toinen noita innokkaasti.

„Laivurin peukalo, näätkös vaan,
hän hukkui kotimatallaan.“

Samassa kuului nummen poikki rummun pärrytystä ja astuvien jalkain töminää.

„Rumpu soi, rumpu soi! Macbeth saapuu, hoi!“ huusi kolmas noita.

Nuo kolme rumaa olentoa ottivat nyt toinen toisensa kädestä kiinni ja alkoivat pyöriä hurjaa piirihyppyä huiskien nahkamaisilla käsivarsillaan ja tehden kummallisia elkeitä samalla kuin hyräilivät pahalta soivaa laulua:

„Noitasiskot käsikkää
merta maata kiidättää.
Sitten pyörivät he näin
kaikki kumarassa päin:
kolmasti sulle,
kolmasti mulle,
kolme vielä — siit' yhdeksän saan.
Seis! taika on valmis ja kohdallaan.“

Macbeth ja Banquo, jotka tulivat astuen pitkin nummea palaten kotiin sotaretkeltä norjalaisia vastaan, joutuivat oikein hämilleen nähdessään nuo kolme ilettävää olentoa, jotka sulkiivat heiltä tien.

„Keitä nuo ovat, niin kurtuiset ja kamalat asultaan, jotka eivät ole maaemon asujanten näköisiä ja kuitenkin seisovat maan päällä?“ sanoi Banquo. „Elättekö? Ja oletteko semmoisia, joilta voi kysyä?“

„Puhukaa, jos osaatte! Keitä olette?“ sanoi Macbeth.

Nuo kolme noitaa vastasivat tervehtimällä kukin vuorostaan häntä:

„Terve sinulle, Macbeth! Terve Glamiin thani!“

„Terve sinulle, Macbeth! Terve Cawdorin thani!“

„Terve sinulle, Macbeth! Sinusta tulee kerran kuningas.“

„Hyvä sir, miksi säpsähdätte ja näytte pelkäävän asioita jotka kuuluvat niin kauniilta?“ kysyi Banquo, sillä Macbeth seiso i kuin unelmaan vaipuneena, hurmaantuneena ja tyrmistyneenä siitä mitä hän oli kuullut.

Sitten Banquo pyysi noitia, jos he todella osasivat enustaa tulevia, sanomaan jotakin hänelle, joka yhtä vähän kerjäsi heidän suosiotaan kuin pelkäsi heidän vihaansa.

Noidat vastasivat tähän:

„Terve! terve! terve!“

„Pienempi kuin Macbeth ja sentään suurempi!“

„Ei niin onnellinen, kuitenkin paljon onnellisempi!“

„Vaikk'et itse tule kuninkaaksi, tulet kuninkaitten isäksi.

Siis terve, terve teille, Macbeth ja Banquo!“

Macbeth olisi mielellään kysynyt salaperäisiltä olennoilta enemmänkin, mutta he eivät tahtoneet sanoa sanaakaan lisäksi. Erään sukulaisen kuoleman kautta oli hän kyllä tullut Glamiin thaniksi, mutta, sen verran kuin hän tiesi, eli Cawdorin thani vielä arvokkaana ja mahtavana herrana, sillä Macbeth ei ollut vielä kuullut mitään hänen maankavaluksestaan tai miten hän oli rikoksellaan menettänyt arvo-

nimensä. Ja kuninkaaksi tulo oli Macbethille uskottavain piriä ulompana samoin kuin Cawdorin thaniksi tulo. Mutta kun hän taas kehoitti noitia puhumaan, hälvenivät he ja näyttivät miltei kuplien lailla raukeavan siihen utuiseen hämyyn, josta olivat sukeltautuneet näkyviin.

Molemmat voittoiset sotaherrat seisoivat katsoen toinen toistansa, ensi aluksi sanattomina kauhusta ja kummastuksesta. He olivat taistelleet aseellisia vihollisjoukkoja vastaan tappelukentillä, mutta tässä oli salaperäinen pulma, omansa pelästyttämään rohkeintakin sydäntä. Myrkky alkoi jo vaikuttaa. Macbeth oli luonteensa pohjalta hyvin kunnianhimoinen, vaikka häneltä puuttui kyky häikäilemättä mennä halunsa perille asti, ja noitien sanat olivat tavanneet kiittollisen maaperän hänen salaisimmissa toivomuksissaan. Mutta toistaiseksi hän ei vielä rohjennut ilmaista niitä.

„Sinun lapsistasi tulee kuninkaita“, hän sanoi Banquolle, ja sai itse sen vastauksen, jonka ehkä juuri halusikin:

„Ja sinustahan tulee kuningas!“

„Ja Cawdorin thani lisäksi, eikös se ollut niin?“ hän kysyi ollen puolittain epäilevinään asiaa.

„Niinhän se kaiketi kuului“, vastasi Banquo.

Noitien salaperäinen ennustus toteutui kohta omituisella tavalla, sillä sanansaattajia tuli kuningas Duncanin luota tuoden sen tiedon, että Cawdorin thani oli tuomittu kuolemaan valtiopetoksesta ja että hänen arvonsa ja maatiluksensa oli siirretty Macbethille. Sellainen nopea todistus noitien ennustuskyvystä ei voinut olla täyttämättä Macbethin mieltä ihmeellisillä tulevaisuuden haaveilla.

„Glamis, ja Cawdorin thani!“ hän mutisi itsekseen. „Suurin on vielä jäljellä toteutumatta.“ Sitten hän lausui syrjässä Banquolle: „Nyt uskot kai että lapsesi tulevat kuninkaiksi, kun ne, jotka tekivät minut Cawdorin thaniksi, ennustivat heille sen?“

Mutta Banquo ei ollut yhtä herkkä hurmaantumaan kuin Macbeth. Hän muistutti tälle, että oli vaarallista luottaa pimeyden töitten harjoittajiin; houkutellakseen ihmisiä turmioon ne usein puhuvat totta pikku-asioissa, mutta pettävät heitä sitä enemmän kun tärkeimmät asiat ovat kysymyksessä.

Macbeth tuskin ollenkaan kiinnitti huomiotansa Banquon sanoihin. Hänen ajatuksensa kiintyivät nyt yhteen ainoaan asiaan. Noidat olivat ennustaneet oikein, että hänestä tulisi Cawdorin thani, silloin kun ei ollenkaan näyttänyt mahdolliselta että näin tulisi käymään. Miksi he eivät siis olisi voineet puhua totta, kun lupasivat hänelle vielä korkeamman kunniasijan?

Hirveä aatos alkoi jo sukeutua muotoon Macbethin sie-lussa. Alussa hän kauhistuen työnsi sen luotansa, mutta se palasi ehtimiseen yhä uudistuneella voimalla. Vihdoin hän ponnisti viimeisetkin voimansa karkoittaakseen kiusaajan.

„Jos onni tahtoo saada minut kuninkaaksi, niin kruunatkoon se myös minut, minun askeltakaan astumatta“, hän sanoi itsekseen. Ja päättäen antaa tapausten kehittyä niin kuin kohtalo näki hyväksi, lisäsi hän: „Tapahtukoon mitä tapahtuneekin — niin paha päivää ei ole, etteivät senkin hetket kulu loppuun.“

Mutta ei hän voinut nytkään irtautua tuosta asiasta ja olla sitä enää ajattelematta, kuten viisas mies olisi tehnyt. Hän halusi harkita tapahtumia ja jälleen keskustella niistä Banquon kanssa.

„Menkäämme kuninkaan luo“, sanoi hän Banquolle. Sillä airueita oli tullut kutsumaan häntä Duncanin puheille, jotta tämä saisi osoittaa hänelle kiitollisuuttansa voitosta. — „Me tahdomme miettiä mitä on tapahtunut, ja sitten sopivan tilaisuuden tultua peittelemättä ja tuttavallisesti jutella siitä keskenämme.“

„Sangen mielelläni minun puolestani“, suostui Banquo.

„Tulkaa ystävät“, sanoi nyt Macbeth ja lähti yhdessä Banquon ja muiden ylimysten kanssa ottaakseen kuninkaan omista käsistä vastaan uudet kunnianosoituksensa.

Macbethin linnassa.

Kuningas Duncan vastaanotti Macbethin ja Banquon erittäin suopeasti, ja samalla kuin hän uskoi Macbethille uuden korkean viran, käytti hän hyväkseen tilaisuutta julistaakseen, että vanhin poikansa, Malcolm, tulisi seuraamaan häntä Skotlannin kuninkaana ja kutsuttaisiin siitä puolin Cumberlandin prinssiksi. Noina sekasorron ja verenvuodatuksen aikoina ei suinkaan ollut tietty ja taattu asia että kruunu rauhallisesti periytyi isältä pojalle. Jos laillinen kruununperijä oli nuori tai kivulloinen, saattoi usein joku voimakkaampi läheinen sukulainen astua esiin ja anastaa valtikan omiin käsiinsä. Macbethin puoliso oli läheistä sukua kuninkaalle — sen mukaan kuin muutamat vanhat aikakirjat tietävät, oli hän jopa enemmän oikeutettu valtaistuimeen kuin Duncan itse. Ja Macbeth lienee kyllä toivonutkin, että kuninkaan kuoltua, jos se tapahtuisi luonnollisella tavalla, kruunu siirtyisi hänen päähänsä. Mutta nyt oli nuori prinssi julkisesti julistettu perintöruhtinaaksi, ja niinmuodoin oli Macbethin kunnianhimon tielle ilmaantunut loukkauskivi, johonka hän ehkä vielä kompastuisi — ellei hän rohkeasti hyppäisi sen yli. Vielä kerran ja väkevämpänä kuin koskaan ennen nousi hänessä paha kiusaus hereille. Hän tiesi kyllä mihin pimeyden töihin se johtaisi, mutta hän oli jo miltei päättänyt suorittaa ne, maksoipa sitten mitä vain.

Macbethin puoliso ymmärsi hyvin miehensä luonteenlaadun. Tämä halusi tulla mahtavaksi ja kunnianhimoakin oli hänessä riittävästi, mutta hänen luontonsa ei ollut vielä kyllin kovettunut voidakseen suorinta tietä siepata saalistaan.

Ne suuret asiat, joita hän tavoitteli, olisi hän mielellään tahtonut saavuttaa oikeilla keinoilla; hän ei tahtonut pelata petollisesti, mutta oli kyllä halukas voittamaan vääryydellä. Tottunut kun oli luottamaan puolisonsa terävään arvosteluun, kirjoitti hän nyt tälle täydellisen selonteon kohtauksestaan tietäjänäisten kanssa ja jätti asian hänen lujemman tahtonsa edelleen ajettavaksi.

Jos Macbethin mieli oli epäröivä, niin semmoinen „heikkous“ ei ainakaan vaivannut lady Macbethia. Hänen puolionsa oli jo Glamis'in thani ja Cawdorin thani — aivan varmasti hän myös oli nouseva korkeimpaan arvosijaan, joka oli hänelle ennustettu! Niin selvillä oli tuo nainen jo tehtävästään tässä kohden, ja niin sukkela hän oli pahaa juonta sommittelemaan, että kun hengästynyt sanantuoja saapui ilmoittamaan että kuningas oli tulossa linnaan ja saapuisi sinne yöksi, hän vähällä oli ilmaista vilpin, jota hautoi sydämessään, hämmästyneenä huudahtamalla: „Oletko hullu?“ Näyttipä siltä kuin kohtalo itse tahtois jättää pahaa-aavistamattoman uhrin oikopäätä hänen käsiinsä!

„Käheästi kaarneet tervehtivät Duncan kuninkaan onnetonta tuloa minun kattoni alle“, mutisi hän itsekseen. Hirveällä päättäväisyydellä alkoi hän sitten tukehuttaa rinnastaan kaikki naisellisen heikkouden tai säälin tunteet ja varustautua järkähtämättömällä julmuudella edessään olevaa tekoa varten.

Muutamia minuutteja ennen kuningasta saapui Macbeth ja puolionsa otti hänet vastaan mitä lämpöisimmällä tervehdyksellä.

„Armahin kultani“, sanoi Macbeth, „Duncan tulee tänne tänä iltana?“

„Ja lähtee — milloin?“ kysyi lady Macbeth kamalan merkikkäällä äänenpainolla.

„Huomenna — sen mukaan kuin hän aikoo“, vastasi Macbeth epävarmalla äänellä ja karttaen vaimonsa katsetta.

„Sitä huomenta ei aurinko ole näkevä!“ lausui lady Macbeth. „Teidän kasvonne, thanini, on niinkuin avoin kirja, josta ihmiset voivat lukea kummallisia asioita. Se ei kelpaa. Minun toimekseni on sinun jätettävä yön suuri tehtävä. Lausukoot tervetuloa silmäsi, kätesi, kielesi, näytä viattomalta kuin kukka, mutta piile käärmeenä kukan alla! Meidän on pidettävä hyvää huolta hänestä, joka on tulossa tänne . . .“

„Neuvotellaan asiasta“, sanoi Macbeth vielä epäröiden.

„Pidä vain katseesi kirkkaana“, sanoi lady Macbeth; ei saa vuorotellen punastua ja kalveta — se todistaa pelkoa. Usko loput minulle!“

Sitä neuvoa, jonka lady Macbeth antoi miehellensä, oli hän itse ensimmäinen noudattamaan. Kuningas Duncan lausuttiin myhäilevällä kohteliaisuudella tervetulleeksi, ja ystävällinen vanha ruhtinas mielistyi hyvin emäntänsä sulavan hienoon huomaavaisuuteen.

Linna itse sijaitsi ihanasti; ilma oli raikas ja niin lauhkea, että kesävieraat, nuo nuolennopeat tervapääskyt jo tekivät pesiään joka soppeen ja kulmaan kattoräystänsä alle. Tosiaan, kaikki ylt'ympärillä näytti hengittävän sulaa rauhaa ja työntä turvallisuutta.

Mutta linnan isännän ja emännän sydämet olivat kaukana siitä alamaisten uskollisuudesta, jota he toivat nähtäviin kuninkaalliselle vieraalleen, vaikkakin lady Macbethin järkähtämätön tahto vielä puuttui hänen puolisoltaan. Ristiriitaisten ajatustensa vaivaamana hän hiipi huoneesta, jossa kuningas Duncan aterioitsi illallistaan, yksinäisyydessä mietiskelemään tuota pulmaa: oliko rikos tehtävä vai jätettävä tekemättä? Monet syyt puhuivat sitä vastaan. Ensinnäkin Macbeth oli kuninkaan sukulainen ja vasalli, kumpikin kyllä pätevä syy. Toiseksi kuningas oli hänen vieraanansa, ja pyhän vierasystävyyden nimessä olisi hänen pitänyt sulkea ovi murhailta eikä itse nostaa murhaveistä. Sitä paitsi oli Duncan

kuninkaallista valtaansa harjoittaessaan osottautunut niin armiaaksi ja lempeäksi, että kaikki hänen hyveensä puhuisivat hänen puolestaan ja koko maa kauhistui ja kaihoisi hänen surkeaa kohtaloansa. Macbethilla ei ollut mitään kiihoketta kannustamassa häntä eteenpäin, paitsi kunnianhimoansa, joka kuitenkin kukaties, tähdäten liian korkealle, lopuksi syrjähtyisi määrästään . . .

Kun lady Macbeth ei nähnyt puolisoansa ruokailuhuoneessa, meni hän hänen peräänsä autioon pylväseteiseen. Ja kun Macbeth sanoi hänelle: „Emme huoli mennä pitemmälle tässä asiassa“, osotti hän miestänsä kohtaan mitä katkerinta ylenkatsetta. Hän pilkkasi hänen surkeaa päättävyyden puutettaan ja ivaili hänen pelkurimaista epäröimistään, joka muka hokien „kyllä tahtoisin, mutt'en uskalla“ kierteli kuin kissa kuumaa puuroa . . . Kun Macbeth väitti että yritys saattaisi epäonnistua, ilkkui hän pelkkää ajatustakin ja lausui: „Epäonnistua! pingoita sinä vain rohkeutesi tarpeen korkealle, niin kaikki onnistuu!“

Sitten hän selitti tarkemmin, mitenkä he menettelisivät. Kun Duncan oli vaipunut uneen, juovuttaisi hän viinillä ne molemmat sotilaat, jotka vartioivat hänen ovellaan, ja mikäpä silloin voisi estää häntä ja miestänsä tekemästä mitä vain tahtoivat turvattomalle kuninkaalle? Ja lopuksi — mikä estäisi heitä ajamasta syytä noiden kahden unisen vartiosoturiniskoille, jotka siten joutuisivat syypääksi kuninkaan murhaan?

Innostuneena ihailen puolisonsa pelotonta älykkyyttä, Macbeth ei sen pitemmältä väitellyt vastaan, vaan yksissä neuvoin päätettiin heidän vieraansa, kuninkaan, murha.

Yö oli synkkä ja kolkko, kamalimpia mitä koskaan on nähty. Kuu laski kahdentoista aikaan, ja sitten oli pilkko pimeä, ei yhtäkään tähteä tuikkinut. Tuuli vinkui ja valitti linnan tornien ympärillä, savutorvia puhalsi maahan ja kummallisia ääniä kuului, jotka tuntuivat ennustavan tulevaa

onnettomuutta. Huuhkaja, tuo tuhoinen kuoleman julistaja, antoi kaiken yötä kuulla kamalaa huutoansa.

Linnan asukkaat tunsivat mielessään outoa levottomuutta, voimatta selittää sen syytä. Aika oli myöhälle kulunut, kun he lähtivät yölevolle, ja sitten oli useimpien mahdoton päästä uneen, myrsky kun riehui niin rajusti ulkona. Mutta mitä heidän keskuudessaan tapahtui, sitä he eivät aavistaneet.

Määrätyllä hetkellä Macbeth, väristen kammosta oman hirmutyönsä tähden hiipi Duncanin huoneeseen ja murhasi kuninkaan. Tämä näytti niin tyyneltä ja rauhalliselta maatesaan siinä uneen vaipuneena, että murhaaja yht'äkkiä tuli tunnonvaivoihin ja hän seiso i kuin paikkaan naulattuna katsellen kauhulla tekoansa. Vierekkäisessä suojassa kaksi kuninkaan palvelijaa kavahti pystyyn ja huusi unissaan. Toinen nauroi, ja toinen kirkkaisi „murhaa!“ niin että he herättivät toisensa, ja Macbeth seiso i kuunnellen heitä. Mutta mumisten rukouksen he kääntyivät toiselle kyljelleen, ja vihdo i Macbeth tointui hämmennyksestään sen verran, että hän voi hiipiä takaisin vaimonsa luo ja sanoa hänelle että teko oli suoritettu.

Mutta vaikka Macbeth olikin voinut terästä ä luontoansa senverran että saattoi tähdätä surman-iskun, tuns i hän kuitenkin pian kaiken rohkeutensa raukenevan. Hän värisi kauhusta nähdessään hurmeen tahraavan käsiään, ja hänen puolisonsa kykeni töin tuskin ravistamaan häntä hereille siitä huumauksesta, joka näytti hänet vallanneen.

„Ei pidä koskaan vaivata päätänsä sellaisilla asioilla; — saattaa tulla hulluksi“, sanoi hän, kun Macbeth kertoi mitä oli tapahtunut kuninkaan huoneessa.

„Olin kuulevinani äänen huutavan: 'älä nuku enää! Macbeth murhaa unen' — jatkoi hän —“ niin, tuon viattoman unen, sairasten sydänten palsamin, luonnon oman virkistykseen, parhaan ruoan elämän pöydällä —“

„Heikko raukka mikä oletkaan! Anna mulle aseet!“

Mitä sinä tarkoitat?“ keskeytti lady Macbeth.

„Koko talossa huudettiin 'Älä nuku enää! Glamis on tappanut unen, ja siksi ei Cawdor saa unta enää, Macbeth ei saa unta enää'.“

„Kuka se niin huusi?“ sanoi Lady Macbeth tuskastu-
neesti. „Arvoisa thani, jalo voimasi veltostuu jos noin hupsu-
maisista asioista hautelet. Mene noutamaan vähän vettä pestäk-
sesi pois tuon ruman todistuksen kädestäsi. Mitäs toitkan
nuo puukot tänne? Niiden paikka on siellä sisällä. Ja tuhri
makaavat kamaripalvelijat verellä.“

„En minä enää mene sinne“, sanoi Macbeth. „Minua
pelottaa ajatellakin tekoani — nähdä se vielä kerran, sitä en
uskalla.“

„Heikko raukka mikä oletkaan? Anna mulle aseet!“
puhkesi lady Macbeth halveksivasti puhumaan. „Ne jotka
nukkuvat ja kuolleet ovat tyhjiä kuvia; — lapsia pelottakoon
maalattu pirunkuva!“

Näin sanoen hän tempasi tikarit puolisonsa veltoista
käsistä, vei ne takaisin kuningas Duncanin huoneeseen ja
pisti ne raskaasti nukkuvien palvelijain käsiin tehdäkseen
uskottavaksi että he ne olivat kuninkaan murhanneet.

Ennenkuin lady Macbeth ehti puhua mitään enempää
miehelleen, kuului kolkutusta linnan ulkoportilta, ja hän käski
tämän mennä kiireesti ottamaan yllensä yöpuvun, ettei ku-
kaan huomaisi heidän valvoneen, jos heitä kutsuttaisiin saa-
puville.

Tuo vastasaapunut oli skotlantilainen aatelismies ni-
meltä Macduff, jonka kuningas oli käskenyt tulemaan puheil-
leen aikasin aamulla. Hän laskettiin sisään Duncanin huo-
neeseen, jossa rikos tietysti heti huomattiin. Nyt syntyi
yleinen kauhistus ja sekamelu. Macbeth oli olevinaan yhtä
murheellinen kuin kaikki muutkin. Koko linna hälytettiin
liikkeelle, hätäkelloa soitettiin. Macduff huusi Banquoa ja
molempia nuoria Malcolm ja Donalbein prinssejä. Lady

Macbeth tuli kiireesti juosten sisään, ikäänkuin vasta herätettyinä unesta.

Peläten mitä nuo molemmat kamaripalvelijat ehkä tulisivat sanomaan selvittyään unijuoman vaikuttamasta horrostilastaan, käytti Macbeth hyväkseen tilaisuutta yleisen sekamelskan vallitessa ja surmasi heidätkin sanoen syyksi, että hän nähdessään heidän pitävän käsissään rikoksensa selvät todistuskappaleet, nuo veriset väkipuukot ei enää voinut hillitä vimmaansa, vaan rankaisi heidät kuoleamalla.

Mutta kahden nuoren kuninkaanpojan epäluulot olivat heränneet; he pelkäsivät että se kavala ilkijuoni, jonka uhriksi heidän isänsä oli joutunut, väijyi heitäkin, eivätkä he tunteet oloansa turvalliseksi nykyisessä olinpaikassaan. Kun siis Macbeth kehoitti vieraitaan miehissä kokoontumaan linnan suureen saliin neuvottelemaan mitä olisi tehtävä läheisimmän tulevaisuuden varalta, pakenivat he salaa pois ja päättivät paremman turvallisuuden takia lähteä eri suunnille, vanhempi veli, Malcolm, Englantiin, nuorempi, Donalbain Irlantiin.

Vieras juhlapidoissa.

Macbeth oli nyt noussut mahtavuutensa huipulle: Glamis'in ja Cawdorin thanista oli hän tullut kuninkaaksi, ja näin oli noita-akkojen ennustukset käyneet todellisesti toteen. Mutta Macbeth ei ollut vielääkään tyytyväinen. Hänen tiellään uhkasi vielä yksi vaara. Banquo, hänen entinen ase-toverinsa, epäili häntä ja aavisti hänen käyttäneen konnan juonia päästäkseen nykyiseen korkeaan asemaansa. Ja Macbeth puolestaan pelkäsi Banquoa, syystä että tämä oli luonteeltaan ja ajatustavaltaan jalo ja rehellinen, mieleltään peloton sekä arvosteluissaan viisas ja järkevä.

Ulkonaisesti kohteli Macbeth häntä mielistelevän kohteliaasti, mutta sydämessään oli hän lujasti päättänyt päästä

erilleen tästä vaarallisesta alamaisesta. Mitä iloa koko kuninkuudesta olisikaan, ellei saisi hallita turvallisesti? Ja lisäksi, silloin kun nuo kolme noitaa kanervakankaalla nimittelivät Macbethia kuninkaaksi, olivat he tervehtineet Banquoa monen kuninkaan kantaisäksi. He asettivat hedelmättömän kruunun Macbethin päähän ja kuihtuneen valtikan hänen käteensä, jos ei mikään oma poika seuraisi häntä valtaistui-mella. Näin ollen hän olisi Banquon lasten takia tahrannut sielunsa ja murhannut hyvän Duncan kuninkaan — ainoastaan heidän tähtensä! Macbeth päätti astua vielä askeleen rikoksen tietä, tappaa sekä Banquon että hänen nuoren poikansa Fleancen.

Eräänä ehtona puuhattiin suuria pitoja linnassa. Banquoa kutsuttiin erityisesti saapumaan juhlaan; sekä Macbeth että lady Macbeth pyysivät häntä tulemaan, ja hän lupasi palata hyvissä ajoin ehtiäkseen juhlaan, vaikka hänen olikin samana päivänä puolipäivän jälkeen ratsastettava jollekin asialle. Macbeth kysyi, oliko hänen kauaskin ratsastettava, ja Banquo vastasi retkeensä kuluvan koko ajan siitä hetkestä illalliseen asti — mahdollista että hänen oli vielä lainattava tunti tai pari yöltä, ellei hänen hevosesensa ollut hyvin joutuisa juoksulleen.

„Et saa puuttua meidän juhlastamme“, sanoi Macbeth.

„En jää tulematta, Teidän korkeutenne“, vastasi Banquo.

„Olemme kuulleet että tylyt sukulaisemme oleilevat Englannissa ja Irlannissa eivätkä tunnusta tappaneensa isänsä“, jatkoi Macbeth, joka nyt oli uskovinaan että kuningas Duncanin molemmat pojat olivat surmanneet hänen. „Vaan enemmän tästä huomenna. Nyt ratsaille vaan! Hyvästi! Tervetultua jälleen ehtoolla!“

Vielä kysäisi hän äänellä, joka oli tarkoitettu osoittamaan välinpitämättömyyttä, josko Fleance oli seuraava isänsä mukana tuolle matkalle.

Banquo vastasi myöntävästi ja lisäsi että heidän oli heti riennettävä matkalle, jolloin Macbeth lausuttuaan vielä pari kohteliasta hyvästijättösanaa antoi hänen lähteä.

Mutta heti hänen lähdettyään antoi Macbeth määräyksen eräälle palvelijalle, ja kaksi julman ja hirvittävän näköistä miestä noudettiin salaa hänen luoksensa. Nämä olivat kaksi salamurhaajaa, jotka hän oli palkannut tappamaan Banquon. Sittekin he olivat suostuneet suorittamaan hirveän työn, lupasi hän tunnin perästä ilmoittaa heille ajan sekä paikan, jonne heidän oli asettuminen väijyksiin, sillä murhan täytyi tapahtua vielä samana yönä ja jonkun matkan päässä linnasta. Niinikään hän teroitti heille ankarasti, että heidän tuli suorittaa tehtävänsä sääntilleen ja huolellisesti, ja että nuori poika Fleance välttämättä oli tapettava isänsä kera, sillä Macbethille oli yhtä tärkeää että hän katoaisi tietämättömiin kuin hänen isänsä.

Murhaajat lupasivat noudattaa ohjeita, ja niin hän laski heidät luotansa.

Jos Macbethin mieli oli levoton ja salaisten huolten ahdistama, ei hänen puolisonsa suinkaan ollut onnellisemmassa tilassa. Hän oli nyt päässyt kunnianhimoisten toiveitensa perille: hänen puolisonsa oli Skotlannin kuningas. Mutta kruunu, joka säteili kuningattaren ohimoilla, ei voinut lumota nukuksiin sitä huolta, joka alati kalvoi hänen sydäntään ja ryösti rauhan siitä.

„Voittomme kaikki tyhjäksi raukeaa,
jos sielu siit' ei tyydytystä saa;
parempi olla murhattujen mailla
kuin murhaajana tunnon rauhaa vailla.“

Siinä se heidän kurjuutensa salainen syy: tuo uneksittu „onni“, jota Macbeth ja lady Macbeth olivat niin kiihkeästi halunneet, oli vääryydellä ja rikoksella hankittu ja sentähden

se ei tyydyttänyt heitä eikä antanut heille tunnon rauhaa. Miltä heistä näin ollen elämä tuntui, kun sydän oli väsynyt, mieli apea ja raskas, sen voi arvata. Vaikea olisi ollut sinä päivänä löytää Skotlannissa surkeampaa pariskuntaa kuin kuningas ja kuningatar heidän komeassa puvussaan, sinä iltana jona heidän oli upeat juhlapitonsa vietettävä.

Mutta lady Macbethin uljas, peloton luonne ei nytkään sallinut alakuloisuudelle valtaa, vaan hän koetti parastaan rohkaistakseen miestänsä ja riuhtaistakseen hänet siitä synkästä haluttomuudesta johon tämä oli vaipunut.

„Kuinka on laitanne nyt, majesteetti?“ hän kysyi. „Miksi oleskelet yksin, seurustellen synkkäin aatosten ja hirmuhaaveiden kanssa? Ei pidä hautoa päätänsä asioilla, jotka eivät enää ole autettavissa: mikä on tehty, jääköön silleen!“

„Me olemme ainoastaan repineet verilihalle käärmeen ihon, vaan emme tappaneet käärmettä“, vastasi Macbeth, joka aina vain murehti mahdollisesti uhkaavia vaaroja. Kai-ken päivää hän ajatteli menneitä asioita tai sommitteli itseksseen uusia katalia juonia turvatakseen itseään vaaroilta, ja yöllä häntä ahdisti mitä hirveimmät unet. Tässä yhtenäisessä levottomuuden tilassa hän jopa kadehtien ajatteli sen miehen häiriintymätöntä lepoa, jonka hän oli surmannut.

Parempi olla kuolleitten kanssa, jotka oman rauhamme takia olemme lähettäneet ikuiseen rauhaan, kuin elää täällä edelleen alituisen sieluntuskan kidutettavana. Duncan lepää haudassaan, nukkuen suloisesti elämän puuskapäisen kuumeen perästä. Hänelle on kavallus tehnyt pahimpansa; ei teräs, ei myrkkyy, ei kotoinen kapina eikä ulkonainen vihollinen voi enää vahingoittaa häntä.“

„Mitäs noista, jalo puolisoni!“ viihdytti lady Macbeth, „sulosta sumeat katseesi! pois pilvet otsaltasi ja esiinny iloisena ja hauskana vieraittesi seurassa tänä iltana!“

„Kyllä niin, armaani, ja tee sinäkin samoin“, sanoi Macbeth. „Voi kurjaa! sieluni kihisee täynnään skorpioneja! Tiedät, että Banquo ja hänen poikansa Fleance elävät vielä?“

„Mutta eivät tule elämään iäti“, sanoi lady Macbeth.

„Niin, siinäpä lohdutukseni onkin; heidän kimppuunsa voidaan hyökätä“, sanoi Macbeth, ja sitten hän hämärillä, salaperäisillä sanoilla viittasi vaimolleen johonkin julmaan, vielä samana iltana suoritettavaan tekoon, vaikka hän kieltäisi selvin sanoin ilmoittamasta siitä hänelle sen tarkempaa. — „Rakas lapsi“, lausui hän lopuksi, „nauti tietämättömyyden viattomuutta, kunnes ihastut siitä mitä on tapahtunut. Sanani ihmetyttävät sinua, mutta pysy hiljaa — synty voimistuu vain synnistä.“

Suuri juhla-ateria oli valmistettu linnan avaraan juhlasaliin. Kuningas ja kuningatar astuivat sisään ja heidän seurassaan Lennox'in ja Ross'in thanit ynnä joukko muita Skotlannin jalosukuisia miehiä. Macbeth pyysi heitä istumaan, lausuen itsekunkin sydämellisesti tervetulleeksi. Samalla kuin vieraat istuutuivat pöytään, siirtyi oviverho erään sivukäytävän suusta syrjään ja sisään kurkisti raa'an ja tuimannäköinen naama. Jättäen penkin — sillä siihen aikaan ei ollut tuoleja — jolle hän juuri aikoi istuutua pöydän päähän vieraittensa keskelle, Macbeth meni puhuttelemaan kutsumatonta vierasta. Se oli toinen palkatuista salamurhaajista, joka tuli ilmoittamaan että Banquo sopimuksen mukaan oli tapettu.

Macbethia ilahutti suuresti tämä tieto, mutta ilo muuttui kohta taas mielihahaksi ja peloksi, kun hän kuuli nuoren Fleance pojan päässeen pakoon. Banquon poika sehän oli vastaisuudessa tuleva kuninkaaksi! Mutta Macbeth koetti lohduttaa itseään sillä ajatuksella että, kuten hänen sanansa osuivat, „täysikasvuinen käärme oli saatettu vahingottomaksi,

ja toistaiseksi ainakaan ei nuorella käärmeellä ollut hampaita millä purra.“

Macbeth seiso i niin synkkiin ajatuksiin vaipuneena, että lady Macbethin täytyi kehoittaa häntä muistamaan isännän velvollisuuksiaan. Kuningatar parka! hänellä oli vaikea tehtävä sinä iltana. Ei siinä kyllä, että hänen täytyi taiten salata oma onneton tilansa, hänen täytyi myöskin rohkaista puolisonsa masentunutta mieltä sekä koettaa kaunistella hänen kummallista käytöstään, samalla kuin hän itse jakeli hymyilyjä ja maireita sanoja joka suunnalle. Aika ajoin Macbethin onnistui teristää itseään hereille ja näköjään elpyä entiselleen, mutta hänen hilpeytensä oli teeskenneltyä, ja puolisonsa pelkäsi joka hetki että hän ilmaisisi itsensä. Lady Macbethin kehoituksesta hän kuitenkin astui pöydän ääreen ja ponnisti voimiaan puhuakseen rattoisasti vieraille.

„Eikö Teidän korkeutenne suvaitse istua?“ sanoi Lennoxin thani.

Se paikka, johon Macbeth oli aikonut istua, kun hän meni puhumaan murhaajan kanssa, oli jäänyt tyhjäksi, mutta nytpä, kaikkien muiden vieraitten huomaamatta, eräs outo olento livahti sisään ja istuutui siihen.

„Kunhan vain Banquo olisi seurassamme“, lausui teeskennellen Macbeth, „olisi koko maan kunnia täällä koossa, ja toivonpa että hän omasta syystä viipyy niin kauan poissa eikä minkään tapaturman takia“ . . .

Rossin thani lausui tähän, että Banquo ansaitsi moitetta siitä että hän ei pitänyt lupaustaan. Ja uudestaan hän pyysi Macbethia kunnioittamaan vieraita seurallansa.

„Pöytä on täynnä“, sanoi Macbeth.

„Tässä on tyhjä sija, teidän korkeutenne“, sanoi Lennox.

„Missä?“

„Tässä, hyvä kuningas“, sanoi Lennox, osoittaen penkiä jonka Macbeth oli ensin valinnut. Mikä teidän korkeutenne mieltä niin kiihdyttää?“ hän lisäsi levotonna, sillä Mac-

beth seisoi kammolla tuijottaen sitä mikä muista näytti olevan vain tyhjä istumapaikka.

Ja kylläpä rikollisen kuninkaan sopikin täydellä syyllä vavista ja käydä kalpeaksi kasvoiltaan, sillä samalla paikalla, joka kaikkien muiden mielestä oli tyhjä, näki hän murhatun Banquon verisen haamun.

„Et voi sanoa, että minä sen tein — älä noin ravistele verisiä häituvias minulle!“ hän huusi astahtaen kammostuneena taappäin.

„Hyvät herrat, nouskaa pois, kuningas voi pahoin“, sanoi Rossin thani.

Mutta lady Macbeth koetti hartain sanoin tynnyttää hämmästyneitä vieraita vakuutellen heille että se oli vain satunnainen pahoinvoinnin puuska, jommoisia kuninkaalla oli ollut nuoresta asti.

„Syökää ja älkää katsoko häntä — se vain pabentaa kipua“, sanoi hän. Hiljemmällä äänellä hän sitten ankarasti käski puolisoaan heittämään tuommoiset houreet mielestään. Mutta Macbeth ei ottanut kuullakseen hänen nuhteitaan. Silmät selällään hän tuijotti kummitusta, jonka vain hänen syyllinen mielikuvituksensa keksi, ja vasta aaveilmiön hälvettyä näkyvistä, tointui hän jälleen tajuunsa horrostilastaan. Hetkisen aikaa hänen äänensä taas soinnahi hilpeälle ja vaatien esiin viiniä joi hän kaikkien läsnä olevain terveydeksi.

„Ja juokaamme myös malja ystävämme Banquon terveydeksi, hänen jota kaipaamme“, lisäsi hän rohkeasti. „Jospa hänkin olisi täällä! Hänen ja koko tämän arvoisan seuran malja!“

Tuskin oli nämä sanat lausuttu, kun murhatun haamu jälleen ilmestyi Macbethin eteen. Kiljahtaen kauhusta hän taaskin hypähti taappäin syytäen suustaan tulvanaan rukoi-levia ja uhmaavia sanoja. Lady Macbeth yritti vielä kerran sukoilla vikapaikkaa ja kääntää vieraitten huomion toisaalle, mutta hänen puolisonsa hurjia houreita ei käynyt niin hel-

posti peittelemisen, ja peläten niitä epäluuloja joita väkisin-kin täytyi syntyä hänen sekavista säikähtyneistä sanoistansa, jätti kuningatar kiireesti vieraat hyvästi, sanoen syyksi, että kuninkaan pahoinvointi näytti vielä kestäväen.

Kun vieraat olivat lähteneet ja mies ja vaimo jääneet yksin, oli vaimo liian väsynyt ja onneton voidakseen enää nuhdella miestänsä tai kysellä häneltä mitään. Kasvot harmaan kalpeina ja kauhusta väristen seisoi syyllinen pariskunta autiossa salissa keskellä häiriintyneen juhlakemun jätteitä ja sammumaisillaan olevia tulisohtuja, joiden liekit leikkuttivat harmaana hämärtävän päivän koitossa. Hävinneen loiston kyteviä jälkiä, yksinäisyys, epätoivo — kaikki tuo näytti kuvaavan heidän omaa hukkaan-mennyttä elämäänsä.

Jonkun ajan kuluttua Macbeth jälleen tyyntyi ja tointui. Häntä näytti elähyttävän jonkinlainen hurjan epätoivon rohkeus. Hän oli astunut niin pitkälle veristä tietänsä, että hänestä tuntui mahdottomalta enää palata; niinpä hän siis päätti armottomasti raivata tieltään jokaisen oman etunsa esteen. Hän se nyt oli johtajana, eikä enää lady Macbeth. Banquon murhan oli hän omin päin pannut toimeen, eikä hän myöskään kysynyt puolisoltaan neuvoa erään uuden hirmutyön suhteen, jota hän jo oli itsekseen suunnitellut.

Mutta syyllisyyden tunnosta yltyneen taikauskonsa pakottamana hän päätti toisena aamuna aikaisin lähteä noita-
sisarten puheille kanervakankaalle ja, jos mahdollista, tiedus-
tella heiltä, mitä onnenvaiheita kohtalolla vielä oli häntä var-
ten varattuna.

Noitien luola.

Macbeth oli petoksella anastanut valtaistuimen, ja hän ei luottanut ollenkaan alamaistensa uskollisuuteen. Hän pelkäsi että he yhtyisivät salaliittoon tuodakseen takaisin Dun-

canin pojat, ja hänellä oli salaiset urkkijansa vakoilemassa jok'ainoata ylhäistä aatelisperhettä. Banquon jälkeen pelkäsi hän enimmin Macduffia, Fifen thania, ja kun tämä kieltäysi tottelemasta tyrannin käskyä saapumaan noihin suuriin juhlapitoihin, oivalsi Macbeth että tästä nousisi hänelle vaarallinen vihollinen, ja hän päätti viipymättä poistaa tämän tieltään. Mutta ennenkuin hän ehti saada hänet käsiinsä, pakeni Macduff maasta jättäen puolisonsa ja lapsensa Fifen linnaan. Itse lähti hän Englannin kuninkaan hoviin pyytämään hänen myötävaikutustaan nuoren Malcolm prinssin asettamiseksi valtaistuimelle.

Oli joku aika kulunut Macbethin palatsissa vietettyjen kemujen jälkeen. Kolkossa luolassa, kaukana ihmisten ilmoilta puuhailivat nuo kolme noita-akkaa keittäen kauheaa loitsujuomaa jotakin häjyä ja kamalaa tarkoitusta varten. Keskellä luolaa seisoi kiehuva kattila, jonka ympärillä akat tanssivat tehden jos joitakin rumia ja kummallisia elkeitä ja metkuja, samalla kuin kukin vuorostaan heitti pataan jonkun iljettävän aineen. Liekit räiskyivät, ähisten tupruili savupilviä kattilan alta, ja karkeloidessaan rääkyivät noita-akat lauluntapaista:

„Kahta mointa lisää tointa!
Raada, riehu! Valkea liehu!
Kattila kiehu!“

Loitsujuoma oli valmiiksi keitetty ja oivasti onnistunut, kun luolan oviaukolta kuului koputusta. Yksi noidista katsahti ylös vilkuttaen viekkaasti kuopalle painuneita silmiään.

„Nyt jotakin pahaa lähenee
kun peukalonpäättäni kirvelee.
Ken oletkaan,
käy sisään vaan!“

Mik' on tuo, joka nousee niinkuin kuninkaan taimi."

Ovi ammahti auki itsestään, ja Macbeth astui sisään. Uteliaisuudestaan huolimatta hän jäi seisomaan kuin kivettyneenä kammottavan ilmiön edessä. Luolan pimeyden valaisi silloin tällöin tulenliekkien lieskahdus, ja nuo kolme ilkeää irvinaamaa, jotka tirkistivät häneen pimeän piilosta, olivat tosin omiansa pelottamaan ja kauhistamaan rikollista sielua.

„No, te piilevät, mustat sydänyön noita-akat, mikä teillä on toimena?“

„Nimetön toimi“, vastasivat akat yhteen ääneen.

„Minä rukoulen teitä kautta sen mitä toimitte, miten hyvänsä saanettekin tietonne, vastatkaa minun kysymyksiini!“

„Puhu! kysy! Me vastaamme sulle!“ sanoivat noidat.

„Kuuletko sen mieluemmin *meidän* kuin herrojemme suusta?“

„Kutsukaa ne — antakaa minun nähdä ne!“

Ensimmäinen noita heitti taas joitakin kamalia loitsuaineita pataan, ja sitten kaikki kolme lauloivat yhteen ääneen:

„Tulkaa! suuret, pienet tuokaa
nähtäviimme! Apu suokaa!“

Salama leimahti, ukkonen jyrähti, ja keskeltä sinistä savupilveä kohosi kattilan höyrystä asevarusteinen pää.

„Sano minulle, sä tuntematon voima —“ alotti Macbeth.

„Hän tuntee sinun ajatuksesi“, sanoi ensimmäinen noita, „kuule hänen puhettaan; mutta ole itse vaiti!“

„Macbeth, Macbeth, kavahda
Macduff thania! Muut'en lausu — laske ma!“

„Kuka oletkaan, kiitos sulle tästä varoituksesta“, sanoi Macbeth ilmestyksen hälvettyä näkyvistä. „Sinä lausuit oman pelkoni —; mutta vielä sana —“

„Ei hän tahdo olla käskettävänä“, sanoi noita. „Mutta tässä on toinen, edellistä vielä mahtavampi.“

Taaskin jyrähti ukkonen, ja uusi ilmestys nousi kattilasta, verta valuva lapsi.

„Macbeth, Macbeth, Macbeth!“

„Tuossa olisi ääntä kolmen korvan kuulla, jos mulla niin monta olisi.“

„Verinen oo ja pelvoton, niin voittaa voit kaikki — Macbeth'ia vahingoittaa vaimosta syntynyt ei voi.“

„No, elä sitte, Macduff, mitä minun tarvitsee sinua peljätä!“ huusi Macbeth. „Mutta tahdonpa turvata itseni kahta

„Birnamin metsä kulkee.“

turvallisemmaksi. Et saa sittenkään elää! Sun täytyy kuolla, jotta voisin sanoa kalpealle pelolleni: 'sinä valehtelet!' ja nukkua raju-ilmankin raivotessa.“

Ukkonen räjähti kolmannesti, ja kolmas näkö ilmestyi — kruunupäinen lapsi, puu kädessä.

„Mik' on tuo, joka nousee niinkuin kuninkaantaimi, lapsen otsallansa vallan-seppel?“

„Kuuntele, mutt' älä puhu!“ komensivat noidat ja ilmestys lausui:

„Oo uljas niinkuin leijona! Älä huoli, vaikk' ympärillä vinkuu vihan nuoli;

Ei Macbethia kukaan ennen voita,
kuin kohti Dunsinanin kukkuloita
Birnamin metsä kulkee.“

„Se nyt ei voi milloinkaan tapahtua!“ huusi Macbeth, oikein keventynein mielin, kun kuningas-lapsi taas vaipui kattilaan. Kukapa voisikaan siirtää metsän ja käskeä puita irroittamaan juuriansa maan siteistä? Kaikki ennustukset olivat suotuisia. Tulevaisuus näytti kirkkaana ja valoisaan avautuvan hänelle. Vielä kuitenkin hänen sydämensä halusi saada selville yhden asian.

„Sanokaa minulle, jos tietonne kannattaa niin pitkälle, tulevatkohan Banquon jälkeläiset koskaan hallitsemaan tässä valtakunnassa?“

„Älä tutki enempää“, kuului tietäjänäisten vakava varotus.

„Minä *tahdon* saada vastauksen. Kieltäkää minulta se, ja ikuinen kirous on kohtaava teitä! Antakaa minun tietää! Miksi kattila vajoo ja mitä melua tämä on?“ — Silloin alkoi kuulua torvien räminää.

„Tul . . . tul . . . tul . . . !
Tulkaa, varjot, vaivatkaatte
häntä — sitten mennä saatte!“

Luolan pimeässä kumotti kummallinen valonvälke, ja verkalleen vaelsi peräkkäin ohitse kahdeksan kuningasta; viimeisellä oli peili kädessä ja häntä seurasi Banquon haamu.

Hirveä näky! Sittenhän tietäjänaiset kuitenkin olivat puhuneet totta ja Banquon jälkeläiset ne sukupolvi toisensa perästä arvaamattoman pitkälti tulisivat istumaan Skotlannin valtaistuimella! Sillä peilissä, jota kahdeksas kuningas piti, kuvastui vielä useita muita ja muutamilla heistä oli valtakunnan-omenoita kaksittain ja kolme valtikkaa.

„Mitä? Niinkö siis on käyvä?“ kysyi Macbeth, ja ensimmäinen noita vastasi:

„Niin aivan. — Mutta mik' on syy
kun Macbeth noin nyt ällistyy?
Hei, siskot! taikariemullamme
nyt häntä ilahuttakaamme!
Ma ilman loihdin soimaan.
Hei, tulkaa karkeloimaan!
viel' kuningas kiittänee, kun koimme
hänt' ilahuttaa miten voimme.“

Alkoi soida huumaava sävel, huimaa vauhtia pyöri tanssi, ja sen pyörteisiin häipyivät noidat; kattila vajosi maan sisään, ja Macbeth seiso i yksin kolkossa luolassa.

Birnamin metsä.

Kun Macbeth kuuli että Macduff hänen valtaansa uhmaten oli paennut Englantiin, kosti hän hänelle julmasti. Hän antoi käskyn, että Fifen linna oli äkkiylläköllä valloitettava ja Macduffin vaimo ja lapset surmattavat. Macbethin jumalattomat käskyt toimitettiin, ja Fifen thanin puoliso, lapset ja palvelijat, sekä jokainen ihmisparka linnassa lyötiin säälimättä kuoliaaksi.

Skotlanti oli kauan huokaillut tyrannin raskaan ikeen alla, ja tämän verisen hirmutyön jälkeen syttyi kapina ilmieliekkiiin. Kun siis Macduff palasi Englannista tuoden mukanaan nuoren Malcolm prinssin, niin kokoontui lukuisasti aatelismiehiä heidän lippunsa alle. Macduff, joka hehkui halusta saada kostaa kaikkien armaittensa puolesta, vannoi kalliin valan, että jos tyranni milloinkaan joutuisi hänen miekkansa ulottuviin, hän ei hengissä koskaan pääsisi pakoon.

Murheissa ja huolissa, joita nyt yhä taajempaan alkoi kasaantua Macbethin pään päälle, hänellä ei myöskään enää ollut pontevan puolisonsa älyä ja neuvoja apunaan ja turvaan. Lady Macbethin oli rangaistus jo saavuttanut hänen pahoista teoistaan. Hänen uhkamielinen rohkeutensa oli murtunut ja paha omatunto vaivasi häntä öin ja päivin yhtenäin. Usein havahti hän pelästyen unestaan, ja unta nähdessään hän ehtimiseen toimitti uudestaan sen teon, joka tapahtui tuona yönä jolloin Duncan oli vieraana heillä. Lääkäri, joka oli kutsuttu hoitamaan häntä, ei osannut selittää tuon taudin syytä, joka näytti hivuttavan häntä, mutta kuningattaren kamarirouva kertoi hänelle, että lady Macbeth öisin kävi unissaan, jolloin hän puhui outoja sanoja ja käyttäytyi kummallisesti.

Lääkäri päätti silloin itse valvoa ja katsoa mitä tapahtuisi. Kahtena yönä oli kaikki hiljaa, mutta kolmantena, juuri kun hän puheli kamarirouvan kanssa, astui lady Macbeth sisään yönutussaan ja palava kynttilä kädessään. Hänen silmänsä olivat auki, mutta ilmeisesti hän ei nähnyt mitään; hän kävi unissaan.

Laskettuaan alas vahakynttilän alkoi hän hieroa käsiään, ikäänkuin pesten niitä, ja kaiken aikaa hän puhui matalalla äänellä. Hänen katkonaisista lauseistaan saattoi helposti arvata, mikä rikos se hänen aivoissaan kummitteli. Sekaisin sanojen kanssa, jotka koskivat Duncanin murhaa, tuli moitteita hänen miehelleen tämän puuttuvasta rohkeudesta ja senjälkeen viittauksia muihin rikoksiin — Banquon murhaan sekä Fifen thanin vaimon ja lasten murhiin. Ja kaiken aikaa lady Macbeth vain hieroi hieromistaan käsiään, mutta ilman mitään hyötyä — ei mikään voinut koskaan enää puhdistaa niitä.

„Tässä on vielä veren hajua, eivät Arabian kaikki sulolemut voisi puhdistaa tätä kätöstä“, hän huokaili ikäänkuin sydämensä olisi ollut pakahtua.

„Sekös vasta huokaus!“ sanoi lääkäri. „Raskas taakka painaa sitä sydäntä.“

„En minä vain tahtoisi kantaa rinnassani sellaista sydäntä, en vaikka saisin koko henkilön korkeuden“, sanoi kamarirouva.

„Tähän tautiin ei minun taitoni pysty“, sanoi lääkäri. Mutta olen tuntenut ihmisiä, jotka ovat käyneet unissaan ja kuitenkin kristillisesti kuolleet sängyssään.“

„Pese kätesi, ota yönuttu yllesi äläkä näytä niin kalpealta!“ mutisi lady Macbeth. — „Sanon sulle vieläkin ker-
ran, Banquo on haudattu eikä pääse haudastaan mihinkään. Makuulle, makuulle! Portilla kolkutetaan! Tule, tule, tule, anna kätesi mulle! Kerran tehtyä ei saa enää tekemättömäksi. Mene makuulle, makuulle!“ Ja ikäänkuin laahaten mukanaan jotakin näkymätöntä henkilöä, joka vastusteli, otti lady Macbeth taas käteensä kynttilän ja poistui hitaasti näkyvistä.

Näiden herkeämättä öin päivin jatkuvien tunnon tuskien tuottama jännitys oli liikaa lady Macbethinkin lujalle luonnolle, eikä hänellä enää voinut olla monta elonpäivää jälellä.

Macbeth itse oli jonkinlaisen mielettömyyden rajalla. Toiset sanoivat että hän oli hullu; toiset, ne jotka vähemmin vihasivat häntä, sanoivat sen olevan sotavimmaa. Miten asiantaita lienee ollutkaan, varma on, että hän ylen ärtyneeltä mielentilaltaan ei kyennyt tekojansa hallitsemaan eikä hän osannut järjellisesti varustautua kohtaamaan tulossa olevaa taistelua. Mutta vaikka sairaana sielultaan ja kaiken toivon menettäneenä ponnisti hän kaiken rohkeutensa ja päätti taistella järkähtämättä loppuun asti, taistella vimmatusti niinkuin näännyksiin ahdistettu peto.

Englantilaiset joukot, joita johtivat Malcolm ja Macduff, olivat aivan likitienoilla, ja skotlantilaisten aatelismiesten oli määrä soturiparvineen yhtyä näihin lähellä Birnamin metsää. Täältä tuli liittoutuneitten sotajoukkojen marssia Dunsinanin

linnaa kohden, jossa Macbeth silloin oli ja jonka hän oli vahvasti varustanut.

Ilma oli täynnä huhuja jotka kertoivat vihollisen tavattomasta miesluvusta, mutta Macbeth, joka koetti rauhoittaa mieltänsä noitien ennustuksilla, kielsi sotamiehiänsä kertomasta hänelle enää mitään tällaisia tietoja.

„Ennenkuin Birnamin metsä lähtee liikkeelle Dunsinania vastaan, ei minun ole mitään peljättävää“, sanoi hän. „Kuka tuo Malcolm nulikka on? Eikö hän ole vaimosta syntynyt? Henget, joiden tiedossa kaikki ihmiskohtalot ovat, sanoivat minulle näin: 'Älä pelkää, Macbeth; ei kukaan naisesta syntynyt milloinkaan saa sinua voitetuksi!'“

Sentähden kun kalpea ja vapiseva sanansaattaja toi tiedon, että kymmentuhatta englantilaista sotamiestä oli marssimassa Dunsinania kohden, tukki Macbeth häneltä suun herjauksilla ja kirouksilla. — Mutta kun tämä hetkellinen kuohahdus oli asettunut, vaipui hän jälleen alakuloisuuteen.

„Olen sairas sydämestäni“, sanoi hän; „olen elänyt tarpeeksi kauan. Elämäni on nyt ehtinyt syyspuoleen, keltaisten lehtien aikaan. Se minkä pitäisi tulla vanhuuden osaksi — kokea rakkautta, kunnioitusta, kuuliaisuutta ystäviltä — sitä en minä saa odottaa. Sen sijaan saan minä osakseni kirouksia, ei ääneensä lausuttuja, mutta sitä syvemmin tunnettuja, tyhjää lorua ja inhaa imartelua, jota sydän parka mielellään kieltäisi minulta, jos vain uskaltaisi.“

Mielenlannistus väistyi sitten taas uuden vimmanpuuskan tieltä, jonka vallitessa hän kokosi miehensä ja päätti tehdä mitä itsepäisintä vastarintaa, tuotiinpa sitten häntä vastaan jos kuinka suuria sotavoimia. „En pelkää surmaa enkä häviötä, ennenkuin Birnamin metsä tulee Dunsinania vastaan“, huusi hän, vieläkin kerran hakien turvaa ja lohdutusta noitien ennustuksesta.

Taaskin tuli Macbethille tietoja että englantilaiset lähestymistään lähestyivät ja että Skotlannin jalosukuiset keräytyi-

vät nuoren kuninkaanpojan lipun alle. Mutta hän ei vain ottanut siitä pelästyäkseen.

„Pankaa meidän lippumme liehumaan ulkomuurille“, hän ärjäisi. „Yhtenäin kirkuvat: 'Ne tulevat.' Meidän linnamme vankkuus ilkkuu ja uhmaa jokaista piiritystä — maat koot siinä, muurimme edessä, kunnes nälkä ja vilu on tehnyt heistä lopun!“

Kesken näitä sotaisia määräyksiä kuului naisten kirkunaa linnan sisältä ja Macbeth sai sanoman että kuningatar oli kuollut. Tuokion aikaa hän seiso i kääntäen salaman lyömänä. Sellaisenkö lopun siis saivat kaikki heidän kunnianhimoiset unelmansa ja suurensuuntaiset puuhansa! Jäinen viima hyyti hänen sydäntänsä ja katkerasti hän sanoi:

„Olipa tuo kuollut toiste, kun olisi ollut aikaa kuulla mointa sanomaa . . . Huomenna ja huomenna ja huomenna . . . näin sitä päivä päivältä vitkaan ryömitään elämän kirjan viimeiseen tavuun asti, ja jokainen eilispäivä on näyttänyt jollekin narrille tien haudan pölyiseen piiloon. Sammu, pieni kynttilänpätkä. Elämä ei ole muuta kuin vaeltava varjo, poloinen näyttelijä, joka tunnin aikaa teuhaa ja keikistelee näyttämöllä ja sitten katoa tietämättömiin. Se on tarina, jonka kertoo meille houru, tarina täynnä tyhjää pauhua ja teko-intoa, mutta merkitystä vailla.“

Mutta hänen synkkä ajatusjuoksunsa keskeytyi, kun sanansaattaja tuli kiireesti, kasvoissa kauhun ilme.

„Sä kieltäs tulet pieksemään — no, joutuun!“

Mies painui polvilleen Macbethin eteen.

„Armollinen herra, minun piti kertoa sitä minkä luulin nähneeni, mutta en tiedä miten voin sen tehdä.“

„Sano pois heti paikalla!“ lausui Macbeth kärsimättömästi.

„Kun seisoin vartioimassa kukkulalla, tähtäsin katseeni Birnamiin päin, ja kas! minun mielestäni rupesi metsä liikkumaan.“

„Sen sinä valehtelet, orja!“ ärjäisi Macbeth, kalveten harmaaksi raivosta, ja löi miehen maahan.

„Suuttukaa sitten mulle, jos *en* puhu totta“, visaili sanansaattaja; „voitte nähdä sen tulevan tuskin neljännespeninkulman päässä — niinkuin sanoin, liikkuvan metsän.“

„Jos puhut valhetta, ripustetaan sinut elävänä läheisimpään puuhun kunnes käperryt nälästä“, sanoi Macbeth. „Jos puheesi on totta, niin en välitä, vaikka sinä tekisit minulle samaa.“

Mutta hänen rohkeutensa alkoi horjua, ja hän alkoi aavistaa noiden häjyläisten kaksimielisyyden, joiden valheet kuuluivat todelta. „Älä pelkää ennenkuin Birnamin metsä kulkee Dunsinania kohden“, olivat he sanoneet. Ja nythän metsä oli tulossa Dunsinania kohden!

„Ylös! ylös! aseisiin!“ jyristi Macbeth. „Jos se, mitä hän julistaa, on totta, silloin ei ole apua paosta eikä tänne jäämisestä“, ajatteli hän alkaen lannistua mieleltään. „Alan kyllästyä aurinkoon — niin sortukoon aikaa vaikka koko maailma soraksi!“ — Mutta äkkiä vanha huimapäisyys taas leimahti vireille, ja hän huusi:

„Soittakaa hätäkelloa! Puhalla, myrsky! tuulkaa, tuulenhattarat! Ainakin tahdomme kuolla sotisovassa!“

Se kumma asia, josta sotamies oli tuonut tiedon, tapahtui todella, mutta sen selitys oli aivan yksinkertainen. Kun englantilaiset ja skottilaiset soturijoukot kohtasivat toisensa likellä Birnamin metsää, niin Malcolm, voidakseen paremmin salata vihollisilta sotamiestensä lukumäärän heidän marssiessaan Dunsinania kohden, käski joka miehen hakata itselleen tuuhealehtisen oksan ja kantaa sitä edessään siten eksyttääkseen vihollisen silmää. Kaukaa katsoen tätä heiluvien viheriäin oksain joukkoa, näytti todella siltä kuin Birnamin metsikkö olisi tulossa Dunsinania vastaan.

Noitien ensimmäinen ennustus oli pettänyt Macbethin, mutta hän tarttui vielä hurjalla epätoivolla kiinni toiseen.

Joka tapauksessa oli nyt muuten jo liian myöhää peräytyä: hänen täytyi taistella loppuun ja joko voittoa tai hävittäiniäiksi.

„He ovat sitoneet minut paaluun“, huusi hän. „En pääse pakoan, vaan mun täytyy kuin karhun kestää ahdistajaini usutus-ajoa. Missä on nyt se jok' ei ole vaimosta syntynyt! Häntä pelkään, en ketään muuta.“

Vimmatusti taistellessaan tappelukentällä kohtasi hän pian jonkun englantilaisten päälliköistä, jonka hän kohta löi kuoliaaksi. Macbeth naurahti pilkallisesti, sillä hän tunsikin nyt olevansa turvattu: hän ei pelännyt kenenkään vaimosta syntyneen heiluttamaa asetta.

Mutta koston hetki oli käsissä. Macduff, joka ei viitsinyt tappaa sotapalvelukseen palkattuja talonpoika parkoja, etsi kaikkialta Macbethia, lujasti päättäneenä joko surmata tyrannin tai pistää miekkansa tuppeen vuodattamatta pisaraakaan verta. Vihdoin hän löysi hänet.

Mutta Macbeth ei näyttänyt haluavan suostua hänen raivoisaan taisteluhaastoonsa.

„Kaikista ihmisistä olen karttanut yksin sinua“, hän sanoi. „Väisty tieltäni, sinä! Olen jo liaksi tahrattu sinun omaistesi verellä.“

„Minulla ei ole sanoja, miekkani puhuu puolestani“, vastasi Macduff.

He taistelivat, mutta hetken aikaan ei kumpikaan näyttänyt pääsevän toisestaan voitolle. Silloin Macbeth huusi Macduffille: „Sinä tuhlaat tyhjiin voimasi; yhtä hyvin voisit säiläsi terällä piirtää ilmaa kuin haavoittaa minua. Minä olen „kova“, ei minuun pysty mikään miekka, ei vaimosta syntynyt saa minua hengiltä!“

„Silloin olet hukassa!“ huusi Macduff. Ja kohta Macbeth ymmärsi noitien pettäneen hänet kahdenkertaisesti, sillä hänen toinenkin toivonsa meni hukkaan. Macduff sanoi näet hänelle syntymisensä tapahtuneen vähän toisin kuin

muiden kuolevaisten, niin että tavallaan saattoi sanoa, ettei hän ollut koskaan syntynyt.

„Kirottu olkoon se kieli, joka kertoi minulle tuon!“ lausui Macbeth, „sillä se herpasi minulta miehuuteni paraan voiman. Älä usko noita kaksikielisiä piruja, jotka petkuttavat meitä kahdella lailla! He täyttävät mitä lupaavat korvallemme, mutta pettävät toivomme. — Minä en tappele sinun kanssasi!“

„Ryhdy ryntäämään Macduff!“

„No antaudu sitte, kurja pelkuri!“ ivasi Macduff, „ja elä ollaksesi koko maailman kummasteltavana! Me maalautamme sinusta kuvan, kuten tehdään harvinaisten eläinten kanssa, ja pystytämme sinut riuvun nenään jossa on allekirjoitus: 'tässä saadaan nähdä hirmuvaltiasta!'“

Nämä sanat sytyttivät Macbethin uuteen raivoon. Epätoivon vimmassa hän syyti viimeiset uhmasanansa verivihollista vastaan.

„Minä en antaudu suutelemaan maata Malcolm nulikan jalkojen juuressa enkä minua kiroavan roskaväen hännättäväksi ja pilkattavaksi. Vaikka Birnamin metsä onkin tullut

Dunsinaniin ja sinä et ole naisen synnyttämä, teen sittenkin viimeisen ponnistukseni. Rintani turvaksi asetan kilpeni. Ryhdy ryntäämään, Macduff, ja kirottu olkoon se joka ensiksi sanoo: 'herkeä! riittää!'

Taistelu oli lopussa, ja kun voittoisat päälliköt kokoontuivat taistelulentälle, liehuvin lipuin ja soiton raikuessa, astui Macduff esiin, kantaen tapetun Macbethin päätä keihään nenässä, ja tervehti nuorta Malcolm prinssiä Skotlannin kuninkaaksi.

„Terve, kuningas! Sillä se sinä olet! Katso tässä on tyrannin ja vallananastajan kirottu pää! Maa on vapaa! Terve, Skotlannin kuningas!“

Ja torvet rämisivät, ja tuhansista suista kajahti huuto:

„Terve, Skotlannin kuningas!“

Kuningas Lear.

Myötäjaisiffä jäänyt tytär.

KOJA sitten eli Britanniassa kuningas nimeltä Lear, jolla oli kolme tyttäätä, Goneril, Regan ja Cordelia. Kuningas rakasti hellästi kaikkia tyttäriään, mutta varsinkin nuorinta, Cordeliaa. Vanhin tytär, Goneril, oli naimisissa Albanian herttuan kanssa, Regan oli naimisissa Cornwallin herttuan kanssa, ja Ranskan ja Bur Gundin prinssit kilpailivat keskenään kumpi Cordelian omakseen saisi.

Kun Lear kuningas vanhaksi tultuaan halusi vapautua kaikista hallitushuolista ja -toimista, päätti hän jakaa kunin-

gaskuntansa lastensa kesken, jättäen suurimman osan sille tyttäreille, joka rakasti häntä enimmin. Hän käski sentähden heitä, että he kukin vuorostaan lausuisivat, paljonko he häntä rakastivat, ja hän toivoi ja uskoi varmasti lempilapsensa, Cordelian, osoittavan että hänen rakkautensa oli syvin ja hellin.

Gonerililta, joka oli vanhin, kysyttiin ensiksi. Hän vastasi heti lipevällä kielellä, rakastavansa isäänsä enemmän kuin sanoilla voi ilmaista — enemmän kuin silmänsä valoa, ilmaa ja vapautta, yli kaiken mitä pidetään rikkaana ja harvinaisena, yhtä suuresti kuin elämää, hyvettä, terveyttä, kauneutta, kunniaa, niin paljon kuin lapsi ikänä on rakastanut . . . hengitys loppui kesken, kieli ei kyennyt sitä lausumaan — ei, paljon enemmän kuin kaikkea mitä oli maininnut, rakasti hän isäänsä.

Cordelia, kuullessaan tämän luistavan luettelon, ihmetteli suuresti, sillä hän tunsi hyvin sisarensa kylmän ja sydämettömän luonteen. „Mitä on Cordelian tehtävä? Rakastaa ja olla vaiti“, sanoi hän itsekseen, sillä hänen ei tehnyt mieli kilpailla sisartensa kanssa tyhjiässä, prameilevissa vakuutteiluissa.

Mutta Lear kuningas oli erinomaisen mielissään ja antoi vävyllensä, Albanialaiselle, runsaan kolmanneksen valtakuntaansa Gonerilin myötäjäisinä. Sitten tuli Reganin vuoro. Tämä lausui tuntevansa ihan samaa kuin sisarensa, vaikka vielä runsaammassa määrin; hän vielä vakuutti suorastaan vihaavansa kaikkia riemuja paitsi isänsä rakastamista. Lear lahjoitti silloin Reganille toisen kolmanneksen valtakunnasta, hänen ja hänen jälkeläistensä ainaiseksi omaisuudeksi.

Vihdoin kääntyen Cordelian puoleen hän kysyi tältä, mitä hän voisi sanoa, saadakseen kolmas-osan isänsä omaisuudesta rikkaamman sisartensa saamaa.

Cordelia, inhoten sisartensa valheellisuutta ja ulkokultaisuutta, vastasi aivan yksinkertaisesti:

„En mitään.“

„Et mitään?“ toisti Lear.

„En mitään“, vastasi Cordelia niinkuin ennen.

„Tyhjistä ei tule mitään. Vastaa toisin!“ käski kuningas rypistäen otsaansa.

Cordelia vastasi tyynesti rakastavansa isäänsä niinkuin lapsi on velvollinen tekemään — tottelevansa, rakastavansa ja kunnioittavansa häntä. Jos hänen sisarensa väittivät että hän oli heille kalliinta maailmassa, miksi olivat sitten aviomiehille menneet? Kun hän itse menisi naimisiin, antaisi hän varmasti puolet rakkauttansa, hellyyttänsä ja kuuliaisuuttansa miehelleen. Hän ei tahtonut koskaan mennä naimisiin, jos hänen rakkautensa, kuten sisarten, oli kohdistuva yksin isään.

„Tulevatko nämä sanat sydäimestä?“ kysyi Lear.

„Kyllä, hyvä isäni“, vastasi Cordelia.

„Niin nuori ja niin tunteeton!“

„Niin nuori ja niin suora“, oikaisi Cordelia vakavasti.

„No, olkoon sitte! Ota sitten suorutesi myötäjaisiksesi!“ huusi Lear vihan vimmassa.

Lear oli parhaimmankin ikänsä päivinä aina ollut äkkipikainen ja itsepäinen. Nyt oli vanhuus raihnauksineen tehnyt hänen vielä enemmän rajuksi ja itsepintaiseksi, niin että hänen mielettömän suuttumuksensa puuskat olivat usein mahdollomat hillitä. Mitä vihaisimmin sanoin hän nyt hylkäsi Cordelian, kieltäytyen tunnustamasta häntä tyttärekseen ja käski hänen paikalla lähteä näkyvistään. Hän kutsutti luokseen ne molemmat ruhtinaat, jotka olivat Cordeliaa kosineet, ja jakoi sillä välin jällellä olevan kolmanneksen valtakuntaansa Albanian ja Cornwallin kesken, varustaen heidät yhteisesti kuninkuuden vallalla ja arvolla. Nuorimman tyttären ynseys, jota tuo itse nimitti suorudeksi, saisi jäädä hänen ainoaksi morsiuslahjakseen. Omasta puolestaan varasi kuningas Lear itselleen sata ritaria sekä kuninkaan nimen ja arvon. Mutta

kaiken muun, vallan, tulot, valtiontoimet, ne hän jätti vävyjensä haltuun. Ja vahvistaakseen sanansa hän otti päästänsä kruunun ja käski heidän jakaa se keskenään.

Tätä vanhan kuninkaan tekemää räikeää vääryyttä roheni muuan kunniallinen ja oikein ajatteleva aatelismies, Kentin kreivi, moittia ja hallitsijansa vihankin uhalla hän osoitti miten kuninkaan teko oli äkkipikaisuuden tuote ja pyysi häntä peruuttamaan määräyksensä. Hän vieläpä uskalsi vakuuttaa, ja jos niin tarvittaisiin, omalla hengelläänkin taata että Cordelia ei vähemmin kuin hänen molemmat sisarensa rakastanut isäänsä.

„Vaiti, Kent, jos henkesi on sinulle kallis!“ uhkasi Lear.

„Elämäni en ole koskaan pitänyt muuna kuin lainana, pannakseni sen alttiiksi sinun vihollisiasi vastaan“, vastasi Kent pelkäämättä. „Enkä pelkää, jos menetänkin sen, kun sinun onnesi on kyseessä.“

Suuren suuttumuksen vallassa käski kuningas Kentin heti paikalla lähtemään valtakunnasta, viisi päivää hänelle myönnettiin matka-valmistuksiin, mutta kuudentena oli lähdettävä matkaan. Jos hän vielä kymmenentenä päivänä tavattaisiin kuninkaan valtakunnan rajain sisäpuolella, perisi surma hänet heti.

Tyynnä ja pelotonna niinkuin aina, uljas aatelismies heitti jäähyväiset kuninkaalleen ja kääntyen Cordelian puoleen hyvästeli häntä muutamalla lämpimällä sanalla:

„Tuossa hän seisoo!“

„Jumalat ottakoot sinut armosuojaansa, nuori neito, joka uskalsit suoraan sanoa mitä oikein ajattelit!“

Mitä Goneriliin ja Reganiin tulee, toivoi hän että heidän suurelliset puheensa toteutuisivat työssä ja toimessa, niin ettei rakkaus jäisi pelkkiin sanoihin. Ja näin tämä uskollinen palvelija meni maanpakoon isäntänsä karkoittamana, jota hän ei koskaan ollut pettänyt.

Ranskan ja Burgundin ruhtinaat, jotka oli kutsuttu saapuille, tulivat samassa. Kuningas Lear puhutteli ensin Burgundia ja kysyi häneltä, kuinka suuret myötäjäiset hän pyysi saada nuorimman tyttären kanssa. Burgund vastasi, ettei hän vaatinut enempää kuin mitä kuningas Lear jo oli luvannut antaa, ja hän otaksui että kuningas pysyisi lupauksessaan.

Tähän vastasi Lear että niin kauan kuin Cordelia oli hänelle lempeä, oli hän ollut isälleen kallis, mutta nyt oli hänen hintansa alentunut. Jos Burgundia halutti ottaa tyttö semmoisenaan ja kuninkaan epäsuosio kaupanpäälliseksi, niin ottakoon sitte hänet! Olkoon se hänen omansa.

„Tuossa hän seisoo, tuo pieni kultanuppu! Ota tai jätä!“ päätti hän lyhyesti.

Burgund ei ollut halukas naimaan Cordeliaa sellaisilla ehdoilla, ja koetti kohteliaasti esittää rukkanensa. Lear kääntyi silloin Ranskan kuninkaan puoleen, mutta lausui hänelle, ettei hän tahtonut häväistä häntä tarjoamalla hänelle jotakin, jota Lear itse vihasi — kurjaa olentoa, jota tuskin luonto tahtoi tunnustaa tuotteekseen.

Ranskan kuningas vastasi tähän, että hänestä tuntui sängen omituiselta, että juuri se, joka hiljan oli ollut Learin ihastus ja ylistys, hänen lempilapsensa, hänen vanhuutensa lohdutus, näin äkkiarvaamatta olisi menettänyt isänsä suosion. Cordelian oli varmaan täytynyt tehdä joku hirveä rikos, mutta sitäpä hänen, ellei kummia ole tapahtunut, oli mahdollon uskoa.

Ranskan kuninkaan rohkeat ja ritarilliset sanat sattui-
vat kuin lievittävä balsami tyttö paran haavoitetulle sydä-
melle, ja hän pyysi isäänsä sanomaan hänelle, ettei hän,
Cordelia, suinkaan millään halvalla ja kehnolla teolla ollut
menettänyt isänsä armoa ja suosiota, vaan ainoastaan sen-
tähden, että häneltä puuttui liukas kieli ja pari ahnashimoista
silmää.

„Parempi ellet olisi koskaan syntynyt, kuin ett'et ole
minua sen paremmin miellyttänyt“, kuului Learin loukkaava
vastaus tähän vetoamiseen.

„Burgundin ruhtinas, mitä te sanotte ladylle?“ kysyi
Ranskan kuningas. „Eihän se rakkaus ole rakkautta, johon
sekaantuu pääasialle aivan vieraita syrjätarkoituksia. Haluat-
teko häntä omaksenne? Hänhän on itse morsiuslahja.“

„Korkea Lear, antakaa vain se osuus minkä itse määrä-
sitte, niin otan tässä paikalla Cordelian kädestä, Burgundin
herttuattarena!“

„Ei hän saa mitään! Mitä olen vannonut, siinä pysyn
lujasti“, vastasi vanha kuningas itsepintaisesti.

„Olen pahoillani siitä että olette menettänyt isänne niin,
että samalla menetätte puolisonkin“, sanoi Burgund Cordelialle.

„Rauha olkoon Burgundin kanssa“, sanoi Cordelia ar-
vokkaasti. „Koska hänen rakkautensa tähystelee vaan rik-
kautta, ei minusta milloinkaan tule hänelle vaimoa.“

Ranskan kuningas astui nyt esiin ja tarttui tytön käteen.

„Ihanin Cordelia, sinä joka köyhänä olet rikkain, hyl-
jättynä rakkain, halveksittuna rakastetuin! Sinut ja sinun
hyveesi otan nyt mukanani; jos on luvallista niin minä kor-
jaan sen minkä muut ovat hylänneet pois. Perinnöttömäksi
teit tyttäresi, kuningas, mutta sattumuksen kautta joutui hän
minulle, ja nyt sukeuu hänestä meidän ja kauniin Ranskan-
maan kuningatar. Tätä ihanaa verratonta impeä eivät vesi-
rikkaan Burgundin kaikki herttuat kykene minulta ostamaan.

Jätä nyt heidät hyvästi, vaikka ovatkin olleet kovia sinulle; menetät täällä kodin löytääksesi uuden paremman.

„Ota hänet, Ranska, ja pidä hyvänä“, sanoi Lear. „En minä huoli semmoisesta tyttärestä enkä tahdo koskaan enää nähdä hänen kasvojaan. Lähde siis täältä ilman minun armoani, minun rakkauttani ja minun siunaustani!“

Ja loukattu vanha kuningas astui ylpeästi viittansa liepeiden maata laahatessa ulos, suvaitsematta luoda silmäystä kukaan tyttärensä.

„Sano nyt hyvästi sisarillesi“, sanoi Ranskan kuningas.

Sanoessaan jäähyväiset Gonerilille ja Reganille rukoili Cordelia heitä kohtelevaan isäänsä hyvin, sillä täydellä syyllä hän pelkäsi heidän itsekkäisyyttään ja tyyliä sydäntään. Regan käski kopeasti hänen olla määräämättä heille velvollisuuksia, ja Goneril kehoitti häntä ahkeroimaan kelvatakseen puolisolalle, joka oli ottanut hänet pelkästä armosta.

„Tule, Cordelia kaunoiseni“, sanoi Ranskan kuningas, ja turvallisenä rakastettunsa hellässä hoidossa jätti nuori tyttö lapsuutensa kodin, joka niin tylästi oli sysännyt hänet keskuudestaan.

Goneril ja Regan.

Mitä Cordelia oli pelännyt sisaristaan, se piankin toteutui. Tuskin tunsivat he turvallisesti omistavansa valtakunnan kun heidän todellinen luonteensa ilmestyi ja he osottautuivat semmoisiksi kuin he todella olivat — kaksi petollista, häijynilkistä ja peräti sydämetöntä naista.

Learin luopuessa kuningasvallasta oli muun muassa sovittu että hän ynnä sata ritaria mukanaan asuisi vuoroitellen yhden kuukauden kummankin tyttärensä luona, mutta ennenkuin hän oli ehtinyt loppuun asti olla ensi kuukauttansa vanhemman vävyn Albanian herttuan luona, sai Goneril hänet

hävyttömällä käytöksellään ajetuksi pois palatsista. Goneril väitti näet että Learin ritarit aikaansaivat riitaa ja häiriöitä talossa, ja vaikka hänen isänsä oli myötäjaisiksi antanut hänelle puolet valtakuntaa, nurkui hän niistä vähäisistä kulungeista, joita tämän mitättömän pienen seurueen elanto ja ylläpito vaati. Hovimestarilleen Oswaldille ja palvelijoilleen antoi hän käskyn laiminlyödä kuningasta ja käyttäytyä häntä kohtaan epäkohteliaasti, toivoen siten saavansa aikaan välien rikkomisen. „Jos ukko suuttuu“, sanoi hän röyhkeästi, „menkoon sitten sisareni luo!“ — Hän tiesi että Regan oli samaa mieltä kuin hän itse siinä että, kuten hän lausui, „ei enää antaisi hallita itseään.“

„Mokoma vanha tyhjäntoimittaja“, sanoi Goneril halveksivasti, „joka vielä tahtois harjoittaa sitä valtaa, minkä hän jo on antanut pois!“

Lear, joka aina oli ollut tuima ja tulinen, ei tosiaankaan ollut se joka nöyrästi tyytyi semmoista loukkaavaa kohtelua kärsimään, vaan melkein mieletönnä suuttumuksesta Gonerilin halpamaisen kiittämättömyyden ja hänen palvelusväkensä hävyttömyyden tähden, hän käski satuloida hevoset ja valmistausi lähtemään toisen tyttärensä luo. Hän alkoi nyt katua kovuuttansa Cordeliaa kohtaan ja oivaltaa kuinka mielettömästi hän oli menetellyt luopuessaan kaikesta vallasta ja mahdista.

Mutta itsepäisellä vanhalla kuningas raukalla oli aivan likellensä eräs ystävä, josta hän ei tiennyt. Uskollinen Kentin kreivi rakasti herraansa huolimatta hänen virheistään ja päätti ettei hylkäisi häntä niinä pahoina päivinä, joiden hän aavisti nyt olevan tulossa. Köyhän miehen valepuvussa tuli Kent Albanian herttuan linnaan ja sai Learin taivutetuksi ottamaan hänet palvelukseensa.

Toinenkin innollisesti uskollinen seuralainen oli vanhalla kuninkaalla vielä jälellä — hovinarrinsa. Tämä oli lämpimästi kiintynyt vanhaan isäntäänsä ja osoitti rakkauttansa

häntä kohtaan tavalla, jota oli liikuttava nähdä. Keskeltä niitä kiusoja ja vastuksia, joista vanhan kuninkaan herkkä mieli joutui raivoon ja kuohuksiin, kääntyi hän alhaisen ystävän puoleen ja sai virkistystä väsyneelle sielulleen hänen hassunkurisista sukkelistä sanasutkauksistaan. Ei hän arvanut, että poloisen narrin arvostelut olivat paljon älykkäämmät hänen omia päätelmiään, kun hillitön viha niitä himmensi.

Cordelian kotoa karkoitus oli tuottanut suurta surua hyväsydämiselle narrille, niin että hän, Cordelian Ranskaan lähdettyä, alkoi surkastua ja kitua ja kokonaan karttoi herransa seuraa. Mutta kuningas Lear, kaivaten suosikkiansa, noudatti hänet luokseen, ja narri raukka tulikin tottelevasti, rupatti ja lasi pilapuheita, vaikka hänen silmänsä katselivat surumielisesti kulkusmyssyn alta. Hän oli sukkela niinkuin aina, mutta sukkeluuksissa piili karvaita mietteitä ja pisteliäät kokkapuheet antoivat erehtyneen kuninkaan nieltäväksi moneen raskaasti-sulavan totuuden. Kuningas antoi hänen sanoa mitä hän ei olisi sietänyt keltään muulta, ja puolittain piloja puhuen näytti narri suoraan ja selvästi, kuinka mielettömästi kuningas oli tehnyt, kun luovutti kaiken mitä omisti muille.

Kun Generil sittemmin esiintyi ja valheellisilla väitteillään ja sydämettömällä röyhkeydellään kiihdytti Learin melkein hulluksi, yritti narri kaikilla keinoilla, mihin hän suinkin pystyi, saattaa kuningasta iloisemmalle mielelle. Heti kun Goneril oli lausunut jonkun häjynilkeän lauseen, pisti hän tämän perään sukkeluuksiaan ja koetti huumorin mausteilla miedontaa noiden herjaussanojen karvautta. Ja samalla hän koetti vetää kuninkaan huomiota pois tyttären häjyydestä pakottamalla häntä torumaan hänen omia — narrin — pistopuheitaan. Sitä uskollista sydän parkaa! Yhtä hyvin hän olisi saattanut koettaa estää ukkosta iskemästä maahan. Siinä rajuilmassa, joka nyt ratkesi riehumaan heidän päällensä, ei orja parka voinut tehdä mitään pelastaakseen isäntäänsä, mutta hän voi ainakin pysyä kiinni hänessä jär-

kähtämättömän uskollisena ja olla osallisena hänen harharetkillään ja hänen kurjuudessaan.

Albanian herttua, joka ei ollut niin kovaluontoinen kuin vaimonsa, koetti nuhteluilla taivuttaa tätä, mutta hänen yrityksensä olivat turhat. Goneril ei tahtonut kuulla mitään järkisyitä, sanoi miehensä hienotunteisuutta „viisauden puuteeksi“ ja laski yht’äkkiä omin päin viisikymmentä isänsä ritaria irti palveluksesta sillä mielivaltaisella ja aivan perättömällä tekosyyllä, että ne pitivät irstasta elämää hänen talosaan ja että oli muka vaarallista sekä hänen omalle, että miehensä turvallisuudelle että Lear piti niin lukuisaa seuruetta palveluksessaan.

Vanha Lear raivostui ja sanoi aikovansa heti paikalla vävynsä linnasta. Hän lähtikin matkalle narrin seurassa Reganin ja hänen puolisonsa asunnolle ja lähetti edeltäpäin Kentin viemään kirjettä, joka ilmoittaisi hänen tulonsa. Mutta Goneril, joka tahtoi vakuuttautua siitä, että siskonsa pysyisi hänen puolellaan, lähetti hänkin kirjeen toimitettavaksi Reganille hovimestari Oswaldin kautta, saman miehen, joka hävyttömyydellään jo oli ärsyttänyt kuningas Learin vihastumaan. Molemmat sananviejät kohtasivat sattumoisin toisensa tiellä, ulkopuolella Gloucesterin kreivin linnaa, jossa Regan puolisoineen par’aikaa vierailivat, ja Kent saatuaan käsiinsä tuon hävyttömän lurjuksen, antoi hänelle hyvin ansaitun selkäsaunan: Oswaldin surkeat hätähuudot nostivat talon ihmisten huomion, ja Cornwallin herttuan käskystä Kent otettiin kiinni ja pantiin jalkapuuhan, huolimatta hänen vastalauseestaan, että häntä, kun tuli kuninkaan luota tuoden sanomaa, semmoisena olisi kohdeltava asianmukaisella kunnioituksella. Hän otti muuten rangaistuksensa varsin tyvenesti, ja kun ystävällinen Gloucesterin kreivi lausui säälintunteensa ja lupasi rukoilla hänen puolestaan Cornwallin herttuaa antamaan hänelle anteeksi vastasi Kent vain urheasti: „Kiitos vaan, mutta älkää huoliko, herra! Olen valvonut ja matkasta

väsinyt; nukun hetken aikaa, ja sitten minä vihellän.“ Ja niin tuo karaistunut uljas ritari todella pian uinahtikin uneen epämukavalla leposijallaan.

Kun Lear kuningas, mukanaan hovinarri ja yksi ritari seurueestaan, saapui Gloucesterin kreivin linnalle, näki hän ensimmäiseksi sanansaattajansa istuvan jalkapuussa. Hän kysyi suutuksissaan, kuka oli uskaltanut tehdä semmoisen julkean teon ja sai tietää, että ne olivat hänen tyttärensä ja vävynsä. Kuningas ei tahtonut uskoa sitä mahdolliseksi, ja pyysi saada tavata Regania ja Cornwallin herttuata. Nämät antoivat sen vastauksen, että heitä ei ollut tilaisuus tavata. Tällainen kohtelemine ja vastaanotto oli enemmän kuin mitä Lear kuninkaan tulinen luonto voi sietää. Hän lähetti nimenomaisen käskyn, että Regan ja hänen puolisonsa kohta tulisivat ulos kuulemaan mitä hänellä oli sanottavaa, tai muuten hän menisi lyömään rummun pärrytyksiä heidän kamarinsa ovelle. Ja Gloucesterin kreivi, joka aina oli valmis rakentamaan rauhaa, sai vihdoin kauniisti puhumalla vieraansa näyttäytymään.

Sittenkun Cornwall ja hänen puolisonsa olivat jäykästi tervehtineet vastatulleita, päästettiin Kent vapaaksi ja kuningas Lear alkoi kertoa, kuinka pahasti Goneril oli häntä kohdellut; hän toivoi saavansa kokea toisen tyttärensä puolelta lempeä ja sääliväisyyttä, sittekun vanhin tyttärensä oli niin peräti unhottanut lapsenvelvollisuutensa isäänsä kohtaan.

Mutta Regan puolusti sisartaan ja vastasi kylmästi, ettei hän voinut ajatella mahdolliseksi että hänen sisarensa olisi mitenkään laiminlyönyt velvollisuutensa . . . Jos sisko ehkä oli koettanut hillitä seurueen hurjaa elämää, niin ei hän ollut siitä ollenkaan moitittava . . . Isä oli vanha ja hänen ymmärryksensä heikontunut, sentähden tarvitsi hän muka parempaa ymmärrystä ohjaamaan ja hoitamaan itseänsä . . . Sentähden olisi parasta että isä palaisi jälleen Gonerilin luo ja myöntäisi tehneensä väärin häntä kohtaan.

„Ja pyytämäänpö anteeksi?“ kysyi Lear kuningas. „Katsopa nyt itse, miten oivasti se somentaisi isääsi!“ Hän laskeusi polvilleen ja jatkoi katkeralla ivalla: „Rakas tyttäreni! tunnustan että olen vanha — ukko parka ei pysty enää mihinkään, siis kerjään minä polvillani: suo hänelle ruokaa, vaatteita ja makuusija!“

Regan pani pahakseen vanhuksen pilkan ja kehoitti häntä uudestaan palaamaan sisarensa luo.

„En milloinkaan, Regan“, sanoi Lear ja nousi. Ja vihaisin sanoin hän rukoili taivasta kostamaan hänen vanhimalle tyttärelleen hänen mustaa kiittämättömyyttensä.

„Sitä taidatte kai myös toivottaa minulle, kun toiste saatte pahan pääanne?“ kysyi Regan.

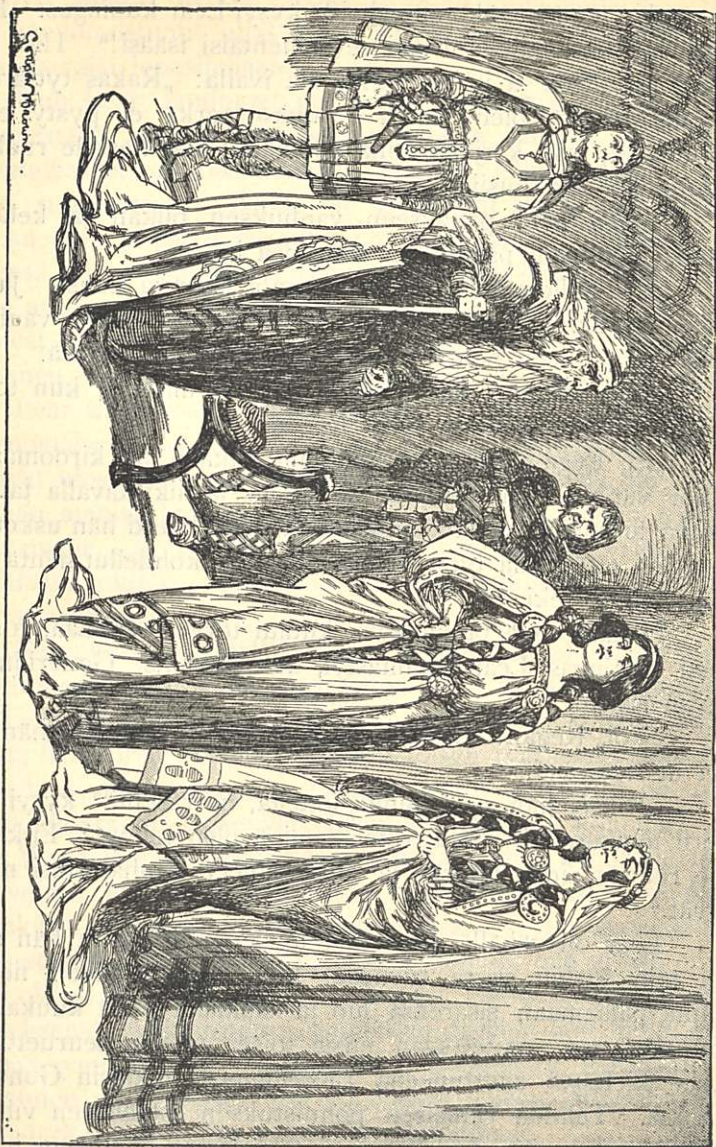
„Ei, Regan, sinua en minä milloinkaan tule kiroomaan“, sanoi vanhus. Ja vedoten surkealla ja liikuttavalla tavalla hänen luultuihin hyviin ominaisuuksiinsa, koetti hän uskotella itselleen että tämä tytär ei olisi koskaan kohdellut häntä niin kuin toinen teki.

Heidän vielä puhuessaan kuului torven räminää, ja suuresti kuningas Lear hämmästyi, kun näki itse Gonerilin astuvan sisään.

„Voi, Regan! tahdotko todella kätellä häntä?“ hän kysyi nuhtelevasti.

„Miksei hän saisi minua kätellä, herraseni?“ kysyi Goneril uhmaavasti. „Mitä rikosta minä olen tehnyt? Ei kaikki ole rikosta, jota hupsut ja lapsestuneet vanhat siksi nimitävät.“

Lear oli vähällä menettää mielenmalttinsa ja hän saattoi töin tuskin vasta tyynesti, kun Regan jälleen neuvoi häntä palaamaan sisarensa luo ja asumaan siellä kuukauden loppuun asti, erotettuaan ensin toisen puolen seurueensa. Lear kieltäysi suuttuneena ratsastamasta takaisin Gonerilin kanssa. Tehden viimeisen ponnistuksen estääkseen vihansa leimahtamasta ilmi hän sanoi ei tahtovansa ollenkaan häiritä

„Te taivaat, antakaa minulle kärsivällisyyttä, sillä sitä minä tarvitsen!”

Gonerilia; heidän ei tarvitsisi koskaan enää nähdä toisiaan, vaan hän voisi jäädä pysyvästi asumaan Reganin luona sadan ritarinsa kera.

Tähän Regan vastasi kylmästi, ettei hän ollut odottanut häntä niin pian eikä hänellä ollut kotonaan kyllin ruokavaroja hänen ylläpitoansa varten. Hän kehoitti häntä vain jälleen kuuntelemaan mitä sisarensa sanoi. Ja viisikymmentä seuruelaista? Mitä hän enempää tarvitsisi? Miksi niinkään monta? Mitenkä voisikaan niin paljo väkeä, kahden päällikkyyden alla, rauhassa ja sovussa asua saman katon alla? Se olisi vaikeaa, milteipä mahdotonta.

„Miks’ette voi, mylord, vastaanottaa palvelusta niiltä, joita Regan kutsuu palvelijoikseen, tai minun omiltani?“ puutui puheeseen Goneril.

„Niin, miks’ette, mylord?“ yhtyi Regan. „Jos aiotte tulla meille, niin pyydän teitä — sillä alan jo aavistaa pahaa — ottamaan mukaanne vain viisikolmatta; minä en aio antaa ruokaa ja asuntoa useammalle.“

Kun kuningas Lear huomasi, että Regan aikoi kohdella häntä, jos mahdollista, vielä huonommin kuin Goneril, sanoi hän tahtovansa palata vanhimman tyttärensä luo niiden viidenkymmenen ritarin kanssa, joihin tämä oli hänen seurueensa lukumäärän tinkinyt. Mutta nyt Goneril alkoi tehdä vielä enemmän esteitä. Mitä hän tarvitsi viittäkolmatta, kymmentä tai viittäkään palvelevaa ritaria talossa, jossa kaksi sen lukumäärän vertaa oli saanut käskyn palvella häntä?

„Mitä tarvitaan yhtä ainoakaan?“ kysyi Regan.

„Oi, eihän tässä ole *tarve* kyseessä“, huudahti vanha kuningas syystä suutuksissaan niiden halpamaisesta saituruudesta, joille hän oli lahjoittanut kaiken omaisuutensa. „Kun et anna luonnolle enempää kuin mitä se tarvitsee, niin elämehän yhtä halvasta kuin elukat! Mutta tositarpeen varalta — te taivaat, antakaa minulle kärsivällisyyttä, sillä sitä minä tarvitsen! Te näette minut tässä, jumalat, köyhän ukko

paran, yhtä suuri murheiden kuin vuosien taakka hartioillani, kaksin verroin onnetonna . . . Luulette kai, että aion itkeä? En, itkulle en apeudu, vaikka syytä siihen kyllä olisi. Mutta ennen tämä sydän särkyköön sataan tuhanteen sirpaleeseen, kuin minä itken . . . Ah, narri, tulen varmaankin hulluksi!”

Ja syytäen suun täydeltä kauheita koston uhkauksia kuningas Lear riensi rajusti linnasta, mukanaan uskolliset seuralaisensa, hovinarri ja valepukuinen Kentin kreivi. Pimeys teki tuloa, ja oli kamala myrsky-ilta. Myrskytuuli ulvoi ja vinkui, ja peninkulmien alalla ei autiolla nummella kasvanut pensastakaan, joka tarjosi suojaa. Mutta mieleltään musertuneen isän ainoa ajatus oli vain paeta sydämetönten tytärtensä lähettävistä, jotka olivat kohdelleet häntä niin katalasti.

Glocesterin kreivi tuli sisään sängen huolissaan ilmoittamaan Gonerilille ja Reganille, että heidän isänsä teki lähtöä linnasta, mutta he pyysivät häntä kylmällä välinpitämättömyydellä, ettei hän suinkaan kehoittaisi kuningasta jäämään, vaan päinvastoin sulkemaan ovensa häneltä. Regan huomautti, että yksipäisille ihmisille saisivat ne haitat ja ikävyydet, joihin he omalla tuhmudellaan joutuivat, olla heidän paraana opettajana; kuninkaan seurueena oli muka joukko huimapäisiä veitikoita, ja parasta oli olla varuillaan . . .

„Sulkekaa tarkasti linnanne ovet, jalo herra“, puhui samoin Cornwall, „nyt on kamala yö. Reganini neuvo on hyvä — älkää seisoko enää rajuilmassa, vaan tulkaa sisään!“

Yössä ja myrskyssä.

Ulos yöhön ja myrskyyn ryntäsi kuningas Lear, mutta vähän hän piittäsi yön pimeästä tai elementtien raivosta, sillä hän oli nyt hullu — todellisesti hullu. Tuulet vinkuivat hänen ympärillään, sadetta syöksyi virrottain, ukkonen jyrisi

jylhästi ja silmiä häikäisten salamet leimahtelivat ristin ristin — mutta vanhus astui vain eteenpäin paljain päin, repien valkoisia hapsiaan ja syytäen ajatusyhteyttä puuttuvia puheita tuulispäille:

„Soi, myrsky! Riehu! Räisky!“

„Soi, myrsky, puhalla poskesi puhki! Soi, riehu! Räisky tuli! pärsky sade! Eivät sade, myrsky, ukkosen salama ja jyriinä ole mun tyttäriäni. En syytä teitä, luonnon voimat, lemmettömyydestä. En antanut koskaan teille kuningasvaltaa, en nimittänyt teitä lapsikseni; ette ole minulle mitään velkaa: pitäkää siis, jos mielitte, julmaa pilaanne! Tässä

seison minä orjananne hylätty, köyhä, heikko, poloinen vanhus.“

Sitten muuttaen puheensävyä hän kutsui niitä kahden tytär-hylkynsä orjallisiksi apureiksi, jotka olivat yhtyneet näiden kanssa liittoon taistelemaan vanhaa harmaapäätä vastaan.

Näin hän riehui ja pauhasi hurjassa raivossaan, ja kaiken aikaa uskollinen narri kietoutui kiinni häneen, puollittain tukien hänen horjuvia askeliaan ja yhä vielä koettaen pilapuheillaan ja kompasanoillaan huvitella sydämen suruun sortuvaa herraansa.

Sillä välin kuninkaan ystäviä oli toimessa auttaakseen häntä. Kentin kreivi oli saanut tietää, että Albanian ja Cornwallin kesken oli syttynyt salaista eripuraisuutta, vaikka sen „kasvoja peitettiinkin“ kahden puolen vilpillä. Ranskaan oli saatettu sanoma siitä törkeästä tavasta jolla nämä molemmat vävyt kohtelivat vanhaa kuningasta, ja sen kuultuaan oli Cordelia lähtenyt matkalle pelastamaan isäänsä ja olikin jo sotajoukon kera noussut maihin Doverin seuduilla. Glosterin kreivi, suuttuneena Reganin ja hänen puolisonsa törkeän tylystä käytöstavasta, ja säälien syvästi sen alaiseksi joutunutta kuningas-vanhusta päätti hänkin puolustaa häntä. Senjälkeen kuin Lear kuningas oli ajettu ulos myrskyyn, oli hän sattumalta saanut kuulla salajuonella hankittavan tälle surmaa. Hän ryhtyi heti toimiin turvatakseen uhatun herran henkeä, ja lähdettyään etsimään pakolaisia hän löysi heidät viheliäisestä mökistä autiolla nummella, jonne he olivat menneet suojaan rankalta säältä. Poloisen vanhuksen järki oli nyt aivan suunniltaan, ja hänen vaivattu aivonsa ei osannut muuta kuin hautoa hänen tyttärensä sydämetöntä tylyyttä, joka oli saattanut hänet tämmöiseen tilaan. Mutta hänen luokseen oli vielä jäänyt muutama uskollista seura-laista, jotka tajusivat hänen tuskansa ja vaalivat häntä helästi. He nyt myös saattoivat hänet turvaan, hänen vihollis-

tensa saavutettavista. Gloster ilmoitti Kentille että kantimet odottivat valmiina, ja pyysi häntä ottamaan ukon syliinsä ja viemään hänet oitis kantimiin, joilla hän sitten olisi joutuun saatettava Doveriin; siellä odotti häntä tervetuliaiset ja turva. „Mutta jos vähääkään nuhjailet“, lisäsi hän, „niin kuninkaan, omasi ja kaikkien hänen puoltajainsa henki on hukassa varmaan.“

Uskollisten ystävänsä³ alttiuden avulla vanha kuningas parka saatiin korjatuksi turviin Doveriin, mutta Glosterin kreiviä odotti kamala kohtalo palkaksi hänen alamaisen uskollisuudestaan. Saatuaan kuulla miten hän oli ollut avullisena toimittamaan Lear kuningasta pakosalle, puhkaisi Cornwallin herttua raakalaisen julmuudella tuon jalon aatelismiehen molemmat silmät, ja päälle päätteeksi Regan armottomasti käski palvelijainsa ajaa hänet ulos hänen omasta linnastaan.

Oikeudenmukainen rangaistus kohtasi kuitenkin julmaa herttuaa. Yksi hänen palvelijoistaan, paheksuen hänen tyylyttään, kieltäysi tottelemasta hänen käskyään. Cornwall raivostuen hyökkäsi miehen kimppuun ja he alkoivat tapella. Regan, tullen miehensä avuksi, iski puukolla takaapäin palvelijan kuoliaaksi, joka kuitenkin sitä ennen ehti haavoittaa herttuata niin pahasti, että tämä pian sen jälkeen kuoli haavastaan.

Lear kuningas pääsi onnellisesti Doveriin, ja Cordelia valmistausi hellän lempivästi vastaanottamaan vanhaa isäänsä ja lausumaan hänet sydämellisesti tervetulleeksi. Mutta oman tunnon vaivat siitä vääryydestä jolla hän oli tätä tyttärtään kohdellut, kun oli riistänyt häneltä hänen oikeutensa antaakseen ne arvottomille sisarille, ahdistivat niin kuningas Learia ettei hän kehdannut tulla Cordelian näkyviin, vaan lähti karuun ranskalaisten leiristä. Cordelia toimitti väkeä etsimään häntä ja hän löydettiin vaeltamassa jyrkillä rantakallioilla, kokonaan verhottuna metsänkukkasiin, mutta vielä hulluutensa-

kin tilassa matkien kuninkaan majesteettia. Hänet palautettiin leiriin ja asetettiin taitavan lääkärin hoidon alle, joka sanoi että kuningas etupäässä tarvitsi täydellistä lepoa kuuksuihin joutuneen sielunsa viihdyttämiseksi. Vanha kuningas parka pantiin vuoteelle, ja tehtiin kaikkea mikä vain suinkin voi edistää hänen parantumistaan: teltassa, jossa hän makasi, oli palvelijoita valvomassa, ettei mikään saisi häiritä häntä, ja vienoa musiikkia soiteltiin. Hän sai pitkän, virkistävän unen, ja kun heräämisen hetki tuli, niin Cordelian ja niiden suureksi iloksi, jotka niin uskollisesti olivat häntä seuranneet, oli ilmeistä että hänen järkensä oli toipunut entiselleen.

Ensi näkö, joka kohtasi hänen silmiään, oli Cordelian lempeät kasvot. Tovin aikaa kuningas ajatteli että se varmaankin oli joku autuas henki taivaasta, ja saattoi vain töin tuskin uskoa että se oli ihan juuri hänen oma tyttärensä lihassa ja veressä. Hän pelkäsi järkensä vielä harhailevan eksesissä.

„Missä olen ollut? Missä olen?“ hän mutisi, vilkuen ympärilleen kiiltävin silmin, samalla kuin katsojat kovin huolestuneina odottivat minkä kääntein hänen sairautensa tulisi ottamaan. „Kuolisin säälistä, jos näkisin toisen laidan olevan näin. En tiedä mitä sanoa. En vannoisi tätä kättä omakseni. Annas ma koetan! kas niin: neula pistää. Kun vain sais sin selvän tilastani!“

„Oi, luokaa katse minuun, sir!“ rukoili Cordelia pehmyellä äänellään. „Ja pankaa kätenne siunaten mun päälle! Ei, sir! älkää polvistuko!“

„Voi, älkää pilkatko minua“, sanoi Lear vapisevalla äänellä. „Minä olen kovin hupsumainen, typerä vanhus, kahdeksankymmentä vuotta ja enemmänkin, niin aivan tismalleen, ja suoraan sanoakseni, pelkään etten ole aivan järjilläni. Pitäishän mun toki tuntea teidät ja tuntea tuo mies“ — hän katsoi ympärilleen sääliittävästi vedoten — „ja kuitenkin epäilen, sillä perin outo on minulle tämä paikka . . . Oi, älkää

pilkkaatko minua, sillä, niin kuin itse olen mies, niin tuo nainen on lapseni Cordelia.“

„Niin olenkin, niin olen“, huusi Cordelia kyynelten vierieissä hänen lempeistä silmistään.

„Ovatko kyyneleesi märät? kysyi Lear koetellen hänen poskiaa pehmeesti kosketellen kuten lapsi. „Totta maar ovatkin! Oi, älä itke! Jos sulla on myrkkyä minulle, niin juon sen. Sinä et rakasta minua, sen tiedän, sillä sisaresi ovat, sen verran kuin muistan tehneet minulle väärin. Sinulla oli siihen jotakin syytä, heillä ei ollut laisinkaan.“

„Ei yhtään syytä, ei yhtään“, sanoi Cordelia.

„Olenko Ranskassa?“ kysyi Lear.

„Omassa valtakunnassanne, herra“, sanoi Kent kunnioittavasti.

„Älkää pettäkö minua!“ rukoili tuo ennen niin karskea kuningas.

Nyt ystävällinen lääkäri rupesi välittäjäksi. Hän kehotti Cordeliaa olemaan tyynnä: mielenvika oli muka jo parantunut; ainoa vaara olisi siinä että annettaisiin kuninkaan hautoa mielessään sitä mitä oli tapahtunut. Häntä ei saisi vaivata enemmällä puheella ennenkuin hänen järkkyneet aistinsa saisi rauhassa tointua entiselleen.

„Suvaitseeko Teidän korkeutenne tulla kävelemään?“ kysyi Cordelia suloisen miellyttävällä tavallaan.

„Teidän tulee kärsiä minua“, sanoi vanhus nöyrästi. „Unohtakaa, ma pyydän, ja suokaa anteeksi. Olen vanha ja hupsukas.“

Ja täten, mieli masentuneena ja nöyrytyneenä, nojaten lapseensa, jonka hän oli hylännyt, tuo kerran niin ylpeä ja tuima tuihtupäinen valtias antoi ainoan lempivän tyttärensä hellästi taluttaa itseänsä pois.

Olisi ollut hauskaa, jos tarina olisi voinut loppua tähän ja olisimme saaneet jättää myrskyn tuivertaman vanhan ku-

ninkaan lempeän Cordelian hellään hoitoon. Mutta synkempi kohtalo vartosi heitä kumpaakin. Ranskan kuninkaan oli arvaamatta täytynyt palata maahansa asiain takia, jotka aiheuttivat niin paljon pelkoa ja vaaraa valtakunnalle, että hänen personallinen läsnäolonsa siellä oli aivan välttämätön. Hänen poissa ollessaan Ranskan sotajoukkojen kimppuun ryntäsi Gonerilin ja Reganin brittiläiset joukot, joita johti eräs tuon rehellisen Glosterin kreivin petollinen poika, nimeltä Edmund. Onnettomuudeksi sattui sillä kertaa niin, että brittiläiset pääsivät taistelussa voitolle, ja Cordelia ja Lear kuningas joutuivat molemmat vangiksi.

Edmund määräsi heidät vietäväksi tyrmään, jonne kuningas Lear lähti kylläkin tyytyväisenä, sillä hän oli iloinen ja onnellinen saadessaan jälleen olla tyttärensä kanssa. Heti heidän mentyään Edmund lähetti vankilaan erään virkailijan salaisten määräysten kanssa, jotka hän käski tämän oitis paikalla toimittaa.

Tuskin tämä oli tapahtunut, kun torvien toivotus ilmoitti että Albanian herttua, Goneril ja Regan olivat tulossa. Albanian herttua, luonteeltaan ainakin lempeämpi ja sääliväisempi, oli jo jonkun aikaa paheksinut sitä kohtelua, jonka alaiseksi poloinen vanha kuningas oli joutunut. Hän oli ankarasti moittinut Cornwallin herttuan raakalaismaista tyylyttä, kun tämä oli puhkaissut silmät Glosterilta, ja hän kuuli nyt mielissään miten Cornwall oli saanut ansaitun rangaistuksensa sen palvelijan kädestä, jonka hän oli surmannut syystä että tämä oli uskaltanut häntä moittia.

Albania vaati nyt että Lear jätettäisiin hänen huostaansa — mutta Edmund kieltäysi täyttämästä tätä vaatimusta, koska muka kysymys Cordeliasta ja hänen isästään vaati soveliaampaa paikkaa keskustelua varten kuin se missä silloin olivat. Albanian herttua käski Edmundin totella, sanoen pitävänsä häntä ainoastaan palkollisena tässä sodassa eikä veljenä, vaan silloinpa Regan puuttuen puheeseen selitti varustaneensa

Edmundin täydellä päällikön käskyvallalla, joten hän siis olisi täydellisesti Albanian herttuan vertainen — semminkin kun hän, Regan, aikoi mennä Edmundin kanssa naimisiin.

Kiukkuinen väittely syntyi nyt sisarusten välillä. Goneril oli hänkin halustunut tuohon Edmundiin ja sen enempää arkailematta tuota pikaa sommitellut juonen saadakseen aviomiehensä surmatuksi, niin että hän sitten voisi mennä naimisiin Edmundin kanssa. Tuntien Reganin aikeet, oli hän entisten rikostensa lisäksi vielä salaa myrkyttänyt sisarensa, saadakseen hänet siten tieltään raivatuksi, ja kun he vielä paraikaa kiistelivät, alkoi myrkytysjuoma jo tehdä tekoansa, niin ettei montakaan minuuttia kulunut ennenkuin Regan kuoli.

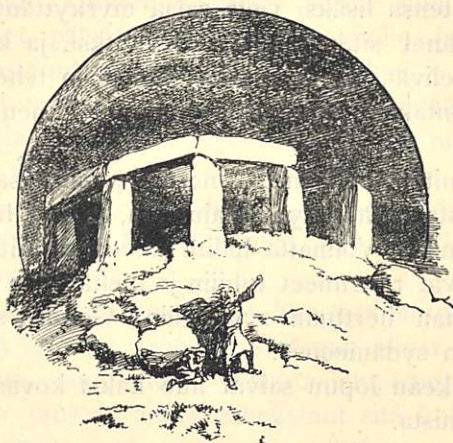
Mutta, miten olikaan, Gonerilin puoliso sai ilmi omaa henkeänsä vastaan tähdätyn salajuonen, ja nyt hän julkisesti hylkäsi vaimonsa. Voimatta hillitä raivoansa siitä että suunnitelmansa olivat rauenneet tyhjiin ja kieltäytyen vastaamasta mitään Albanian herttuan syytöksiin, Goneril syöksyi pois ja pisti veitsen sydämeensä.

Näin surkean lopun saivat nuo kaksi kovasydämistä ja pahanilkistä naista.

Tällä välin oli Edmundin uljas velipuoli, Edgar, ilmestynyt näyttämölle taistelijana rankaisemaan edellistä hänen monista hirveistä petturin- ja konnantöistään. Surman haavan saatuaan tunnusti nyt Edmund antaneensa Gonerilin kanssa salaisen määräyksen hirtättää Cordelia linnassa; he olivat aikoneet ajaa syyn vainajan niskoille, että hän muka epätoivon vallassa oli tehnyt itsemurhan.

Sanansaattajia lähetettiin kiireesti peruuttamaan tätä onnetonta käskyä, mutta surkeaa! se oli liian myöhäistä. Samalla kun Edmund kannetaan pois, astuu näyttämölle kuningas Lear, kantaen sylissään kuollutta Cordeliaa. Vanhan miehen järki horjui taas hulluuden partaalla, ja katselijat voivat ainoastaan murheen ja säälin tunteilla kuulla hänen

hurjan kaihonsa purkauksia murhatun lapsensa tähden. Hetken surtuansa häntä kuolleeksi, hän seuraavalla hetkellä koetti uskotella itselleen tytön vielä elävän. Hän pyysi peiliä, nähdäkseen himmentäisikö Cordelia hengityksellään sen pinnan, joka todistaisi hänen vielä elävän; hän piti höyhentä hänen huultensa edessä ja oli näkevinään höyhenen häilähtävän. Kentin kreivi tuli ja polvistui hänen eteensä, mutta kuningas

kääntyi maltittomasti pois hänestä ja kallistui jälleen Cordelian ylitse, hänen maatessaan siinä tanterella.

„Cordelia, Cordelia! varro hiukan!“ hän rukoili sydäntä särkevällä äänellä! „Haa! mitä sinä sanot?“ Hän kallistui kuuntelemaan, ja kun hän ei voinut erottaa mitään ääntä, koetti hän kärkkäällä itsepetoksella selittää tämän vajavaisuuden: „Hänen äänensä oli aina vieno, sävykäs ja hiljainen — oivallinen ominaisuus vaimossa.“ Sitten äkkimuutoksella hän oikaisihe pystyyn ja silmäillen ympärinsä huudahti riemahtaen: „Ma tapoin orjan, joka hirtti sun!“

„Se onkin totta, herrat, niin hän teki“, virkkoi joku vieressä seisova sotaherra.

„Niin, mies, enkös tehnyt?“ sanoi kuningas ylpeästi. „Olen nähnyt ajan sellaisen, jolloin oivalla säilälläni olisin pannut heitä hyppimään. Mutta nyt olen vanha, ja nämä huolet murtavat minut. — Kuka sinä olet? Silmäni eivät ole paraita, mutta kohta sanon — — Etkös ole Kent!“

„Sama mies — palvelijanne Kent.“

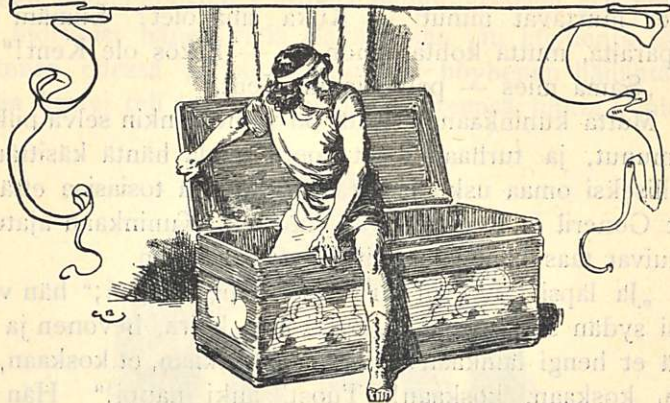
Mutta kuninkaan järjestä oli viimeinenkin selvä pilkotus sammunut, ja turhaan Kent koetti saada häntä käsittämään todelliseksi omaa uskollisuuttaan sekä sitä tosiasiaa että nuo tylyt Goneril ja Regan olivat kuolleet. Kuninkaan ajatukset liikkuivat taas hänen lemmityssä tyttäressään.

„Ja lapsi raukkani hirtetty! Ei henkeä, ei;“ hän vaike-
roit si sydän särkyneenä. „Miks' elää koira, hevonen ja hiiri, ja sä et hengi lainkaan? Et palaa koskaan, et koskaan, koskaan, koskaan, koskaan! Tuost' auki nappi!“ Hän teki kuristuttavan liikkeen päällystakillaan kurkun kohdalla, ja joku astui esiin ja päästi sen ystävällisesti auki hänelle. „Kiitos, ystäväni! — Kah näetkös? Katsos häntä — katsos — huulet, — kas tuossa, kas!“ — ja omituisella ilon ja tuskan sekaisella huudolla Lear kuningas kaatui kuolleena armaan lapsensa Cordelian ruumiin päälle.

Ja näin, kaikkine vikoineen ja hullutuksineen, jotka varmaan olivat tuottaneet oman katkeran palkintonsa, tuo kuumasydäminen kuningas meni ikuisen levon valtakuntaan.

Cymbeline.

Britannian prinsessa.

IMOGEN, Britannian kuninkaan Cymbelinen tytär ja laillinen perillinen, oli joutunut syvään epäsuosioon hovissa ja sai kokea isältään mitä ankarinta vastenmielisyyttä. Cymbeline oli hiljan nainut toisen vaimon, lesken, jolla oli täys'ikäinen poika, ja sekä kuninkaan että kuningattaren mielestä olisi Imogenin mitä oivallisimmin sopinut mennä naimisiin tämän nuorukaisen kanssa. Mutta Cloten oli moukkamainen, pahantapainen vintiö, ja Imogen oli valinnut sulhokseen köyhän, mutta kunnan nuoren aatelismiehen. Tämä, Posthumus Leonatus oli ollut hänen leikki-toverinsa lapsuudesta asti, sillä kun pojan vanhemmat hänen vielä piennä ollessaan olivat kuolleet, oli Cymbeline ottanut orvon lapsekseen ja kasvattikin häntä melkein kuin omaa poikaansa. Mutta kuningas, kuningatar ja Cloten itse olivat raivoissaan Imogenin tekemästä valinnasta, ja hovikkojen täy-

tyi pakosta olla noudattavanaan kuninkaallista esimerkkiä, vaikka heidän joukossaan ei ollut ainoatakaan, joka ei sydämessään iloinnut siitä asiasta, jota hän oli katselevinaan ry-pistynein kulmin. Sillä samalla kuin Cloten oli, kuten eräs herra lausui, „huonollekin maineelle liian huono“, oli Leonatus samalla niin soma ja miellyttävä ulkoihmiseltään sekä jalo ja ylevä sielultaan, että hänen vertaistaan olisi ollut vaikea löytää koko maailmasta. Jo pienenä poikana ollen kaikkien lemmikki ja ylistämä, oli hän pilaantumatta suoriutunut tuosta vaarallisesta koetuksesta olla hovin suosikki. Hän omisti kaikista tiedonhaaroista saatavan opin yhtä helposti kuin muut hengittävät ilmaa; ja mikä selvimmin todisti hänen kuntoansa, oli se tosiasia että niin oivallinen nuori nainen kuin Imogen oli valinnut hänet puolisokseen.

Mutta Cymbeline, huolimatta vähääkään hänen ansioistaan, oli vihoissaan siitä että tyttärensä oli mennyt vaimoksi „kerjäläiselle“, kun olisi saanut kuningattaren ainoan pojan. Hän ajoi Leonatuksen maanpakoon ja määräsi Imogenin pidettäväksi vankina hovissa äitipuolensa valvonnan alaisena.

Uusi kuningatar oli jäntevä, vallanhimoinen nainen, jonka tärkeimpänä silmämääränä par'aikaa oli valtaistuimen turvaaminen poika tolvanalleen. Cymbelinellä oli, totta kyllä, ollut kaksi omaa poikaa, mutta molemmat varastettiin häneltä tuskin kapalovauvan iästä päässeinä, vanhempi kolmen, nuorempi kahden vuoden ikäisenä. Siitä päivästä kuin he katosivat, ei heistä sen koommin ollut jälkeäkään näkynyt. Imogen prinsessa oli nyt ainoa lapsi, ja koska hän oli Cymbelinen perijä, yritti kuningatar hartaasti houkutellessa häntä naimisiin poikansa kanssa. Kun tämä yritys ei onnistunut, ei kuningatar häikäillyt suunnitella toisia, kamalia keinoja aikeensa toteuttamiseksi. Hän ymmärsi hiukan lääkeoppia ja valmisti huvikseen hajuvesiä ja säilykkeitä (hilloja) kaikenlaisista yrteistä ja muista aineista. Teeskellen syyksi haluansa täydentää lääkeopillisia tietojansa pyysi hän lääkäri Corneliuk-

selta — joka oli auttanut häntä hänen opinnoissaan — eräitä niitä myrkyllisimpiä ainesosia ja keitoksia, jotka hiljakseen kuolettaisivat riuduttamalla. Hän sanoi, ettei hän aikonut käyttää niitä kellekään ihmis-olennolle, vaan ainoastaan eläimille, koetellakseen myrkyjen voimaa, sekä myös koetella niiden vastamyrkkyjä siten saadakseen selville itsekunkin tehot ja vaikutukset.

Tuo kelpo lääkäri ei hyväksynyt ollenkaan sellaisia tylyjä kokeita. Hän tunsii kuningattaren pahanilkeän luonteen eikä tahtonut ensinkään senluonteiselle naiselle uskoa niin kuolettavan laatusia rohtoja. Ollen sentähden täyttävänä kuningattaren vaatimuksen, hän todellisesti antoi tälle vain muutamia vallan viattomia sekoituksia, jotka ainoastaan vähäksi aikaa huumaisivat aistit ja saisivat tunnon turruksiin, mutta lopullisesti eivät tekisi mitään vahinkoa.

Onni oli, että Cornelius toimi niin varovasti, sillä kuningatar ryhtyi, hetkeäkään hukkaamatta, panemaan katalat juonensa toimeen.

Kun Leonatus maanpakoon tuomittuna lähti Roomaan, jätti hän jälkeensä erään hyvin uskollisen ja alttiin Pisanio nimisen palvelijan pitämään huolta armaasta puoliosastaan ja valvomaan hänen turvallisuuttaan. Viekas kuningatar koetti houkutella Pisaniota omain harrastustensa puolelle, luvaten hänelle runsaita lahjoja, jos hän voisi taivuttaa Imogenin suosiolliseksi hänen poikaansa kohtaan. Mutta Pisanion vankkaa uskollisuutta oli mahdoton horjuttaa. Nähdessä mahdottomaksi millään liehakoivalla suosiollisuudella päästä tarkoitustensa perille, koetti kuningatar toista keinoa saadakseen Leonatoksen tieltään raivatuksi. Kerran jutellessaan Pisanion kanssa pudotti hän ikäänkuin vahingossa taitavasti sen pienen rohto-rasian, jonka hän oli saanut Corneliukselta. Kun Pisanio otti sen ylös ja tahtoi antaa sen hänelle takaisin, pyysi kuningatar vain häntä pitämään sen vaivansa palkkana ja „alkumyöntinä lisäärmoon“, jota hän aikoi suoda hänelle,

selittäen sen olevan ihmeen hyvää sydämen vahviketta, jolla hän oli muka jo viidesti pelastanut kuninkaan kuolemasta. Kuningatar toivoi, että Pisanio, haluten tehdä hyvää herralensa, antaisi tätä sydämenvahvistetta, joka varmaan osotautuisi tuhoisaksi. Jos Imogen vielä Leonatuksen kuoltuaikin itsepintaisesti kieltäytyisi rupeamasta Clotenin puolisoiksi, silloin hänkin — niin kuningatar päätti — saisi maistaa samaa myrkkyä ja niinpä tie avautuisi Clotenille nousemaan valtaistuimelle.

Samaan aikaan kuin nämä asiat tapahtuivat Britanniassa, oli Leonatus ehtinyt Roomaan. Täällä, erään ystävän, Philarion, talossa hän sattumalta kohtasi pari tuttavaansa nuoremilta päiviltä — erään ranskalaisen ja toisen, Jachimo nimisen italialaisen. Ranskalainen muistutti hänelle erästä riitaa, joka heillä oli ollut tuon edellisen tuttavuutensa aikana, riitaa, joka muuten, kuten hän sanoi, koski perin turhaa ja joutavaa asiaa. Mutta Leonatus kypsyttyneen ymmärryksensä mukaan ei tahtonut myöntää että riitajuttu oli niinkään turhanpäiväinen.

„Saisikohan, olematta epäkohtelias, kysyä mitä tuo riita koski? kysyi Jachimo.

Ranskalainen vastasi kiistelystä syntyneen sen johdosta, kun kukin kiitteli jotakin oman kotimaansa naista, jota rakasti, ja kysymys koski kuka paraiten ansaitsi sellaista ylisyntä; silloin oli Leonatus vakuuttanut että hänen omansa oli kaunein, siveellisin, viisain ja uskollisin kaikista ja hänen suosionsa oli vaikeammin saatavissa kuin kenenkään Ranskan paraimman naisen.

„Se nainen ei elä enää tai on tämän herran hyvä ajatus sittemmin lahonnut“, nauroi Jachimo.

„Hänellä on vielä siveytensä ja minulla mielipiteeni“, vastasi Leonatus.

„Ette vain saa asettaa häntä yhtä paljon yläpuolelle meidän Italian neitosiamme“, jatkoi Jachimo vielä samaan pilkalaiseen sävyyn.

Mutta Leonatus oli tosissaan ja huolimatta toisten hyväluontoisesta pilasta hän itsepintaisesti pitkitti Imogenin sulojen ja oivuuden ylistämistä.

Heidän erotessaan Britanniassa oli Imogen antanut miehelleen muistoksi hohtokivi-sormuksen, joka oli ollut hänen äitinsä oma ja oli ollut hänelle hyvin kallisarvoinen; Leonatus puolestaan oli taas kiinnittänyt kultansa käsivarteen rannerenkaan.

Jachimo väitti nyt nauraen, että jos hän vain saisi tilaisuuden seurustella muutaman minuutin Imogenin kanssa, hän pian saavuttaisi tämän suosion, — niin tosiaankin, hän oli valmis panemaan vetoa puolet omaisuudestaan Leonatuksen sormusta vastaan siitä ettei koko maailmassa ollut naista, josta hän ei voisi sanoa samaa.

Leonatus alkoi suuttua, ja Philario pyysi heitä jättämään tuon jupakan sikseen. Mutta Jachimo ei tahtonut väistyä. Hän sanoi nyt suovansa että olisi pannut vetoa koko omaisuutensa. Hän tahtoi panna kymmenentuhatta dukaattia vetoa Leonatuksen sormusta vastaan siitä, että jos hän kävisi Britannian hovissa, hän toisi sieltä takaisin selvän todistuksen, että Imogenin suosio ei suinkaan ollut niin vaikea voittoa kuin Leonatus uskotteli.

Leonatus, närkästyneenä Jachimon puheista ja haluten todistaa hänen väitteensä vääriksi sekä rangaista häntä hänen hävyttömyydestään, lupasi suostua vedonlyöntiin. Mutta hän tahtoi panna kultaa Jachimon kultaa vastaan, nimittäin sormuksen, joka oli hänelle yhtä kallis kuin sormikin; sillä se oli, sanoi hän, osa sormesta.

Jachimo syytti hänen pelkäävän, että häviäisi vetonsa, ja sanoi hänen viisaasti kyllä karttavan sormuksen menettä-

mistä. Näillä sanoilla hän niin ärsytti Leonatusta, että tämä suostui taistelunhaastoon.

„Minä vaadin teitä tähän vetoon. Tuossa sormukseni!“ hän huudahti.

„Minä en salli tätä vetoa“, sanoi Philario.

Mutta sekä Leonatus että Jachimo lausuiivat, että asia saisi mennä menoaan ja ryhtyivät yhtä jatkoa määräämään ehdot sekä panemaan ne laillisesti kirjaan. Yhden tahtoi vain Leonatus varata itselleen. Jos Jachimon onnistuisi voittaa vetonsa Imogenin vian tai heikkouden takia, niin Leonatus hylkäisi puolisonsa eivätkä miehet siltä tulisi vihollisiksi, sillä sellainen vaimo ei olisi sen arvoinen, että hänestä kannattaisi riidellä. Jos taas toiselta puolen Jachimon tarjoumukset hylättäisiin sillä halveksumisella minkä ne ansaitsivat, niin saisi Jachimo miekallaan vastata Leonatukselle hävyttömyydestään.

Siihen suostui Jachimo ja lähti viipymättä matkalle Britanniaan.

Saavuttuaan Cymbelinen hoviin hänet laskettiin sisään Imogenin luo kirjeitten tuojana Leonatuksen luota. Imogen otti hänet vastaan ihastuttavalla suoruudella ja sydämellisyydellä, iloiten saadessaan lausua tervetulleeksi henkilön, josta hänen puolisonsa kirjoitti hänen osottaneen paljon ystävyyttä kaukaiselle vieraalle. Suunnitelmansa mukaan, jonka Jachimo oli keksinyt, hän vastaukseksi Imogenin hartaisiin kyselyihin Leonatuksesta, kertoi että tämä jaksoi mainiosti, oli erinomaisen hupainen, jopa hullunkurisen iloinenkin, niin että hänet tunnettiin nimellä „brittiläinen hurjailija“.

Imogenia kummastutti, jopa hieman loukkasikin kuulla tämmöistä, sillä kotona oli Leonatus aina ollut vakava, jopa surunvoittoinen ja alakuloinen mieleltään.

„En nähnyt häntä koskaan suruisena“, vastusteli Jachimo, ja jutteli lisää: „Leonatus nauroi aina ääneensä, kun eräs hänen toverinsa, muuan ranskalainen näytti olevan suruis-

saan syystä että oli jättänyt jälkeensä kotimaahan naisen, jota rakasti. „Kuvitteleppas miestä, joka huokailen ikävöi naisen orjuuden paulaa!“ oli Leonatus sanonut.

Imogenia vaivasi se ajatus, että Leonatus niin vähän välitti hänestä kuin Jachimon puheista voi päättää; mutta kun simasuinen italialainen pitkittäen puhettaan surkutteli Imogenia siitä että hänen ylkänsä niin näytti unhottaneen hänet muiden naisten vuoksi ja neuvoi häntä kostamaan kunnottomalle, niin alkoi Imogen olla varuillaan.

„Vai kostamaan? Kuinka kostaa? Jos tuo on totta, mitenkä sitten kosten?“ hän kysyi.

Jachimo vastasi, että jos Leonatus niin vähän välitti vaimostaan, että saattoi huvitella Roomassa irstaisten toveriensä kanssa, älköön Imogen myöskään enää tuhlatko yhtään ajatusta häneen, vaan suokoon lempensä sellaiselle, joka oli valmis olemaan hänen uskollinen ystävänsä ja palvelijansa. *Hän* — Jachimo — ei kuitenkaan koskaan laiminlöisi noin ihanaa puolisoa, niinkuin Leonatus oli tehnyt.

Imogen keskeytti nämä liukkaat puheet pilkansekaisella suuttumuksella ja käski Jachimon heti mennä hänen näkyvistään. „Hoi, Pisanio!“ hän huusi uskollista palvelijaansa, sillä hän ei tahtonut kuulla enää sanaakaan tuolta herjaavalta muukalaiselta.

Mutta nytpä Jachimo luikertelevan viekkaasti äkkiä muutti menettelytapaa ja alkoi mitä hehkuvimmin ylistää Leonatusta. Hän rukoi Imogenia antamaan hänelle anteeksi ja selitti että kaikki mitä hän oli puhunut oli aivan perätöntä ja hän oli sillä vain tahtonut koetella Imogenin rakkautta. Leonatus oli muka yksi paraita ja uskollisimpia miehiä. — „Miesten kesken kuin taivahinen jumala hän istuu ja kunnioitusta ylliluonnollista saa osakseen.“

Jachimon viimeiset sanat olivat Imogenille riittävä hyvitys hänen ilkeästä kujeestaan; Imogen soi hänelle sen an-

teeksi ja ilmaisi käytöstavassaan jälleen kaiken entisen viehättävän suloutensa.

„Olin vähällä unohtaa anoa teiltä pientä armonsoitusta“, sanoi Jachimo, hyvästi jättäessään. „Ja kuitenkin vielä yksi silmänräpäys, sillä se koskee teidän herraanne; minä ja useita muita jaloja ystäviä olemme osakkaina toimessa.“

„Pyydän, sanokaa mit' on se?“ kysyi Imogen.

Jachimo vastasi että Leonatus ja noin tusina hänen ystäviään Roomassa oli yhtynyt ostaakseen lahjan keisarille. Hän, heidän asiamiehenään, oli ostanut sen Ranskasta; se oli komea hopeinen pöytäkalusto ja siinä oli vielä rikas valikoima juveleita. Koska kaikki oli hyvin kallisarvoista tavaraa ja hän, Jachimo, oli muukalainen Britanniassa, oli hän hyvin levoton sen säilymisestä turvassa. Sopsisiko hänen pyytää Imogenia ottamaan sen huostaansa?

„Varsin mielellään; minä vastaan kunniallani aarteiden säilymisestä“, vastasi Imogen. „Ja koska puolisolllani on niissä etunsa valvottavana, tahdon ottaa ne suojeltavakseni makuusuojaani.“

„Ne ovat kirstussa väkeni valvonnan alaisina“, sanoi Jachimo. „Saanko olla rohkea ja lähettää sen teille ainoastaan täksi yöksi? Minun täytyy lähteä huomenna. Sentähden, jos mielitte tervehtiä herraa miestänne kirjeellä, niin tehkää se vielä tänä iltana.“

„Minä kirjoitan“, sanoi Imogen. „Toimittakaa kirstunne minulle; kyllä se pysyy turvassa täällä ja rehellisesti annetaan se teille takaisin. Tervetuloa!“

Miten Jachimo voiffi vefonsa.

Jachimon lähettämä kirstu sijoitettiin aivan säällisesti turvaan Imogenin kamariin, mutta mitään hopeisia pöytäkaluja tai jaloja kiviä se ei sisältänyt. Yöllä, kun prinsessa

nukkui, sytytetyn vahakynttilän vielä palaessa hänen huoneessaan ja likellä sitä kirjaa, jota hän par'aikaa oli lukenut ennen uneen vaipumistaan, kohosi kirstun kansi ja mies astui sieltä ulos. Se oli Jachimo. Nopealla katseella hän silmäili huonetta, tarkasti tutkien jokaista yksityiskohtaa, maalauksia seinillä, akkunan paikkaa, vuoteen koristuksia, seinäverhoja ja mitä kuvia ja tapauksia niissä oli esitetty. Mutta ei sekään vielä riittänyt hänen häijyyn tarkoitukseensa. Hän lähestyi varkein vuodetta, ja sillä välin kuin Imogen makasi siinä syvässä unessa, sieppasi hän sievästi hänen käsivarresta Leonatuksen hänelle antaman rannerenkaan, pannen samalla kertaa merkille hänen puhtaan valkoisella ihollaan pienen viisipilkkuisen luomen, jonka pilkut muistuttivat esikön kuvussa olevia karmosiinipunaisia pilkkuja. Heti sen jälkeen hän otti ylös kirjan, jota Imogen oli lukenut, katsoi tarkoin sen nimeä ja pani vielä huomionsa juuri sen kohdan kertomuksesta, mihin hän oli lukunsa keskeyttänyt. Sitten tyytyväisenä halpaan tekoonsa, hän pujahti takaisin kirstuunsa piiloon. Kansi sulkeutui pontimella, ja taaskin kerran huoneessa näennäisesti ei ollut mitään häiritsemässä nukkuvan prinsessan viatonta sieluntyyneyttä.

Aamulla aikaisin tuli heltiämätön epäsuotuisa kosija. Clotenia, kuningattaren poikaa oli neuvottu koettelemaan soiton vaikutusta kovasydämiseen naiseen, joka yhäti vain hylkäsi hänen tarjoomuksensa. Hän määräsi sentähden muutamia soittoniekkvoja käymään kunniaterveisillä hänen akkunansa ulkopuolella ja laulamaan pienen viehättävän „aubadin“ eli aamulaulun — s. o. serenadin tapaisen laulun, mutta esitettyinä aamuhämärässä nukkujan herättämiseksi eikä yöllä hänen uinuttamiseksi. Laulu, joka valittiin, oli erittäin soma sanoiltaan samalla kuin siinä oli ihmeen suloinen sävel; ja Cloten toivoi että Imogenin sydän ihan varmaan sulaisi siitä hellyyteen:

„Jo leivo laulaa taivaalla
 ja Phoiboskin jo havaa;
 kukista juovat varsansa
 jo kastett' ouruavaa;
 jo leinikkökin valvaantuu
 ja kultasilmäns' avaa;
 kun kaikki kaunis havaantuu,
 sa, kultani myös havaa!
 Havaa! Havaa!“

Imogenia miellytti kaunis soitto, mutta hän oli pahoillaan ettei voinut kiittää soiton toimittajaa asianmukaisesti, sillä hän sanoi inhoavansa häntä yhtä sydämellisesti kuin milloinkaan ja hänen avonaisuutensa pakotti häntä lausumaan sen hänelle suoraan silmiin. Cloten yritti taiputtaa Imogenia luopumaan aviomiehestään, sanoen että se liitto, johon hän vetosi „tuon kurjan raukan kanssa, tuon norkon, jota hovin pöytäjätteill' on ruokittu“ ei muka ollut mikään liitto, vaan että se oli helposti purettavissa.

Imogen, suutuksissaan siitä että tuo halveksittava olento uskalsi herjata jaloa Leonatusta, antoi Clotenille ankarat nuhteet, sanoen häntä liian huonoksi olemaan hänen puolisonsa renkinäkin: hänelle tapahtuisi muka jo liikaa kunniaa ja hän olisi kadehdittavakin, jos olisi Leonatuksen maassa piiskurin renkinä. Lyhyesti, niin hän lopetti, huonoin vaate jota Leonatus koskaan oli käyttänyt, oli hänen silmissään kalliimpi kuin satatuhatta sellaista miestä kuin Cloten.

Imogenilla oli jo samana aamuna ollut syytä suureen mielipahaan, sillä hän oli havainnut hukanneensa rannerenkaansa ja oli kovin säikähtynyt siitä. Jättäen moukkamaisen kosiansa jurosti hautomaan tuota harvinaista suorapuheisuutta — sillä kaikki hovin herrat imartelivat ja ailakoivat Clotenia edessä, vaikka he selän takana parjasivat ja panettelivat häntä — Imogen nyt kutsui uskollista Pisaniotansa

ja käski hänen sanoa kamarineitsyelleen, että tämä mitä tarkimmin etsisi tuota kaivattua koristusta. „Se oli herrasi oma; en tahtois hukata sitä yhdenkään Euroopan kuninkaan aarteista. Minä *luulen* nähneeni sen tänä aamuna; ihan varmaan se vielä illalla oli käsivarressani; suutelin sitä. Eihän se vain lie mennyt kertomaan herralleni, että olen suudellut ketään muuta kuin häntä“, hän lopetti alakuloisella yriyksellä laskea hieman leikkiä.

Imogen parka! hän ei aavistanut, kuinka onnettoman likeltä hänen keveästi lausutut sanansa hiipaisivat totuutta!

Samaan aikaan Jachimo kiirehti takaisin Roomaan ikävine tietoineen. Ensiksi Leonatus otaksui varmaksi, että Jachimo oli hävinnyt vetonsa; hänellä oli vastaus valmiina joka seikkaan, minkä jälkimmäinen saattoi sanoa. Mutta vähitellen kavala italialainen keksi sen kujeen, että sai näyttämään siltä kuin Imogen olisi ollut aivan liian aulis tuhlamaan ystävyuden ja suosion osoituksia tälle muukalaiselle. Hän sanoi nähneensä hänen makuukamarinsa ja viipymättä hän kertoikin miten sen seinät oli hopeaan ja silkkiin verhottu, kertoi mitä kuvia verhot esittivät. Tulisija oli huoneen eteläseinällä ja metsästävän Dianan tarina oli ihmeen kauniisti kuvattu uunin otsikkoon. Huoneen kattoon oli kultaisia keruubeja veistelty; liesinytteinä oli kaksi hopeista lemmenjumalaista, jotka seisoivat silmää vilkuttaen yhdellä jalalla.

Leonatukseen täytyi myöntää kaikki tämä todeksi; mutta — sanoi hän — ei tästä vielä seuraa, että Jachimo on vetonsa voittanut. Onhan Jachimo voinut saada nämä tiedot joltakin palkkaamaltansa kamarineitsyeltä.

Silloin Jachimo itseluottavaisella voiton ilmeellä veti esiin rannerenkaan, jonka hän väitti Imogenin pyhkäisseen käsivarreltaan ja antaneen hänelle.

Leonatus, tehden viimeisen ponnistuksen säilyttääkseen uskonsa Imogenin rakkauteen ja uskollisuuteen, viittasi siihen

että hän kenties oli ottanut rannerenkaan käsivarresta lähettääkseen sen hänelle, miehelleen.

„Kirjoittaako hän *niin* teille?“ kysyi Jachimo ovelasti. Mutta valitettavasti Imogenin kirje, jonka hän itse oli tuonut, ei maininnut mitään sellaista.

„Oi, ei, ei, ei! Se on totta. Ottakaa tuosta tuokin!“ huusi Leonatus antaen Jachimolle sormuksen, jonka oli pannut vetoa. Ja sitte hän syyti tulvan hurjia herjauksia soimatakseen kaikkien naisten muka ääretöntä petollisuutta ja huikentelevaisuutta.

„Maltakaa mieltänne, herra, ja ottakaa takaisin sormukseenne“, neuvoi Philario, joka koko keskustelun aikana oli terävästi epäillyt Jachimon rehellisyyttä. „Ei se vielä ole voitettu. Luultavasti on Imogen hukannut rannerenkaansa; tai kukaties joku hänen palvelusnaisistaan lahjottuna varasti sen häneltä“.

„Aivan oikein — toivon, että hän on saanut sen sillä tapaa“, sanoi Leonatus. Anna pois sormus ja esitä minulle joku tehokkaampi todistus kuin tämä, sillä rannerengas on varastettu!“

„Vieläkö mitä!“ ivaili Jachimo ja puhui pienestä luomesta, jonka hän oli havainnut Imogenin valkoisella iholla. Nyt ei mikään auttanut, vaan Leonatuksen täytyi myöntää hävinneensä vedonlyönnissä.

Hän oli rakastanut Imogenia niin syvästi, niin hellästi, hän oli niin ehdottomasti luottanut armaansa täydelliseen kuntoon ja uskollisuuteen, että kun Imogen nyt ilmaantuikin petollisena ja uskottomana, se oli hänelle hirveä isku. Kaikki naiset, niin hän ajatteli katkerasti, ovat yhtäläisiä, ei toinen toistaan parempia. Kaikki viat, jotka miehiä pahentavat, esiintyvät naisissa vielä runsaamassa määrin: valhe, imartelu, vilppi, kostonhimo, omien vikojensa kaunistelu, hekuma, kopéilu, turhuus, ylenkatse, panettelu, oikullisuus — jokainen

pahe, mille vain nimi löytyy, se rehottaa runsaasti naisten joukossa.

Näin hurjistuneena verrattoman vaimonsa otaksutusta petoksesta, alkoi onneton Leonatus hautoa kamalia koston ajatuksia.

Belariuksen luola.

Jotenkin tähän aikaan saapui Cymbelinen hoviin lähetettä Rooman keisarin luota vaatimaan sitä vuotuista 3000:n punnan suuruista veroa, jonka Julius Cæsar oli säättänyt voittamiensa brittien maksettavaksi roomalaisille, mutta jonka Cymbeline viime aikoina oli jättänyt suorittamatta hänen seuraajalleen, Augustus Cæsarille.

Kuultuansa vaatimuksen, jonka roomalainen lähettiläs Cajus Lucius esitti, otti kuningatar oitis toimekseen kehottaa Cymbelineä olemaan veroa maksamatta, ja Cloten koetti tuhman-pöyhkeään tapaansa auttaa asiaa korskalla uhmalla ja törkeillä solvauksilla: Arvokkaammin Cymbeline vahvisti puolisonsa puheen, kieltäytyen maksamasta, jonka jälkeen Cajus Lucius herransa Augustus Cæsarin nimessä julisti sodan Britanniaa vastaan.

Tämän ikävän velvollisuuden suoritettuaan oli hän valmis nauttimaan sitä vieraanvaraisuutta, jota Cymbeline kohteliaasti tarjosi hänelle ne pari kolme päivää kuin hänen oleskelunsa hovissa vielä kesti, jonka jälkeen kuningas lähetti hänet lukuisan saattoväen turvissa Milfordin satamaan. Heti sen perästä Cymbeline ryhtyi sotavarustuksiin.

Tällä välin oli Roomasta tullut toisiakin sanomia — kirjeitä Pisaniolle ja Imogenille. Pisaniolle tullut sisälsi kauhEAN käskyn. Imogenille tullut täytti hänen sydämensä riemulla.

Häntä kehoitettiin heti rientämään Milfordin satamaan, jossa Leonatus ilmoitti jo olevansa sekä haluavansa tavata

puolisoaan. Imogen hehkui innosta päästä matkaan; hän pyysi samalla leikkisän maltittomasti Pisaniota sanomaan hänelle, kuinka pian he voisivat päästä perille Milfordin satamaan ja torui häntä, kun hän laski siihen liian paljon aikaa menevän. Hänen sukkela päänsä keksi tuota pikaa keinon, millä hän kenenkään huomaamatta voisi päästä pakoon, ja pukeutuneena kamarineitonsa vaatteisiin hän pääsikin pujah-tamaan linnasta paikkaan, missä Pisanio vartosi valmiina saattamaan häntä matkalle.

Mutta voi surkeaa! Poloista nuorta prisessaa odotti matkalla Milfordiin hirmuinen havainto! Pisanio näytti hänelle Leonatukselta saamansa kirjeen, ja siitä hän luki mistä rumasta rikoksesta häntä syytettiin, ja että Pisanio oli saanut käskyn surmata hänet. Imogen, kun tiesi olevansa viaton, loukkaantui syvästi puolisonsa tylyistä sanoista, ja sydän tuskaan murtumaisillaan hän pyysi Pisaniota heti sivaltamaan hänet kuoliaaksi ja siten täyttämään isäntänsä käskyn. Mutta Pisanio pauskasi paheksien miekan menemään eikä tahtonut tahrata käsiään moisella konnantyöllä. Hän sanoi vieneensä häntä näin pitkältä ainoastaan ehtiäkseen sillä välin miettiä, mitä olisi paras tehdä. Hänen herraansa oli epäilemättä törkeästi petetty: joku temppunsa oikein oivasti oppinut roisto oli varmaankin saanut kaiken tämän pahan aikaan. Pisanio lupasi edelleen ilmoittaa isännälleen, että Imogen oli kuollut sekä lähettää hänelle jonkun verisen merkin todisteeksi siitä että hän oli hänen käskynsä toimittanut. Imogenia tultaisiin kaipaamaan hovissa, ja se vahvistaisi hänen puhettaan.

„Mutta, ystäväni, mitä minä sill’ aikaa teen? Missä asun? miten elän?“ kysyi prinsessa parka. „Mikä jää elämäni iloksi, kun olen kuollut yljältäni?“

Pisanio kysyi, eikö häntä jonkun ajan kuluttua halut-taisi palata hoviin, mutta Imogen lausui ei enää tahtovansa nähdä hovia eikä isäänsä, saatikka kömpelöä Clotenia, joka inhottavalla kosinnallaan oli peräti suututtanut häntä. Pisanio

sanoi, että hänen oli mahdoton jäädä Britanniaan, jos hän ei tahtonut elää hovissa. Siihen kysyi Imogen, eikö sitte maailmassa ollut muita maita paitsi Britanniaa, missä aurinko paistoi . . . Maailman suuressa kirjassa ei Britannia ollut muuta kuin lehti — joutsenenpesä isossa lammikossa.

Pisanio oli hyvillään siitä että Imogen oli halukas ajattelemaan muita seutuja, ja hän ryhtyi nyt keksimään suunnitelmaa, tosin rohkeaa, mutta kuitenkin semmoista, johon Imogen ilomielin suostui. Se ei sisältänyt sen vähempää, kuin että Imogen hovipojaksi pukeutuneena pyrki Rooman lähetin Luciuksen palvelukseen. Sitten voisi hän tämän seurassa lähteä Roomaan, jossa tulisi oleskelemaan Leona-tuksen läheisyydessä, ja vaikkei saisikaan tavata häntä persoonallisesti, voisi hän kuitenkin alati saada tietoja hänen toimistaan. Tätä tarkoitusta varten oli Pisanio varannut itselleen hovipojan puvun, ja sen hän nyt otti esiin ja antoi Imogenille. Luciuksen oli määrä seuraavana päivänä saapua Milfordin satamaan; sinne Pisanio nyt neuvoi Imogenia lähtemään tapaamaan häntä ja tarjoamaan hänelle palveluksiaan, jotka hän todennäköisesti ottaisi vastaan.

Pisanion itsensä täytyi nyt palata linnaan, jottei hänen poissaolonsa aiheuttaisi mitään epäluuloja, mutta vuorenhuipulta, jolla he kahden seisoivat, osoitti hän sormellaan Milfordin satamaa, joka ei näyttänyt olevan aivan etäällä. Vihdoin ennenkuin hän jätti Imogenin hyvästi, antoi hän tälle pienen rasian rohtoja, jonka kuningatar oli lahjoittanut hänelle, sanoen sen sisältävän tehokasta sydämenvahvistuslääkettä, joka parantaisi Imogenin, jos hän joskus tuntisi pahoinvointia. Ja näin tämä uskollinen palvelija jätti armaan emäntänsä hellin sanoin hyvästi.

Imogen raukka lähti jotenkin reippaalla mielellä vaaralliselle retkelleen, mutta kaupunki, joka oli näyttänyt olevan niin likellä, tuntui pakenevan hänen edellään, sitä myöten kuin hän vaelsi sitä kohden. Kaksi päivää ja yötä hän astui

eteenpäin, silloin tällöin levähtäen paljaalla maalla ja miltei nääntymäisillään nälkään. Vihdoin saapui hän vuoren seinässä olevalle aukolle, joka näytti siltä kuin sitä käytettäisiin joksikin asunnoksi, sillä polku johti sen matalalle suulle. Imogen huomasi, että siinä oli luola, joka ilmeisesti oli sisustettu asuttavaksi. Ensin häntä pelotti astua sisään, kun hän ei tiennyt mikä vaara saattoi vaania sisäpuolella, mutta nälkä rohkaisi häntä. Hän huusi, mutta ei saanut vastausta.

„Hoi! Kuka on siellä? Jos siellä on ketään siivoa olentoa, niin puhukoon se! Ken? Ei mitään vastausta! Sitten astun sisään. Paras on, että paljastan miekkani; jos vihollinen vain pelkää miekkaa yhtä paljon kuin minä itse, niin ei hän uskalla edes katsoa siihen! Armollinen taivas, suo minulle sellainen vihemies!“

Näin arkana ja vavisten pojan takissaan, värisevään sormien kouratessa lyhyen, leveäteräisen miekan kahvaa, Imogen työnsi tieltään kahden puolen varvikkoa ja astui luolan suusta vuoreen.

Pian sen jälkeen kuin hän oli kadonnut näkyvistä, lähestyivät luolan oikeat omistajat. Ne olivat vanhanpuoleinen, ulkomuodoltaan kunnioitusta herättävä mies ja kaksi jalonnäköistä nuorukaista iältään kahden- tai kolmenkolmatta vuoden vaiheilla. Huolimatta karkeasta, miltei raakalaismaisesta metsästäjän puvustaan oli kaikilla kolmella olennossaan jotakin, joka selvästi osoitti korkeaa syntyperää; vuoristolaisen selvään otsaan ja reippaaseen astuntaan yhdistyi nuorukai-

„Paras on, että paljastan miekkani.“

sisä ruhtinaallinen ryhdin somuus ja koko olennon sulosoreus, joka todisti jaloa sukuperää ja sen mukaista kasvatusta.

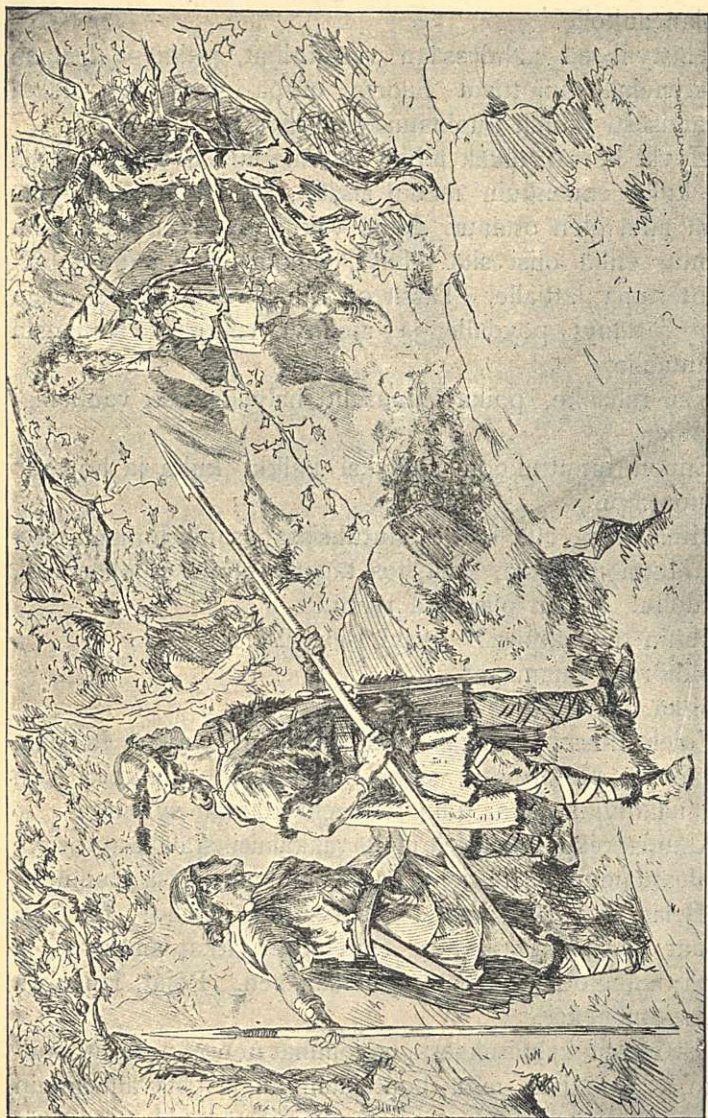
Eikä tämä ulkonäkö pettänytkään, sillä nuorukaiset eivät olleet muita kuin Cymbelinen kaksi poikaa, jotka, heidän ollessaan vielä perin pienoisia, eräs ylimys, kostaakseen karsimäänsä veristä vääryyttä, oli varastanut. Belarius oli ollut uljas soturi, paraista ensimmäinen, ja Cymbelinen suuressa suosiossa, jonka puolella hän usein oli taistellut roomalaisia vastaan. Mutta juuri kohottuaan maineensa kukkuloille vajosi hän äkkiä mitä syvimpään epäsuosioon, ei mistään omasta syystä, vaan koska kaksi roistoa, joiden väävät valat tekivät enemmän tehoa kuin hänen aikoja sitten koeteltu uskollisuutensa, vannoiivat Cymbelinellemme hänen yhtyneen liittoon roomalaisten kanssa. Siitä seurasi hänen maasta-karkoitukseensa, jolloin hän salaa vei mukanaan kuninkaan kaksi pientä poikaista. Ja nyt oli hän elänyt kaksikymmentä vuotta tätä metsäläis-elämää Wales'in vuoristossa, kasvattaen noita molempia poikia, ikäänkuin he olisivat olleet hänen omiaan, ja harjoittaen heitä kaikellaiseen miehen urheiluun. Tässä uudessa olotilassa Belarius otti nimekseen „Morgan“; Cymbelinen vanhempi poika Guiderius kulki nimellä „Polydore“, ja nuorempi, Arviragus, sai nimen „Cadwal“.

Väsyneinä ja nälkäisinä pitkän päivän metsästyksen jälkeen sekä iloiten ennakoita herkullisesta, ateriaksi laitetusta metsänriistasta olivat kaikki kolme juuri astumaisillaan luolaansa, kun Belariuksen antama merkki äkkiä pysähdytti molemmat nuorukaiset.

„Seis! älkää menkö sisään! Ellei tuo söisi meidän ruokaamme, luulisin sitä keijukaiseksi“, sanoi Belarius.

„Mitä te näette, herra?“ kysyi Guiderius, vanhempi pojista.

„Kautta Jupiterin, enkelin! Tai, ellei sitä, on se maallinen ihme! Kas siinä jumalais-olento, ei nuorta poikaa van-

„Hyvät herrat, älkää tehkö minulle mitään pahaa!“

hempil!“ huudahti Belarius, kun Imogen, säikähtyneenä äänistä tuli luolan aukolle.

Pelästyneenä nähdessään vastatulijat, jotka puolestaan hämmästyneinä tuijottivat nuorta outoa vierastaan, alkoi tämä hätäisesti puhua puolustukseksien:

„Hyvät herrat, älkää tehkö minulle mitään pahaa! Minä huusin kyllä ennenkuin menin sisään, ja aikeeni oli pyytää tai ostaa mitä olen ottanut. Minä vakuutan, etten ole mitään varastanut, enkä olisi sitä tehnyt, vaikka olisin nähnyt kultaa sirotettuna lattialle. Tässä on rahaa ruoasta; sen olisin syötyäni jättänyt pöydälle ja mennyt rukoillen siunausta ruoan antajille“.

„Vai rahaako, poika!“ lausahti halveksivasti vanhempi nuorukainen.

„Ennen muuttukoon mullaksi kaikki kulta ja hopea!“ lisäsi nuorempi.

„Minä näen, että olette suutuksissa“, sanoi Imogen nöyrästi. „Mutta tietäkää, että jos tapatte minut rikoksestani, olisin kuollut, jos en olisi sitä tehnyt“.

„Mihin on matkasi?“ kysyi Belarius.

„Milfordin satamaan“.

„Mikä on nimesi?“

„Fidele, herra. Muuan sukulaiseni, joka aikoo Italiaan, astuu laivaan Milfordissa; sinne minäkin olin matkalla, kun nälkään nääntymäisilläni tulin tehneeksi tämän synnin“.

„Kaunis poika, älä ajattele meitä raakalaisiksi äläkä arvostele luonnonlaatuamme sen karkean paikan mukaan missä asumme“, puhui Belarius ystävällisesti. „Tervetuloa meille! Pian on ilta. Saat paremman aterian, ennenkuin jatkat matkaasi, ja kiitos jo ennakolta, jos jätät syömään sen. Pojat, lausukaa hänet tervetulleeksi!“

Belariuksen kehoituksesta molemmat nuoret prinssit astuivat esiin ja koettivat mitä kohteliaimmin ja ystävällisimmin parastaan rohkaistakseen ujoa matkamiestä. He pyysivät

häntä viihtymään heillä kuin kotonaan, ja lupasivat kohdella häntä kuin veljeä.

Täten tyyntyneenä ja lohdutettuna sekä nojaten nuorempaan poikaan, joka suojelevasti oli kietonut käsivartensa hänen ympärilleen, meni Imogen parka kolkon luolan sisään, jonka rakkaus ja vieraanvaraisuus oli luonut hauskaksi turvapaikaksi.

Fidele.

Imogenin poissaolo ei jäänyt kauan huomaamatta hovissa. Kuningatar oli siitä salaa mielissään, sillä hän toivoi että Imogen joko oli epätoivossa tappanut itsensä tai lähtenyt etsimään puolisoansa, jossa tapauksessa ei kumpikaan heistä milloinkaan uskaltaisi palata hoviin. Kumpi hyvänsä näistä mahdollisuuksista edistäisi kuningattaren tarkoituksia, sillä kun kerran oltaisi päästy Imogenista, siirtyisi brittiläinen kruunu hänen poikansa päähän.

Cymbeline oli niin raivoissaan tyttärensä katoomisesta, ettei kukaan uskaltanut lähetä häntä. Mutta kun Cloten kohtasi Pisanion tämän palatessa palatsista, pakotti hän Pisanion antamaan itselleen Leonatuksen Imogenille lähettämän kirjeen, jossa edellinen käski puolisoaan kohtaamaan itseään Milfordin satamassa. Tästä raaka Cloten sai mielestään oivallisen kostontuuman aiheen. Hän ei ollut unohtanut Imogenin pilkallista lausetta, että hän piti muka Leonatuksen „huonointa pukua“ paremmassa arvossa kuin Clotenin koko arvoisaa persoonaa kaikkine etevine ominaisuuksineen. Cloten hankki nyt itselleen Pisaniolta vaatteet, jotka olivat kuuluneet Leonatukselle. Niihin hän aikoi pukeutua ja sitten mennä urkkimaan Imogenia. Hän toivoi löytävänsä hänet Milfordin satamassa puolisonsa seurassa, ja hän iloitsi jo edeltäpäin ajatellessaan sitä nautintoa, kun saisi juuri niissä vaatteissa, joita Imogen oli niin kalliiksi arvannut, lyödä Leo-

natuksen kuoliaaksi Imogenin omain silmien edessä. Sitten sopisi hänen törkeimmillä herjauksilla ja soimauksilla, mitä vain keksisi, ajaa tuo nainen takaisin hoviin.

Sellainen oli se houkutteleva suunnitelma, joka sukeutui tuon inhottavan ihmisen aivoissa, mutta todellisuus muodostuikin odotuksista eroavaan tapaan.

Seuraten Imogenin jälkiä onnistui hänen tunkeutua sille luolalle saakka, joka toistaiseksi soi tälle suojaa. Siellä hän kohtasi edessään Belariuksen ynnä molemmat prinssit ja rupesi kohta räyhäävällä, hävyttömällä tavallaan haastamaan riitaa. Luolalaiset tunsivat hänet kuningattaren pojaksi, ja koska heistä oli syytä epäillä joitakin lähimailla väijyviä vihollisia, riensivät Pelarius ja Arviragus ulos hakemaan näitä, samalla kuin vanhempi poika jäi suorittamaan jupakkaa epämieluisan vieraan kanssa. Ylpeä ja kiivas Guiderius ei ollut ollenkaan halukas pitämään räyhäävän öyhkärin hävyttömyyksiä hyvänä, joihin ei kukaan ollut vähintäkään aihetta antanut, ja kun Cloten nimitteli häntä „rosvoksi, lainrikkokjaksi, konnaksi“ sekä huusi hänelle „antaudu, varas!“ silloin Guideriukselta loppui maltti.

„En ilkeä lyödä tuommoista houkkaa, kuin sinä olet“, huusi hän.

„Herjakieli varas, kuule nimeni vain ja vapise!“ ärjyi pöyhkeä houkka.

„No, mikä on sitten nimesi?“

„Cloten, sa konna!“

„Olkoon vain nimes Cloten, sa kaksoiskonna, en siltä vapise“, sanoi halveksivasti Guiderius. „Jos nimesi olisi Kyy, Sisilisko tai Sammakko, ehkä säikähtäisin sua enemmän!“

„Jottas siis lisää säikähtäisit, jopa aivan musertuisit, niin tiedäpä että olen kuningattaren poika,“ kerskaili Cloten.

„Surkuttelen sinua, kun niin jalon sukuperän jälkiä ei ollenkaan näy sinussa.“

„Etkö pelkää minua?“ kysyi Cloten.

„Minä pelkään niitä joita kunnioitan — viisaita“, vastasi Guiderius. „Hupsut vain naurattavat, eivät peloita minua.“

„Kuole²sitte!“ karjaisi Cloten karaten hänen kimppuunsa. „Sitten kun omalla kädelläni olen surmannut sinut ajan takaa niitä jotka äsken pakenivat täältä ja naulaan teidän pääne Lud'in *) porttien päälle. „No, antaudu vuoripöllö, villi moukka!“

Mutta „vuoripöllö“ ei halunnut ollenkaan totella tätä kehoitusta, ja houkkamainen Cloten hän se sai tuota pikaa omalla päällään maksaa hävyttömän kerskailunsa.

Turvallisena tuntematonten veljiensä hellässä huostassa oli Imogen nyt viettänyt muutamia päiviä heidän luolassaan ja viehättävällä olennollaan luonut valoa ja viihtymystä kolmen miehen kolkkoon ja yksinäiseen asuntoon. Hänen uudet ystävänsä olivat kohta mieltyneet häneen, ja etenkin nuorempi prinssi, Arviragus, tunsii lempeään vieraaseen omi-tuista vetovoimaa, jota hän ei osannut selittää. Kaikin he yhtyivät ylistämään Fideleä. Belarius kiinnitti huomionsa hänen jaloon käytöstapaansa ja soman miellyttäviin liikkeihinsä, jotka todistivat jaloa syntyperää. „Hän laulaa suloi-sesti kuin enkeli!“ sanoi Arviragus, ja Guiderius kiitti hänen näppärää ruoan-laittotaitoansa, hän kun osasi keittää semmoisen sopan että se „kelpaisi vaikka jumalien pitopöytään.“

Mutta tuli päivä, jolloin Imogen ei enää voinut tapansa mukaan ottaa osaa pienen talouden hoitoon. Hän tunsii olevansa kovin sairas. Belarius pyysi häntä jäämään kotia luolaan ja sanoi että he käytyään riistanajossa tulisivat takaisin hänen luokseen. Guiderius tarjoutui jäämään kotia hänen seuraansa, mutta sitä Imogen ei millään ehdolla tahtonut sallia. He erkanivat siis hänestä monella lämpimällä jäähyväissanalla. Imogen muisti sen pienen rohtorasian, jonka

*) Kaupunki Caer Lud = sittemmin Lontoo.

Pisanio oli hänelle antanut sisältävänä muka ihmeen tehokasta sydämen-vahvistuslääkettä, ja päätti nyt koettaa sen vaikutusta. Mutta sensijaan että tuo lääke olisi vahvistanut hänen riutuvia voimiansa, vaikutti se, kuten kunnan lääkäri Cornelius oli huolehtinut, siten että se vaivutti Imogenin kuolemankaltaiseen syvään uneen.

Metsästysretkeltä palattua Arviragus riensi heti luolan sisään katsomaan Imogenin vointia. Hän tapasi hänet makaa-massa lattialla ristissä käsin ja oikeanpuolinen poski nojaten päänalusta vastaan. Luullen hänen olevan unessa riisui Arviragus karkeat kenkensä jalastaan, voidakseen astua kuulumattomasti. Mutta ah! pian hän huomasi, ettei askelten kapse eikä mikään ääni saanut hereille Fideleä siitä myhäilevästä unesta, johon hän oli vaipunut.

Mieli mustana murheesta molemmat prinssit laativat kuntoon parit kantaakseen sillä nuoren rakkaan toverinsa hautausmaalle, ja Arviragus lupasi kaiken kesää ja niin kauan kuin hän asuisi likitienoilla aina koristaa kolkkoa hautaa vereksillä kukilla.

Sitten kantaessaan häntä paarilla he lausuivat vuorotellen erästä murhevirttä, sillä siksi täynnä oli heidän sydämensä tuskaa, etteivät he voineet laulaa sitä:

„Pääsit paahteet auringon,
talven myrskyt raivokkaat;
päivätyösi tehty on,
kotiin käyt ja palkkas saat.
Pojat, immet ihanat
ne maan tomuksi vaihtuvat.

„Pääsit suurten vainosta,
uhkat vältit valtijain.
Sure et ruokaa, vaatetta;

tammi nyt on ruoko vain.
Oppineet ja ruhtinaat
ne maan tomuksi vaihtuvat.

„Pääsit nuolet ukkosen,
jyrinätkin pauanteen.
Ilon pääsit, murehen,
herjat, moitteet polvekseen.
Lempi, nuoruus kuihtuvat,
maan mullaksi ne vaihtuvat.

Sua velhot älkööt turmatko!
Sua taiat älkööt hurmatko!
Aaveet sua säästäköön!
Paha sua väistäköön!
Rauha sielullesi tulkoon;
kunniaassa hautas olkoon!“

Surressaan Imogenin kuolemaa olivat nuo kolme luolan sankaria vähäksi aikaa tulleet unohtaneeksi Clotenin surman. Mutta nyt Belarius muistutti nuoria prinssejä siitä että hän kuitenkin oli kuningattaren poika, ja vaikka he olivatkin tappaneet hänet vihollisena, oli heidän kuitenkin haudattava hänet niinkuin sopi kuninkaan. He noutivat sentähden kuolleen ruumiin ja panivat sen pitkäkseen kivipaadelle vähän matkaa paarilta jolla Imogen lepäsi. Ja molempain vainajain päälle he sirottelivat kukkasia.

Vähän senjälkeen kuin murehtijat poistuivat, heräsi Imogen syvästä horroksesta, johon salaperäinen rohtokeite oli hänet uuvuttanut. Selvittyään hieman huumauksestaan huomasi hän aivan likellensä makaavan kuolleen miehen, ja tuntien hänen yllänsä olevat Leonatuksen vaatteet, ei hän muuta ajatellut kuin että hänen oma rakas puolisonsa se näin kauheasti oli surmattu. Tämä uusi suru iski niin anka-

rasti hänen sydämeensä, että hän puolittain pyörreksissä heittäisi kuolleen päälle, ja sieltä hänet vähä myöhemmin tapasi roomalainen päällikkö Lucius. Surkutellen hänen hyljättyä tilaansa, sillä hän luuli tämän paashi-pukuisen nuorukaisen itkevän isäntänsä kuolemaa, otti Lucius hänet palvelukseensa.

Kuultuaan Cymbelinen kieltäytyneen veroa maksamasta,

„Päivätyösi tehty on.“

lähetti Rooman keisari viipymättä sotajoukon väkisin kiristämään häneltä saatavansa. Sotaa käyvät voimat astuivat vastatusten likellä Milfordin satamaa, vähän matkaa Belariuksen luolasta. Kun iäkäs Belarius kuuli miekan melskeen, esitti hän ensin että he päästäkseen parempaan turvaan peräytyisivät ylävuo-ristoon, mutta kahden nuoren prinssin ylpeä ja uljas mieli halveksi mointa arkamaista tuumaa ja he

päätivät rohkeasti yhtyä brittien puolelle ja heidän kanssaan taistella maansa vihollisia vastaan.

Olipa Leonatuskin tänä ratkaisevana ajankohtana palannut Roomasta ja halvan soturin valepuvussa hän taisteli brittien riveissä. Kohdattuaan Jachimon, joka johti Rooman sotajoukkoja, taisteli Leonatus häntä vastaan tappelukentällä ja voitti hänet. Perin nöyryyttävältä ja masentavalta tuntui ylpeästä roomalaisesta, että hänen moisensa jalo ritari joutuisi, kuten hän otaksui, halvan orjan voitettavaksi ja täytyisi tällaiselle aseensa luovuttaa. Katumus siitä huonosta tavasta, jolla hän oli Imogenia parjannut, kalvoi hänen sydäntänsä; hän luuli että raskas syyllisyyden tunne se oli, painaen hänen sieluaan, kaksintaistelussa hervostuttanut hänen kätensä voiman. Mitä Leonatukseen tulee, taisteli hän välinpitämättömällä hurjuudella, sillä surressaan Imogenin murhaa, jonka hän uskoi Pisanion suorittaneen, hän vain ikävöi kuolemaa, joka näytti väistävän häntä.

Guiderius ja Arviragus saivat pian tilaisuuden osoittaa urheuttansa. Britit, ankarasti ahdistettuina olivat jo pakosalla ja Cymbeline oli joutunut roomalaisten vangiksi, kun Belarius molempine prinssineen riensi avuksi ja heidän yhdessä Leonatuksen kanssa onnistui pelastaa kuningas. Loistavalla esimerkillään he saivat pakenevat britit kääntymään takaisin, pakottivat heidät järjestymään uudestaan vastarintaan vihollista vastaan ja lopuksi saivat loistavan voiton.

Taistelun perästä tapasivat Leonatuksen muutamat brittiläiset soturit, jotka, luullen häntä pakolaiseksi roomalaisesta armeijasta, veivät hänet mukanaan sotavankina. Leonatus meni ilomielin vankeuteen, sillä hän näki siinä keinon päästä vapauteen; elämä oli nyt käynyt hänelle taakaksi, ja sotavankina hän varmaan tapettaisiin. Hänen omaatuntoansa painoi raskaampi taakka kuin jäseniään, jotka oli pantu rautoihin. Jospa hän vain olisi voinut antaa takaisin elämän

rakkaalle Imogenilleen, jolle hän aikoja sitte oli antanut anteeksi, olisi hän ilomielin heittänyt oman henkensä alttiiksi.

Kun sentähden vanginvartiat tulivat seuraavana aamuna viemään häntä mestattavaksi, sanoi Leonatus heille olevansa valmis — niin hänpä oli tyytyväisempi kuolemaan kuin he elämään. Ja kun toinen sanansaattaja toi tiedon että kahleet riisuttaisiin vangilta ja hänet vietäisiin kuninkaan eteen, seurasi hän heitä mielellään luullen kuolemansa hetken vihdoin tulleen.

Cymbeline istui teltassaan ja hänen sivullaan seisoi hänen kolme pelastajaansa — vanha soturi aaltoavine valkopartoineen ja nuo molemmat uljaat nuorukaiset. Neljättä kaivattiin, ja Cymbeline valitti, ettei häntä ollut löydettävissä — „alhainen sotamies“, sanoi hän, „joka taisteli niin urhollisesti, että hän rievuillaan saattoi kullatut sotisovat häpeään.“ Ken vain hänet löytäisi, sille kuningas lupasi osoittaa suurimman suosionsa. Ei yksikään tiennyt antaa mitään tietoja tästä sankarista, ja Cymbeline vihki nuo kolme muuta sankaria ritariksi sekä antoi heille sen kunnia-toimen, että he yhä pysyisivät lähellä kuninkaan persoonaa. Samalla heille suotiin se virka-arvo ja kunniasija, joka sopi heidän uudelle säädylleen.

Mutta tällä hetkellä sattui keskeytys, kun kuninkaan lääkäri Cornelius astui sisään. Hän toi sen sanoman, että häijy kuningatar oli päivänsä päättänyt ja että hän ennen kuolemaansa oli tunnustanut kaiken kataluutensa — vilpillisyytensä Imogenia kohtaan ja aikeensa myrkyttää sekä tämän että Cymbelinen siten saadakseen kruunun turvatuksi omalle pojalleen. Vaan nytpä Cloten, jonka takia hän oli niin paljon pahaa tehnyt, oli salaperäisellä tavalla kadonnut, ja kun kaikki hänen pahat juonensa raukesivat tyhjiin, pani hän sen niin pahakseen, että sairastui ja kuoli hulluuteen. Cymbeline huolestui kovin kuullessaan odottamattoman tiedon puolisonsa vilpillisyydestä, sillä tämä nainen oli yhtä soma ulkomuodol-

taan kuin häjynilkinen sydämeltään, eikä vanha kuningas ollut uskonut muuta kuin hyvää hänestä. Katumuksella ja kaiholla hänen ajatuksensa nyt kohdistuivat siihen viattomaan tyttäreen, jota hän oli kohdellut niin kohtuuttomalla ankaruudella.

Tätä lähinnä Lucius, roomalainen päällikkö, tuotiin sotavankina kuninkaan eteen. Hän oli valmis miehekkään arvokkaasti kohtaamaan sitä kuolemantuomiota, jonka hän otaksui julistettavaksi itselleen, hän anoi vain viimeisenä suosion-osoituksena että hänen nuoren palveluspoikansa henki säästettäisiin.

„Ei kellään herralla milloinkaan ole ollut kantopoikaa niin ystävällistä, tottelevaista ja uutteraa, niin hellää, kätevää ja toimistaan huolta pitävää“, puolusteli Lucius. „Hän ei ole loukannut ketään brittiä, jos onkin palvellut roomalaista. Armahtakaa häntä, vaikka veisittekin kaikkien muiden veren.“

Luciuksen jalomielinen puolustuspuhe olisi tuskin ollut tarpeen, sillä Cymbeline oli jo ennen syvän sisällisen tunteen liikuttamana, jota hän ei osannut itselleen selittää, tuntenut omituista viehätystä tuohon nuorukaiseen, eikä hän ainoastaan säästänyt hänen henkeään, vaan sallipa hänen myös anoa itselleen mitä suosion-osoitusta tahansa, pyytäköön vaikkapa jaloimman vangin omakseen.

Lucius odotti luonnollisesti, että Fidele käyttäisi tätä tilaisuutta hyväkseen rukoillakseen herraansa säästettäväksi. Mutta Imogen oli nähnyt Jachimon seisovan muiden vankien joukossa ja huomattessaan tämän sormessa timanttisormuksen, jonka hän oli antanut Leonatukselle, pyysi hän erikoisuosiona kuninkaalta, että Jachimoa vaadittaisiin kertomaan, keltä hän oli tuon sormuksen saanut.

Jachimo, joka aikaa sitten oli katkerasti katunut halpamaista käytöstään, tunnusti nyt totuuden mukaan mitä kaikkea oli tapahtunut, samalla kuin hän ei löytänyt kyllin sanoja ylistääkseen Leonatusta ja hänen verratonta vaimoansa ja kasaili

kaikki moitteet itsensä päälle. Leonatus, joka oli seisonut vähän syrjemmällä, voi enää töin tuskin hillitä itseään kuullessaan kuinka tylästi häntä oli petetty, ja olisi halusta surmannut Jachimon heti paikalla ja sitten kuollut itse surren ja häveten.

„Oi Imogen! kuningattareni, elämäni, puolisoni!“ hän huusi hurjana epätoivosta siitä surunäytelmästä, jota hän itse oli näytellyt. „Tiedä, kuningas, että minä, Leonatus, olen tappanut sinun lapsesi!“

Mutta kaikeksi onneksi asianlaita ei sentään ollut niin surkea. Imogen itse astui esiin ja kaikki sai pian tyydyttävän selityksen. Belarius toi takaisin Cymbelinelle ne kaksi poikaa, jotka hän oli varastanut heidän ollessa pieninä, ja iloissaan heidän jälleen saamisestaan Cymbeline antoi rikolliselle anteeksi.

„Kaksi lasta olen hukannut“, hän sanoi, „mutta jos ne ovat nämä, en voi toivottaa itselleni jalompia ja parempia poikia.“

Nuoret prinssit tervehtivät taas suurella riemastuksella rakasta Fidele toveriaan. Olivathan he itkeneet häntä kuolleeksi, ja nyt hän annettiin heille takaisin heidän omana armana sisarenaan.

Roomalaisten kenraalille Cajus Luciukselle julisti Cymbeline kuninkaallisen jalomielisesti, että hän, vaikka voittajanakin, tästälähin maksaisi sen veron, jonka keisari Augustus oli oikeutettu saamaan, tälle. Ilkeä kuningatar se eläissään oli houkutellut puolisonsa pettämään kerran antamansa lupauksen.

Se halpa soturi, jota Cymbeline oli niin innokkaasti tiedustellut saadakseen kiittää häntä, huomattiinkin olevan hänen oma vävynsä Leonatus.

Anteeksi sai Jachimokin. Musertuneena polvistui hän Leonatuksen eteen ja lausui nöyrästi:

„Rukoilen teitä, ottakaa tämä elämä, jonka olen velkapa-
pää antamaan! Mutta ottakaa ensin tämä sormus ja tämä
rannerengas, jonka oikea omistaja on prinsessa jaloin ja puh-
tain, mikä milloinkaan vannoi puolisolleen uskollisuutta.“

„Älkää polvistuko minun eteeni“, vastasi Leonatus. Ai-
noa valtani teihin nähden on säästää teidät. Ainoa kostoni
on suoda anteeksi — eläkää ja kohdelkaa toisia paremmin!“

„Jalo tuomio!“ huudahti Cymbeline. „Oppikaamme jalo-
mielisyyttä vävyiltämme! Nyt on tunnuksemme oleva: An-
teeksi kaikille! Menkäämme julistamaan rauhaa koko kan-
sallemme!“

TARUAARRE.

I

CHARLES KINGSLEY, UROITA.

Kreikkalaisia sankarisatuja. Englannin kielestä suomensi Aino L. 2 mk 50 p.

»Kingsley, joka näitä satuja 'lapsilleen' on kertonut, on hyvinkin kuuluisa englantilainen kirjailija. Jo siitäkin voimme siis päättää kirjoitustavan etevyyden, se on lämmintä ja ylevää ja samalla lapsentajuista.

Tahdomme kaikin puolin suositella tätä kirjaa varsinkin sellaiselle koulunuorisolle, joka on ehtinyt 12—15 vuoden ikään ja koulussa saanut välttämättömiä alkutietoja Kreikan historiasta ja maantiedosta. Varmaankin tämä teos on mitä huvittavin ja jalostavin joululahja.» (U. Aura).

II.

MIQUEL DE CERVANTES, DON QUIJOTE de la MANCHA.

Lyhennetty suomennos. Kaunistettu espanjalaisesta loistopainoksesta vuodelta 1782 jäljennetyillä kuvilla. — Hinta 2 mk 50 p.

III.

SHAKESPEARE NUORISOLLE.

Kertoelmia Shakespearen näytelmistä. Kirjoittanut Mary Macleod. Suomensivat Kaarlo ja A. Forsman. Kaunistettu noin 50 kuvalla. — Hinta 2 mk 75 p.

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ.